

T.C.
ATILIM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK ANA BİLİM DALI
ÖZEL HUKUK YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

MİRASÇILARIN KEFALET BORCUNDAN SORUMLULUĞU

Yüksek Lisans Tezi

Zehra Ceren PAYASLIOĞLU

Ankara-2025

T.C.
ATILIM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI
ÖZEL HUKUK YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

MİRASÇILARIN KEFALET BORCUNDAN SORUMLULUĞU

Yüksek Lisans Tezi

Zehra Ceren PAYASLIOĞLU

Tez Danışmanı
Dr. Öğr. Üyesi Mehmet İSTEMİ

Ankara-2025

KABUL VE ONAY

Zehra Ceren PAYASLIOĞLU tarafından hazırlanan “Mirasçıların Kefalet Borcundan Sorumluluğu” başlıklı bu çalışma, 24/06/2025 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Özel Hukuk Anabilim Dalı, Özel Hukuk Programında Yüksek Lisans Tezi olarak oybirliği/oyçokluğu ile kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Ahmet M. KILIÇOĞLU (Başkan)

Dr. Öğr. Üyesi Mehmet İSTEMİ (Danışman)

Prof. Dr. Cemal OĞUZ (Üye)

Prof. Dr. Şule TUZLUKAYA

Enstitü Müdürü

ETİK BEYANI

Atılım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Yazım Kılavuzuna uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasını;

- Akademik ve etik kurallar çerçevesinde hazırladığımı,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmasında yararlandığım eserlerin tümüne atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu bildirir,

Aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

Tarih ve İmza

Zehra Ceren PAYASLIOĞLU

ÖZ

PAYASLIOĞLU, Zehra Ceren. Mirasçıların Kefalet Borcundan Sorumluluğu, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2025.

Kefalet sözleşmesi, alacağı güvence altına alma işlevi gören ve borcun ifa edilmemesi durumunda asıl borçlu dışındaki bir üçüncü kişinin, kefilin, asıl alacaklıya karşı sorumlu olmayı üstlendiği şahsi bir teminat sözleşmesidir. Kişilerin sahip olduğu *hak ehliyeti* gerçek kişiler için ölüm ile sona erer ancak hukuki konum ve ilişkileri sona ermez. Murisin sağlığında düzenlediği kefalet sözleşmesiyle kefil olduğu ve henüz borcunu ifa etmemişken öldüğü yahut hakkında ölüme benzer bir durumunun söz konusu olduğu durumlarda, bu borcu mirasçılara intikal eder; zira miras hukukunda külli halefiyet ilkesi esastır. Murisin kefalet sözleşmesinden doğan borcu, herhangi bir hukuki işlem, bir başka deyişle borcun üstlenilmesi veya nakli gerekmeksizin ve mirasçının irade beyanına ihtiyaç olmaksızın intikal edecektir. Dolayısıyla mirasçılar kural olarak kefalet borcundan sorumlu olurlar. Murisin mirasını kabul eden mirasçılarının kefalet borcundan sorumluluğu kural olarak kişisel malvarlıklarıyla sınırsız ve müteselsildir.

Anahtar Sözcükler: Kefalet Sözleşmesi, Mirasçılarının Sorumluluğu, Mirasçılar Arası Rücu, Resmi Defter, Külli Halefiyet.

ABSTRACT

PAYASLIOĞLU, Zehra Ceren. Liability of Heirs for Suretyship Debt, Masters's Thesis, Ankara, 2025.

A suretyship agreement is a personal guarantee agreement that functions to secure the receivable and in case of non-performance of the debt, a third party other than the principal debtor, the surety, undertakes to be liable to the principal creditor. For natural persons, the legal capacity of individuals ends with death, but their legal position and relations do not end. In cases where the deceased is a surety under a suretyship agreement issued by the deceased during his/her lifetime and dies while he/she has not yet fulfilled his/her obligation, or in the event of a situation similar to death, his/her heirs inherit this debt; since the principle of universal succession is essential in inheritance law. The debt of the deceased arising from the suretyship agreement will be transferred without any legal transaction, in other words, without the need for the assumption or transfer of the debt and without the need for the heir's declaration of will. Therefore, the heirs shall be liable for the surety debt as a rule. As a rule, the liability of the heirs who accept the inheritance of the deceased for the surety debt is unlimited and joint and several with their personal assets.

Keywords: Suretyship Agreement, Liability of Heirs, Recourse between Heirs, Official Book, Complete Subrogation.

TEŞEKKÜR

Tez yazım süreci boyunca desteğini benden esirgemeyen, geniş bilgi birikimiyle bana yol gösteren, araştırmamın her aşamasında bana rehberlik ederek farklı bakış açıları kazanmamı sağlayan ve tez yazımında karşılaştığım zorlukları kolaylıkla aşmamı sağlayan tez danışmanın Sayın Dr. Öğr. Üyesi Mehmet İSTEMİ hocama en içten teşekkürlerimi sunarım.

Bu süreçte çok değerli görüş ve fikirleriyle çalışmama katkıda bulunan Sayın Prof. Dr. Ahmet M. KILIÇOĞLU hocama ayrıca teşekkür ederim.

Tezin hazırlanmasında kaynak ve bilgi desteği sağlayan, maddi ve manevi olarak çalışma sürecimi kolaylaştıran Sayın Mustafa Halit EZMAN başta olmak üzere tüm Ezman Hukuk Ailesi'ne ayrıca teşekkür ederim.

Her daim yanımda olan, maddi ve manevi destekleriyle bana güç veren, bana her koşulda güvenen ve inanan, anlayışla yanımda duran ve beni her koşulda motive eden sevgili anneciğim Fatma Betül PAYASLIOĞLU ve babacığım Osman Gökhan PAYASLIOĞLU'na da sonsuz teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

ÖZ.....	i
ABSTRACT	ii
TEŞEKKÜR.....	iii
İÇİNDEKİLER.....	iv
SİMGELER ve KISALTMALAR DİZİNİ	viii
GİRİŞ	1
BÖLÜM 1: GENEL OLARAK KEFALET	4
1.1 Kefalet Sözleşmesinin Tanımı, Konusu ve Tarafları.....	4
1.2 Kefalet Sözleşmesinin ve Kefaletin Özellikleri	9
1.2.1 Kefalet sözleşmesi tek tarafı borç altına sokan bir sözleşmedir.....	9
1.2.2 Kefilin borcu asıl borca yabancıdır	10
1.2.3 Kefilin borcu para borcudur	11
1.2.4 Kefalet bağlı ve ikincil nitelikte bir borçtur	12
1.3 Kefalet Sözleşmesinin Geçerlilik Koşulları.....	16
1.3.1 Asıl borcun varlığı ve geçerliliği.....	16
1.3.2 Esasa ilişkin koşullar	20
1.3.2.1 Genel olarak.....	20
1.3.2.2 Kefilin sorumlu olduğu azami miktarın ve kefalet sözleşmesinin kurulduğu tarihin belirli olması.....	24
1.3.2.3 Eşin rızası	25
1.3.3 Şekle ilişkin koşullar: Nitelikli yazılı geçerlilik şekli	28
1.3.3.1 Genel olarak.....	28
1.3.3.2 Kefilin el yazısıyla yazılması gereken hususlar	31
1.3.3.2.1 Kefilin sorumlu olduğu azami miktar	31
1.3.3.2.2 Kefalet sözleşmesinin kurulduğu tarih.....	33

1.3.3.2.3	Kefaletin türü.....	33
1.3.3.2.4	Kefilin imzası	33
1.3.3.3	Kefalet sözleşmesinde yapılacak sonraki değişikliklerde, kefaletin temsil ile yapılmasında ve kefalet vaadinde şekil	34
1.3.3.4	Kefalette şekle aykırılığın ileri sürülmesi	37
1.4	Kefaletin Türleri.....	38
1.4.1	Adi (olağan/basit) kefalet.....	38
1.4.2	Müteselsil kefalet.....	40
1.4.3	Birlikte (müşterek/toplu) kefalet	42
1.4.4	Kefile kefalet.....	45
1.4.5	Rücu kefalet.....	46
1.5	Kefalet Sözleşmesinin Sona Ermesi	47
BÖLÜM 2: MİRASÇILARIN KEFALET BORCUNDAN MÜTESELSİLEN VE KİŞİSEL MALVARLIKLARIYLA SINIRSIZ SORUMLULUĞU		53
2.1	Genel Olarak.....	53
2.1.1	Muris ve mirasçı kavramları	53
2.1.2	Tereke ve tereke borcu kavramları	57
2.1.3	Mirasçı olma ehliyeti	63
2.1.3.1	Sağ olmak.....	63
2.1.3.2	Hak ehliyetini haiz olmak	66
2.1.3.3	Mirastan yoksun kılınmış olmamak.....	67
2.1.4	Mirasın intikali ve mirasın iktisabında külli halefiyet ilkesi.....	70
2.1.4.1	Mirasın açılması ve intikali	70
2.1.4.2	Mirasın iktisabında külli halefiyet ilkesi.....	72
2.2	Kural: Mirasçıların Kefalet Alacaklısına Karşı Kişisel Malvarlıklarıyla Sınırsız ve Müteselsil Sorumluluğu.....	81
2.2.1	Kefalet sözleşmesi bakımından sorumluluğun tespiti	81

2.2.2	Miras hukuku kapsamında sorumluluğun irdelenmesi	87
2.2.2.1	Mirasçıların kefalet alacaklısına karşı kişisel malvarlıklarıyla sınırsız sorumluluğu	93
2.2.2.2	Mirasçıların kefalet alacaklısına karşı müteselsil sorumluluğu.....	94
2.2.2.2.1	Genel olarak.....	94
2.2.2.2.2	Müteselsil sorumluluğun süresi ve uygulanmadığı haller.....	97
2.2.2.2.2.1	Mirasın paylaşılması ve müteselsil sorumluluğun süresi.....	97
2.2.2.2.2.1.1	Mirasçı açısından	98
2.2.2.2.2.1.2	Tereke alacaklısı açısından	101
2.2.2.2.2.2	Müteselsil sorumluluğun uygulanmadığı haller	105
2.2.3	Kefalet sözleşmesinin türleri özelinde kefalet alacaklısının mirasçılara başvurusu ve mirasçılarının rücu hakkı	109
2.2.3.1	Genel olarak.....	109
2.2.3.2	Kefalet sözleşmesinin türleri özelinde kefalet alacaklısının mirasçılara başvurusu	109
2.2.3.3	Mirasçılarının rücu hakkı	113
2.2.3.3.1	Mirasçılarının kefalet sözleşmesinden doğan rücu hakkı	113
2.2.3.3.2	Mirasçılarının miras hukukundan doğan rücu hakkı	114
BÖLÜM 3: MİRASÇILARIN KEFALET BORCUNDAN SINIRLI SORUMLULUĞU	118	
3.1 Genel Olarak.....	118	
3.2 Mirasçılarının Çeşitli Hallerde Kefalet Borcundan Sorumluluğu	118	
3.2.1	Devletin sorumluluğu	118
3.2.2	Vakıfların durumu	121
3.2.3	İflas eden mirasçının sorumluluğu	122
3.2.4	Mirasçılıktan çıkarma, mirastan yoksunluk ve mirastan feragat halinde mirasçının sorumluluğu.....	123

3.2.5	Miras payının devri halinde mirasçının sorumluluğu.....	132
3.2.6	Mirasın reddi halinde mirasçının sorumluluğu	137
3.2.7	Mirasın resmi tasfiyesi halinde mirasçılarının sorumluluğu.....	147
3.2.8	Murisin kefil ve mirasçının asıl alacaklı veya asıl borçlu olması halinde sorumluluk.....	151
3.3	TMK Madde 630 Hükmü Kapsamında Mirasçılarının Kefalet Borcundan Sınırlı Sorumluluğu	155
3.3.1	Murisin kefalet borcuna ilişkin özel hükmün gerekliliği.....	155
3.3.2	Özel hüküm doğrultusunda murisin kefalet borcundan mirasçılarının sınırlı sorumluluğunun koşulları.....	157
3.3.2.1	Asıl borcun varlığı	157
3.3.2.2	Resmi defter tutulması ve alacağın kaydı	157
3.3.2.2.1	Genel olarak.....	157
3.3.2.2.2	Resmi defter tutulması usulü.....	159
3.3.2.3	Mirasın deftere göre veya defter tutulduktan sonra kayıtsız şartsız kabulü	161
3.3.3	Özel hüküm doğrultusunda murisin kefalet borcundan mirasçılarının sınırlı sorumluluğunun kapsamı	162
SONUÇ		167
KAYNAKÇA		174
TURNİTİN RAPORU		182
ÖZGEÇMİŞ		199

SİMGELER ve KISALTMALAR DİZİNİ

b	: bent
BAM	: Bölge Adliye Mahkemesi
bkz.	: bakınız
c.	: cümle
C.	: Cilt
CD.	: Ceza Dairesi
der.	: derleyen
E.	: Esas
eBK	: eski Borçlar Kanunu
eMK	: eski Medeni Kanun
E.T.	: Erişim Tarihi
HD.	: Hukuk Dairesi
HMK	: Hukuk Muhakemeleri Kanunu
İİK	: İcra İflas Kanunu
K.	: Karar
RG	: Resmi Gazete
s.	: sayfa
S.	: sayı
T.	: Tarih
TBK	: Türk Borçlar Kanunu
TCK	: Türk Ceza Kanunu
TMK	: Türk Medeni Kanunu
TTK	: Türk Ticaret Kanunu
Tüzük	: Türk Medeni Kanununun Velayet, Vesayet ve Miras Hükümlerinin Uygulanmasına İlişkin Tüzük

vd.	: ve devamı
v. dğr.	: ve diğçerleri
vb.	: ve benzeri
VUK	: Vergi Usul Kanunu
Y.	: Yargıtay
YHGK.	: Yargıtay Hukuk Genel Kurulu



GİRİŞ

Kişilerin sahip olduğu *hak ehliyeti* gerçek kişiler için ölüm ile sona erer mamafih hukuki konum ve ilişkilerin sona erdiğinden söz edilemez zira aksi halde hayatın olağan akışında bir kararlılıktan yahut kalıcılıktan bahsedilmesi mümkün bulunmaz. Gerçek kişinin ölmesiyle yahut hakkında ölüme benzer bir durumunun söz konusu olmasıyla birlikte sağlığında kurduğu hukuki ilişkileri doğrultusunda vuku bulan hak ve borçlarının akıbetinin belirlenmesi önem taşır. Bu belirlemede 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu¹'nin üçüncü kitabında düzenlenen miras hukukuna ilişkin hükümler yol gösterici olmaktadır.

Miras hukukunun genel bir kuralı olan külli halefiyet ilkesinin bir sonucu olarak ölen gerçek kişinin, bir başka ifadeyle murisin, hak ve borçları bir bütün olarak kendi mirasçılara intikal etmektedir. Murisin borçlarının hukuki nedeni haksız fiil yahut sebepsiz zenginleşmeye dayanabileceği gibi sağlığında akdettiği sözleşmelerden doğan borçlarını da kapsar. Dolayısıyla murisin kefil olma iradesiyle düzenlemiş olduğu kefalet sözleşmesine dair borçları da mirasçılara intikal edecektir. Kefalet sözleşmesi 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu²'nin 581 ila 602. maddeleri arasında düzenlenmektedir. Kefalet sözleşmesi, alacağı güvence altına alma işlevi gören ve borcun ifa edilmemesi durumunda asıl borçlu dışındaki bir üçüncü kişinin, kefilin, asıl alacaklıya karşı sorumlu olmayı üstlendiği şahsi bir teminat sözleşmesidir.

Murisin sağlığında düzenlediği kefalet sözleşmesiyle kefil olduğu ve henüz borcunu ifa etmemişken öldüğü durumlarda, mirasçılarının bu borçtan sorumluluğunun genel olarak tespit edilmesi ve çeşitli hallerde nasıl, hangi ölçüde ve hangi koşullar altında değiştiğinin belirlenmesi tezin konusunu oluşturmaktadır.

Tezimizin birinci bölümünde kefalet sözleşmesi incelenecektir. Kefalet sözleşmesinin tanımı, konusu ve tarafları açıklandıktan sonra kefalet sözleşmesinin ve kefaleti özellikleri anlatılacaktır. Ardından kefalet sözleşmesinin geçerli olabilmesi için gereken koşullara yer verilecektir. Bu anlamda asıl borcun varlığı ve geçerliliği izah edildikten sonra kefalet sözleşmesinin esas ve şekil bakımından geçerliliği

¹ RG: 08/12/2001-24607. Bu kanun bundan sonra 'TMK' olarak ifade edilecektir.

² RG: 04/02/2011-27836. Bu kanun bundan sonra 'TBK' olarak ifade edilecektir.

açıklanacaktır. Kefalet sözleşmesinin türleri hakkında bilgi verilecek ve nihayetinde kefalet sözleşmesinin hangi hallerde sona erdiği genel hatlarıyla incelenecektir.

Tezimizin ikinci bölümünde ise mirasçılarının kefalet borcundan sorumluluğu, *genel kural olarak* yer almaktadır. Evleviyetle konunun daha iyi anlaşılabilmesi adına muris ve mirasçı ile tereke ve tereke borcu kavramları genel hatlarıyla açıklanacak, mirasçının ehliyeti incelenecektir. Ardından mirasın açılması ve mirasın intikali ile mirasın iktisabında külli halefiyet ilkesi izah edilecektir. Nihayetinde mirasçılarının kefalet borcundan sorumluluğu, mirasçılarının tereke borcundan sorumluluğuna ilişkin kurallar esas alınarak incelemeye tabi tutulacaktır. Bu anlamda mirasçılarının kişisel ve müteselsil sorumlulukları açıklanacak, müteselsil sorumluluğun sona erdiği ve uygulanmadığı durumlardan bahsedilecektir. Tezin ikinci bölümünün son kısmı, kefalet sözleşmesi kapsamında mirasçılarının sorumluluğunun detaylandırılmasına ilişkindir. Burada kefalet sözleşmesinin özellikleri gereği tez özelinde kefalet alacaklısının mirasçılara başvurabilmesi için var olan kurallar açıklanacak ve bu bölüm kefalet alacaklısına ödemede bulunan mirasçının gerek kefalet sözleşmesinden gerek miras hukukundan doğan rücu hakkının incelenmesiyle sona erecektir.

Tezimizin üçüncü ve son bölümünde ise mirasçılarının kefalet borcundan sorumluluğunun sınırlandığı durumlar yer almaktadır. Evleviyetle mirasçılarının kefalet borcundan sorumluluğunun sınırlandığı çeşitli hallere değinilecektir. Bu anlamda devletin ve vakıfların sorumluluğu açıklanacak; iflas eden mirasçının sorumluluğuna değinilecek, mirastan yoksun kılınan, mirasçılıktan çıkarılan ve mirastan feragat eden mirasçının sorumluluğu incelenecek; miras payını devreden mirasçının durumu izah edilecek; mirasın reddi ile mirasın resmi tasfiyesi hâlinde mirasçının sorumluluğu incelenecek ve nihayetinde mirasçının asıl alacaklı veya borçlu olması halinde mirasçılarının sorumluluğu tartışılacaktır. Ardından TMK madde 630'da yer alan ve mirasçılarının kefalet borcundan sorumluluğunu genel anlamda tereke borçlarından sorumluluğundan ayıran özel hüküm incelemeye tabi tutulacaktır. Bu anlamda madde hükmünün uygulanması için gerekli koşullar belirtilecek ve ardından maddenin öngördüğü sorumluluğun kapsamının izah edilmesiyle tez sona erecektir.

Tezimizin konusu mirasçılarının kefalet borcundan sorumluluğuna ilişkindir. Dolayısıyla tezin ilk bölümde kefalet sözleşmesinin açıklanması esnasında, miras hukuku kapsamında sorumluluğun daha iyi izah edilebilmesi açısından genel bilgilere yer verilecek ve detaya inilmeyecektir. Aynı şekilde tezin ikinci bölümde tereke, tereke

borcu kavramı ve mirasın intikali ile külli halefiyet ilkesi açıklanırken konumuzun *kefalet borcu* olması nedeniyle terekedeki alacaklara ve diğer borçlara dair bilgiler genel hatlarıyla izah edilecektir. Nihayetinde tezin son bölümünde mirasçılarının çeşitli hallerde sorumluluğunun sınırlandığı durumlar ile TMK madde 630 hükmü dolayısıyla resmi defter tutulması müessesesi genel bir kapsamla incelenecek mamafih usulen detaya inilmeyecektir.



BÖLÜM 1: GENEL OLARAK KEFALET

1.1 Kefalet Sözleşmesinin Tanımı, Konusu ve Tarafları

Kefalet Sözleşmesi, TBK madde 581 ila 602 arasında düzenlenmektedir. TBK madde 581’de kefalet sözleşmesi şu şekilde tanımlanmaktadır:

“Kefalet sözleşmesi, kefilin alacaklıya karşı, borçlunun borcunu ifa etmemesinin sonuçlarından kişisel olarak sorumlu olmayı üstlendiği sözleşmedir.”

Buna göre kefalet sözleşmesi; asıl sözleşmede asıl borçlu bünyesinde var olan borcun yerine getirilmesini sağlayan, alacağı güvence altına alma işlevi gören, devam eden ve geçerli bir asıl borç olduğu sürece borcun gereği gibi ifa edilmemesi durumunda asıl borçlu dışındaki bir üçüncü kişinin (kefilin) asıl alacaklıya karşı (şahsen) sorumlu olmayı üstlendiği şahsi bir teminat sözleşmesidir³.

Kefalet sözleşmesinin amacı asıl alacaklının alacağını, asıl borçlunun ödeme güçlüğüne düşmesi halinde korumaktır; o halde kefaletin hukuki sebebi teminat sağlamaktır⁴.

³ Ahmet M. KILIÇOĞLU, *Borçlar Hukuku Özel Hükümler* (Ankara: Turhan Kitabevi, 2024), s. 657-658; Fikret EREN ve İpek YÜCER, *Borçlar Hukuku Özel Hükümler* (Ankara: Legem Yayınevi, 2024), s. 767, 773; Haluk TANDOĞAN, *Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri, C.2* (İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2010), s. 693, 694; Cevdet YAVUZ, Faruk ACAR ve Burak ÖZEN, *Borçlar Hukuku Dersleri Özel Hükümler*, (İstanbul: Beta Yayıncılık, 2024), s. 783, 786; Hayrunnisa ÖZDEMİR v. dğr., *Borçlar Hukuku Özel Hükümler* (Ankara: Seçkin Yayınevi, 2023), s. 845; Turgut AKINTÜRK ve Derya ATEŞ, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler Özel Borç İlişkileri* (İstanbul: Beta Basım Yayın, 2022), s. 329; Mustafa Alper GÜMÜŞ, *Borçlar Hukuku Özel Hükümler Kısa Ders Kitabı* (İstanbul: Filiz Kitabevi, 2022), s. 511; İsmail KAYAR, *6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu'na Göre Borçlar Hukuku Genel Hükümler/Özel Borç İlişkileri* (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2019), s. 341; Oğuz Sadık AYDOS, *Borçlar Özel Hukuku Kira, Ödünç ve Kefalet Sözleşmeleri* (Ankara: Gazi Kitabevi, 2024), s. 141; Sinan Sami AKKURT, Hüseyin TOKAT, Kemal ERDOĞAN, *Tablolar, Şemalar, Örnek Olaylar ve Test Sorularıyla Borçlar Hukuku (Genel Hükümler – Özel Borç İlişkileri)* (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2024), s. 555; Ömer ERGÜN, *Borçlar Hukuku (Özel Hükümler) Ders Notları* (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2023), s. 251; Nihat YAVUZ, *Borçlar Hukuku El Kitabı* (Ankara: Adalet Yayınevi, 2024), s. 1563; Cevdet İlhan GÜNAY, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler Özel Borç İlişkileri* (Ankara: Yetin Yayınevi, 2016), s. 285, Doğan ŞENYÜZ, *Borçlar Hukuku Genel ve Özel Hükümler* (Bursa: Ekin Yayınevi, 2021), s. 494-495; Fahrettin ARAL ve Hasan AYRANCI, *Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri* (Ankara: Yetkin Yayınevi, 2023), s. 565; Serdar NART, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler-Özel Hükümler* (Ankara: Adalet Yayınevi, 2014), s. 290; Aydın ZEVLİLİLER ve K. Emre GÖKYAYLA, *Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri* (İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2024), s. 699; Murat AYDOĞDU ve Nalan TUNCER, *Türk Borçlar Hukuku Özel Hükümler* (Ankara: Adalet Yayınevi, 2023), s. 513; Seza REİSOĞLU, *Türk Kefalet Hukuku* (Ankara: 2013), s. 20-21. Aynı ve şahsi teminat hakkında bkz.: KILIÇOĞLU, *Özel*, s. 655-657; Burak ÖZEN, *6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu Çerçevesinde Kefalet Sözleşmesi* (İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2014), s. 57; Serkan AYAN, *Kefalet Sözleşmesi* (Ankara: Adalet Yayınevi, 2018), s. 15-16; Turgut UYGUR, *Açıklamalı-İçtihatlı Borçlar Kanunu Sorumluluk ve Tazminat Hukuku, C. 8*, (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2010), s. 9383.

⁴ REİSOĞLU, *Kefalet*, s. 24; ÖZEN, *Kefalet*, s. 65, 68-72; AYDOĞDU ve TUNCER, *Özel Hükümler*, s. 517; GÜMÜŞ, *Özel*, s. 511-512; ZEVLİLİLER ve GÖKYAYLA, *Borçlar Özel*, s. 702; ŞENYÜZ, *Borçlar Özel*, s. 494; UYGUR, *Borçlar*, s. 9384; TANDOĞAN, *Borçlar Özel, C.2*: s. 701; EREN ve

Kefalet sözleşmesinden söz edebilmek için bir asıl borçtan, dolayısıyla asıl alacaklı ile asıl borçludan bahsetmek gerekir. Asıl alacaklı ve asıl borçlu, hukuki nedeni fark etmeksizin⁵ kurulan, bir başka anlatımla sözleşmeden, haksız fiilden yahut sebepsiz zenginleşmeden ve hatta sözleşme öncesi sorumluluktan (*culpa in contrahendo* 'dan) doğan bir hukuki ilişkinin taraflarını ifade eder. Anılan asıl hukuki ilişkiye (asıl borç ilişkisine) bağımlı olarak kurulan *bir başka hukuki ilişki*, kefalet sözleşmesi olarak karşımıza çıkar⁶.

Kefalet sözleşmesinin taraflarını asıl borcun alacaklısı (asıl alacaklı) ile kefil oluşturmaktadır; asıl borçlu kefalet sözleşmesinin tarafı olmadığı gibi sözleşmenin akdedilmesi için asıl borçlunun da rızası gerekmez⁷.

Kefil, borçlunun yerine geçmez⁸; borçlu borcunu ifa etmezse doğan sonuçlardan kişisel olarak sorumlu olmayı taahhüt eder, bir başka deyişle borçlu

YÜCER, *Borçlar Özel*, s. 767. ÖZDEMİR v. dğr., *Borçlar Özel*, s. 846-847, 852-853, 857; KAYAR, *Borçlar Özel*, s. 341; ERGÜN, *Borçlar Özel*, s. 251.

⁵ KILIÇOĞLU, *Özel*, s. 659; ÖZEN, *Kefalet*, s. 57; AYDOĞDU ve TUNCER, *Özel Hükümler*, s. 513; ZEVLİLİLER ve GÖKYAYLA, *Borçlar Özel*, s. 710; NART, *Borçlar Özel*, s. 290; ŞENYÜZ, *Borçlar Özel*, s. 496; YAVUZ, *El Kitabı*, s. 1563; GÜMÜŞ, *Özel*, s. 514; ERGÜN, *Borçlar Özel*, s. 251, 256; AYDOS, *Kefaret*, s. 123; EREN ve YÜCER, *Borçlar Özel*, s. 773; ÖZDEMİR v. dğr., *Borçlar Özel*, s. 853. 818 sayılı Eski Borçlar Kanunu (04.04.1926-366, bundan sonra eBK olarak ifade edilecektir.) döneminde, kefalet sözleşmesine ilişkin 483. madde şu şekilde düzenlenmekteydi: “*Kefalet, bir akitir ki onunla bir kimse, borçlunun akdettiği borcun edasını temin etmeği alacaklıya karşı taahhüt eder.*” Bu hüküm, kefilin borçlunun edimini ifasını üstlendiği gibi bir yanlış anlaşılmaya yol açmaktan ve aynı zamanda ‘borçlunun akdettiği’ ifadesi de asıl borcun hukuki sebebinin yalnızca sözleşmeden doğması koşulunu güttüğü sonucuna sebep olmaktadır. TBK, eBK’nın anılan maddesine ilişkin eleştirileri ortadan kaldırarak isabetli bir düzenleme getirmiştir. Detaylı bilgi için bkz.: YAVUZ, ACAR ve ÖZEN, *Borçlar Özel*, s. 784; TANDOĞAN, *Borçlar Özel*, C.2: s. 693; YAVUZ, *El Kitabı*, s. 1563.

⁶ KILIÇOĞLU, *Özel*, s. 659; ÖZDEMİR v. dğr., *Borçlar Özel*, s. 846-847; ÖZEN, *Kefalet*, s. 60.

⁷ KILIÇOĞLU, *Özel*, s. 658-659; REİSOĞLU, *Kefalet*, s. 20; AYDOĞDU ve TUNCER, *Özel Hükümler*, s. 514; UYGUR, *Borçlar*, s. 9383; ZEVLİLİLER ve GÖKYAYLA, *Borçlar Özel*, s. 699; NART, *Borçlar Özel*, s. 291; ARAL ve AYRANCI, *Borçlar Özel*, s. 565; ŞENYÜZ, *Borçlar Özel*, s. 494; YAVUZ, *El Kitabı*, s. 1563; ERGÜN, *Borçlar Özel*, s. 251-252; AKKURT, TOKAT ve ERDOĞAN, *Özel*, s. 561; AYDOS, *Kefaret*, s. 123; GÜMÜŞ, *Özel*, s. 512, 519; KAYAR, *Borçlar Özel*, s. 341; EREN ve YÜCER, *Borçlar Özel*, s. 768; ÖZDEMİR v. dğr., *Borçlar Özel*, s. 846-847. Asıl borcun borçlusu kefaleti istemese dahi kefilin yükümlülük altına girebilir zira kefalet borçluya fayda sağlamaktadır (Hasan AYRANCI, “Şekil Şartına Uyulmadan Yapılan Kefalet Sözleşmesinde İfanın Sonuçları”. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* C. 53, S. 2 (Nisan 2004): 95-120., s. 96 (E.T.: 18/06/2025. https://doi.org/10.1501/Hukfak_0000000477); REİSOĞLU, *Kefalet*, s. 20; ZEVLİLİLER ve GÖKYAYLA, *Borçlar Özel*, s. 699; TANDOĞAN, *Borçlar Özel*, C.2: s. 693-694; YAVUZ, ACAR ve ÖZEN, *Borçlar Özel*, s. 785; YAVUZ, *El Kitabı*, s. 1563; ARAL ve AYRANCI, *Borçlar Özel*, s. 565-566).

⁸ KILIÇOĞLU, *Özel*, s. 656, 660; GÜMÜŞ, *Özel*, s. 511; AYAN, *Kefalet*, s. 40; ÖZEN, *Kefalet*, s. 65; REİSOĞLU, *Kefalet*, s. 24; AYDOĞDU ve TUNCER, *Özel Hükümler*, s. 514; ZEVLİLİLER ve GÖKYAYLA, *Borçlar Özel*, s. 700; NART, *Borçlar Özel*, s. 291; ERDOĞAN, “Kefilin Mirasçılarının Kefalet Borcundan Sorumluluğu”. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 27, S. 1 (Mayıs 2025): 291-348., s. 294 (E.T.: 22/06/2025. <https://doi.org/10.33717/deuhfd.1603979>); ARAL ve AYRANCI, *Borçlar Özel*, s. 566; ŞENYÜZ, *Borçlar Özel*, s. 496; ERGÜN, *Borçlar Özel*, s. 252; AKKURT, TOKAT ve ERDOĞAN, *Özel*, s. 561; YAVUZ, ACAR ve ÖZEN, *Borçlar Özel*, s. 784, 787; ÖZDEMİR v. dğr., *Borçlar Özel*, s. 846-847, 853, 856. Kefil borçlunun yerine geçmediğine göre aynen

borcunu yerine getirmediği takdirde doğan müspet zararı gidermeyi, zarar tehlikesini (rizikoyu) üstlenir⁹.

Asıl borçlu borcunu ödemez, kefil kendi edimini ifa ederse TBK madde 596/1 uyarınca kefil ile asıl borçlu arasında bir rücu ilişkisi gündeme gelir¹⁰. Kefilin rücu hakkını kullanabilmesi için geçerli bir kefalet sözleşmesinin varlığı, asıl borcun muaccel olması ile kefilin geçerli ifası gerekir¹¹. Kefil alacaklının haklarına halef olur; asıl borçluya karşı, asıl alacaklıya yaptığı ödeme kadar alacak hakkına sahip olur¹². TBK madde 596/2 uyarınca kefilin halef olduğu haklar, kural olarak alacak için

ifaya da zorlanamaz (REİSOĞLU, *Kefalet*, s. 27-28; EREN ve YÜCER, *Borçlar Özel*, s. 768, 778; ÖZDEMİR v. dğr., *Borçlar Özel*, s. 846; ŞENYÜZ, *Borçlar Özel*, s. 501; AYDOĞDU ve TUNCER, *Özel Hükümler*, s. 518). Yine kefil, asıl borcun ifası için ortalama bir kimseden beklenen çabayı gösterdiğini kanıtlayarak kendi borcundan (teminata ilişkin borcundan) kurtulamaz (TANDOĞAN, *Borçlar Özel*, C.2: s. 693). Borçlunun borcunu ifa etmemesi ifadesi, borcun gereği gibi ifa edilmemesi yahut hiç ifa edilmemesi ifadelerini kapsayıcı niteliktedir (KILIÇOĞLU, *Özel*, s. 660).

⁹ KILIÇOĞLU, *Özel*, s. 657-658; AYAN, *Kefalet*, s. 40; GÜMÜŞ, *Özel*, s. 511-512; ÖZEN, *Kefalet*, s. 65; REİSOĞLU, *Kefalet*, s. 25,28; AYDOĞDU ve TUNCER, *Özel Hükümler*, s. 517; NART, *Borçlar Özel*, s. 294-295; AYDOS, *Kefaret*, s. 123; ÖZDEMİR v. dğr., *Borçlar Özel*, s. 846-847, 856; EREN ve YÜCER, *Borçlar Özel*, s. 768; UYGUR, *Borçlar*, s. 9385; TANDOĞAN, *Borçlar Özel*, C.2: s. 697; ERDOĞAN, *Sorumluluk*, s. 294; YAVUZ, ACAR ve ÖZEN, *Borçlar Özel*, s. 784. TANDOĞAN ile EREN ve YÜCER kefilin borcunu bir tazminat borcu olarak nitelendirmiş, asıl borç ifa edilmediği için doğan zararın bir başka deyişle müspet zararın tazmini, alacaklının menfaatinin sağlanması olarak açıklamışlardır (EREN ve YÜCER, *Borçlar Özel*, s. 778; TANDOĞAN, *Borçlar Özel*, C.2: s. 697). ZEVLİLİLER ve GÖKYAYLA ise kefilin borcunun teknik olarak bir tazminat borcu olmadığını; taahhüt edilen edimin ifası olarak nitelendirilmesi gerektiğini belirtmektedir (ZEVLİLİLER ve GÖKYAYLA, *Borçlar Özel*, s. 700). YAVUZ, ACAR, ÖZEN'e göre kefilin edimini salt müspet zararın tazmini olarak değerlendirmek doğru değildir zira müspet zarar tazmini kefile değil, asıl borçluya aittir. Burada anılan müspet zarar ifadesi, kefilin ediminde faydalanılacak bir ölçütten ibarettir (YAVUZ, ACAR ve ÖZEN, *Borçlar Özel*, s. 786-787.).

¹⁰ TBK madde 596/5 uyarınca rücu hakkının zamanaşımı kefilin ifa tarihi ile başlar. Rücu hakkı bakımından TBK madde 146 uyarınca genel zamanaşımına ilişkin süre uygulanır (Ahmet Cemal RUHİ ve Canan RUHİ, *Türk Kefalet Hukuku (Güncel Bölge Adliye Mahkemesi ve Yargıtay Kararları Işığında)*, (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2018), s. 85).

¹¹ KILIÇOĞLU, *Özel*, s. 698; AYDOĞDU ve TUNCER, *Özel Hükümler*, s. 541-542; NART, *Borçlar Özel*, s. 323-234; ARAL ve AYRANCI, *Borçlar Özel*, s. 604. TBK madde 597/1 uyarınca kefilin, asıl borçluya karşı ödeme yaptığına dair bildirim yükümlülüğü vardır. Kefilin ödeme yaptığını borçluya bildirmez ve asıl borçlu tarafından alacaklıya mükerrer ödemede bulunulursa kefil, TBK madde 597/2 gereği ödemeyi bilmeyen yahut bilmesi gerekmeyen asıl borçluya karşı rücu hakkını kaybeder. Ancak TBK madde 597/3, kefilin alacaklı aleyhine açacağı sebepsiz zenginleşme davasını saklı tutmuştur. Kefilin aynı zamanda İİK madde 72 gereği istirdat davası açması da mümkündür (AYDOĞDU ve TUNCER, *Özel Hükümler*, s. 539). Alacaklının kefilini ibrası bağışlama kastıyla yapılmışsa artık kefilin rücu hakkından söz edilemez (NART, *Borçlar Özel*, s. 321, 323-324; AYDOĞDU ve TUNCER, *Özel Hükümler*, s. 541).

¹² KILIÇOĞLU, *Özel*, s. 698; AYDOĞDU ve TUNCER, *Özel Hükümler*, s. 540; ZEVLİLİLER ve GÖKYAYLA, *Borçlar Özel*, s. 737; NART, *Borçlar Özel*, s. 321, 323-324; ARAL ve AYRANCI, *Borçlar Özel*, s. 601; ŞENYÜZ, *Borçlar Özel*, s. 515; ERGÜN, *Borçlar Özel*, s. 252; ÖZDEMİR v. dğr., *Borçlar Özel*, s. 848; YAVUZ, ACAR ve ÖZEN, *Borçlar Özel*, s. 787; TANDOĞAN, *Borçlar Özel*, C.2: s. 699; AKINTÜRK ve ATEŞ, *Borçlar Özel*, s. 344; KAYAR, *Borçlar Özel*, s. 354, 358; AYDOS, *Kefaret*, s. 137; GÜNAY, *Borçlar Özel*, s. 294.

sağlanan güvencelerden (rehin hakkı gibi) yalnız kefalet anında var olan yahut sonradan olsa da asıl borçlunun alacak için özellikle verdiklerini kapsar¹³.

Belirtmek gerekir ki kefilin alacaklının hakların halef olması, kanundan dolayı gerçekleşir; bu kuraldan önceden feragat edilmesi TBK madde 582/3 uyarınca mümkün değildir¹⁴.

Borçlu ile kefil arasındaki ilişki, kendisini halefiyet aşamasında gösterir. Çünkü kural olarak, asıl borçlu ile kefil arasında önceden mevcut bir hukuki ilişki olmaz¹⁵. Bununla birlikte asıl borçlu ile kefil arasında bir sözleşme, örneğin vekalet veya bağışlamaya dayanarak bir hukuki ilişki de kurulmuş olabilir; bu durumda kefil, asıl borçluya karşı ileri sürebileceği defileri alacaklıya karşı kural olarak ileri süremez¹⁶. Asıl borçlu ile kefil arasında bir sözleşme yoksa sebepsiz zenginleşme yahut vekaletsiz iş görme hükümlerine, aralarında belirttiğimiz gibi bir vekalet sözleşmesi varsa vekalet hükümlerine dayanan özel bir rücu ilişkisinden söz edilir¹⁷.

Sonuçta kefil, dilerse TBK madde 596/1 gereği kanuni halefiyet yoluyla dilerse borçlu ile arasındaki ilişkiye dayanarak rücu hakkını kullanabilir; borcun tekliği ilkesi gereği birinden faydalanmasıyla diğerine ilişkin hakkı da sona erer¹⁸.

Kefil ile asıl borçlu arasındaki iç ilişki alacaklı ile kefil arasında olan ilişkiden farklıdır; dolayısıyla söz gelimi asıl borçlunun kefil ile aralarında olan iç ilişkiye aykırı

¹³ Kısmen ödemede bulunan kefil, rehin hakkının yalnız bunu karşılayan kısmı için halef olur; alacaklının rehin bakımından geriye kalan hakkı, kefilin rehin hakkından önceliklidir (TBK madde 596/2).

¹⁴ KILIÇOĞLU, *Özel*, s. 672; AYDOĞDU ve TUNCER, *Özel Hükümler*, s. 540; ZEVKLİLER ve GÖKYAYLA, *Borçlar Özel*, s. 737; NART, *Borçlar Özel*, s. 322; AKINTÜRK ve ATEŞ, *Borçlar Özel*, s. 344.

¹⁵ YAVUZ, ACAR ve ÖZEN, *Borçlar Özel*, s. 785; AYAN, *Kefalet*, s. 16.

¹⁶ REİSOĞLU, *Kefalet*, s. 20; ARAL ve AYRANCI, *Borçlar Özel*, s. 566, 603; AKKURT, TOKAT ve ERDOĞAN, *Özel*, s. 557; AYDOS, *Kefaret*, s. 123; YAVUZ, ACAR ve ÖZEN, *Borçlar Özel*, s. 785; TANDOĞAN, *Borçlar Özel*, C.2: s. 694; KAYAR, *Borçlar Özel*, s. 358.

¹⁷ KILIÇOĞLU, *Özel*, s. 698-699; AYDOĞDU ve TUNCER, *Özel Hükümler*, s. 540; ZEVKLİLER ve GÖKYAYLA, *Borçlar Özel*, s. 737; Gülçin ELÇİN GRASSİNGER, "Kefalet Sözleşmesinde Kefil ile Asıl Borçlu Arasındaki Hukuki İlişki". *İstanbul Hukuk Fakültesi Mecmuası* C. 55, S. 1-2 (Temmuz 2011): 389-412. (Lexpera, E.T.: 22/06/2025), s. 399; NART, *Borçlar Özel*, s. 322; YAVUZ, *El Kitabı*, s. 1642; ERGÜN, *Borçlar Özel*, s. 275. Kefil ile asıl borçlu arasında hukuki bir ilişki bulunması durumunda, kefalet sözleşmesi gereği doğan rücu hakkının kapsamı; sebepsiz zenginleşme, vekaletsiz iş görme yahut vekalet müesseselerinin kapsamını aşamaz (YAVUZ, ACAR ve ÖZEN, *Borçlar Özel*, s. 786). Kefil ile asıl borçlu arasında bir bağışlama sözleşmesi varsa, bir başka anlatımla kefil, asıl borçluya bağışlamada bulunma gayesiyle hareket etmiş ve asıl borçlu da bunu kabul etmişse artık kefil, asıl borçluya rücu edemez (TANDOĞAN, *Borçlar Özel*, C.2: s. 694). YAVUZ, ACAR ve ÖZEN, burada bir elden bağışlama ilişkisinin kurulduğunu ifade etmektedir (YAVUZ, ACAR ve ÖZEN, *Borçlar Özel*, s. 786).

¹⁸ AYDOĞDU ve TUNCER, *Özel Hükümler*, s. 539; ARAL ve AYRANCI, *Borçlar Özel*, s. 602; NART, *Borçlar Özel*, s. 321; ELÇİN GRASSİNGER, *Kefalet*, s. 400.

hareket etmesi durumunda kefil, kefalet sözleşmesini feshetme hakkına sahip değildir¹⁹. Kefil, TBK madde 595'te yer alan durumlardan²⁰ birinin varlığı halinde asıl borçludan güvence talep edebileceği gibi borcun muaccel olması halinde borçtan kurtarmasını da isteyebilir. Burada ispat yükü, kefilin üzerindedir²¹. Borçlunun bu yükümlülüğünü ifa etmemesi kefilin alacaklıya olan sorumluluğunu etkilemez²². TBK madde 595 hükmü, kefilin rücu hakkının bulunduğu hallerde uygulanabilir²³. Kefilin sorumluluktan kurtulması için alacaklının buna rıza göstermesi ve güvenceyi kabul etmesi gerekir²⁴. Güvence, hakimın takdir edeceği ayni (rehin gibi) veya şahsi (rücu kefalet gibi) olabilir²⁵.

Borçlu kendisine kefil olamaz, zira bu halde alacaklının başvurabileceği ayrı bir malvarlığı bulunmayacağı için kefaletin teminat sağlama işlevinden bahsedilemez²⁶. Bunun gibi bir alacaklının kendi alacağına kefil olması durumunda da alacak kendisinde olduğu müddetçe bir değer taşımaz, hüküm doğurmaz²⁷. Ancak alacağın devri söz konusu olduğunda doktrinde bir görüş²⁸ bunun bir öneri niteliğinde olduğunu ileri sürmektedir. Bir başka görüş ise²⁹ TBK madde 135 gereği alacaklı ve borçlu sıfatlarının aynı kişide birleşmesinden bahisle kefalet borcunun sona ereceğini savunmaktadır. Biz de bu son görüşe katılmaktayız zira kefalet, bir üçüncü kişinin alacaklıya karşı sorumlu olmasıdır. Alacaklının kendi alacağına kefil olması

¹⁹ KILIÇOĞLU, *Özel*, s. 696.

²⁰ “1. Asıl borçlu, kefile karşı üstlendiği yükümlülükler, özellikle belli bir süre içinde kendisini borçtan kurtarma vaadine aykırı davranmışsa. 2. Asıl borçlu temerrüde düşmüşse veya yerleşim yerini diğer bir ülkeye nakletmesi yüzünden takibat önemli ölçüde güçleşmişse. 3. Asıl borçlunun mali durumunun kötüleşmesi, güvencelerin değer kaybetmesi veya borçlunun kusuru sonucunda kefil için mevcut tehlike, kefaletin yapıldığı tarihe göre önemli ölçüde artmışsa.”

²¹ ELÇİN GRASSİNGER, *Kefalet*, s. 397

²² KILIÇOĞLU, *Özel*, s. 697.

²³ ARAL ve AYRANCI, *Borçlar Özel*, s. 601; NART, *Borçlar Özel*, s. 321; AYDOĞDU ve TUNCER, *Özel Hükümler*, s. 539; ELÇİN GRASSİNGER, *Kefalet*, s. 393.

²⁴ AYDOĞDU ve TUNCER, *Özel Hükümler*, s. 539; ZEVLİLİLER ve GÖKYAYLA, *Borçlar Özel*, s. 737.

²⁵ KILIÇOĞLU, *Özel*, s. 697; YAVUZ, *El Kitabı*, s. 1640; ERGÜN, *Borçlar Özel*, s. 275; AKINTÜRK ve ATEŞ, *Borçlar Özel*, s. 344; ELÇİN GRASSİNGER, *Kefalet*, s. 398.

²⁶ ÖZEN, *Kefalet*, s. 154; GÜMÜŞ, *Özel*, s. 514-515; ZEVLİLİLER ve GÖKYAYLA, *Borçlar Özel*, s. 699; ÖZDEMİR v. dğr., *Borçlar Özel*, s. 853; EREN ve YÜCER, *Borçlar Özel*, s. 770; YAVUZ, ACAR ve ÖZEN, *Borçlar Özel*, s. 787-788. TANDOĞAN, *Borçlar Özel*, C.2: s. 699. Uygulamada bazı hallerde bankaların kendi lehleri doğrultusunda verdikleri banka teminat mektupları kefalet niteliğinde kabul edilir (TANDOĞAN, *Borçlar Özel*, C.2: s. 699).

²⁷ YAVUZ, ACAR ve ÖZEN, *Borçlar Özel*, s. 787-788; TANDOĞAN, *Borçlar Özel*, C.2: s. 700.

²⁸ ZEVLİLİLER ve GÖKYAYLA, *Borçlar Özel*, s. 700; YAVUZ, ACAR ve ÖZEN, *Borçlar Özel*, s. 788; REİSOĞLU, *Kefalet*, s. 9-10; ÖZEN, *Kefalet*, s. 125.

²⁹ ÖZDEMİR v. dğr., *Borçlar Özel*, s. 854.

durumunda kefaletin temel işlevi olan teminat sağlama niteliğinden söz edilmez; böyle bir durumda artık TBK madde 135 gereği kefalet borcu sona ermelidir.

1.2 Kefalet Sözleşmesinin ve Kefaletin Özellikleri

1.2.1 Kefalet sözleşmesi tek tarafı borç altına sokan bir sözleşmedir

Kefalet sözleşmesi, tek tarafın, kefilin borç altına girdiği bir borç sözleşmesidir³⁰. TBK madde 592 ila 594³¹ arasında yer alan alacaklıya yüklenen ödevlerin varlığı, kefalet sözleşmesini ivazlı hale getirmez, bunlar karşı edim olarak değerlendirilmez³². Asıl borcun alacaklısı ile kefil arasında kurulan sözleşmede kural olarak alacaklı bir borç altına girmemektedir. Ancak bu zorunlu bir özellik değildir. Alacaklı, kefile karşı birtakım edimlerin yerine getirilmesini üstlenebilir, bu durumda kefalet, tam iki tarafın borç altına girdiği bir sözleşme haline gelir³³. Kefilin asıl

³⁰ KILIÇOĞLU, *Özel*, s. 670; GÜMÜŞ, *Özel*, s. 516; ÖZEN, *Kefalet*, s. 118; AYAN, *Kefalet*, s. 18; REİSOĞLU, *Kefalet*, s. 25; AYDOĞDU ve TUNCER, *Özel Hükümler*, s. 517; ZEVKLİLER ve GÖKYAYLA, *Borçlar Özel*, s. 702; NART, *Borçlar Özel*, s. 294; ARAL ve AYRANCI, *Borçlar Özel*, s. 569; ŞENYÜZ, *Borçlar Özel*, s. 494; UYGUR, *Borçlar*, s. 9384; ERGÜN, *Borçlar Özel*, s. 255; KAYAR, *Borçlar Özel*, s. 341; ÖZDEMİR v. dğr., *Borçlar Özel*, s. 846-847, 854; EREN ve YÜCER, *Borçlar Özel*, s. 768; TANDOĞAN, *Borçlar Özel*, C.2: s. 694; AKINTÜRK ve ATEŞ, *Borçlar Özel*, s. 329; AYDOS, *Kefaret*, s. 128; AKKURT, TOKAT ve ERDOĞAN, *Özel*, s. 558; ERDOĞAN, *Sorumluluk*, s. 291, 294; AYRANCI, *Şekil*, s. 96; RUHİ ve RUHİ, *Kefalet*, s. 19.

³¹ TBK madde 592 ila 594'te alacaklının özen gösterme, rehin ile borç senetlerinin teslimi, ödemenin kabulünü isteme ve bildirim ile iflas ve konkordato kayıtlı ödevleri düzenlenmiştir (detaylı bilgi için bkz.: KILIÇOĞLU, *Özel*, s. 692-696; GÜMÜŞ, *Özel*, s. 593-599). TBK madde 592/1 uyarınca alacaklının, kefilin lehine olan güvenceleri zararına azaltması durumunda kural olarak kefilin sorumluluğu uğradığı zarar ölçüsünde azalır. Alacaklı, kefilin var olan rücu hakkına zarar vermemelidir (KILIÇOĞLU, *Özel*, s. 693). Kefil fazla ödediği miktarı alacaklıdan talep edebilir. TBK madde 594 uyarınca alacaklı, asıl borçlunun ödemede geciktirildiğini, iflas ettiğini veya konkordato için süre verildiğini kefile bildirmek durumundadır (bkz.: KILIÇOĞLU, *Özel*, s. 696). Aksi halde kefilin uğradığı zarar miktarınca alacaklı, kefile karşı haklarını kaybeder.

³² REİSOĞLU, *Kefalet*, s. 26-27; AYDOĞDU ve TUNCER, *Özel Hükümler*, s. 517; ZEVKLİLER ve GÖKYAYLA, *Borçlar Özel*, s. 703; NART, *Borçlar Özel*, s. 294; ARAL ve AYRANCI, *Borçlar Özel*, s. 569; AYDOS, *Kefaret*, s. 128; YAVUZ, ACAR ve ÖZEN, *Borçlar Özel*, s. 788; ÖZDEMİR v. dğr., *Borçlar Özel*, s. 855. Detaylı bilgi için bkz.: ÖZEN, *Kefalet*, s. 119-124.

³³ REİSOĞLU, *Kefalet*, s. 25-26; ÖZEN, *Kefalet*, s. 118-119; AYAN, *Kefalet*, s. 19-20; ZEVKLİLER ve GÖKYAYLA, *Borçlar Özel*, s. 703; GÜMÜŞ, *Özel*, s. 516; ERGÜN, *Borçlar Özel*, s. 256; YAVUZ, ACAR ve ÖZEN, *Borçlar Özel*, s. 789; ÖZDEMİR v. dğr., *Borçlar Özel*, s. 847; EREN ve YÜCER, *Borçlar Özel*, s. 768-769; TANDOĞAN, *Borçlar Özel*, C.2: s. 694. Bu durum genellikle üçüncü kişi lehine sözleşme şeklinde kendisini gösterir. Örneğin asıl borcun alacaklısı kefile yaptığı sözleşmede, borçluluyla yaptığı sözleşmenin süresini uzatmayı üstlenebilir (EREN ve YÜCER, *Borçlar Özel*, s. 769; ÖZDEMİR v. dğr., *Borçlar Özel*, s. 855). Benzer bir şekilde kefilin borcuna karşılık alacaklı ücret ödemeyi, bir yahut birden çok kefil borçtan kurtarmayı, mevcut olan rehin hakkından vaz geçmeyi veya kredi vermeyi ya da bazı teminatları serbest bırakmayı üstlenebilir (ÖZDEMİR v. dğr., *Borçlar Özel*, s. 855). Böyle bir durumda sözleşme ivazlı hale geleceğinden kefil, alacaklıya karşı TBK madde 123 ila 126'da yer alan temerrüde ilişkin hakları kullanabileceği gibi ödenmezlik def'ini de ileri sürebilecektir (ÖZEN, *Kefalet*, s. 120; AYAN, *Kefalet*, s. 20; REİSOĞLU, *Kefalet*, s. 26; ZEVKLİLER ve GÖKYAYLA, *Borçlar Özel*, s. 703; EREN ve YÜCER, *Borçlar Özel*, s. 769; YAVUZ, ACAR ve ÖZEN, *Borçlar Özel*, s. 789; TANDOĞAN, *Borçlar Özel*, C.2: s. 694; ÖZDEMİR v. dğr., *Borçlar Özel*, s. 847, 855.). Bunların yanında alacaklının edimlerini ifa etmemesi durumunda kefil, doğan zararının tazminini de talep edebilecektir (ÖZDEMİR v. dğr., *Borçlar Özel*, s. 855).

borçludan bir menfaat elde etmesi de gündeme gelebilir; ancak böyle bir durum dahi kefalette ivazsızlık ilkesini ortadan kaldırmaz³⁴.

Kefalette ivazsızlık ilkesi, asıl alacaklıya karşı bir bağışlamanın varlığı sonucunu doğurmaz zira ortada karşılıksız bir zenginleştirme gayesi ve sonucu bulunmamaktadır³⁵.

1.2.2 Kefilin borcu asıl borca yabancıdır

Yukarıda da değinildiği üzere kefil, borçlunun yerine geçmez; bir diğer anlatımla kefil, borçlunun edimini üstlenmez, kefalet sözleşmesinde asıl borcun alacaklısına karşı kendi ayrı edimini ifayı üstlenir. Borçlunun edimi ve kefilin edimi birbirlerinden farklıdır. Asıl borç sözleşmeden, kanundan, sebepsiz zenginleşme yahut haksız fiilden doğabilirken kefaletin hukuki sebebi teminat sağlamaktır. Bu durumda kefalet gerek şekil gerek içerik yönünden asıl borç ilişkisinden tamamıyla bağımsız ve farklı bir borç doğurur³⁶.

Kefilin borcunun asıl borca yabancı olması durumu en basit tabiriyle asıl borçlunun borcunun farklı, kefilin borcunun farklı olmasıdır. Bu durum kefilin kendi borcunu ifasının asıl borcun varlığını etkilememesi, bir başka deyişle asıl borcu sona erdirmemesi ile açıklanabilir³⁷. Kefil ifada bulunarak sırf kendi (asıl borçludan ayrı) borcunu yerine getirir ve asıl alacaklının sahip olduğu alacak hakkı, halefiyet yoluyla kendisine geçer. Burada asıl borçlunun borcu, kefile karşı devam etmektedir.

³⁴ AYDOĞDU ve TUNCER, *Özel Hükümler*, s. 517; ZEVLİLİLER ve GÖKYAYLA, *Borçlar Özel*, s. 703; NART, *Borçlar Özel*, s. 294; ARAL ve AYRANCI, *Borçlar Özel*, s. 569-570; ERGÜN, *Borçlar Özel*, s. 255; AKKURT, TOKAT ve ERDOĞAN, *Özel*, s. 557; KAYAR, *Borçlar Özel*, s. 341; ÖZDEMİR v. dğr., *Borçlar Özel*, s. 855; EREN ve YÜCER, *Borçlar Özel*, s. 769; TANDOĞAN, *Borçlar Özel*, C.2: s. 695. Söz gelimi bir bankanın kefil olmak için borçludan aldığı komisyon, kefalet sözleşmesini ivazlı hale getirmez (YAVUZ, ACAR ve ÖZEN, *Borçlar Özel*, s. 789; TANDOĞAN, *Borçlar Özel*, C.2: s. 695; ARAL ve AYRANCI, *Borçlar Özel*, s. 569-570; NART, *Borçlar Özel*, s. 294; ZEVLİLİLER ve GÖKYAYLA, *Borçlar Özel*, s. 703; AYDOĞDU ve TUNCER, *Özel Hükümler*, s. 517)

³⁵ YAVUZ, ACAR ve ÖZEN, *Borçlar Özel*, s. 789; ERGÜN, *Borçlar Özel*, s. 256.

³⁶ ÖZEN, *Kefalet*, s. 72 vd.; AYAN, *Kefalet*, s. 41-42, 46; REİSOĞLU, *Kefalet*, s. 24; AYDOĞDU ve TUNCER, *Özel Hükümler*, s. 515; GÜMÜŞ, *Özel*, s. 514-515; ZEVLİLİLER ve GÖKYAYLA, *Borçlar Özel*, s. 701; UYGUR, *Borçlar*, s. 9386; NART, *Borçlar Özel*, s. 291; ŞENYÜZ, *Borçlar Özel*, s. 496, 500; ERGÜN, *Borçlar Özel*, s. 252, 256 (ERGÜN, kapsam ve içerik bakımından kefaletin bağımlı olduğu belirtmektedir (aynı şekilde: ARAL ve AYRANCI, *Borçlar Özel*, s. 567)); AKKURT, TOKAT ve ERDOĞAN, *Özel*, s. 557; KAYAR, *Borçlar Özel*, s. 342; ÖZDEMİR v. dğr., *Borçlar Özel*, s. 852, 853; EREN ve YÜCER, *Borçlar Özel*, s. 770; YAVUZ, ACAR ve ÖZEN, *Borçlar Özel*, s. 786-787, 789; TANDOĞAN, *Borçlar Özel*, C.2: s. 700-701 (Kefalet, asıl borçla aynı kağıt üzerine yazılmış dahi olsa bağımsızdır).

³⁷ AYAN, *Kefalet*, s. 42; YAVUZ, ACAR ve ÖZEN, *Borçlar Özel*, s. 787; TANDOĞAN, *Borçlar Özel*, C.2: s. 699; ÖZDEMİR v. dğr., *Borçlar Özel*, s. 853; RUHİ ve RUHİ, *Kefalet*, s. 20. TANDOĞAN, ibranın bir tasarruf işlemi olduğundan yola çıkarak, alacaklının kefilini ibra edip asıl borçluyu ibra etmemesinin mümkün olduğunu belirtmektedir (TANDOĞAN, *Borçlar Özel*, C.2: s. 695-696).

Kefaletin asıl borçtan bağımsız olması birtakım sonuçları da beraberinde getirmektedir. Söz gelimi TBK madde 590/1'e göre asıl borçlunun iflası dolayısıyla asıl borcun vadesinden önce muaccel olması, kefilin borcunu muaccel hale getirmeyecektir³⁸. Bir başka örnek, kefaletin irade bozukluğu yahut ehliyetsizlik gibi nedenlerle geçersiz olduğu durumlarda asıl borç ilişkisi var olmaya devam edecektir³⁹. Kefil alacaklının haklarına halef olarak asıl borçluya rücu eder ve alacaklının haklarından yararlanır; asıl borçluya bu şekilde başvurabilmesi bağımsız hareket edebildiğinin bir göstergesidir⁴⁰. Asıl borç şarta bağlanmasa da yahut hakkında bir vade belirlenmese de veya asıl borca yönelik bir teminat verilmese de kefalet sözleşmesinin şarta yahut vadeye bağlanabilmesi veya hakkında teminat verilebilmesi mümkündür; kefil ile asıl borçlunun borcu ifa yerleri farklı tayin edilebilir, kefile karşı yapılacak icra takibi *kefilin* ikametgahında yapılır⁴¹.

1.2.3 Kefilin borcu para borcudur

Kefalet alacaklıya teminat sağlama işlevi görmekte ve kefilin borcu ile asıl borçlunun borcu birbirinden ayrılmaktadır. Kefil, asıl borçlunun borcunu ifa etmemesi durumunda doğan rizikoyu üstlenmekte ve fakat asıl borçlunun edimini ifayı üstlenmemektedir. Dolayısıyla asıl borç ilişkisinde borçlunun edimi ne olursa olsun kefalet ediminin konusunu oluşturan değer, para olarak karşımıza çıkmaktadır⁴².

³⁸ KILIÇOĞLU, *Özel*, s. 686-690; AYDOĞDU ve TUNCER, *Özel Hükümler*, s. 516; NART, *Borçlar Özel*, s. 292; ARAL ve AYRANCI, *Borçlar Özel*, s. 567; ŞENYÜZ, *Borçlar Özel*, s. 513; GÜNAY, *Borçlar Özel*, s. 290; YAVUZ, *El Kitabı*, s. 1620; ERGÜN, *Borçlar Özel*, s. 257, 268; YAVUZ, ACAR ve ÖZEN, *Borçlar Özel*, s. 790; TANDOĞAN, *Borçlar Özel*, C.2: s. 701; ÖZDEMİR v. dğr., *Borçlar Özel*, s. 853; AYDOS, *Kefaret*, s. 133.

³⁹ REİSOĞLU, *Kefalet*, s. 25; TANDOĞAN, *Borçlar Özel*, C.2: s. 701; ÖZDEMİR v. dğr., *Borçlar Özel*, s. 854.

⁴⁰ YAVUZ, ACAR ve ÖZEN, *Borçlar Özel*, s. 785-787; ÖZDEMİR v. dğr., *Borçlar Özel*, s. 853; TANDOĞAN, *Borçlar Özel*, C.2: s. 701; AYAN, *Kefalet*, s. 42.

⁴¹ ÖZEN, *Kefalet*, s. 73-74; AYAN, *Kefalet*, s. 43, 46; REİSOĞLU, *Kefalet*, s. 25; YAVUZ, ACAR ve ÖZEN, *Borçlar Özel*, s. 790; TANDOĞAN, *Borçlar Özel*, C.2: s. 701; ÖZDEMİR v. dğr., *Borçlar Özel*, s. 854; ERGÜN, *Borçlar Özel*, s. 257; ZEVLİLİLER ve GÖKYAYLA, *Borçlar Özel*, s. 701; RUHİ ve RUHİ, *Kefalet*, s. 20.

⁴² AYAN, *Kefalet*, s. 41; REİSOĞLU, *Kefalet*, s. 21, 24-25; AYRANCI, *Şekil*, s. 96; NART, *Borçlar Özel*, s. 294-295; ŞENYÜZ, *Borçlar Özel*, s. 495; ERGÜN, *Borçlar Özel*, s. 251; ÖZDEMİR v. dğr., *Borçlar Özel*, s. 855-856; EREN ve YÜCER, *Borçlar Özel*, s. 770-771; YAVUZ, ACAR ve ÖZEN, *Borçlar Özel*, s. 786, 789. EREN ve YÜCER, TBK madde 83'e göre kefilin dilerse borçlunun edimini de ifa edebileceğini, bu durumda ifanın üçüncü kişiye yerine getirilmesinin söz konusu olduğunu belirtmektedir (EREN ve YÜCER, *Borçlar Özel*, s. 771). Kefile sözleşme ile seçimlik yetki tanınırsa kefil, bu doğrultuda da asıl edimi ifa edebilir; bu halde kefilin esas edimi para borcu olmakta, yedek edimi ise asıl borç olmaktadır. Ancak sözleşmede, asıl borcun yerine getirileceğinin kararlaştırılması (aynen ifa kaydının bulunması) durumunda bu tarz bir sözleşmenin kefalet olarak değil, müteselsil borç yahut borcun birlikte üstlenilmesi olarak kabulü gerekir (AYAN, *Kefalet*, s. 41; REİSOĞLU, *Kefalet*, s. 28; EREN ve YÜCER, *Borçlar Özel*, s. 771-772; ÖZDEMİR v. dğr., *Borçlar Özel*, s. 856-857).

1.2.4 Kefalet bağı ve ikincil nitelikte bir borçtur

Kefalet, şahsi güvence sağlama gayesine uygun olarak asıl borcun gerek varlığına gerek geçerliliğine bağlı (feri) nitelikte bir borçtur⁴³. Müteselsil kefalet bakımından dahi kefalet, asıl borca bağlı olma niteliğini korur⁴⁴. Bu durum, kefalet borcunu asıl borca bağlı yan bir borç haline getirir, asıl borç oldukça kefalet de varlığını sürdürür; asıl borç varsa kefalet de vardır, asıl borç yoksa kefaletten söz edilemez⁴⁵. Bununla birlikte son bulduğu ileri sürülen bir asıl borcun varlığı söz konusuysa, kefilin sorumluluğu da aynı şekilde var olmaya devam eder⁴⁶.

Kefaletin bağı olması gereği asıl alacaktan ayrı olarak kefalet alacağı devredilemez⁴⁷; asıl borç sona erdiyse kefalet yaşamaya devam edemez, sona erer⁴⁸.

TANDOĞAN asıl borcun kefil tarafından aynen ifasının da kararlaştırılabileceğinin ve bu durumda da asıl alacaklıya halefiyetin mümkün olduğunu belirtmektedir (TANDOĞAN, *Borçlar Özel*, C.2: s. 698).

⁴³ KILIÇOĞLU, *Özel*, s. 670; REİSOĞLU, *Kefalet*, s. 22; AYAN, *Kefalet*, s. 28; Mahmut BİLGİN, 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu Işığında Öğreti ve Uygulamada Kefalet ve Yargılama Hukukuna İlişkin Uyuşmazlıklar, (Ankara: Adalet Yayınevi, 2013), s. 6; ÖZEN, *Kefalet*, s. 86; AYDOĞDU ve TUNCER, *Özel Hükümler*, s. 515, 542; GÜMÜŞ, *Özel*, s. 512; ZEVLİLİLER ve GÖKYAYLA, *Borçlar Özel*, s. 701; UYGUR, *Borçlar*, s. 9384; RUHİ ve RUHİ, *Kefalet*, s. 17; Nami BARLAS, “Kefalet Sözleşmesinin Geçerlilik Şartları”, *Türk Borçlar Kanunu Sempozyumu: Makaleler-Tebliğler* içinde, der. M. Murat İNCEOĞLU, 349-362., İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2012, s. 350; NART, *Borçlar Özel*, s. 292; ARAL ve AYRANCI, *Borçlar Özel*, s. 566; ŞENYÜZ, *Borçlar Özel*, s. 496-497; AYRANCI, *Şekil*, s. 96; ERGÜN, *Borçlar Özel*, s. 252; AKKURT, TOKAT ve ERDOĞAN, *Özel*, s. 556; AYDOS, *Kefalet*, s. 127; KAYAR, *Borçlar Özel*, s. 342; ÖZDEMİR v. dğr., *Borçlar Özel*, s. 848; EREN ve YÜCER, *Borçlar Özel*, s. 772; TANDOĞAN, *Borçlar Özel*, C.2: s. 695; AKINTÜRK ve ATEŞ, *Borçlar Özel*, s. 329.

⁴⁴ REİSOĞLU, *Kefalet*, s. 22, 173; ARAL ve AYRANCI, *Borçlar Özel*, s. 585; YAVUZ, ACAR ve ÖZEN, *Borçlar Özel*, s. 788; TANDOĞAN, *Borçlar Özel*, C.2: s. 695; ÖZDEMİR v. dğr., *Borçlar Özel*, s. 848; ÖZEN, *Kefalet*, s. 308 vd.; UYGUR, *Borçlar*, s. 9384.

⁴⁵ KILIÇOĞLU, *Özel*, s. 670; GÜMÜŞ, *Özel*, s. 512-513; BİLGİN, *Kefalet*, s. 6; ÖZEN, *Kefalet*, s. 87; AYAN, *Kefalet*, s. 29; AYDOĞDU ve TUNCER, *Özel Hükümler*, s. 515; ZEVLİLİLER ve GÖKYAYLA, *Borçlar Özel*, s. 701; NART, *Borçlar Özel*, s. 292; ARAL ve AYRANCI, *Borçlar Özel*, s. 566; ŞENYÜZ, *Borçlar Özel*, s. 495-496; ERGÜN, *Borçlar Özel*, s. 252; KAYAR, *Borçlar Özel*, s. 342; ÖZDEMİR v. dğr., *Borçlar Özel*, s. 848-849; EREN ve YÜCER, *Borçlar Özel*, s. 772; YAVUZ, ACAR ve ÖZEN, *Borçlar Özel*, s. 788; AKINTÜRK ve ATEŞ, *Borçlar Özel*, s. 329; AKKURT, TOKAT ve ERDOĞAN, *Özel*, s. 556.

⁴⁶ AYAN, *Kefalet*, s. 34-35; ÖZEN, *Kefalet*, s. 88 ÖZDEMİR v. dğr., *Borçlar Özel*, s. 849.

⁴⁷ GÜMÜŞ, *Özel*, s. 513; BİLGİN, *Kefalet*, s. 6-7; AYAN, *Kefalet*, s. 32; ÖZEN, *Kefalet*, s. 87, 95; REİSOĞLU, *Kefalet*, s. 23; AYDOĞDU ve TUNCER, *Özel Hükümler*, s. 516; ZEVLİLİLER ve GÖKYAYLA, *Borçlar Özel*, s. 701; NART, *Borçlar Özel*, s. 293; ARAL ve AYRANCI, *Borçlar Özel*, s. 567; ERGÜN, *Borçlar Özel*, s. 253; AYDOS, *Kefalet*, s. 127. Alacağın devri halinde TBK madde 189 kapsamında devreden şahsına özgü olanlar hariç bağı haklar ve öncelik hakları da devralana geçecektir. Dolayısıyla kefaletle teminat altına alınmış alacağın bir başkasına devri halinde, kefaletten doğan haklar, alacak hakkını devralan yeni alacaklıya geçecektir (ÖZEN, *Kefalet*, s. 95; ÖZDEMİR v. dğr., *Borçlar Özel*, s. 851; AKKURT, TOKAT ve ERDOĞAN, *Özel*, s. 556-557; ERGÜN, *Borçlar Özel*, s. 253; ARAL ve AYRANCI, *Borçlar Özel*, s. 567). Aksinin kararlaştırılması durumunda kefalet sona erer (ÖZEN, *Kefalet*, s. 96; AYAN, *Kefalet*, s. 32; ARAL ve AYRANCI, *Borçlar Özel*, s. 567).

⁴⁸ KILIÇOĞLU, *Özel*, s. 670; GÜMÜŞ, *Özel*, s. 513; BİLGİN, *Kefalet*, s. 6; ÖZEN, *Kefalet*, s. 87; REİSOĞLU, *Kefalet*, s. 22; ZEVLİLİLER ve GÖKYAYLA, *Borçlar Özel*, s. 701; ŞENYÜZ, *Borçlar Özel*, s. 496; ERGÜN, *Borçlar Özel*, s. 256; KAYAR, *Borçlar Özel*, s. 342; ÖZDEMİR v. dğr., *Borçlar*

Kefalet asıl borca bağı olduğu için asıl borç miktarıyla sınırlıdır; kefile asıl borcu aşan borç, asıl borçlunun sorumluluğunu aşan sorumluluk yükletilemez⁴⁹.

Kefil, TBK madde 591/1 uyarınca asıl borcun borçlusu (veya mirasçıları) ile asıl borçlunun ödeme güçsüzlüğünden doğanlar hariç olmak üzere aynı defî'lere sahiptir. Sözgelimi şekle yahut hukuka aykırılık veya imkansızlık gibi sebeplerle asıl borcun geçersizliğine yahut ifa, takas veya ibra gibi asıl borcun tamamen veya kısmen ortadan kalktığına yahut henüz muaccel olmadığına ilişkin defiler, asıl borçluya ait defilerdir. Belirtmek gerekir ki kefil, asıl borcun korkutma ve aldatma ve de *sözleşme kurulurken bilmemesi koşulu ile* yanılma ile geçersiz olduğunu ileri sürmesi de TBK madde 591/1 hükmü kapsamındadır⁵⁰.

Kefilin kendinden doğan defiler bakımından bu yalnızca bir haktır, zorunluluk değildir; dolayısıyla kişisel defilerin ileri sürülmemesi durumunda kefil rücu hakkını kaybetmez⁵¹. Kişisel defiler; kefalet sözleşmesinin sona ermesi yahut geçersizliği veya kendisine mehil verilmesine ilişkin olabileceği gibi kefalet sözleşmesinin türüne yahut azami miktarın kapsamına dair defiler veya tartışma, taksim, rehnin paraya çevrilmesi defî olabilir⁵².

Özel, s. 848-849, 851; EREN ve YÜCER, *Borçlar Özel*, s. 772; YAVUZ, ACAR ve ÖZEN, *Borçlar Özel*, s. 788; TANDOĞAN, *Borçlar Özel*, C.2: s. 695-696; AKINTÜRK ve ATEŞ, *Borçlar Özel*, s. 329.
⁴⁹ ÖZEN, *Kefalet*, s. 88; AYAN, *Kefalet*, s. 30; REİSOĞLU, *Kefalet*, s. 22; AYDOĞDU ve TUNCER, *Özel Hükümler*, s. 515; ZEVLİLİLER ve GÖKYAYLA, *Borçlar Özel*, s. 701; NART, *Borçlar Özel*, s. 292; AKKURT, TOKAT ve ERDOĞAN, *Özel*, s. 556; EREN ve YÜCER, *Borçlar Özel*, s. 772; YAVUZ, ACAR ve ÖZEN, *Borçlar Özel*, s. 788; TANDOĞAN, *Borçlar Özel*, C.2: s. 695. Kefilin yükümlülüğünün, asıl borçlunun yükümlülüğünü aşması durumunda kefalet adı altında akdedilen sözleşme, bir başka sözleşmenin düzenlenmesinin amaçlandığı ve aşan kısım bakımından kefilin sorumluluğu başka bir sıfatla kabul ettiği yorumuyla karşılaşır (ÖZEN, *Kefalet*, s. 88; ÖZDEMİR v. dğr., *Borçlar Özel*, s. 849-850). Taraf iradeleri gerçekten de kefalet sözleşmesi yapmaya yönelmişse aşan kısım bakımından kısmi geçersizlik yaptırımı söz konusu olur (ÖZEN, *Kefalet*, s. 88-89; ÖZDEMİR v. dğr., *Borçlar Özel*, s. 849-850). Asıl borçlunun şarta bağlı ancak kefilin şartsız bir şekilde borçlanması mümkün değildir böyle bir somut olayda kayıtsız şartsız verilen güvenceden kefil sorumlu olmaz (AYAN, *Kefalet*, s. 30-31; REİSOĞLU, *Kefalet*, s. 23; AYDOĞDU ve TUNCER, *Özel Hükümler*, s. 516; AYDOS, *Kefalet*, s. 127; ARAL ve AYRANCI, *Borçlar Özel*, s. 567) yahut yazılı borç ikrarı söz konusu olur (AKKURT, TOKAT ve ERDOĞAN, *Özel*, s. 556). Asıl borçlunun sırf ağır kusurundan sorumlu olduğu bir durumda kefil, asıl borçlunun hafif derece sayılabilecek kusurlarından sorumlu tutmak da mümkün değildir (AYAN, *Kefalet*, s. 30-31; REİSOĞLU, *Kefalet*, s. 23; TANDOĞAN, *Borçlar Özel*, C.2: s. 695). Asıl borçlunun sorumluluğunun kefilin sorumluluğundan daha az olması durumunda, örneğin asıl alacaklı ve asıl borçlu arasında bir sorumsuzluk anlaşmasının olması ve asıl borçlunun hafif kusurlarından sorumlu tutulmaması durumunda işbu sorumsuzluk anlaşmasından kefil de yararlanabilmekte; dolayısıyla asıl borçlunun hafif kusurunun olması durumunda kural olarak artık kefile başvurulması mümkün olmamaktadır (ÖZDEMİR v. dğr., *Borçlar Özel*, s. 851).

⁵⁰ KILIÇOĞLU, *Özel*, s. 692.

⁵¹ AYDOĞDU ve TUNCER, *Özel Hükümler*, s. 536; NART, *Borçlar Özel*, s. 317; KAYAR, *Borçlar Özel*, s. 355; ERGÜN, *Borçlar Özel*, s. 273; YAVUZ, *El Kitabı*, s. 1626; ZEVLİLİLER ve GÖKYAYLA, *Borçlar Özel*, s. 735.

⁵² KILIÇOĞLU, *Özel*, s. 691; AYAR, *Borçlar Özel*, s. 355; ZEVLİLİLER ve GÖKYAYLA, *Borçlar Özel*, s. 735; AYDOĞDU ve TUNCER, *Özel Hükümler*, s. 536.

Alacaklının, kefile karşı açtığı bir davada gerek kefaletin gerek asıl alacağın niteliği itibarıyla varlığını ve geçerliliğini ispat etmesi gerekir⁵³. Kefil, asıl borç ilişkisinden def'ileri ileri sürme hakkına sahiptir ve aynı zamanda bu defileri ileri sürmek zorundadır. Bu zorunluluk TBK madde 591/3'te kendisini göstermektedir. Madde hükmüne göre asıl borçluya ait defileri ileri sürmeyen kefil, asıl borçlu tarafından kefilin bunları biliyor olması gerektiği yahut bildiği ispatlandığı⁵⁴ takdirde, defileri *ileri sürmüş olsaydı ödemeden kurtulacağı oranda* rücu hakkını kaybedecektir⁵⁵. Kefilin kusuru olmaksızın asıl borçluya ilişkin defileri bilmemesi durumunda kefil, rücu hakkını kaybetmeyecektir⁵⁶. TBK madde 591/2'ye göre asıl borçlunun kendisine ait def'inden vaz geçmesi, kefilin bu def'ine başvurmasını engellemeyecektir⁵⁷.

Taraflar isteseler dahi kefaletin bağlı bir borç olma niteliğini tamamen hatta kısmen dahi ortadan kaldıramazlar, bu yoldaki bir feragat yahut sözleşme kesin hükümsüzdür. Çünkü bu halde kefalet sözleşmesinden değil, garanti sözleşmesinden yahut müteselsil borçluluktan bahsedilebilir⁵⁸.

Burada kefaletin bağımsız bir borç doğurmasıyla, asıl borca bağlı olmasını ayırt edebilmek gerekir. Kefalet sözleşmesinin ve asıl borcu oluşturan hukuki ilişkinin nedenleri birbirinden farklıdır, o halde birbirinden bağımsızdır. Mamafih kefalet

⁵³ AYAN, *Kefalet*, s. 30; REİSOĞLU, *Kefalet*, s. 24; AYDOĞDU ve TUNCER, *Özel Hükümler*, s. 516; ZEVLİLİLER ve GÖKYAYLA, *Borçlar Özel*, s. 702; NART, *Borçlar Özel*, s. 293; ARAL ve AYRANCI, *Borçlar Özel*, s. 568; ERGÜN, *Borçlar Özel*, s. 273 (Defilerden feragat örnek olarak verilebilir). AKKURT, TOKAT ve ERDOĞAN, *Özel*, s. 557; AYDOS, *Kefaret*, s. 127; EREN ve YÜCER, *Borçlar Özel*, s. 772, 778; TANDOĞAN, *Borçlar Özel*, C.2: s. 696; ÖZDEMİR v. dğr., *Borçlar Özel*, s. 851; AKINTÜRK ve ATEŞ, *Borçlar Özel*, s. 342.

⁵⁴ İspat yükü borçludur (KILIÇOĞLU, *Özel*, s. 692).

⁵⁵ Bu halde kefile asıl borçluya karşı sebepsiz zenginleşme davası açması önerilir (YAVUZ, *El Kitabı*, s. 1626).

⁵⁶ KILIÇOĞLU, *Özel*, s. 692; AYDOĞDU ve TUNCER, *Özel Hükümler*, s. 533, 542; NART, *Borçlar Özel*, s. 314, 324; ARAL ve AYRANCI, *Borçlar Özel*, s. 605; ŞENYÜZ, *Borçlar Özel*, s. 515; GÜNAY, *Borçlar Özel*, s. 291; YAVUZ, *El Kitabı*, s. 1626.

⁵⁷ Ancak asıl borçlunun yenilik doğuran haklarından feragati (söz gelimi gabini ileri sürmekten feragat etmesi gibi) kefilin bağlar (YAVUZ, *El Kitabı*, s. 1624; NART, *Borçlar Özel*, s. 315; ZEVLİLİLER ve GÖKYAYLA, *Borçlar Özel*, s. 735; AYDOĞDU ve TUNCER, *Özel Hükümler*, s. 534).

⁵⁸ ÖZEN, *Kefalet*, s. 89; AYAN, *Kefalet*, s. 35-36; REİSOĞLU, *Kefalet*, s. 22-23; ZEVLİLİLER ve GÖKYAYLA, *Borçlar Özel*, s. 702; YAVUZ, *El Kitabı*, s. 1626; ERGÜN, *Borçlar Özel*, s. 253; EREN ve YÜCER, *Borçlar Özel*, s. 772; ÖZDEMİR v. dğr., *Borçlar Özel*, s. 850-851. Tarafların asıl borcun sona ermesi durumunda da kefilin borcunun geçerli olacağını kararlaştırdıkları durumlarda ilgili geçerlilik şartlarını haiz ise artık bir garanti sözleşmesinin varlığından söz edilmelidir (ÖZEN, *Kefalet*, s. 89-90; ÖZDEMİR v. dğr., *Borçlar Özel*, s. 851; AYDOS, *Kefaret*, s. 125). AYAN, somut olay çerçevesinde bu kaydın geçersiz sayılmasının ve kefalet sözleşmesinin geçerliliğini korumasının mümkün olduğunu ifade etmektedir (AYAN, *Kefalet*, s. 36).

sözleşmesi, geçerliliği bakımından asıl borç ilişkisine bağlı olup asıl borç ilişkisinin geçersizliği kefalet sözleşmesini de geçersiz kılacaktır.

Kefalet kural olarak ikincil (tali) niteliği haiz bir borçtur⁵⁹. Kefalet borcunun muaccel olabilmesi, asıl borcun muaccel olmasına bağlıdır; bir başka anlatımla asıl borç muaccel olmadıkça kefilin borcu da muaccel olmaz⁶⁰. Bu halde kefile başvurulması durumunda kefil, asıl borcun muaccel olmadığını ileri sürebilecektir⁶¹. TBK madde 593/3 uyarınca alacaklının rızasının olduğu durumlarda kefil, asıl borç muaccel olmadan ödemede bulunabilir; ancak kefil, rücu hakkını kullanmak için asıl borcun muaccel olmasını beklemek zorundadır.

Adi kefalette kefaletin ikincilliği gereği kural olarak alacaklının evleviyetle asıl borçluyu takip etmesi gerekir⁶². TBK madde 590/1'e göre asıl borçlunun iflası nedeniyle asıl borcun önceden muaccel olması durumunda kararlaştırılan vadeden önce kefilin hakkında takip mümkün değildir.

Asıl borcun muaccel olmasının beklenmesi kefilin borcunu bir anlamda geciktirici şarta tabi kılmaktadır, asıl borcun taraflarının vade belirlemiş olması durumunda kural olarak kefilin borcu da anılan vadenin gelmesiyle muaccel olur⁶³. Asıl borcun muacceliyetinin, taraflardan birinin süre içeren bildirimine bağlı olması durumunda ise TBK madde 590/3'e göre kefalet borcu kapsamında süre, kefile bildirim yapıldığı tarih itibarıyla işlemeye başlar. Sırf kefile yapılan ancak asıl

⁵⁹ KILIÇOĞLU, *Özel*, s. 659, 671; GÜMÜŞ, *Özel*, s. 513; AYAN, *Kefalet*, s. 39; BİLGİN, *Kefalet*, s. 23; ÖZEN, *Kefalet*, s. 91, 117; UYGUR, *Borçlar*, s. 9385; REİSOĞLU, *Kefalet*, s. 25; AYDOĞDU ve TUNCER, *Özel Hükümler*, s. 516; ZEVLİLİLER ve GÖKYAYLA, *Borçlar Özel*, s. 702; NART, *Borçlar Özel*, s. 293; ARAL ve AYRANCI, *Borçlar Özel*, s. 569; ERGÜN, *Borçlar Özel*, s. 254; AYDOS, *Kefalet*, s. 128, KAYAR, *Borçlar Özel*, s. 342; YAVUZ, ACAR ve ÖZEN, *Borçlar Özel*, s. 788; EREN ve YÜCER, *Borçlar Özel*, s. 772; ÖZDEMİR v. dğr., *Borçlar Özel*, s. 851; RUHİ ve RUHİ, *Kefalet*, s. 19; AKINTÜRK ve ATEŞ, *Borçlar Özel*, s. 329; AKKURT, TOKAT ve ERDOĞAN, *Özel*, s. 557. Ancak ikincil nitelikte olma kefaletin zorunlu bir unsur olarak kabul edilmez (ÖZEN, *Kefalet*, s. 91). Müteselsil kefaletin ikincil niteliği haiz olup olmadığı konusundaki tartışmalar için bkz.: s. 41

⁶⁰ ÖZEN, *Kefalet*, s. 75; GÜMÜŞ, *Özel*, s. 569; BİLGİN, *Kefalet*, s. 6; AYAN, *Kefalet*, s. 31; REİSOĞLU, *Kefalet*, s. 23; AYDOĞDU ve TUNCER, *Özel Hükümler*, s. 516, 536, 542; ZEVLİLİLER ve GÖKYAYLA, *Borçlar Özel*, s. 701; NART, *Borçlar Özel*, s. 293, 317-318; ARAL ve AYRANCI, *Borçlar Özel*, s. 567; ERGÜN, *Borçlar Özel*, s. 252; AYDOS, *Kefalet*, s. 127; EREN ve YÜCER, *Borçlar Özel*, s. 773; YAVUZ, ACAR ve ÖZEN, *Borçlar Özel*, s. 788; TANDOĞAN, *Borçlar Özel*, C.2: s. 695; ÖZDEMİR v. dğr., *Borçlar Özel*, s. 850.

⁶¹ BİLGİN, *Kefalet*, s. 23; ZEVLİLİLER ve GÖKYAYLA, *Borçlar Özel*, s. 701; AKINTÜRK ve ATEŞ, *Borçlar Özel*, s. 343; AKKURT, TOKAT ve ERDOĞAN, *Özel*, s. 557.

⁶² KILIÇOĞLU, *Özel*, s. 671; ÖZEN, *Kefalet*, s. 117; AYAN, *Kefalet*, s. 39; ZEVLİLİLER ve GÖKYAYLA, *Borçlar Özel*, s. 702; ERGÜN, *Borçlar Özel*, s. 255; KAYAR, *Borçlar Özel*, s. 342; ÖZDEMİR v. dğr., *Borçlar Özel*, s. 851; YAVUZ, ACAR ve ÖZEN, *Borçlar Özel*, s. 788; EREN ve YÜCER, *Borçlar Özel*, s. 772-773, 778; AKINTÜRK ve ATEŞ, *Borçlar Özel*, s. 329; AKKURT, TOKAT ve ERDOĞAN, *Özel*, s. 557.

⁶³ NART, *Borçlar Özel*, s. 318; ÖZDEMİR v. dğr., *Borçlar Özel*, s. 850; GÜMÜŞ, *Özel*, s. 569.

borçluya yapılmayan ihbar, asıl borcu muaccel hale getirmeyeceğinden kefilin borcunu da muaccel kılmaz⁶⁴.

1.3 Kefalet Sözleşmesinin Geçerlilik Koşulları

1.3.1 Asıl borcun varlığı ve geçerliliği

TBK madde 582/1 c.1 uyarınca bir kefalet sözleşmesinin geçerliliği bağlı olacağı asıl borcun varlığına (mevcut olmasına), daha doğru bir anlatımla geçerli bir şekilde var olmasına bağlıdır. Bu durum kefaletin asıl borca bağlı olmasının bir uzantısıdır⁶⁵. Mevcut bir borcun bulunması ile borcun muaccel olması aynı anlama gelmez; muaccel olmamış mamafih doğmuş olan bir asıl borca kefil olunması mümkündür⁶⁶.

Öncelikle belirtmek gerekir ki kefalet sözleşmesinde asıl borcun *ferdileştirilmesi*, bir başka anlatımla özelleştirilmesi ve bir derecede belirlenebilir olması gerekir; herhangi bir borca verilen soyut bir kefalet, sözgelimi birden fazla borcu bulunan borçlunun hangi borcuna verildiği anlaşılamayan kefalet hükümsüzdür⁶⁷.

Anılan madde hükmü devamında koşula bağlı yahut gelecekte doğacak bir borç için de koşul gerçekleştiğinde veya borç doğduğunda hüküm ifade edecek şekilde kefalet sözleşmesinin kurulabileceğini ifade etmektedir. Geciktirici koşula bağlı borç adına kefil olunması durumunda kefilin borcu, sözleşmenin kurulmasıyla doğar

⁶⁴ KILIÇOĞLU, *Özel*, s. 690; ÖZEN, *Kefalet*, s. 79-80; GÜMÜŞ, *Özel*, s. 570; BİLGİN, *Kefalet*, s. 18; NART, *Borçlar Özel*, s. 293; ŞENYÜZ, *Borçlar Özel*, s. 506, 513; GÜNAY, *Borçlar Özel*, s. 290; YAVUZ, *El Kitabı*, s. 1600; ERGÜN, *Borçlar Özel*, s. 252, 269; TANDOĞAN, *Borçlar Özel*, C.2: s. 695; ÖZDEMİR v. dğr., *Borçlar Özel*, s. 850; AYDOS, *Kefaret*, s. 133; AKKURT, TOKAT ve ERDOĞAN, *Özel*, s. 556.

⁶⁵ KILIÇOĞLU, *Özel*, s. 660; GÜMÜŞ, *Özel*, s. 515; BARLAS, *Geçerlilik*, s. 350-351.

⁶⁶ KILIÇOĞLU, *Özel*, s. 660.

⁶⁷ AYAN, *Kefalet*, s. 29, 219-220; GÜMÜŞ, *Özel*, s. 515; ERDOĞAN, *Sorumluluk*, s. 303; AYDOĞDU ve TUNCER, *Özel Hükümler*, s. 522; ZEVLİLİLER ve GÖKYAYLA, *Borçlar Özel*, s. 710, 715; NART, *Borçlar Özel*, s. 299; UYGUR, *Borçlar*, s. 9425; ŞENYÜZ, *Borçlar Özel*, s. 498, 500; ÖZDEMİR v. dğr., *Borçlar Özel*, s. 859 (YARGITAY HGK 06.11.2018 E. 2018/689 K. 2018/1624); BARLAS, *Geçerlilik*, s. 351; EREN ve YÜCER, *Borçlar Özel*, s. 778; TANDOĞAN, *Borçlar Özel*, C.2: s. 749, 752-753. Asıl borcun geçerli ve mevcut bulunduğu bakılmaksızın verilen bir teminat, kefaletle delalet etmez zira kefaletin varlığı asıl borcun mevcudiyetini gerektirir; bu halde verilen teminat garanti sözleşmesine delalettir (ÖZDEMİR v. dğr., *Borçlar Özel*, s. 849). Asıl borcun belirlenmesi aşamasında yorundan faydalanılması mümkündür ancak kefil yararı göz önünde tutularak yorumun daraltıcı bir şekilde yapılması gerekir (TANDOĞAN, *Borçlar Özel*, C.2: s. 752-753). Alacaklı ile borçlu arasında sonradan doğacak tüm borçlar için kefil olunması mümkündür (AYAN, *Kefalet*, s. 228-229).

mamafih koşul gerçekleştiğinde hüküm ifade eder⁶⁸. Bu şekilde yapılan bir kefalet sözleşmesinde asıl borç henüz doğmamıştır; borç doğana veya koşul gerçekleşene dek kefilin borcu askıda kalır⁶⁹. Henüz doğmamış dahi olsa asıl borcun burada da belirlenebilir olması, bir başka anlatımla borcun doğacağı ilişkinin bir derecede belirli olması gerekmektedir⁷⁰. Asıl borç, en geç muaccel olmuş kefaletin ifası talep edildiği sırada geçerli bir şekilde mevcut olmalıdır⁷¹. Asıl borç doğmadan yahut koşul henüz gerçekleşmeden kefilin takip edilmesi mümkün değildir⁷².

Hukuka yahut ahlaka aykırılık, şekle aykırılık, ehliyetsizlik, başlangıçtaki imkansızlık, muvazaa, tarafların irade beyanlarının birbirine uygun olmaması gibi kesin hükümsüzlük yaptırımına tabi olan bir asıl borca bağlı kurulan kefalet kesin hükümsüz olur⁷³. Kefil, kesin hükümsüzlüğü her daim ileri sürebilir, kefilin asıl borcun kesin hükümsüz olduğu bilmesi yahut bilmemesi kefaleti geçerli kılmaz dolayısıyla kefil bir ödemede bulunmuşsa bunu sebepsiz zenginleşme hükümlerine göre geri alabilir⁷⁴. Asıl borç için kurulmuş sözleşmenin yeniden ve bu sefer geçerli bir şekilde

⁶⁸ KILIÇOĞLU, *Özel*, s. 662; AYAN, *Kefalet*, s. 263-264; ZEVKLİLER ve GÖKYAYLA, *Borçlar Özel*, s. 708-709; NART, *Borçlar Özel*, s. 293; ARAL ve AYRANCI, *Borçlar Özel*, s. 576; YAVUZ, *El Kitabı*, s. 1570; ERGÜN, *Borçlar Özel*, s. 257; ÖZDEMİR v. dğr., *Borçlar Özel*, s. 858; YAVUZ, ACAR ve ÖZEN, *Borçlar Özel*, s. 793; AYDOS, *Kefaret*, s. 125; BARLAS, *Geçerlilik*, s. 351.

⁶⁹ ÖZDEMİR v. dğr., *Borçlar Özel*, s. 858.

⁷⁰ ZEVKLİLER ve GÖKYAYLA, *Borçlar Özel*, s. 708; GÜMÜŞ, *Özel*, s. 520. Sözgelimi bir kira sözleşmesinin varlığı doğrultusunda kefil olunması yahut bir bankanın müşterisine verilecek kredi için kefil olması borcun bir derecede belirli olduğu hallerdendir (EREN ve YÜCER, *Borçlar Özel*, s. 778; ÖZDEMİR v. dğr., *Borçlar Özel*, s. 858; ERGÜN, *Borçlar Özel*, s. 258; ARAL ve AYRANCI, *Borçlar Özel*, s. 576; ZEVKLİLER ve GÖKYAYLA, *Borçlar Özel*, s. 708).

⁷¹ AYAN, *Kefalet*, s. 28; ZEVKLİLER ve GÖKYAYLA, *Borçlar Özel*, s. 708; ARAL ve AYRANCI, *Borçlar Özel*, s. 575; ŞENYÜZ, *Borçlar Özel*, s. 497; YAVUZ, *El Kitabı*, s. 1617; TANDOĞAN, *Borçlar Özel*, C.2: s. 719-720; YAVUZ, ACAR ve ÖZEN, *Borçlar Özel*, s. 793; EREN ve YÜCER, *Borçlar Özel*, s. 777; ÖZDEMİR v. dğr., *Borçlar Özel*, s. 858; AKINTÜRK ve ATEŞ, *Borçlar Özel*, s. 330; AKKURT, TOKAT ve ERDOĞAN, *Özel*, s. 559; BARLAS, *Geçerlilik*, s. 351.

⁷² ERDOĞAN, *Sorumluluk*, s. 302; GÜMÜŞ, *Özel*, s. 520; TANDOĞAN, *Borçlar Özel*, C.2: s. 720. Koşul henüz gerçekleşmeden yahut borç doğmadan kefile başvurulması durumunda kefil, koşulun henüz gerçekleşmediğini yahut asıl borcun doğmadığını ileri sürerek ifadan kaçınabilir (TANDOĞAN, *Borçlar Özel*, C.2: s. 721; ÖZDEMİR v. dğr., *Borçlar Özel*, s. 858-859).

⁷³ KILIÇOĞLU, *Özel*, s. 660-661; AYDOĞDU ve TUNCER, *Özel Hükümler*, s. 519; ZEVKLİLER ve GÖKYAYLA, *Borçlar Özel*, s. 709; UYGUR, *Borçlar*, s. 9441; NART, *Borçlar Özel*, s. 292, 295; ARAL ve AYRANCI, *Borçlar Özel*, s. 575; ŞENYÜZ, *Borçlar Özel*, s. 497; YAVUZ, *El Kitabı*, s. 1569; ERGÜN, *Borçlar Özel*, s. 257; AYDOS, *Kefaret*, s. 125; KAYAR, *Borçlar Özel*, s. 343; ÖZDEMİR v. dğr., *Borçlar Özel*, s. 857; YAVUZ, ACAR ve ÖZEN, *Borçlar Özel*, s. 791; AKKURT, TOKAT ve ERDOĞAN, *Özel*, s. 559; EREN ve YÜCER, *Borçlar Özel*, s. 777; AKINTÜRK ve ATEŞ, *Borçlar Özel*, s. 330; ERDOĞAN, *Sorumluluk*, s. 304.

⁷⁴ AYAN, *Kefalet*, s. 274-275; AYDOĞDU ve TUNCER, *Özel Hükümler*, s. 519; NART, *Borçlar Özel*, s. 323; ARAL ve AYRANCI, *Borçlar Özel*, s. 575; YAVUZ, *El Kitabı*, s. 1576; KAYAR, *Borçlar Özel*, s. 355; YAVUZ, ACAR ve ÖZEN, *Borçlar Özel*, s. 791; ÖZDEMİR v. dğr., *Borçlar Özel*, s. 857-858; TANDOĞAN, *Borçlar Özel*, C.2: s. 721.

düzenlenmesi kefaleti canlandırmaz zira kefalet, geçersiz olan asıl borca verilmiştir ve dolayısıyla geçersizdir⁷⁵.

Asıl borcun askıda hükümsüz olması durumunda eksik unsurların giderilmemesi yahut asıl sözleşmenin bozucu yenilik doğuran iptal hakkının kullanılması⁷⁶ ile geçersiz kılınması durumunda asıl borca bağımlı bulunan kefalet sözleşmesi de geçersiz olur⁷⁷. Buna karşılık askıda hükümsüzlüğün giderilmesi (sözgelimi yasal temsilcinin onayı ile) yahut iptal hakkının kullanılmaması durumlarında asıl borç var ve mevcut olduğundan kefilin borcu da geçerli kalmaya devam edecektir⁷⁸. Kefil, yenilik doğurucu hakkı kendisi kullanarak asıl borç ilişkisini geçersiz kılamaz, varlığını ileri sürerek sorumluluktan kurtulamaz; bu süre zarfında edimde bulunmaktan geçici olarak kaçınabilir⁷⁹.

Kefilin asıl borç ilişkisindeki hükümsüzlüğü ileri sürebilmesi kuraldır; kanun yanılma, ehliyetsizlik ve zamanaşımı bakımından istisnai düzenlemeler getirmiştir.

Buna göre; ehliyetsizlik yahut yanılma nedeniyle borçlunun sorumlu olmadığı (TBK madde 582/2 c.1⁸⁰), yahut zamanaşımına uğramış (TBK 582/2 c.3) bir borca kefil olan kefil, *yükümlülük altına girerken* durumu biliyor idiyse kefaletle ilgili hükümlere göre sorumlu olur⁸¹. Ehliyetsizlik, asıl borçlunun sınırlı ehliyetsizliğidir

⁷⁵ AYDOĞDU ve TUNCER, *Özel Hükümler*, s. 520; ARAL ve AYRANCI, *Borçlar Özel*, s. 575; YAVUZ, *El Kitabı*, s. 1570; YAVUZ, ACAR ve ÖZEN, *Borçlar Özel*, s. 791; ÖZDEMİR v. dğr., *Borçlar Özel*, s. 858; TANDOĞAN, *Borçlar Özel*, C.2: s. 721.

⁷⁶ Sözgelimi gabin (aşırı yararlanma) sebebiyle asıl sözleşmenin iptali durumunda borcun teminatını oluşturan kefalet sözleşmesi de hükümsüz olacaktır (EREN ve YÜCER, *Borçlar Özel*, s. 777; ARAL ve AYRANCI, *Borçlar Özel*, s. 577).

⁷⁷ ÖZEN, *Kefalet*, s. 112-113, 115; YAVUZ, *El Kitabı*, s. 1626-1627; YAVUZ, ACAR ve ÖZEN, *Borçlar Özel*, s. 791; TANDOĞAN, *Borçlar Özel*, C.2: s. 722; AYDOS, *Kefaret*, s. 125; AYDOĞDU ve TUNCER, *Özel Hükümler*, s. 519; ZEVLİLİLER ve GÖKYAYLA, *Borçlar Özel*, s. 710; NART, *Borçlar Özel*, s. 296, 315; ARAL ve AYRANCI, *Borçlar Özel*, s. 576.

⁷⁸ AYAN, *Kefalet*, s. 278; NART, *Borçlar Özel*, s. 296; ARAL ve AYRANCI, *Borçlar Özel*, s. 576-577; YAVUZ, ACAR ve ÖZEN, *Borçlar Özel*, s. 791; TANDOĞAN, *Borçlar Özel*, C.2: s. 721; EREN ve YÜCER, *Borçlar Özel*, s. 777.

⁷⁹ ARAL ve AYRANCI, *Borçlar Özel*, s. 577, 597; AYAN, *Kefalet*, s. 277; YAVUZ, *El Kitabı*, s. 1627; YAVUZ, ACAR ve ÖZEN, *Borçlar Özel*, s. 791; TANDOĞAN, *Borçlar Özel*, C.2: s. 722.

⁸⁰ eBK dönemindeki tartışmalara dair detaylı bilgi için bkz.: TANDOĞAN, *Borçlar Özel*, C.2: s. 722-723; YAVUZ, ACAR ve ÖZEN, *Borçlar Özel*, s. 791-792.

⁸¹ KILIÇOĞLU, *Özel*, s. 661; GÜMÜŞ, *Özel*, s. 521; BARLAS, *Geçerlilik*, s. 352; AYAN, *Kefalet*, s. 280-281; ÖZEN, *Kefalet*, s. 107; ŞENYÜZ, *Borçlar Özel*, s. 497; GÜNAY, *Borçlar Özel*, s. 285-286; YAVUZ, *El Kitabı*, s. 1570; YAVUZ, ACAR ve ÖZEN, *Borçlar Özel*, s. 791. YAVUZ, ACAR ve ÖZEN; eBK madde 485/3'ün, kefilin, asıl borcun ehliyetsizlik veya borçlunun yanılmasıyla geçersiz olduğunu bilmesi ve bilerek kefil olması durumunda kefaletin *muteber* (geçerli) olduğunu ifade etmesinin isabetli olmadığını; zira asıl borç hükümsüzken ona bağlı kefaleti geçerli saymak fer'ilik ilkesine aykırılık teşkil edeceğini belirtmektedir (YAVUZ, ACAR ve ÖZEN, *Borçlar Özel*, s. 791-792;). Bu maddenin İsviçre Borçlar Kanunu kaynak alınarak isabetli bir şekilde değiştirildiğini belirtmektedir (YAVUZ, ACAR ve ÖZEN, *Borçlar Özel*, s. 792;). eBK dönemi bakımından detaylı bilgi için bkz.: TANDOĞAN, *Borçlar Özel*, C.2: s. 722-723. TBK madde 582/2 hükmü sonucu böyle bir durumda artık kefaletten değil; kefalet

zira tam ehliyetsiz bir asıl borçlunun borcu evleviyetle geçersiz olacağından ona bağlı kefalet sözleşmesi de kefil durumu biliyor olsa bile geçersiz olacaktır⁸². Zamanaşımına uğramış borç, niteliği itibariyle eksik borçtur, zamanaşımına uğramış dahi olsa borç esasen geçerlidir, dolayısıyla eksik borca verilen kefalet de geçerli kabul edilir⁸³. Belirtmek gerekir ki kefil, kefalet sözleşmesi kurulurken asıl borcun zamanaşımına uğradığını biliyor olması gerekir; dolayısıyla bu tarihte borç, zamanaşımına uğramış olmalıdır⁸⁴.

TBK madde 591/1'e göre kefil, kumar yahut bahisten doğan borçlar bakımından alacağın takip edilemeyeceğine dair itiraz etmek zorundadır; TBK madde 591/4, kefilin asıl borcun kumar yahut bahisten doğduğunu bilse dahi bu itirazı yapabileceğini belirtmiştir⁸⁵. TBK madde 591/1 zamanaşımı, yanılma ve ehliyetsizlik bakımından kefilin, asıl borçlunun sorumlu olmadığını bilerek kefil olması durumunu hükmün dışında tutmuştur. TBK madde 582/2 özel bir düzenlenme getirdiğinden TBK madde 39'da yer alan ve kefilin sözleşmenin geçersizliğini ileri sürebileceğini düzenleyen hüküm, iyiniyetli olmayan kefil bakımından uygulama alanı bulmayacaktır⁸⁶. Dolayısıyla kefil tarafından bu hallerin ileri sürülmesi, bir başka deyişle hükümsüzlüğü ileri sürerek sorumluluktan kurtulması mümkün değildir⁸⁷.

Kefilin asıl borçlunun yanıldığını yahut ehliyetsizliğini veya asıl borcun zamanaşımına uğradığını bilerek ödeme yapması durumunda TBK madde 596/6 uyarınca rücu hakkından söz edilemez⁸⁸. Mamafih kefilin vekil sıfatıyla zamanaşımına

hükümlerinin uygulandığı bir garanti sözleşmesinden bahsedilmelidir (GÜMÜŞ, *Özel*, s. 521; ARAL ve AYRANCI, *Borçlar Özel*, s. 577, 598; AYAN, *Kefalet*, s. 38; ÖZEN, *Kefalet*, s. 107-111; BİLGİN, *Kefalet*, s. 700-701; AYAN, *Kefalet*, s. 280-281; BARLAS, *Geçerlilik*, s. 352). Madde hükmündeki ehliyetsizlik ve yanılma halleri asıl borçluda doğmalıdır (EREN ve YÜCER, *Borçlar Özel*, s. 777; ÖZDEMİR v. dğr., *Borçlar Özel*, s. 860). Kefilin asıl borçlunun borçtan sorumlu olmadığını bildiğini ispat yükü alacaklıdadır (KILIÇOĞLU, *Özel*, s. 662; ÖZEN, *Kefalet*, s. 113).

⁸² GÜMÜŞ, *Özel*, s. 522; ŞENYÜZ, *Borçlar Özel*, s. 497; EREN ve YÜCER, *Borçlar Özel*, s. 777; AKINTÜRK ve ATEŞ, *Borçlar Özel*, s. 330-331; KAYAR, *Borçlar Özel*, s. 343; AYAN, *Kefalet*, s. 282. Böyle bir durumda BARLAS, esasen şarta bağlı bir kefaletin var olduğunu ifade etmektedir (BARLAS, *Geçerlilik*, s. 352).

⁸³ ÖZEN, *Kefalet*, s. 114; AYAN, *Kefalet*, s. 269; YAVUZ, *El Kitabı*, s. 1570; ERGÜN, *Borçlar Özel*, s. 258; EREN ve YÜCER, *Borçlar Özel*, s. 771; TANDOĞAN, *Borçlar Özel*, C.2: s. 725; ÖZDEMİR v. dğr., *Borçlar Özel*, s. 860; AKINTÜRK ve ATEŞ, *Borçlar Özel*, s. 331; AYDOS, *Kefaret*, s. 125.

⁸⁴ KILIÇOĞLU, *Özel*, s. 663; ÖZEN, *Kefalet*, s. 111.

⁸⁵ Kefil, bu itirazı ileri sürmez ve ödemede bulunursa artık rücu hakkının varlığından söz edilemez (YAVUZ, *El Kitabı*, s. 1625, 1628; KILIÇOĞLU, *Özel*, s. 692; GÜMÜŞ, *Özel*, s. 521).

⁸⁶ ÖZDEMİR v. dğr., *Borçlar Özel*, s. 860; AYDOS, *Kefaret*, s. 134; BARLAS, *Geçerlilik*, s. 353.

⁸⁷ ZEVLİLİLER ve GÖKYAYLA, *Borçlar Özel*, s. 709; AYDOĞDU ve TUNCER, *Özel Hükümler*, s. 533; NART, *Borçlar Özel*, s. 292, 314; ARAL ve AYRANCI, *Borçlar Özel*, s. 595; YAVUZ, *El Kitabı*, s. 1627.

⁸⁸ KILIÇOĞLU, *Özel*, s. 663, 692, 699. ÖZDEMİR, bu halde kefilin ödeme yapması durumunda alacaklının haklarına halef olamayacağını ileri sürmektedir (ÖZDEMİR v. dğr., *Borçlar Özel*, s. 860).

uğramış borçtan sorumlu olmayı üstlendiği bir somut olayda asıl borçlu, kefile karşı vekalet hükümlerine göre sorumlu olur⁸⁹.

1.3.2 Esasa ilişkin koşullar

1.3.2.1 Genel olarak

Hukuki düzendeki her bir sözleşmenin geçerli olabilmesi için gereken temel hususlar, elbette ki kefalet sözleşmesi bakımından da aranmalıdır. Bu durumda TBK madde 27 kapsamında kefalet sözleşmesi hukuka ve ahlaka, kanunun emredici hükümlerine, kişilik haklarına ve kamu düzenine aykırılık taşımamalı, konusu imkansız olmamalı, kefilin ehliyeti bulunmalı ve iradesinde bir bozukluk bulunmamalıdır⁹⁰.

Bir kimsenin kefil olabilmesi kural olarak fiil ehliyetini haiz olmasını gerektirir; tam ehliyetsizler TMK madde 15 gereği kendileri yahut yasal temsilcileri aracılığıyla kefalet sözleşmesi yapamazlar⁹¹. TMK madde 449'a göre vesayet altında bulunan küçük ve kısıtlılar (sınırlı ehliyetsizler) kefil olamayacakları gibi onlar adına vasileri de böyle bir işlemi yapamazlar⁹². TMK madde 342/3 atfı gereği velayet altında bulunan küçükler için de anılan hal geçerlidir⁹³. TMK madde 449 madde kenar başlığı, sınırlı ehliyetsizlerin kefil olması durumunu açıkça yasak işlem olarak nitelendirmiştir. TMK madde 453 kapsamında sınırlı ehliyetize, vesayet makamınca bir meslek yahut sanatın yürütülmesi adına izin verilmişse, kişi mesleğin yahut sanatın icrası için gerekli

ERGÜN ise kefilin rücu hakkının, iyiniyetli olmasa dahi varlığını koruyacağını savunmaktadır (ERGÜN, *Borçlar Özel*, s. 272).

⁸⁹ ÖZEN, *Kefalet*, s. 116.

⁹⁰ TANDOĞAN, *Borçlar Özel*, C.2: s. 725; AYAN, *Kefalet*, s. 81, 84 vd.; AYRANCI, *Şekil*, s. 97; GÜMÜŞ, *Özel*, s. 530.

⁹¹ KILIÇOĞLU, *Özel*, s. 664; GÜMÜŞ, *Özel*, s. 523; AYAN, *Kefalet*, s. 105-106; AYDOĞDU ve TUNCER, *Özel Hükümler*, s. 520; ZEVLİLİLER ve GÖKYAYLA, *Borçlar Özel*, s. 710; NART, *Borçlar Özel*, s. 297; ŞENYÜZ, *Borçlar Özel*, s. 498; ERGÜN, *Borçlar Özel*, s. 259; AYDOS, *Kefaret*, s. 123; KAYAR, *Borçlar Özel*, s. 343; YAVUZ, ACAR ve ÖZEN, *Borçlar Özel*, s. 793; EREN ve YÜCER, *Borçlar Özel*, s. 778-779; AKINTÜRK ve ATEŞ, *Borçlar Özel*, s. 331; AKKURT, TOKAT ve ERDOĞAN, *Özel*, s. 560; ERDOĞAN, *Sorumluluk*, s. 296.

⁹² KILIÇOĞLU, *Özel*, s. 664; GÜMÜŞ, *Özel*, s. 523; AYAN, *Kefalet*, s. 109-110; AYDOĞDU ve TUNCER, *Özel Hükümler*, s. 520; ZEVLİLİLER ve GÖKYAYLA, *Borçlar Özel*, s. 711; NART, *Borçlar Özel*, s. 296; ŞENYÜZ, *Borçlar Özel*, s. 499; ERGÜN, *Borçlar Özel*, s. 259; TANDOĞAN, *Borçlar Özel*, C.2: s. 726; YAVUZ, ACAR ve ÖZEN, *Borçlar Özel*, s. 793; EREN ve YÜCER, *Borçlar Özel*, s. 779; AKINTÜRK ve ATEŞ, *Borçlar Özel*, s. 331; KAYAR, *Borçlar Özel*, s. 343; AYDOS, *Kefaret*, s. 123-124; AKKURT, TOKAT ve ERDOĞAN, *Özel*, s. 560; ERDOĞAN, *Sorumluluk*, s. 297.

⁹³ TANDOĞAN, *Borçlar Özel*, C.2: s. 727; AYAN, *Kefalet*, s. 109-110; YAVUZ, ACAR ve ÖZEN, *Borçlar Özel*, s. 793; EREN ve YÜCER, *Borçlar Özel*, s. 779; AKINTÜRK ve ATEŞ, *Borçlar Özel*, s. 331; AKKURT, TOKAT ve ERDOĞAN, *Özel*, s. 560.

kefalet sözleşmelerini geçerli olarak kurabilir⁹⁴. Kısıtlanmasına gerek duyulmamakla birlikte kendisine çeşitli sebeplerden dolayı yasal danışman atanan sınırlı ehliyetlinin kefil olabilmesi için, TMK madde 429'a göre yasal danışmanın izni gerekir⁹⁵. Kefilin yasal danışmanın izni olmaksızın yapılan kefalet sözleşmesi, tek taraflı bağlamazlık yaptırımına tabidir⁹⁶. Kendisine kayyım atanan biri bakımından kefalet açısından herhangi bir ehliyet sınırı bulunmamaktadır⁹⁷.

Kadının kocasının yararına borç altına girmesi yahut kendi malı hakkında kocasıyla işlem yapması hakkında eski Medeni Kanun⁹⁸ madde 169, sulh hakiminin izninin gerektiğini, izin olmadıkça kefaletin geçerli olmayacağını hükme bağlamıştı⁹⁹. TMK madde 193, kural olarak eşlerden her birinin diğeri yahut üçüncü kişilerle her tür hukuki işlemi yapabileceğine hükmetmiştir. Dolayısıyla kadının kocası lehine kefil olması için sulh hakiminin izninin gerekliliği ortadan kalkmıştır¹⁰⁰.

1512 sayılı Noterlik Kanunu¹⁰¹ madde 50, noterlerin kefil olmasını yasaklamış, yasağa uyulmaması durumunda haklarında NK madde 157/1 gereği para cezası uygulanacağı belirtilmiştir. Belirtmek gerekir ki böyle bir durumda kefalet sözleşmesi geçerlidir¹⁰². Özel hukuk tüzel kişileri (dernekler, vakıflar, şirketler, sendikalar ve benzeri kuruluşlar), kuruluş işlemlerinde belirtilen amaçla sınırlı olarak hak ve fiil ehliyetlerini kullanabileceklerinden bu amaca hizmet eden hususlar bakımından kefil olabilirler¹⁰³. Kamu tüzel kişileri bakımından ise kuruluş kanun yahut

⁹⁴ GÜMÜŞ, *Özel*, s. 523; ZEVLİLİLER ve GÖKYAYLA, *Borçlar Özel*, s. 711; ŞENYÜZ, *Borçlar Özel*, s. 498; ERGÜN, *Borçlar Özel*, s. 259; AYDOS, *Kefaret*, s. 124; YAVUZ, ACAR ve ÖZEN, *Borçlar Özel*, s. 793-794; TANDOĞAN, *Borçlar Özel*, C.2: s. 726 (TANDOĞAN pratikte bu durumun vuku bulunması ihtimalini oldukça düşük görmektedir).

⁹⁵ GÜMÜŞ, *Özel*, s. 524; AYDOĞDU ve TUNCER, *Özel Hükümler*, s. 520; AYAN, *Kefalet*, s. 107; ZEVLİLİLER ve GÖKYAYLA, *Borçlar Özel*, s. 711; NART, *Borçlar Özel*, s. 297; ERGÜN, *Borçlar Özel*, s. 259; KAYAR, *Borçlar Özel*, s. 343; YAVUZ, ACAR ve ÖZEN, *Borçlar Özel*, s. 794; EREN ve YÜCER, *Borçlar Özel*, s. 779; AKINTÜRK ve ATEŞ, *Borçlar Özel*, s. 331.

⁹⁶ TANDOĞAN, *Borçlar Özel*, C.2: s. 727.

⁹⁷ GÜMÜŞ, *Özel*, s. 524; AYDOĞDU ve TUNCER, *Özel Hükümler*, s. 520; ZEVLİLİLER ve GÖKYAYLA, *Borçlar Özel*, s. 711; ERGÜN, *Borçlar Özel*, s. 259; EREN ve YÜCER, *Borçlar Özel*, s. 779; TANDOĞAN, *Borçlar Özel*, C.2: s. 727.

⁹⁸ RG: 04/04/1926-339. 743 sayılı bu kanun bundan sonra 'eMK' olarak ifade edilecektir.

⁹⁹ eMK dönemi açısından detaylı bilgi için bkz.: TANDOĞAN, *Borçlar Özel*, C.2: s. 727-730.

¹⁰⁰ YAVUZ, ACAR ve ÖZEN, *Borçlar Özel*, s. 794.

¹⁰¹ RG: 05/02/1972-14090.

¹⁰² "Noterlik Kanunu'nun 50. maddesinde yapılan düzenlemenin, davacının genel hükümlere göre bankaya karşı kefalet akdinden kaynaklanan sorumluluğu ortadan kaldırmayacağı..." (Y. 3. HD., E. 2021/903, K. 2021/10802, T. 03/11/2021 (Lexpera, E.T.: 21/06/2025)).

¹⁰³ AYDOĞDU ve TUNCER, *Özel Hükümler*, s. 520; AYAN, *Kefalet*, s. 110; ZEVLİLİLER ve GÖKYAYLA, *Borçlar Özel*, s. 711; NART, *Borçlar Özel*, s. 297; ERGÜN, *Borçlar Özel*, s. 259; AYDOS, *Kefaret*, s. 124; KAYAR, *Borçlar Özel*, s. 344; YAVUZ, ACAR ve ÖZEN, *Borçlar Özel*, s. 799; TANDOĞAN, *Borçlar Özel*, C.2: s. 730-731. Tüzel kişilerin işlemlerinin, kuruluş amaçlarıyla sınırlı olmasına *ultra-vires* (tahsis) ilkesi denir (AKINTÜRK ve ATEŞ, *Medeni*, s. 188). 6102 sayılı

kararnamelerindeki hükümlere ve aynı zamanda amaçlarına göre kefil olma ehliyeti belirlenir¹⁰⁴. Nihayet, İcra ve İflas Kanunu¹⁰⁵ madde 290'a göre bir kimse, konkordato mühleti ilanından itibaren kefil olamaz, aksine sözleşmeler kesin hükümsüzdür¹⁰⁶. Müflisin kefil olması mümkündür, ancak iflasın kaldırılması doğrultusunda müflis kefile başvurulabilir¹⁰⁷.

Kefilin iradesi aldatma yahut korkutma nedeniyle sakatlanmışsa TBK madde 36 ila 39'da yer alan genel hükümler doğrultusunda bir değerlendirme yapılır¹⁰⁸. Kefilin yanılmasını ayrıca incelemek yerinde olacaktır. Kefilin, borcun veya sözleşmenin niteliğinde yahut asıl borçlunun kimliğinde yanılması TBK madde 31 kapsamında esaslı bir yanılma olarak kabul edilebilir zira özellikle borçlunun ödeme gücü, kefilin rizikosu bakımından önem arz eder¹⁰⁹.

Türk Ticaret Kanunu (RG: 14/02/211-27846. Bu kanun bundan sonra 'TMK' olarak ifade edilecektir.), madde 125/2 hükmünün etkisiyle ultra-vires kuralı tabiri yerindeyse işlevsiz kılınmış; ticaret şirketlerinin kendi faaliyet alanları harici konular hakkında da kefalet sözleşmesi kurabilmeleri mümkün kılınmıştır (Şamil Demir, "Tüzel Kişilerin Kefil Olma Ehliyeti," *Türkiye Barolar Birliği Dergisi* S. 108 (2013): 87-122, s. 97. Ticaret ortaklıkları hakkında detaylı bilgi için bkz.: TANDOĞAN, *Borçlar Özel*, C.2: s. 731-735; AYAN, *Kefalet*, s. 111-112.

¹⁰⁴ ERGÜN, *Borçlar Özel*, s. 259; YAVUZ, ACAR ve ÖZEN, *Borçlar Özel*, s. 799; AYDOS, *Kefaret*, s. 124; AYAN, *Kefalet*, s. 112.

¹⁰⁵ RG: 19/06/1932-2128. 2004 sayılı bu kanun bundan sonra 'İİK' olarak ifade edilecektir.

¹⁰⁶ AYDOĞDU ve TUNCER, *Özel Hükümler*, s. 520; YAVUZ, ACAR ve ÖZEN, *Borçlar Özel*, s. 798-799; AYDOS, *Kefaret*, s. 124.

¹⁰⁷ AYAN, *Kefalet*, s. 112-113; AYDOĞDU ve TUNCER, *Özel Hükümler*, s. 520; ZEVLİLİLER ve GÖKYAYLA, *Borçlar Özel*, s. 711; NART, *Borçlar Özel*, s. 297; ERGÜN, *Borçlar Özel*, s. 259; YAVUZ, ACAR ve ÖZEN, *Borçlar Özel*, s. 799; AYDOS, *Kefaret*, s. 124.

¹⁰⁸ ÖZEN, *Kefalet*, s. 113-114; AYAN, *Kefalet*, s. 97-103. TBK madde 36 ila 39'da yer alan genel hükümler, kefil açısından ele alınmalıdır. Bu durumda TBK madde 36'ya göre kefil, alacaklı tarafından aldatılarak sözleşme yapmışsa yanılması esaslı olmasa dahi kefil sözleşmeyle bağlı değildir. Kefil üçüncü bir kişi tarafından aldatılarak sözleşme yapmışsa, alacaklı sözleşmenin yapıldığı esnada durumu biliyor yahut bilebilecek durumdaysa kefil sözleşmeyle bağlı değildir. TBK madde 37'ye göre kefil, alacaktır veya bir üçüncü kişinin korkutması sonucu sözleşme yapmışsa, sözleşmeyle bağlı değildir. Ancak üçüncü kişinin korkutması durumunda alacaklı korkutmayı bilmiyor veya bilebilecek durumda değilse, kefil sözleşmeyle bağlı kalmak istemiyorsa hakkaniyet çerçevesinde alacaklıya tazminat ödemekle yükümlüdür. Korkutmanın gerçekleşmiş sayılması için kefilin kendisinin yahut yakınlarından birinin kişilik haklarına veya mal varlıklarına yönelen 'ağır ve yakın bir zarar tehlikesinin doğduğuna inanmakta haklı' olması gerekir. Hak veya kanundan doğan yetkinin kullanılmasıyla korkutma durumunda alacaklı kefilin 'zor durumda kalmasından aşırı bir menfaat' sağlamışsa yine korkutma var kabul edilir. Kefil, aldatmayı öğrendiği veya korkutmanın etkisinin geçtiği andan itibaren bir yıl içerisinde sözleşmeyle bağlı olmadığını alacaklıya bildirmez ise sözleşmeyi onamış kabul edilir. Bu durum kefilin tazminat hakkını ortadan kaldırmaz. Belirtmek gerekir ki kefil olunmazsa borçlu hakkında takip başlatılacağından bahisle yapılan kefalet sözleşmesi, hakkın kullanılması kapsamında değerlendirileceğinden hukuka aykırı kabul edilmez; ancak hakkın kullanılacağı iddia edilen borç dışı bir borç için yahut bir başka üçüncü kişinin borcu için kefil olunması istenmesi hukuka aykırılık taşıyacağından korkutma iddiasının dinlenmesi gerekir (TANDOĞAN, *Borçlar Özel*, C.2: s. 738-739).

¹⁰⁹ YAVUZ, ACAR ve ÖZEN, *Borçlar Özel*, s. 799; REİSOĞLU, *Kefalet*, s. 66; TANDOĞAN, *Borçlar Özel*, C.2: s. 735. Bu halde kefil, TBK madde 595'i kullanarak kendisine güvence verilmesini isteyemez (YAVUZ, *El Kitabı*, s. 1640).

Gelecekte doğacak borçlara kefil olduğunu düşünen kefilin, mevcut borçlar için de kefil olduğunun ileri sürülmesi durumunda da yine esaslı bir yanılma söz konusudur¹¹⁰. Yine kefil, var olduğunu sandığı bir borca kefil olmuş ancak borç gelecekte doğacak idiyse, kefilin yanılmasından kaynaklı olarak kefalet geçersiz kabul edilir¹¹¹. Asıl borçlunun mevcut ve gelecekte doğacak borçları bulunmakta ve kefilin hangisine kefil olduğu konusunda tereddüt edilmekte ise; eBK döneminde TANDOĞAN, borçlunun amacının asıl borçluya kredi sağlamak olmasından bahisle kefaletin gelecekte doğacak borç adına verildiğini kabul edilmekteydi¹¹². TBK madde 589/3, sözleşmede açıkça kararlaştırılmadığı takdirde kefilin, gelecekteki borçlardan sorumlu olacağını hükme bağlamış ve esaslı yanılmaya dayanmaya gerek kalmaksızın bir karine getirmiştir¹¹³.

Alacaklının kimliğinde yanılma kural olarak esaslı değildir zira kefalet sözleşmesinde önemli olan borçlunun kimliğidir; alacaklının kimliği ancak bir karşı edim varsa yahut kefalet belirli bir alacaklı menfaatine yönelik yapılmışsa önem arz edeceğinden esaslı sayılır¹¹⁴. Kefalet sözleşmesinin hukuki sebebi, tabiri caizse *var olma amacı* alacaklıya karşı asıl borcun rizikosunu üstlenmektir. Kefil lehine kefil olduğu kişinin ödeme gücü iyi bilmelidir, zira sözleşmenin tek gayesi asıl borçlunun ödeme yapmaması birimi rizikoyu üstlenmektedir; bu sözleşmenin ana unsurudur. Dolayısıyla kefilin, asıl *borçlunun ödeme gücü hakkında yanılması* veya *birlikte kefil bulunduklarının ödeme gücünde* yanılması saikte hata olarak değerlendirilemez; sözleşmenin iptali istenemez, kefil ödemede bulunmaktan kaçınamaz; zira aksi durum kefaletin teminat niteliği ile örtüşmeyecektir¹¹⁵ ve kefaletin varlığı alacaklıyı güvende hissettirmeyecektir. Başka teminatların varlığı bakımından yanılması esaslı ise saikte hata olarak kabul edilebilir ve iptali istenebilir¹¹⁶.

¹¹⁰ YAVUZ, *El Kitabı*, s. 1570; YAVUZ, ACAR ve ÖZEN, *Borçlar Özel*, s. 799; TANDOĞAN, *Borçlar Özel*, C.2: s. 735.

¹¹¹ TANDOĞAN, *Borçlar Özel*, C.2: s. 720.

¹¹² TANDOĞAN, *Borçlar Özel*, C.2: s. 719.

¹¹³ KILIÇOĞLU, *Özel*, s. 689; ZEVKLİLER ve GÖKYAYLA, *Borçlar Özel*, s. 708; ARAL ve AYRANCI, *Borçlar Özel*, s. 592; GÜNAY, *Borçlar Özel*, s. 290; YAVUZ, *El Kitabı*, s. 1616; ERGÜN, *Borçlar Özel*, s. 258; AYDOS, *Kefaret*, s. 133; KAYAR, *Borçlar Özel*, s. 352; YAVUZ, ACAR ve ÖZEN, *Borçlar Özel*, s. 799; AKINTÜRK ve ATEŞ, *Borçlar Özel*, s. 335, 340 (Kefaletin tarihinin belirtilmesinin bir geçerlilik şartı olması, bu karinenin işlevselliği bakımından önem taşır.)

¹¹⁴ TANDOĞAN, *Borçlar Özel*, C.2: s. 735.

¹¹⁵ GÜMÜŞ, *Özel*, s. 530; ZEVKLİLER ve GÖKYAYLA, *Borçlar Özel*, s. 711; AYAN, *Kefalet*, s. 33, dn 120, 98; ÖZEN, *Kefalet*, s. 92; NART, *Borçlar Özel*, s. 316; ARAL ve AYRANCI, *Borçlar Özel*, s. 597; AYDOĞDU ve TUNCER, *Özel Hükümler*, s. 535.

¹¹⁶ AYAN, *Kefalet*, s. 94.

TBK madde 587/3¹¹⁷, saikte yanılma hallerinden kefilin başkaca kefillerin *olması* konusunda yanılmaya düşmesi durumuna eBK’da olmayan özel bir düzenleme getirmiştir. Buna göre; alacaklı, kefilin başkaca kefiller olacağı hususunda yanılmaya düştüğünü biliyor ya da bilmesi gerekiyorsa (bir başka deyişle alacaklı, kefilin yanılmaya düşmesi konusunda TMK madde 3’e göre iyiniyetli değilse) ve başkaca kefil olmaz, kefillerden biri alacaklı tarafından kefalet borcundan kurtulur ya da kefaleti hükümsüz kılınırsa kefil de kefalet borcundan kurtulur¹¹⁸. Bununla birlikte kefil, yanıldığını alacaklıya bildirir ve TBK madde 34/2 kapsamında alacaklı sözleşmenin kefilin istediği şekilde hüküm ifade edeceğini kabul ederse kefil, sözleşme ile bağlı kalmaya devam eder ve aksini ileri süremez¹¹⁹.

1.3.2.2 Kefilin sorumlu olduğu azami miktarın ve kefalet sözleşmesinin kurulduğu tarihin belirli olması

Kefalet sözleşmesinde objektif esaslı unsurların ve ayrıca kefilin yükünü ağırlaştırıyorsa subjektif esaslı unsurların yer alması gerekir¹²⁰. Kefilin sorumlu olacağı en yüksek miktarın belirtilmemesi, bir başka anlatımla belirsiz ve sınırsız bir yükümlülük altına girmesi ekonomik ve hukuki güvenliği açısından oldukça tehlikelidir. Bu tehlikenin giderilmesi ve kefilin korunması amacıyla TBK madde 583/1, kefilin sorumlu olduğu azami miktar¹²¹ objektif bakımından esaslı bir unsur¹²² olarak kefalet sözleşmesinde yer alması gerektiğini, aksi takdirde kefalet sözleşmesinin geçersiz olacağını hükme bağlamıştır. Bu şekilde kefilin bilinçli bir şekilde hareket etmesi ve aydınlatılarak sorumlu olduğu azami miktarın farkında olarak kefalet sözleşmesini akdetmesi sağlanacaktır.

¹¹⁷ Madde hükmü emredici değildir (ÖZEN, *Kefalet*, s. 360). TBK madde 587/3, gerçek olmayan birlikte kefalet bakımından uygulama alanı bulmaz (AYAN, *Kefalet*, s. 364). REİSOĞLU, birlikte kefaletin türü fark etmeksizin TBK madde 587/3 hükmünün uygulanacağını ifade etmektedir (REİSOĞLU, *Kefalet*, s. 199; ÖZEN, *Kefalet*, s. 366). AYAN madde hükmünün kefile kefaletin olduğu durumlarda uygulama alanı bulmayacağını belirtmektedir (AYAN, *Kefalet*, s. 611). Hükmün detaylı incelemesi için bkz.: AYAN, *Kefalet*, s. 610-627; REİSOĞLU, *Kefalet*, s. 189-200; ÖZEN, *Kefalet*, s. 357-369.

¹¹⁸ Bir görüş, kefilin sorumluktan kurtulması yerine sorumluluğunun belirli bir oranda azalmasının isabetli olacağını ifade etmektedir (REİSOĞLU, *Kefalet*, s. 190; AYAN, *Kefalet*, s. 624, 626-627; ÖZEN, *Kefalet*, s. 364-365).

¹¹⁹ YAVUZ, ACAR ve ÖZEN, *Borçlar Özel*, s. 799; TANDOĞAN, *Borçlar Özel*, C.2: s. 737.

¹²⁰ AYAN, *Kefalet*, s. 217, 231; KAYAR, *Borçlar Özel*, s. 345; TANDOĞAN, *Borçlar Özel*, C.2: s. 749. Gelecekte doğacak borca kefalet halinde borç doğduğunda kararlaştırılan esaslı noktalara uyulmamışsa, kefalet sözleşmesi hükümsüz olur (TANDOĞAN, *Borçlar Özel*, C.2: s. 750).

¹²¹ Kefilin azami olarak sorumlu olduğu miktar sözleşmede herhalde gösterileceğinden asıl borç tutarın gösterilmesine gerek yoktur (TANDOĞAN, *Borçlar Özel*, C.2: s. 753-754).

¹²² TANDOĞAN, *Borçlar Özel*, C.2: s. 749.

Kefalet sözleşmesinin kurulduğu tarih de TBK madde 583/1 uyarınca kefalet sözleşmesinde yer almalıdır, aksi takdirde kefalet sözleşmesi yine geçersiz olacaktır. Kefalet sözleşmesinin kurulduğu tarih, azami miktarın varlığı gibi kefilin korunmasına hizmet etmektedir. Bu tarih esas alınarak kefilin ehliyetinin olup olmadığı, eşin rızasının bu tarihte var olup olmadığı ve asıl borcun bu tarihte geçerli olarak mevcut olup olmadığı gibi hususlar tespit edilir¹²³. Bununla birlikte kefilin sorumluluğunun sona ermesine ilişkin olarak on yıllık sürenin tespiti de yine bu tarih esas alınarak tespit edilecektir.

1.3.2.3 Eşin rızası

TBK madde 584/1'e göre '*mahkemece verilmiş bir ayrılık kararı olmadıkça*' yahut '*yasal olarak ayrı yaşama hakkı doğmadıkça*' eşlerden birinin kefil olabilmesi, diğerinin verdiği yazılı rızaya bağlıdır. TMK kapsamına eşlerin sahip olduğu hukuki özgürlük, TBK'nın kefaletle ilişkin hükümlerince sınırlandırılmıştır¹²⁴. Dolayısıyla bir ayrılık kararı varsa yahut TMK madde 197'de ayrı yaşama hakkına ilişkin belirtilen şartlar¹²⁵ gerçekleşmiş veya boşanma davası açılmışsa eşlerden birinin kefil olmak için diğerinin rızasını alması gerekmez¹²⁶. Eşlerinin ayrı yaşama hakkı doğmaksızın veya bir hakim kararı olmaksızın ayrı yaşamaları, kefalette eşin rızası koşulunu ortadan kaldırmaz¹²⁷.

Eşin yazılı rızasının aranması gerek evlilik birliğinin gerek ailenin gerekse bizzat eşin korunmasına hizmet eder¹²⁸. Bu doğrultuda, TBK madde 582/3'te yer alan ve kefilin haklarından önceden feragatini yasaklayan hükmün mantığına benzer bir şekilde kefilin eşi, eşin rızasının yazılı olmasını emreden TBK madde 584'ün aksine sözleşme akdedemez yahut bu hakkından feragat edemez¹²⁹.

¹²³ KILIÇOĞLU, *Özel*, s. 666; AYAN, *Kefalet*, s. 206.

¹²⁴ ÖZDEMİR v. dğr., *Borçlar Özel*, s. 866; AYAN, *Kefalet*, s. 115.

¹²⁵ TMK madde 197'de eşlerinden birinin; ortak hayat nedeniyle kişiliğinin, ekonomik güvenliğinin yahut aile huzurunun ciddi bir şekilde tehlikeye düşmesi durumunda ayrı yaşama hakkına sahip olduğunu hükme bağlamıştır.

¹²⁶ KILIÇOĞLU, *Özel*, s. 669; AYAN, *Kefalet*, s. 127-135; AYDOĞDU ve TUNCER, *Özel Hükümler*, s. 523; ZEVLİLİLER ve GÖKYAYLA, *Borçlar Özel*, s. 717; ŞENYÜZ, *Borçlar Özel*, s. 499; YAVUZ, *El Kitabı*, s. 1581; YAVUZ, ACAR ve ÖZEN, *Borçlar Özel*, s. 794; ÖZDEMİR v. dğr., *Borçlar Özel*, s. 867.

¹²⁷ YAVUZ, *El Kitabı*, s. 1582; ERGÜN, *Borçlar Özel*, s. 260; YAVUZ, ACAR ve ÖZEN, *Borçlar Özel*, s. 794; AYAN, *Kefalet*, s. 132.

¹²⁸ ZEVLİLİLER ve GÖKYAYLA, *Borçlar Özel*, s. 717; ŞENYÜZ, *Borçlar Özel*, s. 499; YAVUZ, *El Kitabı*, s. 1579-1580; ÖZDEMİR v. dğr., *Borçlar Özel*, s. 866-867.

¹²⁹ YAVUZ, *El Kitabı*, s. 1581; ÖZDEMİR v. dğr., *Borçlar Özel*, s. 866; AYAN, *Kefalet*, s. 116.

Eşin rızası adi yazılı geçerlilik şekline tabidir; şekil ispat değil ve fakat geçerliliğe ilişkin olup yazılı rıza, kefalet sözleşmesinde veya bir başka belgede ortaya konulabilir¹³⁰. Kefalet sözleşmesi, eşin rızasının bulunmaması durumunda kesin hükümsüzdür; öyle ki eşin sonradan rıza vermesi yahut eşlerin boşanmaları sözleşmeyi geçerli hale getirmez¹³¹. Yazılı rıza verecek eş, kefaletin türünü yahut sorumluluğun sınırını ortaya koymak durumunda değildir, bu durumda güven ilkesi gereği eşin müteselsil kefalete rıza verdiği kabul edilir¹³². Ancak eş, bu hususlara dair bir açıklık getirmişse, buna uyulması gerekir¹³³.

Madde hükmü, eşin rızasının sözleşmenin kurulmasından önce veya en geç sözleşmenin kurulması anında verilmesi gerektiğini belirtmiştir. Sözleşmenin kurulduğu an geniş yorumlanmalı sözgelimi kefil sözleşmeyi imzaladıktan sonra kefilin eşi hazır bulunuyorsa ardından yazılı rızada bulunması geçerli kabul edilmelidir¹³⁴. Eşin yazılı rızası somut ve de belirli bir yahut şartlarını incelediği birden fazla kefaletle ilişkin olarak verilebilir; gelecekteki belirsiz sayıdaki kefalet sözleşmeleri adına önceden verilen rıza hükümsüzdür¹³⁵.

TBK madde 584/2, kefalet sözleşmesinde sonradan yapılan bazı değişikliklerde kefilin eşinin rızasına gerek olmadığını belirtmiştir. Kefilin sorumlu olduğu miktarın artması, adi kefalet olarak yapılan sözleşmede kefaletin türü

¹³⁰ ZEVKLİLER ve GÖKYAYLA, *Borçlar Özel*, s. 718; AYAN, *Kefalet*, s. 122; ARAL ve AYRANCI, *Borçlar Özel*, s. 580; YAVUZ, *El Kitabı*, s. 1585, 1587; YAVUZ, ACAR ve ÖZEN, *Borçlar Özel*, s. 798; ERGÜN, *Borçlar Özel*, s. 260; AKINTÜRK ve ATEŞ, *Borçlar Özel*, s. 332; ÖZDEMİR v. dğr., *Borçlar Özel*, s. 866. Eşin rızasının yazılı olmasının geçerliliğe ilişkin bir şekil şartı olması, hakimnin somut olayda eşin rızasının varlığını ve şekle uygun yapıp yapılmadığını resen nazara almasını gerektirir (AYAN, *Kefalet*, s. 116; ÖZDEMİR v. dğr., *Borçlar Özel*, s. 866; ZEVKLİLER ve GÖKYAYLA, *Borçlar Özel*, s. 718). Eşin rızası koşula, örneğin başkaca teminatların varlığına bağlı olarak da verilebilir (YAVUZ, ACAR ve ÖZEN, *Borçlar Özel*, s. 798).

¹³¹ KILIÇOĞLU, *Özel*, s. 669; GÜMÜŞ, *Özel*, s. 526, 528-529; AYAN, *Kefalet*, s. 169; ARAL ve AYRANCI, *Borçlar Özel*, s. 580; ŞENYÜZ, *Borçlar Özel*, s. 499-500; ERGÜN, *Borçlar Özel*, s. 261; YAVUZ, ACAR ve ÖZEN, *Borçlar Özel*, s. 798; ÖZDEMİR v. dğr., *Borçlar Özel*, s. 866; AKINTÜRK ve ATEŞ, *Borçlar Özel*, s. 332; AYDOS, *Kefaret*, s. 126; AKKURT, TOKAT ve ERDOĞAN, *Özel*, s. 560; ERDOĞAN, *Sorumluluk*, s. 298; BARLAS, *Geçerlilik*, s. 362.

¹³² YAVUZ, *El Kitabı*, s. 1587; YAVUZ, ACAR ve ÖZEN, *Borçlar Özel*, s. 798.

¹³³ YAVUZ, ACAR ve ÖZEN, *Borçlar Özel*, s. 798.

¹³⁴ YAVUZ, *El Kitabı*, s. 1588-1589; AYAN, *Kefalet*, s. 118-119; YAVUZ, ACAR ve ÖZEN, *Borçlar Özel*, s. 798 (Kefilin eşi, sözleşme kurulurken hazır bulunmuyorsa kefilin yazılı beyanı esnasında eşin yazılı rızası mevcut olmalıdır. Kefalet, bir öneri şeklinde alacaklıya ulaşıyorsa, bu öneri beyanı gerçekleşirken eşin yazılı rızası var olmalıdır. Eşin yazılı rızasının zamanında verilmiş olduğuna dair ispat yükü alacaklıya aittir (YAVUZ, *El Kitabı*, s. 1587; AYAN, *Kefalet*, s. 118-119).

¹³⁵ AYAN, *Kefalet*, s. 120-121; ZEVKLİLER ve GÖKYAYLA, *Borçlar Özel*, s. 717; YAVUZ, *El Kitabı*, s. 1586; ERGÜN, *Borçlar Özel*, s. 260; YAVUZ, ACAR ve ÖZEN, *Borçlar Özel*, s. 798; ÖZDEMİR v. dğr., *Borçlar Özel*, s. 866.

değiştirilerek müteselsil kefaletle dönüştürülmesi¹³⁶, kefil yararına olan güvencelerin ciddi ölçüde azalmasına¹³⁷ neden olan değişiklikler bakımından eşin rızası gerekir; bu sayılanlar sınırlı sayıda¹³⁸ olup başka değişiklikler bakımından eşin rızası gerekmez¹³⁹.

Asıl borcun üstlenilmesi ve dolayısıyla asıl borçlunun değişmesi, güvencede azalma olarak kabul edilir zira kefilin ödeme yapması durumunda alacaklıya halef olup asıl borçluya başvurması söz konusu olacağından asıl borçlunun malvarlığı kefil için önemli bir güvence teşkil eder¹⁴⁰. Böyle bir durumda kefaletin devamı için hem (TBK madde 198/2 gereği) kefil hem kefilin eşi yazılı rıza vermelidir¹⁴¹.

TBK madde 584/3, bazı hallerde eşin rızası aranmaksızın kefil olunabileceğini hükme bağlamıştır. Buna göre ticaret siciline kayıtlı bir ticari işletme sahibi¹⁴² yahut bir ticaret şirketi ortağı ya da yöneticisi¹⁴³, işletme veya şirketle ilgili kefalet veriyorsa; mesleki faaliyetleriyle esnaf ve sanatkârlar siciline kayıtlı olan esnaf ve sanatkarlar yahut

¹³⁶ Birden çok adi kefilin müteselsil kefile dönüşmesi, bir başka anlatımla adi birlikte kefaletten tür değiştirilerek müteselsil birlikte kefaletle geçilmesi durumunda kefillerin bölmeye ilişkin olarak kullanabilecekleri def'ilerinden vazgeçmeleri söz konusu olacağından her bir kefilin eşinin rızası yine aranmalıdır (GÜMÜŞ, *Özel*, s. 527; YAVUZ, ACAR ve ÖZEN, *Borçlar Özel*, s. 797. Konu hakkında bkz.: AYAN, *Kefalet*, s. 159).

¹³⁷ AYAN, *Kefalet*, s. 159-162; KAYAR, *Borçlar Özel*, s. 346; YAVUZ, ACAR ve ÖZEN, *Borçlar Özel*, s. 797. Madde hükmünde belirtilen güvenceleri gerek ayni gerek şahsi güvencelerdir (ZEVKLİLER ve GÖKYAYLA, *Borçlar Özel*, s. 718; GÜMÜŞ, *Özel*, s. 527). Alacaklının rehin hakkını azaltan veya asıl borçluya sorumlu olan kişiyi ibra eden bir değişiklik halinde kefilin eşinin rızası gerekecektir. Eşin rızası olmaksızın güvencelerin önemli derecede azaltılması durumunda TBK madde 587/3 ve 592/3 gereği kefilin sorumluluktan kurtulması veya TBK madde 592/1 gereği kefilin zararına yönelik olarak güvencelerin azaltılması halinde aynı oranda kefilin sorumluluğunun da azalması söz konusu olur.

¹³⁸ ARAL ve AYRANCI, sayımın tahdidi olmadığını belirtmektedir (ARAL ve AYRANCI, *Borçlar Özel*, s. 580).

¹³⁹ KILIÇOĞLU, *Özel*, s. 669; AYAN, *Kefalet*, s. 157-158; AYDOĞDU ve TUNCER, *Özel Hükümler*, s. 523; ZEVKLİLER ve GÖKYAYLA, *Borçlar Özel*, s. 718; NART, *Borçlar Özel*, s. 300; ARAL ve AYRANCI, *Borçlar Özel*, s. 580; GÜNAY, *Borçlar Özel*, s. 287; YAVUZ, *El Kitabı*, s. 1583; ERGÜN, *Borçlar Özel*, s. 261; YAVUZ, ACAR ve ÖZEN, *Borçlar Özel*, s. 797; ÖZDEMİR v. dğr., *Borçlar Özel*, s. 867; AKKURT, TOKAT ve ERDOĞAN, *Özel*, s. 560. Ayrıca bkz.: AYAN, *Kefalet*, s. 162-168.

¹⁴⁰ YAVUZ, *El Kitabı*, s. 1583-1584; YAVUZ, ACAR ve ÖZEN, *Borçlar Özel*, s. 797; GÜMÜŞ, *Özel*, s. 527.

¹⁴¹ GÜMÜŞ, *Özel*, s. 527; AYAN, *Kefalet*, s. 121; NART, *Borçlar Özel*, s. 325; ARAL ve AYRANCI, *Borçlar Özel*, s. 567, 608; YAVUZ, *El Kitabı*, s. 1583-1584; ERGÜN, *Borçlar Özel*, s. 253, 277; YAVUZ, ACAR ve ÖZEN, *Borçlar Özel*, s. 797; KAYAR, *Borçlar Özel*, s. 359; AKKURT, TOKAT ve ERDOĞAN, *Özel*, s. 557. Kefilin verdiği rıza ile yeni bir kefalet sözleşmesinden söz edilmez; mevcut olan sözleşme devam eder (ERGÜN, *Borçlar Özel*, s. 253; ARAL ve AYRANCI, *Borçlar Özel*, s. 567). Borcun üstlenilmesi hakkında detaylı bilgi için bkz.: ÖZEN, *Kefalet*, s. 96-102, 307-308.

¹⁴² Detaylı bilgi için bkz.: GÜMÜŞ, *Özel*, s. 527-528; AYAN, *Kefalet*, s. 143-147. YAVUZ, ACAR ve ÖZEN, *Borçlar Özel*, s. 795 (Ticari işletme sahibi tacir, ticari faaliyeti kapsamında olduğu müddetçe (işletmesinin olağan uğraşısı olduğu sürece) bir ticaret şirketinin yahut başka bir tacirin kefil olabilir ve bunun için eşin rızası gerekmez.).

¹⁴³ Detaylı bilgi için bkz.: AYAN, *Kefalet*, s. 147-152. YAVUZ, ACAR ve ÖZEN, *Borçlar Özel*, s. 795 (Şirketin ortak yahut yöneticisi, ortağı veya yöneticisi olduğu şirket borçları haricinde başka bir şirket yahut tacir için de kendi şirketleriyle ilgili olmak kaydıyla kefil olabilir. Söz gelimi diğer şirket, kefil olan ortağın şirketine mal tedarik ediyor olabilir veya faaliyet alanını kendisinden kiralamış olabilir. Böyle bir durumda eşin rızası aranmaz.).

sanatkârlar¹⁴⁴ tarafından kefalet veriliyorsa eşin rızasına gerek yoktur. Bununla birlikte 5570 sayılı Kamu Sermayeli Bankalar Tarafından Yürütülen Faiz Destekli Kredi Kullandırılmasına Dair Kanun¹⁴⁵ kapsamında kullanılacak krediler için verilecek kefaletler ile *‘tarım kredi, tarım satış ve esnaf ve sanatkârlar kredi ve kefalet kooperatifleri ile kamu kurum ve kuruluşlarınca kooperatif ortaklarına kullandırılacak krediler’*¹⁴⁶ için verilecek kefaletler bakımından da eşin rızası aranmaz. Belirtmek gerekir ki kişisel krediler bakımından (araç, konut ve tüketici kredileri gibi) eşin rızası, diğer eş ticaretle uğraşıyor olsa bile aranır¹⁴⁷.

Kanun koyucu, ticari hayatın olağan seyrini kolaylaştırmak amacıyla hareket etmiştir; eşin yazılı rızasının aranması aile birliğini koruma amacına yönelmişken iken, TBK madde 584/3’te yer alan istisnalarla bu amaç oldukça kısıtlanmıştır¹⁴⁸. Eşlerin birbirine kefil olması durumunda diğer eşin rızasının aranıp aranmayacağı konusunda AYDOĞDU ve TUNCER, borçlu kimsenin eşinin kendisine kefil olmasını isteyememesi ihtimalinin varlığından bahisle rızanın gerekli olduğunu belirtmektedir¹⁴⁹.

1.3.3 Şekle ilişkin koşullar: Nitelikli yazılı geçerlilik şekli

1.3.3.1 Genel olarak

TBK madde 583/1 uyarınca kefalet sözleşmesinde; kefilin sorumlu olacağı azami miktarın, kefaletin sözleşmesinin yapıldığı tarihinin, eğer kefaletin türü müteselsil ise ‘müteselsil’ kelimesinin veya bu anlama gelecek bir ifadenin kefilin el yazısıyla yazılması ve imzalanması icap eder. Aksi halde (*kefaletin türünün belirtilmemesi hariç*¹⁵⁰) kefalet sözleşmesi gerek anılan madde gereği gerek TBK madde 12/2 uyarınca geçersizdir¹⁵¹. Belirtilen hususlar harici yerler başkası tarafından

¹⁴⁴ Detaylı bilgi için bkz.: AYAN, *Kefalet*, s. 152. YAVUZ, ACAR ve ÖZEN, *Borçlar Özel*, s. 796 (Esnafın mesleği kapsamında, eşin rızası olmaksızın bir başka esnafa, ticaret şirketine veya gerçek kişi tacire kefil olması mümkündür.).

¹⁴⁵ RG: 27/12/2006-26392. 21/3/2018 tarih, 7103 sayılı kanun madde 75 ile kanunun adı, ‘Kamu Sermayeli Bankalar Tarafından Yürütülen Faiz Destekli Kredi ve Kâr Payı Destekli Fon Kullandırılmasına Dair Kanun’ olarak değiştirilmiştir.

¹⁴⁶ Detaylı bilgi için bkz.: AYAN, *Kefalet*, s. 155. YAVUZ, ACAR ve ÖZEN, *Borçlar Özel*, s. 796 (Burada kefilin esnaf, tacir, şirket ortağı veya yöneticisi olup olmamasından ziyade kefalet konusundaki borcun niteliği önem taşır.).

¹⁴⁷ AKINTÜRK ve ATEŞ, *Borçlar Özel*, s. 333.

¹⁴⁸ EREN ve YÜCER, *Borçlar Özel*, s. 779; AKINTÜRK ve ATEŞ, *Borçlar Özel*, s. 332.

¹⁴⁹ AYDOĞDU ve TUNCER, *Özel Hükümler*, s. 524. Benzer yönde bkz.: GÜMÜŞ, *Özel*, s. 526.

¹⁵⁰ Bkz.: s. 33

¹⁵¹ KILIÇOĞLU, *Özel*, s. 665, 668; AYAN, *Kefalet*, s. 196; AYDOĞDU ve TUNCER, *Özel Hükümler*, s. 521; GÜMÜŞ, *Özel*, s. 531; ZEVLİLİLER ve GÖKYAYLA, *Borçlar Özel*, s. 712-713; NART, *Borçlar*

yazılabileceği gibi basılı bir metin de kullanılabilir¹⁵². Kefalet sözleşmesinin bir kısmının yahut tamamının yabancı dilde olması, sözleşmenin geçerliliğini etkilemez¹⁵³. Sözleşmede ‘kefalet’ ibaresinin yer almaması da sözleşmeyi geçersiz kılmaz; borcun ifa edilmemesi nedeniyle şahsen sorumluluk üstlenildiğini gösteren bir ifadenin bulunması yeterlidir¹⁵⁴. Birlikte kefil olma halinde kefiller, ayrı sözleşmeler aracılığıyla kefil olabilirler¹⁵⁵.

Kefaletin noterde düzenleme şeklinde yapılması durumunda REİSOĞLU ve ÖZEN, madde hükmünde belirtilen unsurların el ile yazılması gerektiğini belirtmekte iken bizim de katıldığımız görüşe göre AYAN, resmi yazılı şeklin var olduğu bu halde artık madde hükümde aranan unsurların el ile yazılması gerekmediğini ifade etmektedir¹⁵⁶. Şeklin amacı kefilin bilinçli bir şekilde hareket etmesini sağlamak ve onu düşünmeye sevk etmektir. Resmi yazılı şekilde düzenlenen kefalet sözleşmesinde kefilin iradesi, nitelikli yazılı şekle nazaran daha güçlü ve güvenilir bir şekilde sağlanarak var olan şekil şartının getirdiği korumayı tabiri caizse güçlendirir. O halde kefil, TBK madde 583’ün ötesinde bir şekli seçerek kendisini gerek ispat gerek iradesinin belirginliği açısından düşünerek bilinçli bir şekilde hareket etmiş olacağı için kanaatimizce artık madde hükmünde aranan hususları bizzat yazması da gerekmeyecektir.

Adı geçen madde de kefalet sözleşmesinin nitelikli yazılı şekilde yapılması gerektiği aksi halde kefalet sözleşmesinin hüküm ve sonuç doğurmayacağı hükme

Özel, s. 297; ARAL ve AYRANCI, *Borçlar Özel*, s. 578; ŞENYÜZ, *Borçlar Özel*, s. 500, 503; GÜNAY, *Borçlar Özel*, s. 286; YAVUZ, *El Kitabı*, s. 1572; ERGÜN, *Borçlar Özel*, s. 261; AKKURT, TOKAT ve ERDOĞAN, *Özel*, s. 561; AYDOS, *Kefaret*, s. 125-126; KAYAR, *Borçlar Özel*, s. 344; AKINTÜRK ve ATEŞ, *Borçlar Özel*, s. 334, 336; ÖZDEMİR v. dğr., *Borçlar Özel*, s. 862; EREN ve YÜCER, *Borçlar Özel*, s. 780; Kefil gerçek veya tüzel kişi olabilir. Kefilin tüzel kişi olması durumunda tüzel kişinin organı, daha doğru bir ifadeyle bu organı oluşturan gerçek kişi/kişiler tarafından kefalet sözleşmesi akdedilir (YAVUZ, ACAR ve ÖZEN, *Borçlar Özel*, s. 801; ŞENYÜZ, *Borçlar Özel*, s. 499; ZEVLİLİLER ve GÖKYAYLA, *Borçlar Özel*, s. 713). İki veya daha fazla kişinin birlikte aksiyon alması gereken hallerde (birlikte temsil gereken durumlarda) kefalet sözleşmesi hepsi tarafından imzalanır ancak nitelikli yazılı koşul bakımından aranan diğer hususları aralarından biri de gerçekleştirebilir (YAVUZ, ACAR ve ÖZEN, *Borçlar Özel*, s. 801; GÜMÜŞ, *Özel*, s. 532).

¹⁵² KILIÇOĞLU, *Özel*, s. 665; ZEVLİLİLER ve GÖKYAYLA, *Borçlar Özel*, s. 713; TANDOĞAN, *Borçlar Özel*, C.2: s. 743; KAYAR, *Borçlar Özel*, s. 344; AYAN, *Kefalet*, s. 193; BARLAS, *Geçerlilik*, s. 354.

¹⁵³ KAYAR, *Borçlar Özel*, s. 344; TANDOĞAN, *Borçlar Özel*, C.2: s. 743; AYRANCI, *Şekil*, s. 101. Bununla birlikte 805 sayılı İktisadi Müesseselerde Mecburi Türkçe Kullanılması Hakkında Kanun (RG: 22/04/1926-353) bazı hallerde yapılan yabancı sözleşmelerin geçersiz olduğunu değil ve fakat farklı yorumlanacağını kabul etmiştir (Detaylı bilgi için bkz.: TANDOĞAN, *Borçlar Özel*, C.2: s. 743-746).

¹⁵⁴ GÜMÜŞ, *Özel*, s. 532; TANDOĞAN, *Borçlar Özel*, C.2: s. 747.

¹⁵⁵ TANDOĞAN, *Borçlar Özel*, C.2: s. 747.

¹⁵⁶ REİSOĞLU, *Kefalet*, s. 89; ÖZEN, *Kefalet*, s. 224; AYAN, *Kefalet*, s. 209.

bağlanmıştır¹⁵⁷. Nitelikli yazılı şeklin aranmasının amacı, kural olarak karşılıksız bir borç altına giren kefil uyarmak ve düşünmeye sevk etmek; aynı zamanda da önem arz eden noktaların sonradan alacaklı tarafından doldurulmasını engellemektir¹⁵⁸. Aranan nitelikli yazılı şekil şartı ispat değil ve fakat geçerlilik şartıdır; şekle uyulmaksızın akdedilen kefalet sözleşmesi kesin hükümsüzdür; hakim herhalde resen nazara alacağı gibi ilgililerce her daim ileri sürülebilir¹⁵⁹. Nitelikli yazılı şekil bir geçerlilik şekli olduğundan; geçerli bir şekilde düzenlenmiş kefalet sözleşmesinin yahut senedinin kaybolması veya imha edilmesi durumunda kefalet geçerli kalmaya devam eder ancak Hukuk Muhakemeleri Kanunu¹⁶⁰ madde 200 vd. hükümlerine göre ispatı gerekir¹⁶¹.

Yukarıda da belirttiğimiz üzere asıl borcun ferdileştirilmesi kefalet sözleşmesi açısından önem arz eder. Alacaklının adının sözleşmede yer alması gerekmez, tayin edilebilmesi yeterlidir zira kefil bakımından esas önem arz eden alacaklıdan ziyade borçlunun kimliği ve ödeme gücüdür; dolayısıyla borçlunun kimliği sözleşmede açıkça belirtilmelidir¹⁶². Kural olarak asıl borca dair birtakım bilgilerin (borcun niteliği, kapsamı ve illeti ile alacaklı ve borçlunun isimleri gibi yahut somut borcun özellikleri doğrultusunda başkaca niteliklerin) sözleşmede yer alması icap eder; ancak borçlunun adı hariç sayılanlardan bazılarının eksik olması somut olayın yorumu ile asıl borç tanımlanabiliyor veya sözleşmedeki diğer unsurlar ile (ifa yeri ve zamanı

¹⁵⁷ eBK madde 484'e göre kefalet sözleşmesi, adi yazılı geçerlilik şekliyle akdedildiği sürece geçerlidir. Kefalet sözleşmelerinin eBK dönemindeki şekline ilişkin ayrıntılı bilgi için bkz.: TANDOĞAN, *Borçlar Özel*, C.2: s. 743-762.

¹⁵⁸ ZEVLİLİLER ve GÖKYAYLA, *Borçlar Özel*, s. 712; KAYAR, *Borçlar Özel*, s. 344-345; ÖZDEMİR v. dğr., *Borçlar Özel*, s. 861-862; YAVUZ, ACAR ve ÖZEN, *Borçlar Özel*, s. 801-802; TANDOĞAN, *Borçlar Özel*, C.2: s. 740; AYRANCI, *Şekil*, s. 99.

¹⁵⁹ ZEVLİLİLER ve GÖKYAYLA, *Borçlar Özel*, s. 712; NART, *Borçlar Özel*, s. 299; KAYAR, *Borçlar Özel*, s. 344; ÖZDEMİR v. dğr., *Borçlar Özel*, s. 861, 864; TANDOĞAN, *Borçlar Özel*, C.2: s. 740-741; YAVUZ, ACAR ve ÖZEN, *Borçlar Özel*, s. 802. Kısmen geçersizlik, sözleşmedeki aykırılığın esaslı olup olmaması kapsamında değerlendirilerek yoruma tabi tutulmalıdır (AYAN, *Kefalet*, s. 187-188).

¹⁶⁰ RG: 04/02/2011-27836. 6100 sayılı bu kanun bundan sonra 'HMK' olarak ifade edilecektir.

¹⁶¹ Kişiyi kefil olup olmadığına dair yemin teklif edilemez yahut kefil olmadığı hususunda yemin etmekten kaçınan kefilin akdettiği sözleşme geçerli kabul edilmez; kefilin ikrarı, geçersiz bir kefaleti geçerli kılmaz; geçerli olmayan kefalet taahhüdünün var olduğuna dair tanık dinletilemez. (ÖZDEMİR v. dğr., *Borçlar Özel*, s. 861; TANDOĞAN, *Borçlar Özel*, C.2: s. 742; YAVUZ, ACAR ve ÖZEN, *Borçlar Özel*, s. 803; ZEVLİLİLER ve GÖKYAYLA, *Borçlar Özel*, s. 712).

¹⁶² AYDOĞDU ve TUNCER, *Özel Hükümler*, s. 521; ZEVLİLİLER ve GÖKYAYLA, *Borçlar Özel*, s. 715; NART, *Borçlar Özel*, s. 299; GÜMÜŞ, *Özel*, s. 534; AKINTÜRK ve ATEŞ, *Borçlar Özel*, s. 333; ÖZDEMİR v. dğr., *Borçlar Özel*, s. 863; YAVUZ, ACAR ve ÖZEN, *Borçlar Özel*, s. 803-804; EREN ve YÜCER, *Borçlar Özel*, s. 781; TANDOĞAN, *Borçlar Özel*, C.2: s. 751-753; AYRANCI, *Şekil*, s. 100; BARLAS, *Geçerlilik*, s. 354.

gibi) eksiklik giderilebiliyorsa kefalet sözleşmesi geçersiz olmaz¹⁶³. Kefalet sözleşmesinde alacaklı adı boş bırakılmış ve asıl borçlu kefil ile kararlaştırılan alacaklıdan başkaca birini alacaklı olarak göstermişse kefalet sözleşmesi hükümsüz olur¹⁶⁴.

1.3.3.2 Kefilin el yazısıyla yazılması gereken hususlar

1.3.3.2.1 Kefilin sorumlu olduğu azami miktar

Kefilin sorumlu olduğu azami miktar, TBK madde 583 uyarınca kefilin el yazısı ile yazılmadıkça kefalet sözleşmesi geçersizdir. TBK madde 583/1, azami miktarın net olarak ve sayıyla belirtilmesini buyurmamıştır ancak kefilin korunması gerekliliğinin bir sonucu olarak denilebilir ki azami miktar net bir sayıyla yahut para değeri yazıyla gösterilmelidir¹⁶⁵.

Azami miktar TBK madde 589'a göre ana parayı ve borçlunun yan borçlarını kapsamaktadır. Kefil, *azami miktarla sınırlı olmak üzere* ana paradan ve yan borçlardan sorumludur. TBK madde 583/2 uyarınca kefilin sorumlu olduğu miktarın, asıl borcun bir kısmıyla sınırlandırılmasına ilişkin sözleşme, kefaletin geçerlilik şekline uyularak yapılmalıdır. Ana paradan az bir miktara kefil olan kimse, kural olarak borç ödenene dek kefil olduğu miktar dahilinde sorumlu olmaya devam eder¹⁶⁶. Sözgelimi asıl borcun dörtte biri için kefil olan bir kimsenin sorumluluğu, asıl borcun dörtte birinin ödenmesiyle değil ve fakat tamamının ödenmesiyle sona erecektir. Mamafih taraflar, kefalet sözleşmesine konulacak bir sınırlama ile kefilin sorumlu

¹⁶³ AYDOĞDU ve TUNCER, *Özel Hükümler*, s. 522; ZEVKLİLER ve GÖKYAYLA, *Borçlar Özel*, s. 714-715; NART, *Borçlar Özel*, s. 299; YAVUZ, ACAR ve ÖZEN, *Borçlar Özel*, s. 803-804; TANDOĞAN, *Borçlar Özel*, C.2: s. 751.

¹⁶⁴ TANDOĞAN, *Borçlar Özel*, C.2: s. 752.

¹⁶⁵ KILIÇOĞLU, *Özel*, s. 666; AYAN, *Kefalet*, s. 198, 200-202; ŞENYÜZ, *Borçlar Özel*, s. 502; KAYAR, *Borçlar Özel*, s. 345; AYRANCI, *Şekil*, s. 102-103; AKINTÜRK ve ATEŞ, *Borçlar Özel*, s. 334; TANDOĞAN, *Borçlar Özel*, C.2: s. 759; YAVUZ, ACAR ve ÖZEN, *Borçlar Özel*, s. 804; EREN ve YÜCER, *Borçlar Özel*, s. 781; BARLAS, *Geçerlilik*, s. 359. Kefil olunan borç, para borcu olmasa dahi kefalet sözleşmesinde azami miktar para ile gösterilmelidir (AKINTÜRK ve ATEŞ, *Borçlar Özel*, s. 334; EREN ve YÜCER, *Borçlar Özel*, s. 781.). AYAN, azami miktarın gösterilmesinin zorunlu olduğunu mamafih *sayıyla* gösterilmesinin şart olmadığını belirtmektedir (AYAN, *Kefalet*, s. 202).

¹⁶⁶ NART, *Borçlar Özel*, s. 299; TANDOĞAN, *Borçlar Özel*, C.2: s. 759-760; YAVUZ, ACAR ve ÖZEN, *Borçlar Özel*, s. 804; AKINTÜRK ve ATEŞ, *Borçlar Özel*, s. 340. BARLAS, yabancı para ile azami miktarın gösterilebileceğini ifade etmektedir (BARLAS, *Geçerlilik*, s. 359). Kefalet sözleşmesinde belirtilen değer yabancı para olup olamayacağına dair detaylı bilgi için bkz.: YAVUZ, *El Kitabı*, s. 1575-1576.

olduğu kısmın, asıl alacaklıya yapılan ilk ve o kısma dair ödemeye sona ereceğini kararlaştırabilirler¹⁶⁷.

TBK madde 589'a göre aksi kararlaştırılmadıkça borçlunun yan borçları şunlardır:

“1. Asıl borç ile borçlunun kusur veya temerrüdünün yasal sonuçları¹⁶⁸.

2. Alacaklının, kefile, onun borcu ödeyerek yapılmalarını önleyebileceği uygun bir zaman önce bildirmesi koşuluyla, borçluya karşı yönelttiği takip ve davaların masrafları ile gerektiğinde rehinlerin kefile tesliminin ve rehin haklarının devrinin sebep olduğu masraflar¹⁶⁹.

3. İşlemiş bir yıllık ve işlemekte olan yıla ait akdi faizler ile gerektiğinde tahvil karşılığında ödünç verilen anaparanın işlemiş bir yıllık ve işlemekte olan yıla ait faizleri.¹⁷⁰”

TBK madde 589/4 uyarınca asıl borç ilişkisi hükümümüz hale gelirse, bir diğer ifadeyle asıl alacaklı bünyesinde bir menfi zarar gündeme gelir yahut bir ceza koşulu söz konusu olursa kefil bundan sorumlu tutulamaz, buna ilişkin anlaşmalar kesin hükümsüzdür. Aksi durum, kefaletin asıl borca bağlı olması niteliğiyle bağdaşmaz¹⁷¹.

Aynı kefalet sözleşmesi üzerinde, asıl alacaklının asıl yahut başka borçlulara karşı bir yahut birden fazla alacağına kefil olmak mümkündür ancak her alacak bakımından sorumlu olunacak miktar ayrı ayrı belirtilmelidir¹⁷².

¹⁶⁷ ERGÜN, *Borçlar Özel*, s. 266; TANDOĞAN, *Borçlar Özel*, C.2: s. 761.

¹⁶⁸ Asıl borcun miktarının azalması durumunda azalma oranında kefilin sorumluluğu da azalacaktır (AKINTÜRK ve ATEŞ, *Borçlar Özel*, s. 341; ERGÜN, *Borçlar Özel*, s. 269). Kefilin, borçlunun temerrüdünden sorumluluğu; borca aykırılık nedeniyle alacaklının uğradığı müspet zarar, temerrüt faizi ve aşkın zarardır (GÜMÜŞ, *Özel*, s. 567; KILIÇOĞLU, *Özel*, s. 689; AKINTÜRK ve ATEŞ, *Borçlar Özel*, s. 341; KAYAR, *Borçlar Özel*, s. 353; ERGÜN, *Borçlar Özel*, s. 270; YAVUZ, *El Kitabı*, s. 1615; ARAL ve AYRANCI, *Borçlar Özel*, s. 592; NART, *Borçlar Özel*, s. 311; ZEVLİLİLER ve GÖKYAYLA, *Borçlar Özel*, s. 732). Kefilin bu borçtan sorumlu olması için asıl borçlunun temerrüdünün kefile bildirilmesi gerekmez (YAVUZ, *El Kitabı*, s. 1619). Kefilin kendisinin temerrüdü, azami miktar sınırına tabi değildir (ZEVLİLİLER ve GÖKYAYLA, *Borçlar Özel*, s. 733). KILIÇOĞLU, alacaklının haklı sebebe dayanmak şartıyla asıl sözleşmeyi feshi yahut sözleşmeden dönmesi durumlarında uğranılan menfi zararları da madde hükmü içerisinde kabul etmiştir (KILIÇOĞLU, *Özel*, s. 689). Kanaatimizce bu durum TBK madde 589/4'te yer alan ve asıl borcun hükümsüz hale gelmesinden kefilin sorumlu tutulmayan madde hükmünün mantığına ters düşmektedir.

¹⁶⁹ Asıl borç muaccel olduktan daha sonra kefilin borcunun muaccel olacağının kararlaştırıldığı bir somut olayda alacaklı, asıl borçluya yapılan takip ve dava giderlerini talep edemez (ZEVLİLİLER ve GÖKYAYLA, *Borçlar Özel*, s. 733).

¹⁷⁰ Temerrüt faizi, maddenin birinci fıkrasında hükme bağlanmıştır. Dolayısıyla bu fıkra dahilinde bulunmadığından temerrüt faizi hakkında bir yıllık bir sınırlama söz konusu değildir (ARAL ve AYRANCI, *Borçlar Özel*, s. 593; NART, *Borçlar Özel*, s. 314; ZEVLİLİLER ve GÖKYAYLA, *Borçlar Özel*, s. 734; GÜMÜŞ, *Özel*, s. 568).

¹⁷¹ YAVUZ, *El Kitabı*, s. 1617; ERGÜN, *Borçlar Özel*, s. 270; YAVUZ, ACAR ve ÖZEN, *Borçlar Özel*, s. 787; KAYAR, *Borçlar Özel*, s. 352; AYAN menfi zararın kefilin sorumluluğu kapsamında olmaması için bir haklı sebep bulmanın güç olduğunu belirtmektedir (AYAN, *Kefalet*, s. 267).

¹⁷² AYAN, *Kefalet*, s. 195; TANDOĞAN, *Borçlar Özel*, C.2: s. 748 (Birden çok alacaklı bakımından aynı yahut farklı borçlulara kefil olma iradesi geçerli bir şekilde ayrı ayrı açıklanmalıdır.).

1.3.3.2.2 Kefalet sözleşmesinin kurulduğu tarih

Kefalet sözleşmesinin kurulduğu tarihin kefilin el yazısıyla belirtilmesi gerekmektedir. Sözgelimi kefilin ehliyeti, eşin yazılı rızasının varlığı, asıl borcun geçerli bir şekilde mevcudiyeti yahut kefilin sorumluluğunda zamanaşımı bu tarih esas alınarak tespit edilecektir. Burada kefalet sözleşmesinin kurulduğu tarihin *kefilin el yazısıyla yazılması*, ileride alacaklının suistimaline uğraması tehlikesi karşısında kefilin korunması sağlamaktır.

1.3.3.2.3 Kefaletin türü

Kefilin yükümlülüğünü hafifleten hallerin, subjektif esaslı unsur olarak görülse dahi sözleşmede belirtilmesi şart olmadığı gibi sözleşmeyle çelişkili bulunmayan yan şartların da sözleşmede bulunması gerekmez¹⁷³. Ancak kefilin sorumluluğunu hafifleten bir unsur olsa dahi kefaletin türünün sözleşmeye eklenmesi yerinde olur zira ispat bakımından belirtmekte fayda vardır. Kefaletin türü, subjektif esaslı bir unsurdur¹⁷⁴. Sözleşmede yer almadıkça adi kefaletle ilişkin hükümler uygulanacaktır; dolayısıyla müteselsil kefil olma iradesinin kefil tarafından el yazısı ile belirtilmediği durumlarda kefalet sözleşmesi geçerlidir ancak kefil müteselsil değil ve fakat adi kefil olarak kabul edilir¹⁷⁵.

1.3.3.2.4 Kefilin imzası

Kefalet sözleşmenin geçerliliği, anılan şekil şartına uyulmasına ve kefilin imzasının varlığına bağlıdır¹⁷⁶. Kefilin sorumluluğu, bir başka deyişle kefalet sözleşmesinin hüküm ve sonuç doğurması kefilin sözleşmeyi TBK madde 15'te düzenlenen şekle uygun olarak imzalaması ile mümkündür; aksi halde kefalet kefil

¹⁷³ TANDOĞAN, *Borçlar Özel*, C.2: s. 750 (Kefaletin asıl borca rehin verilmesine yahut üçüncü bir kişinin rücu kefaletine bağlanması, kefil lehine olacak şekilde vade tanınması, kefilin asıl borçlunun kusur veya temerrüdü kapsamındaki sorumluluğunun ortadan kaldırılması veya sınırlandırılması halleri, kefil lehine olduğundan geçerli olması için sözleşmeye eklenmesi gerekmez. Mamafih ispat bakımından bu hususların da kefalet sözleşmesinde bulunması yerinde olur.)

¹⁷⁴ GÜMÜŞ, *Özel*, s. 536.

¹⁷⁵ KILIÇOĞLU, *Özel*, s. 677; REİSOĞLU, *Kefalet*, s. 160; ÖZEN, *Kefalet*, s. 277, 279; AYAN, *Kefalet*, s. 291-292; GÜMÜŞ, *Özel*, s. 532; BİLGİN, *Kefalet*, s. 289; AYDOĞDU ve TUNCER, *Özel Hükümler*, s. 522, 524; ZEVLİLİLER ve GÖKYAYLA, *Borçlar Özel*, s. 713, 719; ERGÜN, *Borçlar Özel*, s. 262; TANDOĞAN, *Borçlar Özel*, C.2: s. 750; ÖZDEMİR v. dğr., *Borçlar Özel*, s. 862; AKINTÜRK ve ATEŞ, *Borçlar Özel*, s. 336; AKKURT, TOKAT ve ERDOĞAN, *Özel*, s. 561; NART, *Borçlar Özel*, s. 301.

¹⁷⁶ KILIÇOĞLU, *Özel*, s. 666; ŞENYÜZ, *Borçlar Özel*, s. 497; KAYAR, *Borçlar Özel*, s. 344; YAVUZ, ACAR ve ÖZEN, *Borçlar Özel*, s. 801; ÖZDEMİR v. dğr., *Borçlar Özel*, s. 861; AKINTÜRK ve ATEŞ, *Borçlar Özel*, s. 333.

alanında bir borç doğurmaz¹⁷⁷. Taraflar arasında önemli olan kefilin imzasıdır zira şekil şartıyla koruma altına alınmak istenen onun iradesidir; alacaklının, karşı edimde bulunacak olsa dahi imzasına ve karşı edimlerin sözleşmede yer almasına gerek yoktur¹⁷⁸.

Kefilin imzası sözleşmedeki beyanlarını kapsayacak şekilde altına atılmalı, ek başka bir kağıda atılmamalıdır¹⁷⁹. Kefil, asıl borca ilişkin sözleşme üzerinde yahut ayrı bir sözleşme ile kefil olma iradesini ortaya koyabilir¹⁸⁰. Belirtmek gerekir ki 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu¹⁸¹ madde 5 uyarınca kefalet sözleşmesi, elektronik imza ile kurulamaz.

1.3.3.3 Kefalet sözleşmesinde yapılacak sonraki değişikliklerde, kefaletin temsil ile yapılmasında ve kefalet vaadinde şekil

Kefalet sözleşmesinde yapılacak sonraki değişikliklerin şeklini hükme bağlayan TBK madde 583/3, şu şekilde düzenlenmiştir:

“Kefalet sözleşmesinde sonradan yapılan ve kefilin sorumluluğunu artıran değişiklikler, kefalet için öngörülen şekle uyulmadıkça hüküm doğurmaz.”

Dolayısıyla kefilin yükünü ağırlaştıran değişikliklerin, kefalet sözleşmesinin geçerlilik şekline uygun olarak yapılması gerekir, aksi halde değişiklik hüküm doğurmaz. Değişikliğin ilk kefalet sözleşmesi üzerine yapılma zorunluluğu yoktur¹⁸².

¹⁷⁷ KILIÇOĞLU, *Özel*, s. 666; ÖZDEMİR v. dğr., *Borçlar Özel*, s. 862. İmza atamayan yahut görme engelli bireylerin temsilci tayin etmesi mümkün değildir (detaylı bilgi için bkz.: KILIÇOĞLU, *Özel*, s. 666-667; AYAN, *Kefalet*, s. 108. Ancak kefalet sözleşmesi resmi şekilde yapılmışsa bu durumda bu kişilerin de kefalet ehliyeti var kabul edilir (AYAN, *Kefalet*, s. 108).

¹⁷⁸ GÜMÜŞ, *Özel*, s. 536; AYDOĞDU ve TUNCER, *Özel Hükümler*, s. 522; AYAN, *Kefalet*, s. 195; ERGÜN, *Borçlar Özel*, s. 262; UYGUR, *Borçlar*, s. 9383; ÖZDEMİR v. dğr., *Borçlar Özel*, s. 863; AKINTÜRK ve ATEŞ, *Borçlar Özel*, s. 333; YAVUZ, ACAR ve ÖZEN, *Borçlar Özel*, s. 801; ERDOĞAN, *Sorumluluk*, s. 299; EREN ve YÜCER, *Borçlar Özel*, s. 781; TANDOĞAN, *Borçlar Özel*, C.2: s. 748 (Kefalet sözleşmesi; alacaklının öneride bulunmasının ardından geçerlilik şekline uygun şekilde hazırlayıp imza eden kefilin, sözleşmeyi alacaklıya teslimi ile de kurulabilir. Herhalde sözleşmenin alacaklının tasarruf alanına girmesi icap eder (ÖZDEMİR v. dğr., *Borçlar Özel*, s. 863). Alacaklı, haklarını saklı tutarak kefalet sözleşmesini alır ise kefalet sözleşmesini örtülü olarak kabul etmiş sayılır (ÖZDEMİR v. dğr., *Borçlar Özel*, s. 863)). Dolayısıyla kefilin yahut alacaklının sözleşmenin kurulması esnasında hazır bulunmaları gerekmez; TBK madde 14/2 uyarınca hazır olmayan kefil ve alacaklı arasında da kefalet sözleşmesinin kurulması mümkündür (detaylı bilgi için bkz.: KILIÇOĞLU, *Özel*, s. 667-668).

¹⁷⁹ ZEVKLİLER ve GÖKYAYLA, *Borçlar Özel*, s. 714; TANDOĞAN, *Borçlar Özel*, C.2: s. 749; AYAN, *Kefalet*, s. 194, 196.

¹⁸⁰ GÜMÜŞ, *Özel*, s. 536; TANDOĞAN, *Borçlar Özel*, C.2: s. 748 (Kefilin kefil olma beyanı kuşkuya yer bırakacak şekilde ise kefalet sözleşmesinden değil ve fakat müşterek borçluluktan söz edilir.).

¹⁸¹ RG: 23/01/2004-25355.

¹⁸² TANDOĞAN, *Borçlar Özel*, C.2: s. 747; AYAN, *Kefalet*, s. 256.

Kefilin sorumlu olduğu azami miktarı artıran, kefalet süresini uzatan yahut sorumluluk koşullarını ağırlaştıran değişikliklerin, kefalet sözleşmesinin şekil şartına uygun bir şekilde yapılması ve azami miktar artırılması durumunda yeni azami miktarın sayı ile gösterilmesi gerekir¹⁸³. eBK döneminde kefaletle ilişkin hükümler emredici niteliği haiz bulunmamaktaydı; TBK madde 582/3 şu şekilde bir düzenleme getirerek kefalet hükümlerini nisbi emredici kılmıştır¹⁸⁴:

*“Kanundan aksi anlaşılmadıkça kefil, bu bölümde kendisine tanınan haklardan önceden feragat edemez.”*¹⁸⁵

Kanun koyucu kefalet sözleşmesiyle kefilin girdiği yükün ağırlığını göz önünde bulundurmuş ve kefilin kendisinin dahi haklarından *önceden* feragat etmesini bu şekilde yasaklamıştır¹⁸⁶. Her iki madde hükmü bir arada değerlendirildiğinde kefilin haiz bulunduğu hakların sözleşmeyle ortadan kaldırılması, açık kanuni bir dayanağın bulunmasına bağlıyken kefil lehine sözleşme hükümlerinin değiştirilmesi veya kefilin yükünün azaltılması her halde ve hatta şekil şartına uyulmaksızın mümkündür¹⁸⁷. Belirtmek gerekir ki kefaletin türü hakkında yapılan değişiklik, kefilin yükünü azaltacak olsa dahi sözleşmeye eklenmelidir, aksi durumda kefil hakkında adi kefaletle ilişkin hükümler uygulanır¹⁸⁸.

¹⁸³ ZEVKLİLER ve GÖKYAYLA, *Borçlar Özel*, s. 716, 725; GÜMÜŞ, *Özel*, s. 535; ŞENYÜZ, *Borçlar Özel*, s. 501; YAVUZ, *El Kitabı*, s. 1575; AKINTÜRK ve ATEŞ, *Borçlar Özel*, s. 334; ÖZDEMİR v. dğr., *Borçlar Özel*, s. 863; TANDOĞAN, *Borçlar Özel*, C.2: s. 761; EREN ve YÜCER, *Borçlar Özel*, s. 781; YAVUZ, ACAR ve ÖZEN, *Borçlar Özel*, s. 804 (Esas borcun kapsamının artırılması, kefil sözleşmeden önce doğan borçlar hakkında da sorumlu tutmak gibi haller kefilin sorumluluğunu ağırlaştırdığından kefalet sözleşmesinin şekil şartına uyularak değiştirilmesi gerekir.).

¹⁸⁴ REİSOĞLU, *Kefalet*, s. 29; YAVUZ, *El Kitabı*, s. 1564-1565 1570-1571; YAVUZ, ACAR ve ÖZEN, *Borçlar Özel*, s. 804; ERGÜN, *Borçlar Özel*, s. 257.

¹⁸⁵ Kefilin vaz geçemeyeceği haklar, TBK madde 582 ile 603'te yer alan haklarıdır (KILIÇOĞLU, *Özel*, s. 672; YAVUZ, *El Kitabı*, s. 1664).

¹⁸⁶ Kanun hükmü açıkça *önceden* ifadesini kullanmıştır; dolayısıyla kefalet sözleşmesi kurulduktan sonra kefil haklarından feragat edebilir (KILIÇOĞLU, *Özel*, s. 672). Kefil, TBK madde 583/3'te yer alan hakkından, kefalet sözleşmesinden önce ya da sonra vaz geçemez (REİSOĞLU, *Kefalet*, s. 29).

¹⁸⁷ GÜMÜŞ, *Özel*, s. 535; AYAN, *Kefalet*, s. 231; AYDOĞDU ve TUNCER, *Özel Hükümler*, s. 521; ZEVKLİLER ve GÖKYAYLA, *Borçlar Özel*, s. 716; NART, *Borçlar Özel*, s. 298; YAVUZ, *El Kitabı*, s. 1575; ERGÜN, *Borçlar Özel*, s. 257; ÖZDEMİR v. dğr., *Borçlar Özel*, s. 863; YAVUZ, ACAR ve ÖZEN, *Borçlar Özel*, s. 805. TANDOĞAN bu durumun, geçerlilik şeklinin kefil koruma amacına yönelik olması ve ibra için herhangi bir geçerlilik şekli öngörülmemesinden çıkarılabileceğini belirtmektedir (TANDOĞAN, *Borçlar Özel*, C.2: s. 761). TBK madde 583/2 hükmünün son cümlesi, kefaletin kefil lehine sınırlandırılmasının yazılı şekle tabi olduğunu ifade etmektedir. BARLAS, bu durumun niteliği itibariyle kısmi ibra olduğunu ve TBK madde 132 de yer alan ve ibra düzenlemesi (ibranın şekle tabi olmaması nedeniyle) ile çeliştiğini ifade etmektedir (BARLAS, *Geçerlilik*, s. 35358).

¹⁸⁸ YAVUZ, *El Kitabı*, s. 1575; YAVUZ, ACAR ve ÖZEN, *Borçlar Özel*, s. 805.

Kefil de alacaklı da temsilci aracılığıyla kefalet sözleşmesini akdedebilir¹⁸⁹. Temsil yetkisinin verilmesi kural olarak şekle tabi değildir ancak TBK madde 583/2, *'kendi adına kefil olma konusunda özel yetki¹⁹⁰ verilmesi... aynı şekil koşullarına bağlıdır'* şeklinde düzenlenmiştir. Madde hükmü açıkça kefil olanın temsilci aracılığıyla hareket etmesini şekle tabi tutmuştur. Dolayısıyla kefalet sözleşmesi bakımından kefilin temsilcisini yetkilendirilmesi, kefalet sözleşmesinin geçerlilik şekline uygun olarak yapılmadıkça hüküm ifade etmez; alacaklının temsilci aracılığıyla sözleşmeyi akdetmesi ise herhangi bir geçerlilik şekline tabi değildir¹⁹¹.

Yetkilendirilen temsilci, kefil adına sözleşme yaparken kefalet sözleşmesinin şekil kurallarına uyarak beyanını açıklamak durumundadır; bu bağlamda kefaletin azami miktarını, türünü ve tarihini temsilci bizzat el yazısıyla belirtecektir¹⁹².

TBK madde 29/2, ön sözleşmenin geçerliliğini yapılacak sözleşmenin şekil şartına uyulmasına bağlamıştır. Dolayısıyla kefalet yapma vaadi, kefalet sözleşmesinin şeklini düzenleyen TBK madde 583'e göre yapılmadıkça geçerli olmaz¹⁹³. Nitekim TBK madde 583/2, bir kimseye kefil olma vaadinde bulunmak için kefalet

¹⁸⁹ KILIÇOĞLU, *Özel*, s. 667; AYAN, *Kefalet*, s. 232; YAVUZ, *El Kitabı*, s. 1574; ERGÜN, *Borçlar Özel*, s. 259; KAYAR, *Borçlar Özel*, s. 345; AYRANCI, *Şekil*, s. 97; YAVUZ, ACAR ve ÖZEN, *Borçlar Özel*, s. 799; TANDOĞAN, *Borçlar Özel*, C.2: s. 739. Sözleşmenin tarafı bulunmayan asıl borçlu, kefilin yahut alacaklının temsilcisi olabilir (TANDOĞAN, *Borçlar Özel*, C.2: s. 740; KAYAR, *Borçlar Özel*, s. 345). Salt kefalet sözleşmesinin kefile imza ettirilmesi için alacaklı tarafından borçluya bırakılması temsilin varlığını göstermez; somut olaydan asıl borcunun alacaklının kefil olarak hareket ettiğinin, bir başka deyişle alacaklının borçluya temsil yetkisi verdiğinin anlaşılması icap eder (TANDOĞAN, *Borçlar Özel*, C.2: s. 737).

¹⁹⁰ TBK madde 504/3, vekilin özel yetkili kılınmadıkça kefil olamayacağını belirtmektedir.

¹⁹¹ KILIÇOĞLU, *Özel*, s. 664; GÜMÜŞ, *Özel*, s. 537; AYAN, *Kefalet*, s. 232-233; ŞENYÜZ, *Borçlar Özel*, s. 498; GÜNAY, *Borçlar Özel*, s. 286; YAVUZ, *El Kitabı*, s. 1574; ÖZDEMİR v. dğr., *Borçlar Özel*, s. 863; EREN ve YÜCER, *Borçlar Özel*, s. 780; YAVUZ, ACAR ve ÖZEN, *Borçlar Özel*, s. 800-801. eBK döneminde TBK madde 583/2 hükmü bulunmadığından kefilin temsil yetkisi vermesi herhangi bir şekil şartına tabi değildi ancak TANDOĞAN, kefil aleyhine sonuçların doğmasını önlemek için özel yetki aranmasının gerektiğini belirtmekteydi (TANDOĞAN, *Borçlar Özel*, C.2: s. 739, 760). BARLAS, temsile dair sözleşmenin resmi şekilde düzenlenmesi durumunda tarih, azami miktar ve kefaletin türünü ayrıyeten kefilin el yazısı ile yazmasına gerek olmadığını ifade etmektedir (BARLAS, *Geçerlilik*, s. 356).

¹⁹² ZEVLİLİLER ve GÖKYAYLA, *Borçlar Özel*, s. 716; YAVUZ, ACAR ve ÖZEN, *Borçlar Özel*, s. 801; AYAN, *Kefalet*, s. 197. Birlikte temsil olması durumunda temsilcilerden birinin nitelikli hali oluşturan unsurları el ile yazması yeterlidir (BARLAS, *Geçerlilik*, s. 356-357).

¹⁹³ ARAL ve AYRANCI, *Borçlar Özel*, s. 578; GÜMÜŞ, *Özel*, s. 531; AYAN, *Kefalet*, s. 253-255; YAVUZ, *El Kitabı*, s. 1574; ERGÜN, *Borçlar Özel*, s. 262; AYDOS, *Kefaret*, s. 126; AKINTÜRK ve ATEŞ, *Borçlar Özel*, s. 334; EREN ve YÜCER, *Borçlar Özel*, s. 780; TANDOĞAN, *Borçlar Özel*, C.2: s. 760; YAVUZ, ACAR ve ÖZEN, *Borçlar Özel*, s. 805. Borçlunun alacaklıya bir kefil bulacağına dair yükümlülük altına girerek sözleşme akdetmesinde, akdedilen sözleşmenin kefaletin şekil şartına uyması gerekmez (TANDOĞAN, *Borçlar Özel*, C.2: s. 760; YAVUZ, ACAR ve ÖZEN, *Borçlar Özel*, s. 805).

sözleşmesinin şekil şartına uyulması gerektiğini belirterek TBK madde 29/2'yi teyit etmektedir¹⁹⁴.

1.3.3.4 Kefalette şekle aykırılığın ileri sürülmesi

Alacaklı, hükümsüz olan sözleşmenin ifasını talep edemeyeceği gibi kefilin açık yahut örtülü icazeti de sözleşmeyi geçerli hale getirmez; kanun, şekle aykırı olduğundan hükümsüz bulunan kefalet sözleşmesinin şekle uygun olarak yeniden akdedilmesi için alacaklı lehine bir talep hakkı getirmemiştir¹⁹⁵. Hükümsüz olmasına rağmen kefil tarafından *hataen* ödemede bulunulması kefalet sözleşmesini geçerli kılmaz. Burada kefil, TBK madde 78/1 uyarınca kendisini borçlu sanarak ifade bulunmuştur ve anılan maddenin üçüncü fıkrası uyarınca sebepsiz zenginleşme hükümleri uyarınca yahut aralarında özel bir ilişki varsa buna dayanarak verdiğinin iadesini ister¹⁹⁶. Belirtmek gerekir ki TBK madde 78/1 gereği kendisini borçlu zannederek ifade bulunduğunu ispat yükü, kefilin üzerindedir. Kefil, hükümsüzlüğü bilmesine rağmen ödemede bulunmuşsa artık kendisini borçlu sanarak ifade bulunduğundan söz edilemez zira burada kefilin iyiniyeti ortadan kalkmaktadır. Bu durum artık elden bağışlama olarak nitelendirilir ve ödemenin iadesi istenemez¹⁹⁷.

Alacaklının iyiniyetli olmaması¹⁹⁸ durumunda kefilin hükümsüzlüğü ileri sürmesi mümkündür, hakkın kötüye kullanılması olarak kabul edilmez. Ancak kefil, hükümsüzlüğü sonradan ileri sürmek amacıyla şekil eksikliğini kasten yaratmış ise

¹⁹⁴ AYDOS, *Kefaret*, s. 126; YAVUZ, ACAR ve ÖZEN, *Borçlar Özel*, s. 805.

¹⁹⁵ AYDOĞDU ve TUNCER, *Özel Hükümler*, s. 521; AYAN, *Kefalet*, s. 186; ZEVLİLİLER ve GÖKYAYLA, *Borçlar Özel*, s. 709; ÖZDEMİR v. dğr., *Borçlar Özel*, s. 864; TANDOĞAN, *Borçlar Özel*, C.2: s. 741; AYRANCI, *Şekil*, s. 104.

¹⁹⁶ AYDOĞDU ve TUNCER, *Özel Hükümler*, s. 541; AYRANCI, *Şekil*, s. 107-109; AYAN, *Kefalet*, s. 189-190; ZEVLİLİLER ve GÖKYAYLA, *Borçlar Özel*, s. 709, 712; ÖZDEMİR v. dğr., *Borçlar Özel*, s. 864; TANDOĞAN, *Borçlar Özel*, C.2: s. 741. Kefilin kendisinin borçlu olduğu konusunda kusuru olsa dahi kefil, sebepsiz zenginleşme davası açabilir (AYAN, *Kefalet*, s. 189-190; ÖZDEMİR v. dğr., *Borçlar Özel*, s. 864; TANDOĞAN, *Borçlar Özel*, C.2: s. 741). YAVUZ, ACAR ve ÖZEN, *Borçlar Özel*, s. 802 (İade talebinin TMK madde 2'de yer alan dürüstlük kurallarına aykırı olduğu iddia edilemez.).

¹⁹⁷ ZEVLİLİLER ve GÖKYAYLA, *Borçlar Özel*, s. 712; YAVUZ, ACAR ve ÖZEN, *Borçlar Özel*, s. 802; TANDOĞAN, *Borçlar Özel*, C.2: s. 741. AYAN, bu şekilde yapılan ifanın geçersizliği düzelteceğini ve buna elden bağış gibi bir yasal dayanak aramanın gerekli olmadığını ifade etmektedir (AYAN, *Kefalet*, s. 192). AYRANCI, kefilin kasten ödemede bulunması durumunda sorumluluğunu *culpa in contrahendo* sorumluluğu çerçevesinde değerlendirmektedir (AYRANCI, *Şekil*, s. 104-105).

¹⁹⁸ Alacaklının iyiniyetli olmaması, bir başka anlatımla kefalet sözleşmesinin şekil eksikliği nedeniyle hükümsüz olduğunu bilmiyor yahut bilebilecek durumda olmaması anlamına gelmektedir.

kefilin hükümsüzlüğü ileri sürmesi, TMK madde 2 uyarınca hakkın kötüye kullanılmasını oluşturmaktadır¹⁹⁹.

Kefil yararına olan haller; örneğin kefaletin müteselsil olması hususunda anlaşılmasına rağmen bu ibarenin yazılmamış olması sonucu kefilin adi kefil olması yahut azami sınırın daha az gösterilmesi gibi durumlarda TBK madde 27/2 doğrultusunda tarafların bu kısım olmasaydı da sözleşmeyi akdedecekleri iyiniyet kuralları çerçevesinde tayin edilebiliyorsa, sözleşmenin yalnızca taraf iradelerine uymayan kısmı hükümsüz olur²⁰⁰.

1.4 Kefaletin Türleri²⁰¹

1.4.1 Adi (olağan/basit) kefalet

Asıl olan adi kefaletin varlığıdır; kefalet sözleşmesinde başkaca bir tür belirtilmedikçe kefilin sorumluluğunda adi kefaletle ilişkin hükümler uygulanır. TBK madde 585/1 uyarınca alacaklı, kural olarak asıl borçluya başvurmadıkça kefile de başvuramaz. Aksi halde kefil, tartışma def'i ileri sürmek ve evleviyetle asıl borçlunun takip edilmesini istemek hakkına sahiptir²⁰².

TBK madde 585/1 hükmü bazı istisnai haller de belirtmiştir. Asıl borçlunun aleyhine yapılmış bir takip sonucu kesin aciz belgesi alınmış²⁰³ yahut Türkiye'de

¹⁹⁹ KILIÇOĞLU, *Özel*, s. 668; AYRANCI, *Şekil*, s. 116-117; TANDOĞAN, *Borçlar Özel*, C.2: s. 741 (Bu halde alacaklı kefiliden sözleşmenin yerine getirilmemesinden bahisle müspet zararının tazmini yahut TBK madde 49 çerçevesinde haksız fiil hükümlerince tazminat talep edebilir.).

²⁰⁰ TANDOĞAN, *Borçlar Özel*, C.2: s. 742.

²⁰¹ TBK madde 590/2 uyarınca: “Bütün kefalet türlerinde kefil, aynı güvence karşılığında hâkimden, mevcut rehinler paraya çevrilinceye ve borçlu aleyhine yapılan takip sonucunda kesin aciz belgesi alınincaya veya konkordato kararına kadar kendisine karşı yöneltilen takibin durdurulmasına karar verilmesini isteyebilir.” Bu hükümle kefaletin ikincillik niteliği daha da genişletilmiştir; kanun koyucunun amacı kefil, ama esasen müteselsil kefil korumaktır zira adi kefile nazaran müteselsil kefile başvurulma şartları oldukça hafifletilmiştir (ÖZEN, *Kefalet*, s. 81-82; YAVUZ, *El Kitabı*, s. 1622-1623). Bu hükümle kefil, aşağıda anlatılacaklara ek olarak artık, şartları sağladığı takdirde takibin durdurulması definide bulunabilecektir. Takibin durdurulmasına ilişkin detaylı bilgi için bkz.: YAVUZ, *El Kitabı*, s. 1621-1623; ÖZEN, *Kefalet*, s. 81-86.

²⁰² KILIÇOĞLU, *Özel*, s. 678; GÜMÜŞ, *Özel*, s. 544; REİSOĞLU, *Kefalet*, s. 161; AYAN, *Kefalet*, s. 293; ÖZEN, *Kefalet*, s. 286-291; BİLGİN, *Kefalet*, s. 289, 294; AYDOĞDU ve TUNCER, *Özel Hükümler*, s. 525; ZEVLİLİLER ve GÖKYAYLA, *Borçlar Özel*, s. 719; NART, *Borçlar Özel*, s. 302; ARAL ve AYRANCI, *Borçlar Özel*, s. 581; UYGUR, *Borçlar*, s. 9447; ŞENYÜZ, *Borçlar Özel*, s. 504-505; GÜNAY, *Borçlar Özel*, s. 287; YAVUZ, *El Kitabı*, s. 1594; ERGÜN, *Borçlar Özel*, s. 263; AKKURT, TOKAT ve ERDOĞAN, *Özel*, s. 562; AYDOS, *Kefaret*, s. 129; KAYAR, *Borçlar Özel*, s. 348; AKINTÜRK ve ATEŞ, *Borçlar Özel*, s. 335. ‘Takip’ yahut ‘başvurma’ ifadeleri, İİK’nın ilgili hükümlerince icra yahut iflas yolu ile yapılan takiptir; alacaklının borçludan ifada bulunmasını istemesi ve borçlunun bulunmaması neticesinde kefile başvurusu mümkün değildir (AKINTÜRK ve ATEŞ, *Borçlar Özel*, s. 336; ŞENYÜZ, *Borçlar Özel*, s. 504).

²⁰³ İİK madde 105/1 yahut 143 gereği alınan kesin aciz vesikası, kefilin tartışma def'i ileri sürmesini engeller; mamafih İİK madde 105/2 uyarınca alınan geçici aciz vesikası yahut İİK madde 152 uyarınca

takibat imkansız hale gelmiş veya önemli oranda güçleşmiş, asıl borçlunun iflasına dair karar verilmiş²⁰⁴ veya son olarak kendisine konkordato için mehil verilmişse²⁰⁵ asıl alacaklı borçluya gitmeksizin doğrudan kefile başvurabilir. Bu istisnalardan birinin var olduğu ve aksinin taraflarca kararlaştırılmadığı bir somut olayda kefil, tartışma def'i ileri süremeyecektir²⁰⁶.

Alacak aynı zamanda rehinle de güvence altına alınmışsa ve rehin, kefalet sözleşmesinden önce yahut sözleşme ile aynı zamanda kurulmuşsa kefil, rehnin paraya çevrilmesi def'ini ileri sürerek evleviyetle borcun rehnin paraya çevrilerek ödenmesini istemek hakkına sahiptir²⁰⁷. Ancak belirtmek gerekir ki kefilin kefil olduğu alacak lehine verilen rehin alacaklının başka alacaklarını da kapsıyorsa rehnin paraya çevrilmesini talep etmek mümkün olmaz²⁰⁸. TBK madde 585/2 uyarınca asıl borçlu

alınan rehin açığı belgesi, kefilin tartışma def'i ileri sürmesine engel teşkil etmez (GÜMÜŞ, *Özel*, s. 546; ÖZEN, *Kefalet*, s. 286; AYAN, *Kefalet*, s. 297-298; REİSOĞLU, *Kefalet*, s. 164; ARAL ve AYRANCI, *Borçlar Özel*, s. 583; NART, *Borçlar Özel*, s. 302; ZEVLİLİLER ve GÖKYAYLA, *Borçlar Özel*, s. 721). eBK, kesin aciz belgesi olarak ifade etmemiş dahi olsa yorum o dönemde de bu şekilde anlaşılmasını gerekli kılmaktaydı (Gülçin Elçin GRASSİNGER, "Kefalet Sözleşmesinde Def'iler ve Sona Erme", *Türk Borçlar Kanunu Sempozyumu: Makaleler-Tebliğler* içinde, der. M. Murat İNCEOĞLU, 362-369. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2012., s. 363).

²⁰⁴ GRASSİNGER, iflasın açılmış olmasının yeterli olduğunu, sonuçlanmasının madde hükmünün uygulanması bakımından aranmadığını ifade etmektedir (ELÇİN GRASSİNGER, *Def'i*, s. 364. Benzer şekilde bkz.: GÜMÜŞ, *Özel*, s. 546).

²⁰⁵ Konkordatonun tamamlanmış olması gerekmez (Burak ÖZEN, "Kefalet Sözleşmesinin Türleri", *Türk Borçlar Kanunu Sempozyumu: Makaleler-Tebliğler* içinde, der. M. Murat İNCEOĞLU, 371-387. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2012., s. 374).

²⁰⁶ KILIÇOĞLU, *Özel*, s. 678; BİLGİN, *Kefalet*, s. 294-295; ZEVLİLİLER ve GÖKYAYLA, *Borçlar Özel*, s. 721; NART, *Borçlar Özel*, s. 302-303; ŞENYÜZ, *Borçlar Özel*, s. 505; YAVUZ, *El Kitabı*, s. 1594-1595; ÖZEN, *Tür*, s. 374; AKINTÜRK ve ATEŞ, *Borçlar Özel*, s. 336; AYDOS, *Kefaret*, s. 129. Kefil, bu durumların varlığından haberdarsa artık tartışma def'inden feragat etmiş sayılır (ARAL ve AYRANCI, *Borçlar Özel*, s. 582; AYAN, *Kefalet*, s. 310). Kefil, kefalet sözleşmesi kurulurken bu istisnalar mevcutsa ve kefil bunlardan haberdarsa artık müteselsil kefaletin varlığından söz edilir (AYAN, *Kefalet*, s. 310). Esasen bu durumda, bizim de katıldığımız gibi ÖZEN, atipik bir adi kefalet sözleşmesinin söz konusu olduğunu ifade etmektedir (ÖZEN, *Kefalet*, s. 287-288). İstisnalar hakkında detaylı bilgi için bkz.: AYAN, *Kefalet*, s. 301-308; ÖZEN, *Kefalet*, s. 291-296; REİSOĞLU, *Kefalet*, s. 163-167.

²⁰⁷ KILIÇOĞLU, *Özel*, s. 678-679; GÜMÜŞ, *Özel*, s. 547; REİSOĞLU, *Kefalet*, s. 161, 167; ÖZEN, *Kefalet*, s. 296-297; AYAN, *Kefalet*, s. 293-294, 310; BİLGİN, *Kefalet*, s. 289, 301; AYDOĞDU ve TUNCER, *Özel Hükümler*, s. 525; ELÇİN GRASSİNGER, *Def'i*, s. 364; ZEVLİLİLER ve GÖKYAYLA, *Borçlar Özel*, s. 720; YAVUZ, *El Kitabı*, s. 1595; UYGUR, *Borçlar*, s. 9449; ERGÜN, *Borçlar Özel*, s. 263; AYDOS, *Kefaret*, s. 129; KAYAR, *Borçlar Özel*, s. 348; AKINTÜRK ve ATEŞ, *Borçlar Özel*, s. 335; AKKURT, TOKAT ve ERDOĞAN, *Özel*, s. 558. Rehnin kapsamına hem sözleşmesel hem de yasal rehinler girmektedir (ARAL ve AYRANCI, *Borçlar Özel*, s. 584; NART, *Borçlar Özel*, s. 304; AYAN, *Kefalet*, s. 311-312.) Rehnin asıl borçlu tarafından verilmesi durumunda anılan şartların gerçekleşmesi gerekmez zira tartışma def'i gereği asıl borçlunun rehinleri zaten takibe uğrayacaktır (ARAL ve AYRANCI, *Borçlar Özel*, s. 584; NART, *Borçlar Özel*, s. 304; ZEVLİLİLER ve GÖKYAYLA, *Borçlar Özel*, s. 720; AYDOĞDU ve TUNCER, *Özel Hükümler*, s. 526). AYAN, kefalet sözleşmesinden sonra bir üçüncü kişi tarafından verilen rehinler bakımından kefilin rehnin paraya çevrilmesi def'i ileri süremeyeceğini belirtmektedir (AYAN, *Kefalet*, s. 317-318). ÖZEN ise İİK madde 45 hükmü gereği kefaletin verildiği alacağa dair gösterilmiş rehinlerin zaman bakımından ayrımı yapılmaksızın kefil tarafından definin ileri sürülebileceğini ifade etmektedir (ÖZEN, *Kefalet*, s. 298-299).

²⁰⁸ ÖZEN, *Kefalet*, s. 299-300.

hakkında konkordato mehli verilmişse, asıl borçlunun iflası yahut rehnin paraya çevrilmesinin asıl borçlunun iflasına bağlı olması söz konusuysa kefil, bu def'iye ileri süremeyecektir²⁰⁹. Ancak rehin üçüncü kişi tarafından verilmişse, asıl borçlunun iflas etmiş yahut etmemiş olması fark etmez; kefil anılan def'iye ileri sürebilir²¹⁰.

TBK madde 585/3 uyarınca yalnız açığın kapatılmasına kefil²¹¹ olduğu takdirde, borçlunun Türkiye'de takip edilmesi imkansızsa, borçluya yapılan takip sonucu kesin aciz belgesi alınmışsa yahut konkordato kesinleşmişse alacaklı, *sözleşmede aksi öngörülmedikçe* doğrudan kefile başvurabilir.

Kefilin sahip olduğu tartışma ve rehnin paraya çevrilmesi def'ilerinden feragat etmesi mümkündür; kefilin bir defiden feragat etmesi diğerinden de feragat ettiği anlamına gelmez²¹². Kefil alacaklıya ödeme yaptıktan sonra anılan defilerin varlığından haberdar olsa dahi yaptığı ödemeyi geri isteyemez; sebepsiz zenginleşme davası açamaz²¹³.

1.4.2 Müteselsil kefalet²¹⁴

Kefilin müteselsil kefil olabilmesi için sözleşmede bu anlama gelecek bir ifadenin açıkça ve kefilin el yazısıyla belirtilmiş olması gerekir. TBK madde 586/1 uyarınca müteselsil kefil olunması durumunda alacaklı, borçluyu takip etmeksizin yahut *taşınmaz* rehninin paraya çevrilmesi yoluna başvurmaksızın, borcun muaccel

²⁰⁹ ZEVKLİLER ve GÖKYAYLA, *Borçlar Özel*, s. 720; BİLGİN, *Kefalet*, s. 302-304; NART, *Borçlar Özel*, s. 304; ARAL ve AYRANCI, *Borçlar Özel*, s. 584; AYDOS, *Kefalet*, s. 129; AKINTÜRK ve ATEŞ, *Borçlar Özel*, s. 335; KAYAR, *Borçlar Özel*, s. 348. Detaylı bilgi için bkz.: AYAN, *Kefalet*, s. 318-322; ELÇİN GRASSİNGER, *Defi*, s. 364.

²¹⁰ REİSOĞLU, *Kefalet*, s. 168; AYDOĞDU ve TUNCER, *Özel Hükümler*, s. 526; ZEVKLİLER ve GÖKYAYLA, *Borçlar Özel*, s. 721; NART, *Borçlar Özel*, s. 304; ARAL ve AYRANCI, *Borçlar Özel*, s. 584.

²¹¹ Açığa kefalet hakkında detaylı bilgi için bkz.: YAVUZ, *El Kitabı*, s. 1595-1596; REİSOĞLU, *Kefalet*, s. 166-167; AYAN, *Kefalet*, s. 405-408; ÖZEN, *Kefalet*, s. 375-376; ELÇİN GRASSİNGER, *Defi*, s. 364-365; ÖZEN, *Tür*, s. 372-373; GÜMÜŞ, *Özel*, s. 548-549.

²¹² KILIÇOĞLU, *Özel*, s. 678; GÜMÜŞ, *Özel*, s. 544; REİSOĞLU, *Kefalet*, s. 162; ZEVKLİLER ve GÖKYAYLA, *Borçlar Özel*, s. 720; ARAL ve AYRANCI, *Borçlar Özel*, s. 581; YAVUZ, *El Kitabı*, s. 1594; AYAN, *Kefalet*, s. 295-297; ÖZEN, *Kefalet*, s. 284. Belirtmek gerekir ki kefil her iki def'iye de kümülatif bir şekilde ileri sürebilir (ARAL ve AYRANCI, *Borçlar Özel*, s. 581).

²¹³ ZEVKLİLER ve GÖKYAYLA, *Borçlar Özel*, s. 720; YAVUZ, *El Kitabı*, s. 1594; ÖZEN, *Kefalet*, s. 284, 297; BİLGİN, *Kefalet*, s. 294.

²¹⁴ TTK madde 7 uyarınca ticari işlerde kefalet, müteselsil kefalettir. Ancak tüketici kredisine kefil olunması durumunda bu karine söz konusu olmaz (YAVUZ, *El Kitabı*, s. 1619). Anılan maddenin ikinci fıkrası uyarınca alacaklının temerrüt faizi işletebilmesi, borçlunun ifada bulunmadığının ihbar edilmesine bağlıdır (KILIÇOĞLU, *Özel*, s. 682). İİK madde 38/2 gereği icra zaptına geçirilecek kefalette de müteselsil kefillik söz konusu olur. REİSOĞLU, müteselsil ifadesinin kullanılmasının hatalı olduğunu ifade etmektedir; zira teselsül düzenleyen TBK madde 162 hükmü kapsamına kefil ile borçlu arasında bir teselsül ilişkisi bulunmamaktadır (REİSOĞLU, *Kefalet*, s. 168-169).

olmasını takiben kefil takip edebilecektir; kefil tartışma yahut rehlin paraya çevrilmesi defiyi ileri süremez²¹⁵.

Bu durum müteselsil kefalet bakımından ikincillik ilkesini tartışmalı hale getirmiştir. Bir görüşe göre kefaletin müteselsil olması onun ikincillik niteliğini ortadan kaldırmaz²¹⁶. Bir görüş ise, bu durumda kefaletin artık ikincil değil, kural olarak asli nitelik kazandığını ileri sürmektedir²¹⁷. Bizim de katıldığımız bir başka görüş ise müteselsil kefalette ikincilliğin devam ettiğini ancak adi kefaletle göre hafifletildiğini belirtmektedir²¹⁸. Özellikle aşağıda inceleyeceğimiz üzere alacaklının kefile başvurusu için birtakım şartların gerekli olması mamafih adi kefaletle nazaran bu şartların hafifletilmiş olması kanaatimizce bu görüşü destekler niteliktedir.

Müteselsil kefaletin var olduğu durumlarda borçluya yahut kefile başvurulması arasında bir yahut *hiyerarşik bir sıra* bulunmaz²¹⁹. Ancak kefilin bu şekilde takip edilebilmesi için borçlu açıkça ödeme güçsüzlüğü içinde bulunmalı²²⁰ yahut ifada gecikmeli ve buna ilişkin olarak çekilen ihtar²²¹ sonuçsuz kalmalıdır. Bu şartların

²¹⁵ KILIÇOĞLU, *Özel*, s. 671, 679, 683; GÜMÜŞ, *Özel*, s. 550; ÖZEN, *Kefalet*, s. 37 AYAN, *Kefalet*, s. 302; REİSOĞLU, *Kefalet*, s. 169; AYDOĞDU ve TUNCER, *Özel Hükümler*, s. 527; ZEVLİLİLER ve GÖKYAYLA, *Borçlar Özel*, s. 722; NART, *Borçlar Özel*, s. 304; ARAL ve AYRANCI, *Borçlar Özel*, s. 585; ŞENYÜZ, *Borçlar Özel*, s. 505-506; GÜNAY, *Borçlar Özel*, s. 288; YAVUZ, *El Kitabı*, s. 1599, 1602; ERGÜN, *Borçlar Özel*, s. 264-265; AKKURT, TOKAT ve ERDOĞAN, *Özel*, s. 562; AYDOS, *Kefalet*, s. 130; KAYAR, *Borçlar Özel*, s. 349; TANDOĞAN, *Borçlar Özel*, C.2: s. 697; ÖZDEMİR v. dğr., *Borçlar Özel*, s. 852. Koşulların gerçekleştiğinin ispatı alacaklının üzerindedir (ARAL ve AYRANCI, *Borçlar Özel*, s. 582; AYAN, *Kefalet*, s. 327).

²¹⁶ AYAN, *Kefalet*, s. 39. EREN, zaman yönünden kefaletin her daim ikincil bir borç olduğunu zira asıl borçlunun ilk, kefilin ise sonraki borçlu olduğunu belirtmektedir (EREN ve YÜCER, *Borçlar Özel*, s. 772-773). YAVUZ, ACAR, ÖZEN de kefaletin türü müteselsil olsa dahi ikincillik ilkesinin mevcudiyetini savunmaktadır zira müteselsil kefil takip edebilmek için evleviyetle asıl borçluya çekilen ihtarın sonuçsuz kalması ve *'teslime bağlı taşınır rehni veya alacak rehmi türünden güvenceleri paraya çevirmesi'* gerekir (YAVUZ, ACAR ve ÖZEN, *Borçlar Özel*, s. 788; ÖZEN, *Kefalet*, s. 305). Aynı şekilde ÖZDEMİR de kefaletin türü fark etmeksizin niteliği itibarıyla kefilin borcunun ikincil niteliği haiz olduğunu savunmakta, TBK madde 586/1'de müteselsil kefile başvurulması için anılan koşulların varlığını da bir gerekçe olarak sunmaktadır (ÖZDEMİR v. dğr., *Borçlar Özel*, s. 852).

²¹⁷ KILIÇOĞLU, *Özel*, s. 671; GÜMÜŞ, *Özel*, s. 514; REİSOĞLU, *Kefalet*, s. 169; AKINTÜRK ve ATEŞ, *Borçlar Özel*, s. 337; KAYAR, *Borçlar Özel*, s. 349; ŞENYÜZ, *Borçlar Özel*, s. 506; ARAL ve AYRANCI, *Borçlar Özel*, s. 585; UYGUR, *Borçlar*, s. 9457. ERGÜN, edim bakımından her iki kefalet türünün de ikincil niteliği haiz olduğunu mamafih sorumluluk bakımından müteselsil kefaletin asli olduğunu belirtmektedir (ERGÜN, *Borçlar Özel*, s. 255).

²¹⁸ BİLGİN, *Kefalet*, s. 23; YAVUZ, *El Kitabı*, s. 1601, 1604-1605; NART, *Borçlar Özel*, s. 304; AYDOĞDU ve TUNCER, *Özel Hükümler*, s. 527; ZEVLİLİLER ve GÖKYAYLA, *Borçlar Özel*, s. 702, 722; ÖZEN, *Tür*, s. 374-375.

²¹⁹ ŞENYÜZ, *Borçlar Özel*, s. 506.

²²⁰ Sözgelimi asıl borçlu hakkında konkordato mehli verilmesi, iflas kararı verilmesi yahut kesin veya geçici aciz belgesi alınması gibi durumlarda asıl borçlunun ödeme güçsüzlüğü içinde bulunduğu kabul edilir (AYAN, *Kefalet*, s. 340-341; GÜMÜŞ, *Özel*, s. 554; ÖZEN, *Tür*, s. 379; ÖZEN, *Kefalet*, s. 321; BİLGİN, *Kefalet*, s. 307-308). İspat yükü alacaklıdadır (KILIÇOĞLU, *Özel*, s. 682).

²²¹ Kefil, ihtarın çekilmesinin aranması koşulundan vaz geçemez (YAVUZ, *El Kitabı*, s. 1600; ZEVLİLİLER ve GÖKYAYLA, *Borçlar Özel*, s. 723). İhtarın çekilmesi için asıl borcun muaccel olması şarttır; henüz muaccel olmadan çekilen ihtar muacceliyet tarihinden sonra bir anlam ifade etmez

varlığı, müteselsil kefaleti adi kefalete yakınlaştırmış²²²; eBK'ya nazaran ikincillik niteliğini belirgin hale getirmiştir²²³.

Bununla birlikte TBK madde 586/2 uyarınca alacaklı, alacağının *alacak rehni* yahut *teslime bağlı taşınır rehni*²²⁴ ile güvence altına alınması durumunda bunlar paraya çevrilmeden önce kefile başvurmazdır. Mafih hakim bu yolla dahi alacağın karşılanamayacağını önceden belirlemesi, borçlunun iflası yahut borçlu hakkında konkordato mehli verilmesi söz konusuysa artık alacaklı, rehnin paraya çevrilmesi yoluna başvurmaksızın kefile takip edebilir.

1.4.3 Birlikte (müşterek/toplu) kefalet

Birlikte kefalet TBK madde 587/1 uyarınca aynı borç için birden fazla kişinin kefil olmasıdır. Belirtmek gerekir ki TBK madde 587 hükmünün uygulanabilmesi için kefillerin, birlikte kefil olduklarından haber olmaları gerekir; aksi halde gerçek olmayan birlikte kefalet (bağımsız kefalet) söz konusu olur ve dolayısıyla alacaklıya karşı kefillerin her biri, borcun tamamından sorumlu olur²²⁵. Bu halde kurulan

(AYAN, *Kefalet*, s. 329; YAVUZ, *El Kitabı*, s. 1600). KILIÇOĞLU burada esasen borçlunun temerrüde düşmüş olmasından bahsedildiğini ve TBK madde 117 hükmünün genel şartlarının gerçekleşmesi gerektiğini ifade etmektedir (KILIÇOĞLU, *Özel*, s. 680). Bununla birlikte TBK madde 123'te yer alan ve asıl borçluya ek süre verilmesini düzenleyen hükmün burada uygulanmasına gerek olmadığını belirtmektedir (KILIÇOĞLU, *Özel*, s. 680-681). O halde esasen borçlunun ifada gecikmesi ve çekilen ihtarın sonuçsuz kalması yahut ihtar çekilmesine gerek olmayan bir halin varlığı (kesin vade) ile anılan şart gerçekleşmiş olur (KILIÇOĞLU, *Özel*, s. 680-681). Burada borçlunun temerrüdünden daha farklı bir sistematik olduğunu savunan bir görüş de vardır (ÖZEN, *Kefalet*, s. 318; AYAN, *Kefalet*, s. 334-335; ÖZEN, *Tür*, s. 377). Bir görüş buradaki ihtarın, niteliği itibarıyla bir temerrüt ihtarı olmadığını; asıl borçlunun ifada gecikmesi halinde çekileceğini yoksa temerrüde düşmüş olmasının aranmayacağını ifade etmektedir (GÜMÜŞ, *Özel*, s. 553; YAVUZ, *El Kitabı*, s. 1600; ZEVLİLER ve GÖKYAYLA, *Borçlar Özel*, s. 723; ÖZEN, *Kefalet*, s. 318; ÖZEN, *Tür*, s. 377-378). KILIÇOĞLU, TBK madde 117'deki şartların gerçekleşmesi durumunda ikinci bir ihtarla gerek olmadığını, bir başka anlatımla alacaklının temerrüde düşürmek için borçluya çektiği ihtar ile TBK madde 586/1 hükmünde yer alan şartın gerçekleştiğini ifade etmektedir (KILIÇOĞLU, *Özel*, s. 681; benzer şekilde bkz.: AYAN, *Kefalet*, s. 335-336; ÖZEN, *Kefalet*, s. 319). REİSOĞLU da alacaklının anılan şartın gerçekleşmesi durumunda dilerse kefile ihtar çekebileceğini, dilerse doğrudan takip başlatabileceğini ifade etmektedir (REİSOĞLU, *Kefalet*, s. 170). ÖZEN belirli vade dahi olsa ihtarın çekilmesinin gerekli olduğunu ifade etmektedir (ÖZEN, *Kefalet*, s. 320; ÖZEN, *Tür*, s. 378; benzer şekilde bkz.: BİLGİN, *Kefalet*, s. 307; GÜMÜŞ, *Özel*, s. 553). Asıl borçlunun Türkiye'de takibin güçlenmiş ise ihtar çekilmesi zorunluluğu ortadan kalkar (ÖZEN, *Kefalet*, s. 321; BİLGİN, *Kefalet*, s. 308).

²²² ELÇİN GRASSİNGER, *Defi*, s. 365.

²²³ ÖZEN, *Tür*, s. 375.

²²⁴ Taşınır rehni için bkz.: TBK madde 939 vd. Alacak rehni için bkz.: TBK madde 954. KILIÇOĞLU madde hükmüne 6750 sayılı Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu (28/10/2016-29871) çerçevesinde ele alınmış rehinlerin de dahil olduğunu belirtmektedir (KILIÇOĞLU, *Özel*, s. 682; REİSOĞLU, *Kefalet*, s. 171; AYAN, *Kefalet*, s. 350). Rehnin zamanı bakımından TBK madde 585/2 hükmü burada da kıyasen uygulanır (AYAN, *Kefalet*, s. 351).

²²⁵ KILIÇOĞLU, *Özel*, s. 686; GÜMÜŞ, *Özel*, s. 562; ÖZEN, *Kefalet*, s. 330, 337; AYAN, *Kefalet*, s. 363-364; BİLGİN, *Kefalet*, s. 328-329; REİSOĞLU, *Kefalet*, s. 175; AYDOĞDU ve TUNCER, *Özel Hükümler*, s. 528; ZEVLİLER ve GÖKYAYLA, *Borçlar Özel*, s. 725; ELÇİN GRASSİNGER, *Defi*, s. 367; NART, *Borçlar Özel*, s. 305-306; ARAL ve AYRANCI, *Borçlar Özel*, s. 587; UYGUR, *Borçlar*,

kefalette kefil, tartışma def'i ileri sürebilir ancak aşağıda görüleceği üzere adi kefaletin aksine taksim def'i ileri süremez; mamafih borcu ödeyen kefil, TBK madde 587/4 uyarınca diğerlerine *toplam kefalet miktarındaki payları oranında* rücu edebilir²²⁶. Belirtmek gerekir ki kefil, diğer kefillerden sonradan haberdar olsa dahi kefaleti gerçek olmayan birlikte kefalet olarak kalmaya devam eder²²⁷.

Birlikte kefaletten bahsedebilmek için kefillerin aynı *bölünebilen* borç için kefil olmaları gerekir; aynı borcun birden fazla müteselsil borçlusunun olduğu durumlarda kefiller, tüm borçlular lehine kefil olmalıdırlar²²⁸. Birlikte kefalet adi ve müteselsil birlikte kefalet olmak üzere ikiye ayrılır. Birlikte kefalette de kanun koyucu genel kuralın varlığını sürdürmüş ve birlikte kefillerin esasen *adi birlikte kefil* olduklarını *karine olarak* kabul etmiştir; aksini iddia eden alacaklı ispatla yükümlüdür²²⁹.

Adi birlikte kefalette her bir kefil kendi payı bakımından adi kefil gibi, diğer kefillerin payı bakımından ise kefile kefil gibi sorumlu olurlar²³⁰. Alacaklının kefiliden borcun tamamını talep etmesi durumunda kefilin ileri süreceği def'i, taksim

s. 9477; ŞENYÜZ, *Borçlar Özel*, s. 507-508; YAVUZ, *El Kitabı*, s. 1606; ERGÜN, *Borçlar Özel*, s. 266; AKINTÜRK ve ATEŞ, *Borçlar Özel*, s. 337-338; KAYAR, *Borçlar Özel*, s. 350; AYDOS, *Kefalet*, s. 131; AKKURT, TOKAT ve ERDOĞAN, *Özel*, s. 562-563.

²²⁶ KILIÇOĞLU, *Özel*, s. 686; ÖZEN, *Kefalet*, s. 331; AYAN, *Kefalet*, s. 365; AYDOĞDU ve TUNCER, *Özel Hükümler*, s. 528; ZEVKLİLER ve GÖKYAYLA, *Borçlar Özel*, s. 726-727; NART, *Borçlar Özel*, s. 306. Kefillerin arasındaki ilişki bir iç ilişkidir (KILIÇOĞLU, *Özel*, s. 686). Kefil, rücu hakkını aralarında bir anlaşma mevcut ise bu anlaşmaya göre; aksi halde eşit olarak kullanabilir (KILIÇOĞLU, *Özel*, s. 687; ÖZEN, *Kefalet*, s. 333). Ödemede bulunan kefil, diğerlerine sebepsiz zenginleşme davası da açabilir (ARAL ve AYRANCI, *Borçlar Özel*, s. 587). Kefilin diğer kefillere rücu hakkı, kefilin asıl borçluya rücusundan sonra kullanılabilir (AYAN, *Kefalet*, s. 368).

²²⁷ AYAN, *Kefalet*, s. 363.

²²⁸ AYAN, *Kefalet*, s. 368-369; ÖZEN, *Kefalet*, s. 333-334; BİLGİN, *Kefalet*, s. 333; AYDOĞDU ve TUNCER, *Özel Hükümler*, s. 528; ZEVKLİLER ve GÖKYAYLA, *Borçlar Özel*, s. 725-726; ARAL ve AYRANCI, *Borçlar Özel*, s. 587-588; ŞENYÜZ, *Borçlar Özel*, s. 508; ERGÜN, *Borçlar Özel*, s. 267; KAYAR, *Borçlar Özel*, s. 350. Kefillerin aynı zamanda borç altına girmeleri gerekmez (ARAL ve AYRANCI, *Borçlar Özel*, s. 588; NART, *Borçlar Özel*, s. 306; ZEVKLİLER ve GÖKYAYLA, *Borçlar Özel*, s. 725-726; REİSOĞLU, *Kefalet*, s. 175, 177). BİLGİN, aynı borç için bir kefilin söz gelimi yarısına diğer kefilin de dörtte birine kefil olması durumunda birlikte kefaletin söz konusu olmayacağını ifade etmektedir (BİLGİN, *Kefalet*, s. 333).

²²⁹ KILIÇOĞLU, *Özel*, s. 684; ÖZEN, *Kefalet*, s. 342.

²³⁰ KILIÇOĞLU, *Özel*, s. 684; ÖZEN, *Kefalet*, s. 339; AYAN, *Kefalet*, s. 370; BİLGİN, *Kefalet*, s. 335; REİSOĞLU, *Kefalet*, s. 178, 180; ZEVKLİLER ve GÖKYAYLA, *Borçlar Özel*, s. 726; NART, *Borçlar Özel*, s. 306; ARAL ve AYRANCI, *Borçlar Özel*, s. 588; ŞENYÜZ, *Borçlar Özel*, s. 508; GÜNAY, *Borçlar Özel*, s. 288; YAVUZ, *El Kitabı*, s. 1611-1612; ERGÜN, *Borçlar Özel*, s. 267; AKINTÜRK ve ATEŞ, *Borçlar Özel*, s. 338; KAYAR, *Borçlar Özel*, s. 350; AKKURT, TOKAT ve ERDOĞAN, *Özel*, s. 563. Kefillerin paylarından sorumlulukta kefiller, kefile kefil gibi sorumlu olmayacaklarını şekle tabi dahi olmaksızın kararlaştırabilirler zira bu şekilde sorumluluklarını hafifletmektedir (ZEVKLİLER ve GÖKYAYLA, *Borçlar Özel*, s. 726; YAVUZ, *El Kitabı*, s. 1611-1612; ÖZEN, *Kefalet*, s. 340).

def'idir²³¹. Adi birlikte kefillerin iki kişi olduğu bir somut olayda her bir kefil, alacaklıya karşı borcun eğer sözleşmede belirlenmişse o miktar kadar, belirlenmemişse yarısından sorumlu olacaklardır²³². Diğer kefillere yapılan takibin sonuçsuz kalması durumunda alacaklı, kalan miktar bakımından adi birlikte kefil takib edebilir; bu halde alacaklıyı tatmin eden kefil, kendi payını aşan kısım için diğerlerine payları kadar rücu edebilir²³³. Adi kefil gibi sorumluluğun varlığı gereği adi kefalette belirttiğimiz üzere burada da kefil, tartışma ve rehnin paraya çevrilmesine ilişkin def'ileri ileri sürebilecektir²³⁴.

Birlikte kefillerin, borçlu ile birlikte ve/veya kendi aralarında müteselsilen sorumlu olmayı üstlenmeleri ve sözleşmede bunu açıkça belli etmeleri halinde müteselsil birlikte kefaletten söz edilir; kefiller borcun tamamından sorumlu olurlar²³⁵. Kefiller, sözleşme kurulduktan sonra da müteselsil kefil olmayı kabul edebilirler; sözleşmenin kurulduğu anda teselsülün kabul edilmesi şart deđildir²³⁶. Kefillerin hem borçlu ile hem kendi aralarında teselsül uygulanmasını kararlaştırmaları durumunda kefiller, aksini kararlaştırmadıkça alacaklıya karşı gerek taksim gerek tartışma gerekse

²³¹ KILIÇOĞLU, *Özel*, s. 684; GÜMÜş, *Özel*, s. 544; ÖZEN, *Kefalet*, s. 339; AYAN, *Kefalet*, s. 370-374; BİLGİN, *Kefalet*, s. 335; REİSOĞLU, *Kefalet*, s. 180; AYDOĞDU ve TUNCER, *Özel Hükümler*, s. 529; ZEVKLİLER ve GÖKYAYLA, *Borçlar Özel*, s. 726; ELÇİN GRASSİNGER, *Defi*, s. 366; NART, *Borçlar Özel*, s. 306; ARAL ve AYRANCI, *Borçlar Özel*, s. 589; AKINTÜRK ve ATEş, *Borçlar Özel*, s. 338; AKKURT, TOKAT ve ERDOĞAN, *Özel*, s. 563; ÖZEN, *Tür*, s. 383-384; UYGUR, *Borçlar*, s. 9479.

Kefillerin kefil oldukları miktarın, toplam kefalet miktarına bölünmesiyle taksim defide ileri sürülecek oran belirlenir (AYAN, *Kefalet*, s. 372). Kefil olunan alacağın kefaletlerin toplam miktarını aşması durumunda AYAN, taksim definin ileri sürülemeyeceğini ve böyle bir durumda kefilin diğer kefillerden kefile kefil gibi sorumluluğunun artık bulunmayacağını ifade etmektedir (AYAN, *Kefalet*, s. 372-373, 376).

²³² REİSOĞLU, *Kefalet*, s. 180-181; GÜMÜş, *Özel*, s. 557; BİLGİN, *Kefalet*, s. 336; ARAL ve AYRANCI, *Borçlar Özel*, s. 588; ZEVKLİLER ve GÖKYAYLA, *Borçlar Özel*, s. 726; şENYÜZ, *Borçlar Özel*, s. 508; YAVUZ, *El Kitabı*, s. 1612; KAYAR, *Borçlar Özel*, s. 350; AKINTÜRK ve ATEş, *Borçlar Özel*, s. 338.

²³³ KILIÇOĞLU, *Özel*, s. 684; ÖZEN, *Kefalet*, s. 341-342; AYAN, *Kefalet*, s. 381-382; BİLGİN, *Kefalet*, s. 330; REİSOĞLU, *Kefalet*, s. 181, 183; ARAL ve AYRANCI, *Borçlar Özel*, s. 589; şENYÜZ, *Borçlar Özel*, s. 508-509.

²³⁴ KILIÇOĞLU, *Özel*, s. 684; GÜMÜş, *Özel*, s. 558; ÖZEN, *Kefalet*, s. 339; BİLGİN, *Kefalet*, s. 335; AYDOĞDU ve TUNCER, *Özel Hükümler*, s. 529; ZEVKLİLER ve GÖKYAYLA, *Borçlar Özel*, s. 726; NART, *Borçlar Özel*, s. 306; ARAL ve AYRANCI, *Borçlar Özel*, s. 588; şENYÜZ, *Borçlar Özel*, s. 508; YAVUZ, *El Kitabı*, s. 1611; AKINTÜRK ve ATEş, *Borçlar Özel*, s. 338; KAYAR, *Borçlar Özel*, s. 350; UYGUR, *Borçlar*, s. 9479.

²³⁵ KILIÇOĞLU, *Özel*, s. 684-285; GÜMÜş, *Özel*, s. 558; ÖZEN, *Kefalet*, s. 343-344; REİSOĞLU, *Kefalet*, s. 184; ZEVKLİLER ve GÖKYAYLA, *Borçlar Özel*, s. 727; NART, *Borçlar Özel*, s. 307; ARAL ve AYRANCI, *Borçlar Özel*, s. 589; şENYÜZ, *Borçlar Özel*, s. 509; YAVUZ, *El Kitabı*, s. 1609; ERGÜN, *Borçlar Özel*, s. 267; AKINTÜRK ve ATEş, *Borçlar Özel*, s. 338; KAYAR, *Borçlar Özel*, s. 350; AKKURT, TOKAT ve ERDOĞAN, *Özel*, s. 563.

²³⁶ KILIÇOĞLU, *Özel*, s. 684.

rehnin paraya çevrilmesi definden feragat etmiş olurlar²³⁷. Kefillerden her biri, alacaklıya karşı borcun tamamından sorumlu olurlar²³⁸. Mamafih kefiller, yalnız kendi aralarında teselsülün uygulanmasına karar vermişlerse yalnız tartışma def'ini ileri sürebilirler; taksim defini kural olarak ileri süremezler²³⁹. TBK madde 587/2'ye göre kefil, Türkiye'de takip edilebilen ve kendisinden önce yahut kendisiyle birlikte müteselsil yükümlü olan kefillerin hepsi hakkında takip yapılmadıkça kefil, taksim def'ini ileri sürebilir²⁴⁰.

Her bir kefil, borcun tamamından sorumludur; borcu ödeyen kefil ise diğer kefillerin payları oranında onlara karşı rücu hakkını kullanabilir²⁴¹. Bu hakkı kefil, borçluya rücu etmeden önce de kullanabilir. Kefillerin birbirlerine rücu hakkı ise aralarında var olan sözleşmeye göre; eğer yoksa TBK madde 167 hükmü gereği eşit payları oranında söz konusu olur²⁴².

1.4.4 Kefile kefalet

TBK madde 588/1 uyarınca alacaklıya, kefilin borcuna güvence veren kefil, kefile kefil olarak adlandırılmaktadır. Kefile kefalet sözleşmesi, kefile kefil olan ile alacaklı arasında kurulur²⁴³. Bu halde kefile kefilin sorumluluğu hakkında adi kefalet

²³⁷ KILIÇOĞLU, *Özel*, s. 685; AYAN, *Kefalet*, s. 384-385; BİLGİN, *Kefalet*, s. 339; REİSOĞLU, *Kefalet*, s. 185; AYDOĞDU ve TUNCER, *Özel Hükümler*, s. 529; ARAL ve AYRANCI, *Borçlar Özel*, s. 589; ŞENYÜZ, *Borçlar Özel*, s. 509; ERGÜN, *Borçlar Özel*, s. 267; AKINTÜRK ve ATEŞ, *Borçlar Özel*, s. 339; KAYAR, *Borçlar Özel*, s. 350.

²³⁸ AYDOS, *Kefaret*, s. 130; KAYAR, *Borçlar Özel*, s. 350; AKKURT, TOKAT ve ERDOĞAN, *Özel*, s. 563.

²³⁹ REİSOĞLU, *Kefalet*, s. 174, 185; GÜMÜŞ, *Özel*, s. 544; ÖZEN, *Kefalet*, s. 344; AYDOĞDU ve TUNCER, *Özel Hükümler*, s. 529; YAVUZ, *El Kitabı*, s. 1608; ERGÜN, *Borçlar Özel*, s. 267; AKINTÜRK ve ATEŞ, *Borçlar Özel*, s. 338-339; KAYAR, *Borçlar Özel*, s. 350-351. AYAN, kefillerin kendi arasında teselsül uygulanması durumunu adi birlikte kefalette taksim definden feragat etme olarak ifade etmektedir (AYAN, *Kefalet*, s. 376). ÖZEN, rehnin paraya çevrilmesi definin de ileri sürülebileceğini belirtmektedir (ÖZEN, *Kefalet*, s. 344).

²⁴⁰ Detaylı bilgi için bkz.: GÜMÜŞ, *Özel*, s. 559-560; AYAN, *Kefalet*, s. 386-394; ÖZEN, *Kefalet*, s. 345-349; ÖZEN, *Tür*, s. 384-385. Diğer kefiller, borçları için güvence göstermişler dahi kefil, taksim defiyi ileri sürebilir (YAVUZ, *El Kitabı*, s. 1611; ARAL ve AYRANCI, *Borçlar Özel*, s. 589; ZEVKLİLER ve GÖKYAYLA, *Borçlar Özel*, s. 727).

²⁴¹ KILIÇOĞLU, *Özel*, s. 685; ÖZEN, *Kefalet*, s. 343, 349; BİLGİN, *Kefalet*, s. 343; AYDOĞDU ve TUNCER, *Özel Hükümler*, s. 529; ZEVKLİLER ve GÖKYAYLA, *Borçlar Özel*, s. 727; ARAL ve AYRANCI, *Borçlar Özel*, s. 589; ŞENYÜZ, *Borçlar Özel*, s. 509; YAVUZ, *El Kitabı*, s. 1609, 1611; AYDOS, *Kefaret*, s. 131; AKINTÜRK ve ATEŞ, *Borçlar Özel*, s. 339; KAYAR, *Borçlar Özel*, s. 351; AKKURT, TOKAT ve ERDOĞAN, *Özel*, s. 563.

²⁴² REİSOĞLU, *Kefalet*, s. 188; GÜMÜŞ, *Özel*, s. 561; ÖZEN, *Kefalet*, s. 351. AYAN, toplam kefalet miktarının birlikte kefil olanların kefalet miktarına oranı kapsamında kefillerin iç ilişkide sorumlu olduğunu belirtmektedir (AYAN, *Kefalet*, s. 395).

²⁴³ KILIÇOĞLU, *Özel*, s. 687; AYAN, *Kefalet*, s. 400; ÖZEN, *Kefalet*, s. 371; REİSOĞLU, *Kefalet*, s. 201; AYDOĞDU ve TUNCER, *Özel Hükümler*, s. 530; ZEVKLİLER ve GÖKYAYLA, *Borçlar Özel*, s. 728; UYGUR, *Borçlar*, s. 9493; YAVUZ, *El Kitabı*, s. 1613; ERGÜN, *Borçlar Özel*, s. 265; AYDOS, *Kefaret*, s. 132. Niteliği itibarıyla kefile kefil bir kontr-garantidir (KILIÇOĞLU, *Özel*, s. 687).

ilişkin hükümler uygulanır; asıl borçlunun ve kefilin sahip olduğu def'i'leri alacaklıya karşı ileri sürebilir²⁴⁴. O halde alacaklı, asıl borçluyu ve kefilini takip etmeden kefile kefilini takip edemez²⁴⁵. Mafih kefile kefil, kefile beraber müteselsil sorumlu olmayı açıkça yüklenmişse o zaman alacaklı kefile başvurmaksızın kefile kefilini takip edebilecektir²⁴⁶. Ödeme yapan kefile kefil, asıl kefile rücu ederken ödediği miktarın tamamını talep edebilecektir²⁴⁷.

Kefile kefil, TBK madde 589/1/b/2 uyarınca, diğer kefalet türlerinden farklı olarak kefilin takip ve dava giderlerinden de sorumlu olur²⁴⁸.

1.4.5 Rücua kefalet²⁴⁹

Kefil, alacaklıyı tatmin etmesiyle birlikte alacaklının haklarına halef olup borçluya rücu edebilir²⁵⁰. TBK madde 588/2'ye göre kefilin borçludan olan rücu alacağına güvence veren, rücua kefil olarak tanımlanmaktadır. Madde hükmünden de anlaşılacağı üzere kefilin, borçluya rücu hakkını güvence altına alan bir kefalet türüdür. Dolayısıyla kefil, rücu hakkıyla borçluya başvurmasına rağmen alacağını alamaz ise rücua kefile başvuracaktır²⁵¹.

Rücua kefalet sözleşmesi, kefil ile rücua kefil olan arasında kurulur; burada güvence, borçlunun edimine yönelik olarak verilse de güvencenin verildiği kişi alacaklı değil, kefilin kendisidir²⁵².

²⁴⁴ ŞENYÜZ, *Borçlar Özel*, s. 511; ÖZEN, *Kefalet*, s. 372; REİSOĞLU, *Kefalet*, s. 202; YAVUZ, *El Kitabı*, s. 1613; KAYAR, *Borçlar Özel*, s. 350; AKKURT, TOKAT ve ERDOĞAN, *Özel*, s. 564.

²⁴⁵ KILIÇOĞLU, *Özel*, s. 688; GÜMÜŞ, *Özel*, s. 564; AYAN, *Kefalet*, s. 401-402; REİSOĞLU, *Kefalet*, s. 201; AYDOĞDU ve TUNCER, *Özel Hükümler*, s. 530; ZEVLİLİLER ve GÖKYAYLA, *Borçlar Özel*, s. 728; NART, *Borçlar Özel*, s. 308; ARAL ve AYRANCI, *Borçlar Özel*, s. 590; ŞENYÜZ, *Borçlar Özel*, s. 511; YAVUZ, *El Kitabı*, s. 1613; ERGÜN, *Borçlar Özel*, s. 265; AKINTÜRK ve ATEŞ, *Borçlar Özel*, s. 339; KAYAR, *Borçlar Özel*, s. 351.

²⁴⁶ ZEVLİLİLER ve GÖKYAYLA, *Borçlar Özel*, s. 728; ÖZEN, *Kefalet*, s. 370; BİLGİN, *Kefalet*, s. 350-351; REİSOĞLU, *Kefalet*, s. 201; YAVUZ, *El Kitabı*, s. 1613; AKINTÜRK ve ATEŞ, *Borçlar Özel*, s. 339.

²⁴⁷ ZEVLİLİLER ve GÖKYAYLA, *Borçlar Özel*, s. 728; AYAN, *Kefalet*, s. 402; ÖZEN, *Kefalet*, s. 370; NART, *Borçlar Özel*, s. 308; YAVUZ, *El Kitabı*, s. 1613; BİLGİN, *Kefalet*, s. 350.

²⁴⁸ ZEVLİLİLER ve GÖKYAYLA, *Borçlar Özel*, s. 728.

²⁴⁹ Banka teminat mektupları lehine verilen güvence olan kontr-garanti sözleşmeleri de özünde rücua kefalettir (AKINTÜRK ve ATEŞ, *Borçlar Özel*, s. 340).

²⁵⁰ AKINTÜRK ve ATEŞ, *Borçlar Özel*, s. 340; KAYAR, *Borçlar Özel*, s. 352.

²⁵¹ KILIÇOĞLU, *Özel*, s. 688; AYAN, *Kefalet*, s. 403; ÖZEN, *Kefalet*, s. 373; AYDOĞDU ve TUNCER, *Özel Hükümler*, s. 530; NART, *Borçlar Özel*, s. 308; ŞENYÜZ, *Borçlar Özel*, s. 511; YAVUZ, *El Kitabı*, s. 1614; ERGÜN, *Borçlar Özel*, s. 268; AKINTÜRK ve ATEŞ, *Borçlar Özel*, s. 340; KAYAR, *Borçlar Özel*, s. 352; AKKURT, TOKAT ve ERDOĞAN, *Özel*, s. 564.

²⁵² KILIÇOĞLU, *Özel*, s. 688; AYAN, *Kefalet*, s. 403; ÖZEN, *Kefalet*, s. 374; BİLGİN, *Kefalet*, s. 351; REİSOĞLU, *Kefalet*, s. 203; AYDOĞDU ve TUNCER, *Özel Hükümler*, s. 530; ZEVLİLİLER ve GÖKYAYLA, *Borçlar Özel*, s. 728; NART, *Borçlar Özel*, s. 308; ARAL ve AYRANCI, *Borçlar Özel*, s. 590; ŞENYÜZ, *Borçlar Özel*, s. 511; UYGUR, *Borçlar*, s. 9493; YAVUZ, *El Kitabı*, s. 1613; ERGÜN,

Rücu kefalete, adi kefalete ilişkin hükümler uygulanır, dolayısıyla kefil asıl borçluyu takip etmeden rücu kefil takip edemez; aksi halde rücu kefil, tartışma defiyi ileri sürebilir²⁵³. Rücu kefil aynı zamanda asıl borçlunun sahip olduğu defileri de ileri sürebilir²⁵⁴. Ne var ki rücu kefilin müteselsil olarak sorumlu olması da mümkün olduğundan bu halde kefil, borçluya başvurmaksızın rücu kefil takip edebilecektir²⁵⁵. Rücu kefil, asıl kefile ödemde bulunduğu takdirde asıl borçluyu ve asıl kefilin halefi bulunduğundan başka kefillerin olması durumunda onlara da payı oranında rücu edebilir²⁵⁶.

1.5 Kefalet Sözleşmesinin Sona Ermesi

Kefalet asıl borca bağlı bir borç doğurur. Dolayısıyla asıl borcun herhangi bir sebeple²⁵⁷ sona ermesi, kefalet sözleşmesini de sona erdirecektir; bu durum TBK madde 131/1 ve 598/1'de açıkça hükme bağlanmıştır²⁵⁸. Ancak belirtmek gerekir ki üçüncü bir kişi tarafından yapılan ödeme ile üçüncü kişi, alacaklının haklarına halef olacağından kefalet borcu da sona ermez²⁵⁹. Bozucu koşula bağlı bir borç bakımından koşul gerçekleştiği takdirde kefilin borcu ortadan kalkacaktır²⁶⁰. Asıl borcun sona

Borçlar Özel, s. 268; AKINTÜRK ve ATEŞ, *Borçlar Özel*, s. 339; KAYAR, *Borçlar Özel*, s. 352; AYDOS, *Kefalet*, s. 132; AKKURT, TOKAT ve ERDOĞAN, *Özel*, s. 564.

²⁵³ REİSOĞLU, *Kefalet*, s. 203; AYAN, *Kefalet*, s. 404; ÖZEN, *Kefalet*, s. 374 ZEVKLİLER ve GÖKYAYLA, *Borçlar Özel*, s. 728; NART, *Borçlar Özel*, s. 308; ŞENYÜZ, *Borçlar Özel*, s. 511-512; YAVUZ, *El Kitabı*, s. 1614; ERGÜN, *Borçlar Özel*, s. 268; AKINTÜRK ve ATEŞ, *Borçlar Özel*, s. 340.

²⁵⁴ REİSOĞLU, *Kefalet*, s. 204; AYAN, *Kefalet*, s. 405.

²⁵⁵ REİSOĞLU, *Kefalet*, s. 203; BİLGİN, *Kefalet*, s. 351; ARAL ve AYRANCI, *Borçlar Özel*, s. 590; AKINTÜRK ve ATEŞ, *Borçlar Özel*, s. 340.

²⁵⁶ REİSOĞLU, *Kefalet*, s. 204; YAVUZ, *El Kitabı*, s. 161; AYAN, *Kefalet*, s. 405; ÖZEN, *Kefalet*, s. 375.

²⁵⁷ Asıl borç sözleşmesinin iptali veya feshi, ifası, asıl borçlunun ibrası, cari hesap hariç yenilenmesi, takası ve kusursuz imkansızlık bu hallere örnektir (KILIÇOĞLU, *Özel*, s. 700; KAYAR, *Borçlar Özel*, s. 359; AKINTÜRK ve ATEŞ, *Borçlar Özel*, s. 345; AKKURT, TOKAT ve ERDOĞAN, *Özel*, s. 564; ERGÜN, *Borçlar Özel*, s. 277; GÜMÜŞ, *Özel*, s. 573-574; YAVUZ, *El Kitabı*, s. 1647-1649; ARAL ve AYRANCI, *Borçlar Özel*, s. 596, 607; NART, *Borçlar Özel*, s. 324-325; ZEVKLİLER ve GÖKYAYLA, *Borçlar Özel*, s. 738; AYDOĞDU ve TUNCER, *Özel Hükümler*, s. 542. Detaylı bilgi için bkz.: REİSOĞLU, *Kefalet*, s. 282-291; AYAN, *Kefalet*, s. 587-606; ÖZEN, *Kefalet*, s. 539-546; BİLGİN, *Kefalet*, s. 593-614; UYGUR, *Borçlar*, s. 9516-9519; Alparslan AKARTEPE, *Türk Borçlar Kanunu'na Göre Kefalet Sözleşmesinin Sona Ermesi*, (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2023), s. 99-136). Kefilin borcunun sona ermesi, ifanın (feri niteliği haiz borçlarla birlikte) tamamen yapılmasına bağlıdır (KILIÇOĞLU, *Özel*, s. 700).

²⁵⁸ Kefaletin türleri açısından kanunun bir ayırım yapmamıştır (ARAL ve AYRANCI, *Borçlar Özel*, s. 607). Kefilin kanun gereği sorumluluktan kurtulması için alacaklıya beyanda bulunması gerekli değildir (KILIÇOĞLU, *Özel*, s. 700).

²⁵⁹ YAVUZ, *El Kitabı*, s. 1647.

²⁶⁰ GÜMÜŞ, *Özel*, s. 520; BİLGİN, *Kefalet*, s. 594; AYAN, *Kefalet*, s. 607; ÖZEN, *Kefalet*, s. 557; REİSOĞLU, *Kefalet*, s. 300; AYDOĞDU ve TUNCER, *Özel Hükümler*, s. 516; ZEVKLİLER ve GÖKYAYLA, *Borçlar Özel*, s. 709; NART, *Borçlar Özel*, s. 293; ARAL ve AYRANCI, *Borçlar Özel*, s. 576; YAVUZ, *El Kitabı*, s. 1570; TANDOĞAN, *Borçlar Özel*, C.2: s. 721; YAVUZ, ACAR ve ÖZEN, *Borçlar Özel*, s. 793; AKARTEPE, *Kefalet*, s. 140.

ermesi gibi herhangi bir nedenle hükümsüz olması da kefilin kefalet borcunu sona erdirecektir. Ancak burada TBK madde 582/2 uyarınca ehliyetsizlik, yanılma ve zamanaşımı hallerindeki istisnai düzenlemelerin varlığını hatırlatmak isteriz. Bu üç halde kefilin asıl borç ilişkisinin geçersizliğini bilmesi durumlarında yukarıda açıkladığımız üzere kefil sorumluluktan kurtulmaz.

TBK'nın genel hükümleri çerçevesinde borcu sona erdiren haller elbette ki kefalet borcu için de geçerlidir. O halde kefalet sözleşmesi hukuka yahut ahlaka aykırılık; irade bozukluğu halleri varsa yahut ehliyetsizlik söz konusuysa kefil sorumluluktan kurtulur²⁶¹. Burada bahsedilen ehliyetsizlik asıl borçlunun ehliyetsizliği değil fakat kefilin yahut alacaklının ehliyetsizliğidir; dolayısıyla TBK madde 582/2 hükmü burada uygulama alanı bulmaz.

TBK madde 592/3 ve 4 uyarınca alacaklı, sahip olduğu güvenceleri kefile teslim etmez ve elden çıkarır ise kefil borcundan kurtulur. Mamafih ödemede bulunan ödemenin iadesi ile zararının tazminini talep edebilir²⁶². Kefilin ve yukarıda belirttiğimiz üzere eşinin yazılı rızası olmaksızın asıl borçlunun değişmesi TBK madde 198/2 uyarınca kefaleti sona erdirir zira kefil, hakkında kefalet verdiği borçlunun ödeme gücüne güvenmiştir²⁶³.

TBK madde 593/1 uyarınca kefil, borçlunun iflası nedeniyle olsa dahi borcun *muaccel olmasını takiben* yaptığı ödemenin kabul edilmesini isteyebilir²⁶⁴. Birden fazla kefilin aynı borca kefil olması durumunda birinin yapacağı kısmi ödemeyi de alacaklı, kefilin payından az olmadıkça kabul etmek zorundadır. TBK madde 593/2'ye göre alacaklının haklı bir sebep olmadan ödemeyi kabul etmemesi durumunda kefil, tevdi gerekmeksizin borcundan kurtulur²⁶⁵. Birlikte müteselsil kefalet söz konusu ise kefilin sorumluluğu, TBK madde 593/2 uyarınca sorumlu olduğu pay miktarınca azalır²⁶⁶.

²⁶¹ AYAN, *Kefalet*, s. 608; ÖZEN, *Kefalet*, s. 547-549.

²⁶² KILIÇOĞLU, *Özel*, s. 694.

²⁶³ AYDOĞDU ve TUNCER, *Özel Hükümler*, s. 543; KAYAR, *Borçlar Özel*, s. 359; ERGÜN, *Borçlar Özel*, s. 253. Detaylı bilgi için bkz.: REİSOĞLU, *Kefalet*, s. 307-308.

²⁶⁴ Kefilin bu şekilde ödemede bulunması temerrüt faizi ve icra giderleri gibi hususlar açısından kefile fayda sağlar (KILIÇOĞLU, *Özel*, s. 695). Detaylı bilgi için bkz.: AYAN, *Kefalet*, s. 627-634.

²⁶⁵ TBK madde 106 ila 111'de öngörülen ve alacaklının temerrüdünü düzenleyen hükümlerden farklı olarak kefil, tevdi gerekmeksizin borcundan kurtulmaktadır (ÖZEN, *Kefalet*, s. 573; AYDOĞDU ve TUNCER, *Özel Hükümler*, s. 537; NART, *Borçlar Özel*, s. 318-319; GÜMÜŞ, *Özel*, s. 585).

²⁶⁶ Madde hükmünden müteselsil birlikte kefil yorumu çıkartılıyor da olsa AYAN, adi kefalette taksim defi ileri süren kefilin karşısındaki alacaklının da ödemeyi kabulle yükümlü olduğunu ifade etmektedir

Kefalet sözleşmesinin sona ermesi, süreli ve süreli olmayan kefaletler bakımından ayrı ayrı incelenmelidir. TBK madde 600'e göre belirli bir süre için verilen kefalet, sürenin bitimiyle *kendiliğinden* sona erer ve kefil sorumluluğundan kurtulur²⁶⁷. Birlikte kefaletin varlığı halinde kefillerden birinin ödemede bulunması ve ardından süresi dolmuş dahi olsa diğer kefile başvurması mümkündür zira TBK madde 600 alacaklı ile kefil arasındaki dış ilişkiyi düzenler; kefillerin iç ilişkisi bakımından anılan madde hükmü uygulanmaz²⁶⁸.

TBK madde 598/3, kefaletin azami süresi bakımından bir sınırlama getirmiştir. Buna göre *gerçek kişi* tarafından verilen kefalet, *sözleşmenin kurulmasını*²⁶⁹ takiben on yılın²⁷⁰ sonunda *kendiliğinden* ve geleceğe etkili bir şekilde²⁷¹ ortadan kalkar. Tüzel kişiler için böyle bir sınırlama söz konusu değildir²⁷². Kefaletin süresi kefilin, kefaletin sona ermesinden en erken bir yıl önce kefalet sözleşmesinin şekline uygun olarak yapacağı yazılı bir açıklamasıyla, en fazla on yıllık bir süre, yeni bir dönem *için uzatılabilir*. Ancak bu süre bir kez daha uzatılamaz²⁷³. Burada on yıllık süre için zamanaşımını kesen yahut durduran hallere ilişkin hükümler uygulama alanı

(AYAN, *Kefalet*, s. 632-634; KILIÇOĞLU, *Özel*, s. 695. Detaylı bilgi için bkz.: YAVUZ, *El Kitabı*, s. 1634-1636).

²⁶⁷ Kefilin borcu, ferî niteliği gereği esas borcun bir vadeye bağlanması sonucu belirli süreli olarak kurulmuş olabilir (ÖZEN, *Kefalet*, s. 552). Süre, hak düşürücü süredir (ÖZEN, *Kefalet*, s. 552; AYAN, *Kefalet*, s. 659; AKARTEPE, *Kefalet*, s. 138). Kefalet süresi içerisinde doğan borçlar bakımından kefil, zamanaşımını süresi dahilinde o borçtan kefalet süresi sona erse de sorumlu olur (KILIÇOĞLU, *Özel*, s. 704). Kefalet süresi sona ermişse kefalet muaccel olmamış dahi olsa kefil sorumluluktan kurtulur (AYAN, *Kefalet*, s. 658; REİSOĞLU, *Kefalet*, s. 297-298). Mamafih kefaletin muaccel olmasını takiben kefile dava açılmış ve ardından kefaletin süresi sona ermiş ise kefil kefaletten sorumlu olmaya devam eder (AYAN, *Kefalet*, s. 657; REİSOĞLU, *Kefalet*, s. 298).

²⁶⁸ AYAN, *Kefalet*, s. 645.

²⁶⁹ On yıllık süre, asıl borç doğması yahut muaccel olmasa dahi işler (GÜMÜŞ, *Özel*, s. 575-576; AKARTEPE, *Kefalet*, s. 163-164).

²⁷⁰ TBK madde 146 gereği kefalet alacağının zamanaşımı da on yıllık süreye tabidir; mamafih bu süre kefaletin muaccel olmasıyla başlayacaktır (BİLGİN, *Kefalet*, s. 687; GÜMÜŞ, *Özel*, s. 572; UYGUR, *Borçlar*, s. 9514). Kefil önceden zamanaşımını defî ileri sürmekten feragat edemez (BİLGİN, *Kefalet*, s. 689).

²⁷¹ KILIÇOĞLU, *Özel*, s. 701; ÖZEN, *Kefalet*, s. 579; AYAN, *Kefalet*, s. 634; ZEVKLİLER ve GÖKYAYLA, *Borçlar Özel*, s. 739. Ödemede bulunan kefil, sebepsiz zenginleşme hükümlerince iade talep edebilir (BİLGİN, *Kefalet*, s. 614).

²⁷² KILIÇOĞLU, *Özel*, s. 701; ÖZEN, *Kefalet*, s. 576; AYAN, *Kefalet*, s. 636; REİSOĞLU, *Kefalet*, s. 296; YAVUZ, *El Kitabı*, s. 1652.

²⁷³ KILIÇOĞLU, *Özel*, s. 702; GÜMÜŞ, *Özel*, s. 577; BİLGİN, *Kefalet*, s. 615; ÖZEN, *Kefalet*, s. 581; AYAN, *Kefalet*, s. 640-641; AYDOĞDU ve TUNCER, *Özel Hükümler*, s. 545; NART, *Borçlar Özel*, s. 326; ARAL ve AYRANCI, *Borçlar Özel*, s. 609; YAVUZ, *El Kitabı*, s. 1650; KAYAR, *Borçlar Özel*, s. 360; ERGÜN, *Borçlar Özel*, s. 278. Uzatmanın söz konusu olduğu hallerde kefalete dair şartların var olup olmadığı tekrar aranır (ERGÜN, *Borçlar Özel*, s. 278). YAVUZ, kefalet sözleşmesinin uzatılabilmesinin eşin rızasını gerektirmediğini belirtmektedir (YAVUZ, *El Kitabı*, s. 1650). Bir başka görüş ise uzatma için eşin rızasının gerektiği yönündedir (NART, *Borçlar Özel*, s. 326, AYDOĞDU ve TUNCER, *Özel Hükümler*, s. 545).

bulmaz²⁷⁴. Kefaletin daha uzun bir süre için verilmesi söz konusu olsa dahi yeni bir kefalet verilmemiş yahut süre uzatılmamışsa kefil, on yıllık süre içerisinde takip edilebilir; on yılın bitimiyle birlikte artık takip edilemez. Adi birlikte kefalet bakımından kefillerden birinin süresinin sona ermesi diğer kefilleri etkilemez zira taksim definin varlığı esastır; mamafih müteselsil birlikte kefalet bakımından süresi dolan kefilin payı kadar diğer kefillerin sorumlulukları azalır²⁷⁵.

Bir kefaletin süreli olup olmamasında kefalet senedine, asıl borcun niteliğine bakılır ve olayların yorumlanması gerekir; şüphe halinde kefaletin belirsiz süre için verildiği kabul edilir²⁷⁶. TBK madde 601/1 uyarınca süreli olmayan (belirsiz süreli) kefalette kefil, alacaklıdan borçluya karşı takip ve dava haklarını kullanmasını, rehlin paraya çevrilmesi usulünce takibe geçmesi ve bu takibe ara vermeksizin devam etmesini *asıl borcun muaccel olmasıyla adi* kefalette her zaman, müteselsil kefalette kanunun öngördüğü hallerde²⁷⁷ bir ay içinde talep edebilir. Bir aylık süre niteliği itibariyle hak düşürücü süredir; sürenin artırılması yahut azaltılması mümkündür²⁷⁸.

TBK madde 601/2 uyarınca borcun muacceliyeti alacaklının borçluya yapacağı bir bildirimle bağlı ise kefil, kefalet sözleşmesinin kurulmasından itibaren bir yıl sonra alacaklıdan birinci fıkra belirtilen bildirimi yapmasını ve bu şekilde borcun muaccel kılınmasının ardından birinci fıkra hükümlerince dava ve takibe ilişkin haklarını kullanmasını talep edebilir²⁷⁹. Bu istemlerin yerine getirilmemesi halinde TBK madde 601/3'e göre kefil, sorumluluktan kurutulur; kefalet sözleşmesi sona erer²⁸⁰. TBK madde 601 niteliği itibariyle emredici olup, maddede belirtilen hallerden kefil,

²⁷⁴ BİLGİN, *Kefalet*, s. 615; ÖZEN, *Kefalet*, s. 578; AYAN, *Kefalet*, s. 638; REİSOĞLU, *Kefalet*, s. 295; AKARTEPE, *Kefalet*, s. 164.

²⁷⁵ BİLGİN, *Kefalet*, s. 615; GÜMÜŞ, *Özel*, s. 576.

²⁷⁶ ÖZEN, *Kefalet*, s. 553, 555; BİLGİN, *Kefalet*, s. 620, 646; AYAN, *Kefalet*, s. 651-652; YAVUZ, *El Kitabı*, s. 1659; NART, *Borçlar Özel*, s. 326; AKARTEPE, *Kefalet*, s. 151; REİSOĞLU, *Kefalet*, s. 298; ZEVLİLİLER ve GÖKYAYLA, *Borçlar Özel*, s. 741; AYDOĞDU ve TUNCER, *Özel Hükümler*, s. 544.

²⁷⁷ Bu ifadede anlaşılmaması gerekeni ÖZEN, alacaklının müteselsil kefilini takip edebilmesi için kanunen yerine getirilmesi gerekli davranışlar (sözgelimi alacak ve taşınır rehinlerinin paraya çevrilmesi) olarak ifade etmiştir (ÖZEN, *Kefalet*, s. 565; BİLGİN, *Kefalet*, s. 648-649; AKARTEPE, *Kefalet*, s. 148).

²⁷⁸ AYDOĞDU ve TUNCER, *Özel Hükümler*, s. 544; NART, *Borçlar Özel*, s. 326; ERGÜN, *Borçlar Özel*, s. 278; AKARTEPE, *Kefalet*, s. 155.

²⁷⁹ Bu şekilde kefil, alacaklıdan muacceliyet bildiriminde bulunmasını talep edecektir; kefil asıl borçluya *bizzat* muacceliyet bildiriminde bulunamaz (ÖZEN, *Kefalet*, s. 571).

²⁸⁰ Detaylı bilgi için bkz.: REİSOĞLU, *Kefalet*, s. 301-306; GÜMÜŞ, *Özel*, s. 580-581. Alacaklının talepleri yerine getirmesi bir külfettir; borç değildir (ZEVLİLİLER ve GÖKYAYLA, *Borçlar Özel*, s. 742).

önceden vaz geçemez; anılan madde hükmü kefaletin türü fark etmeksizin uygulanır²⁸¹.

Gelecekte doğacak borca kefil olunması durumunda, asıl borcun ne zaman doğacağını belirsizdir; bu süreç boyunca kefilin sözleşmeyle bağlı olması hayatın olağan akışına uymaz²⁸². Dolayısıyla TBK madde 599, alacaklının kefalete güvenmesi nedeniyle uğradığı (menfi) zararı tazmin²⁸³ eden kefilin; asıl borçlunun mali gücünün, kefalet sözleşmesinin akdedilmesinden sonra ciddi ölçüde bozulması yahut kefilin düşündüğünden daha kötü olduğunun ortaya çıkması²⁸⁴ durumunda alacaklıya *yazılı* bildirimde bulunmak kaydıyla kefalet sözleşmesinden her zaman dönebileceğini buyurmuştur. Kefilin sözleşmeden dönebilmesi için sayılan şartların yanı sıra, asıl borcun doğmamış olması gerekmektedir²⁸⁵. Kefil sözleşmeden dönmekle birlikte kefalet sözleşmesi geriye etkili olarak ortadan kalkar; niteliği itibariyle dönme bozucu bir yenilik doğuran haktır²⁸⁶. Birlikte kefaletin olduğu bir somut olayda kefillerden birinin kefaletten dönmesi, diğer kefillerin sorumluluğu açısından bir etki sağlamaz; mamafih TBK madde 599'un şartları sağlanmamasına rağmen alacaklı dönmeyi kabul ederse yukarıda incelediğimiz TBK madde 587/3 uyarınca kefiller sorumluluktan kurtulacaklardır²⁸⁷.

TBK madde 602 uyarınca çalışanlar²⁸⁸ lehine yapılan belirsiz süreli kefalette kefil, *her üç yılda bir yapacağı bir bildirimle ve ertesi yılın sonunda geçerli olmak*

²⁸¹ ÖZEN, *Kefalet*, s. 562; ZEVLİLİLER ve GÖKYAYLA, *Borçlar Özel*, s. 742; YAVUZ, *El Kitabı*, s. 1654; AKARTEPE, *Kefalet*, s. 145.

²⁸² ÖZDEMİR v. dğr., *Borçlar Özel*, s. 859.

²⁸³ Niteliği itibariyle burada bir sözleşme öncesi sorumluluk (*culpa in contrahendo*) söz konusudur (KILIÇOĞLU, *Özel*, s. 703). Alacaklının tazminat talep edebilmesi için zararın doğmuş olması şarttır (ZEVLİLİLER ve GÖKYAYLA, *Borçlar Özel*, s. 741). Zarar, menfi zarardır (GÜMÜŞ, *Özel*, s. 584; AYAN, *Kefalet*, s. 677; BİLGİN, *Kefalet*, s. 618; ÖZEN, *Kefalet*, s. 562) Menfi zarar, sözleşmede belirtilen azami miktarı aşamaz (YAVUZ, *El Kitabı*, s. 1656).

²⁸⁴ Detaylı bilgi için bkz.: AKARTEPE, *Kefalet*, s. 177-185. Borçlunun mali durumu bakımından kendisinin kusurunun bulunması gerekmez (REİSOĞLU, *Kefalet*, s. 293; AYAN, *Kefalet*, s. 673, 678; ZEVLİLİLER ve GÖKYAYLA, *Borçlar Özel*, s. 740). KILIÇOĞLU burada TBK madde 32 anlamında bir saikte hata olduğunu ifade etmektedir (KILIÇOĞLU, *Özel*, s. 703).

²⁸⁵ KILIÇOĞLU, *Özel*, s. 703; GÜMÜŞ, *Özel*, s. 583; ÖZEN, *Kefalet*, s. 583-585; AYAN, *Kefalet*, s. 666-672; BİLGİN, *Kefalet*, s. 617; REİSOĞLU, *Kefalet*, s. 293; YAVUZ, *El Kitabı*, s. 1653-1654; ZEVLİLİLER ve GÖKYAYLA, *Borçlar Özel*, s. 740; AKARTEPE, *Kefalet*, s. 174-177. Esas olan sözleşmeden dönmeye dair kefilin beyanının alacaklıya ulaştığı anda borcun doğmamış olmasıdır (ÖZEN, *Kefalet*, s. 585; BİLGİN, *Kefalet*, s. 617).

²⁸⁶ KILIÇOĞLU, *Özel*, s. 703; GÜMÜŞ, *Özel*, s. 583-584; BİLGİN, *Kefalet*, s. 617; AYAN, *Kefalet*, s. 676-677; YAVUZ, *El Kitabı*, s. 1654; AKARTEPE, *Kefalet*, s. 186; ZEVLİLİLER ve GÖKYAYLA, *Borçlar Özel*, s. 740 (Kefil ifa ettiklerinin iadesini isteyebilir.). TBK madde 599'da yer alan şartların gerçekleştirildiğini ispat yükü kefiledir (AYAN, *Kefalet*, s. 674; REİSOĞLU, *Kefalet*, s. 293).

²⁸⁷ REİSOĞLU, *Kefalet*, s. 293; ÖZEN, *Kefalet*, s. 588.

²⁸⁸ Çalışanlar, işverene bağımlı bir şekilde çalışan işçidir (KILIÇOĞLU, *Özel*, s. 704). Resmi memurlar ile memur olmayan hizmetli ve işçiler hükmün kapsamına dahildir (KILIÇOĞLU, *Özel*, s. 704;

*üzere*²⁸⁹ kefalet sözleşmesini feshedebilir. O halde çalışana kefalet bakımından asgari süre dört yıldır²⁹⁰. TBK madde 592/2 uyarınca alacaklı, çalışanlar üzerindeki gözetimini ihmal eder yahut özeni göstermezse ve borç bu nedenle doğar yahut özeni gösterseydi artmayacağı ölçüde artmış olursa, artık borcu yahut borcun artan kısmını kefinden talep edemeyecektir.



AYDOĞDU ve TUNCER, *Özel Hükümler*, s. 545; REİSOĞLU, *Kefalet*, s. 309; GÜMÜŞ, *Özel*, s. 588). Çalışan terimi için bkz.: AYAN, *Kefalet*, s. 681; BİLGİN, *Kefalet*, s. 674. Kamu hukukuna tabi çalışan dahi olsa bu durum bir kamu alacağı olarak nitelendirilmez; burada özel hukuk esaslı bir ilişkiden söz edilir (ÖZEN, *Kefalet*, s. 592).

²⁸⁹ Feshin geleceğe etkili olması nedeniyle kefil, ihbarla birlikte ertesi yılın bitimine dek sorumlu olmaya devam eder (KILIÇOĞLU, *Özel*, s. 705).

²⁹⁰ KILIÇOĞLU, *Özel*, s. 705.

BÖLÜM 2: MİRASÇILARIN KEFALET BORCUNDAN MÜTESELSİLEN VE KİŞİSEL MALVARLIKLARIYLA SINIRSIZ SORUMLULUĞU

2.1 Genel Olarak

Mirasçılardan sorumluluğuna geçmeden önce miras hukukunun temel kavramlarına kısaca değinmek konunun daha net anlaşılabilmesi açısından yerinde olacaktır. Bu bağlamda öncelikle muris ve mirasçı sıfatlarının izahı yapılacaktır, terekeden ve tereke borcundan anlaşılması gereken açıklanacaktır. Ardından mirasçı olabilmek için haiz olunması gereken şartlara değinilecek ve nihayetinde mirasın intikali ile külli halefiyet ilkesi incelenecektir. Sonrasında ise mirasçılardan tereke borçlarından hem müteselsil hem kişisel sorumluluğu açıklanacak ve kefalet borcu kapsamında sorumlulukları irdelenecektir.

2.1.1 Muris ve mirasçı kavramları

Muris (mirasbırakan); ölümüyle birlikte mirasçılara mirasını (terekeyini) bırakan *gerçek* kişidir; her gerçek kişi miras bırakma ehliyetini haizdir²⁹¹. Bir kimsenin muris olabilmesi için tabiri yerindeyse zengin olması ve hatta malvarlığı bulunması dahi gerekmez²⁹². TMK madde 28 kapsamında kişilik, tam ve sağ doğmakla kazanılır. Bu anlamda kişinin tam ve sağ doğması, ardından ölmesi yahut aşağıda inceleneceği üzere ölüme benzer bir olayın vuku bulması muris olarak nitelendirilebilmesi için gereklidir²⁹³.

²⁹¹ Ahmet M. KILIÇOĞLU, *Miras Hukuku* (Ankara: Turhan Kitabevi, 2023), s. 24; Necip KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras Hukuku* (İstanbul: Filiz Kitabevi, 1978), s. 30; İMRE, Zahit İMRE ve Hasan ERMAN, *Miras Hukuku*, (İstanbul: Der Yayınları, 2024), s. 9; Ali Naim İNAN, Şeref ERTAŞ ve Hakan ALBAŞ, *Türk Medeni Hukuku Miras Hukuku Mevzuattaki Değişikliklere ve Uygulamalardaki Yeniliklere Göre Genişletilmiş ve Güncelleştirilmiş*, (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2024), s. 66; Suat SARI, *Uygulamalı Miras Hukuku* (İstanbul: İstanbul: Filiz Kitabevi, 2020), s. 16; Ridade Tuba AYALP, *Mirasçılardan Tereke Borçlarından Sorumluluğu* (Ankara: Seçkin Kitabevi, 2023), s. 18; Aydın AYBAY ve Mehmet Erdem AYBAY, *Miras Hukuku Dersleri* (İstanbul: Filiz Kitabevi, 2023), s. 9; Rona SEROZAN ve Baki İlkay ENGİN, *Miras Hukuku* (Ankara: Seçkin Yayınevi, 2024), s. 104; Süleyman YILMAZ, *Miras Hukuku* (Ankara: Yetkin Yayınevi, 2024), s. 39; Fikret EREN ve İpek YÜCER AKTÜRK, *Türk Miras Hukuku*, (Ankara: Yetkin Yayınevi, 2023), s. 22; Bilge ÖZTAN, *Miras Hukuku (Tablolar ve Örneklerle)*, (Ankara: Yetkin Yayınevi, 2023), s. 14; Mustafa DURAL ve Turgut ÖZ, *Türk Özel Hukuku*, C. 4, *Miras Hukuku* (İstanbul: Filiz Kitabevi, 2024), s. 5; O. Gökhan ANTALYA, *Marmara Hukuk Yorumu Miras Hukuku*, C. III (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2021), s. 75; Turgut AKINTÜRK ve Derya ATEŞ, *Medeni Hukuk*, (İstanbul: Beta Basım Yayın, 2024), s. 331; Mehmet AYAN, *Miras Hukuku*, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2016), s. 33.

²⁹² KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 24; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 9; Nuşin AYİTER ve Ahmet M. KILIÇOĞLU, *Miras Hukuku* (Ankara: Yetkin Yayınevi, 1989) s. 206; AYBAY ve AYBAY, *Miras*, s. 9; KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 24; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 104; AYAN, *Miras*, s. 33.

²⁹³ KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 1, 24-25; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 104; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 39; EREN ve YÜCER AKTÜRK, *Miras*, s. 19. Tüzel kişiliğin sona ermesi halinde miras

Mirasçı ise murisin ölümüyle mirasının bir bütün olarak geçtiği gerçek yahut tüzel kişi veya kişilerdir²⁹⁴. Mirasçı yasal yahut atanmış mirasçıdır. Yasal mirasçı kanunen mirasa hak kazanan kişi ya da kişileri oluştururken atanmış mirasçı murisin ölüme bağlı tasarrufu (vasiyetnamesi veya miras sözleşmesi) ile iradesi doğrultusunda atadığı kişi ya da kişilerdir²⁹⁵. Her murisin mirasçısı (külli halefi) vardır²⁹⁶, mirasçısı olmayan murisin mirası TMK madde 501'e göre devletindir.

TMK madde 575/1, mirasın murisin ölümüyle açılacağını hükme bağlamıştır. Ölüm kavramından anlaşılması gereken beyin ölümüdür; kişinin beyin fonksiyonlarını yitirmesiyle hukuki anlamda öldüğü kabul edilir²⁹⁷. Mamafih miras, ölüme bağlı sonuçların vuku bulduğu gaiplik ve ölüm karinelerinin de miras hukukunda nasıl bir görünüm kazandığına değinmek gerekir.

Gaiplik; TMK madde 32/1'e göre bir kimsenin ölüm tehlikesi içinde kaybolması yahut kendisinden uzun zamandır haber alınamaması ile bu kimsenin ölümünden kuvvetli şüphe duyulması halinde söz konusu olur²⁹⁸. Mahkeme TMK madde 33'te yer alan usule göre kişinin gaipliğine karar verir; bundan önce kişinin ortaya çıkması yahut kendisinden haber alınması veya öldüğü tarihin tespit edilmesi durumlarında gaiplik istemi düşer.

hükümleri değil, tasfiye yahut feshe ilişkin hükümler uygulama alanı bulur (M. Kemal OĞUZMAN, *Miras Hukuku Dersleri*, (İstanbul: Fakülteler Matbaası, 1978), s. 3; AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 40; SARI, *Miras*, s. 16; AYBAY ve AYBAY, *Miras*, s. 9; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 39; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 104; KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 2).

²⁹⁴ KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 1-2, 25; AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 40; İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 67; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 13; OĞUZMAN, *Miras*, s. 3,8; SARI, *Miras*, s. 16, 19; AYALP, *Sorumluluk*, s. 49; AYBAY ve AYBAY, *Miras*, s. 9; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 46; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 105,108; ANTALYA, *Miras*, s. 76; AKINTÜRK ve ATEŞ, *Medeni*, s. 331.

²⁹⁵ KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 25; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 38-39; İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 67-68; SARI, *Miras*, s. 19; AYAN, *Miras*, s. 33; AYBAY ve AYBAY, *Miras*, s. 10; A. Samim GÖNENSAY, *Medeni Hukuk*, C.3, (İstanbul: Arkadaş Basımevi, 1938), s. 5; DURAL ve ÖZ, *Miras*, s. 5-6; Bülent KÖPRÜLÜ, *Miras Hukuku Dersleri*, (İstanbul: Fakülteler Matbaası, 1985), s. 13-14; Yasemin MARAŞLI DİNÇ, *Miras Hukukunda Külli Halefiyet İlkesi*, (Ankara: Seçkin Yayınevi, 2021) s. 28-29; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 104, 109; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 46, 299; EREN ve YÜCER AKTÜRK, *Miras*, s. 22-23.

²⁹⁶ AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 37; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 53; OĞUZMAN, *Miras*, s. 8; SARI, *Miras*, s. 19, 22; AYALP, *Sorumluluk*, s. 49; MARAŞLI DİNÇ, *Külli Halefiyet*, s. 23; EREN ve YÜCER AKTÜRK, *Miras*, s. 19; ÖZTAN, *Miras* s. 14; DURAL ve ÖZ, *Miras*, s. 19.

²⁹⁷ OĞUZMAN, *Miras*, s. 305; AYALP, *Sorumluluk*, s. 46; MARAŞLI DİNÇ, *Külli Halefiyet*, s. 46; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s.454; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 40-41; DURAL ve ÖZ, *Miras*, s. 368.

²⁹⁸ TMK madde 32 uyarınca gaiplik kararının verilmesini talep edebilecek ilgililer eş, vasiyet alacaklısı, mirasçı vb.dir (AYALP, *Sorumluluk*, s. 47).

Kişi hakkında gaiplik kararı verilmesi, ölmüş gibi sonuç doğurur; dolayısıyla mirasın açılması da işbu kararın kesinleşmesiyle söz konusu olur²⁹⁹. Ancak mirasçılarının belirlenmesi açısından gaiplik kararı *geçmişe* yürür, kararın verildiği tarih değil, son haber alınma veya ölüm tehlikesi içinde kaybolduğu an esas alınır; dolayısıyla gaiplik kararının verildiği tarihte ölmüş olan ancak muristen son kez haber alındığı veya ölüm tehlikesi içinde kaybolduğu an hayatta olan kimse mirasçı sıfatını haiz olur³⁰⁰. Murisin ölüm tarihinin sonradan tespiti halinde ise mirasçılarının belirlenmesinde, tespit edilen ölüm tarihi esas alınır³⁰¹.

TMK madde 584, gaiplik kararı verilen kişinin mirasın açılması, daha doğru bir ifadeyle malların mirasçılara teslimi için mirasçılarının güvence vermesini şart koşturmuştur; zira gaibin yahut üstün hak sahiplerinin ortaya çıkması ihtimaline karşı onları korumak istemiştir³⁰². Güvence; uzun zamandır haber alınama halinde on beş yıl, ölüm tehlikesi içinde kaybolma halinde beş yıl ve her iki halde de en çok gaip yüz yaşına varana dek geçen süre için gösterilir. Sürenin sona ermesiyle teminatın hukuki işlevi sonlansa da mirasçının iade yükümlülüğü sürmeye devam eder³⁰³.

Üstün hak sahiplerinin ortaya çıkması durumunda mirasçılarının iadesi, TMK madde 585/2 uyarınca miras sebebiyle istihkak olarak nitelendirilir³⁰⁴. Gaibin ortaya

²⁹⁹ KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 256; AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 37, 208; Sezer ÇABRİ, *Miras Hukuku Şerhi (TMK m. 575-639)*, C. 2 (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2023), s. 139; İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 463; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 9, 313; OĞUZMAN, *Miras*, s. 320; AYALP, *Sorumluluk*, s. 48; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 42, 278; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 457.

³⁰⁰ AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 208, 219; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 560; OĞUZMAN, *Miras*, s. 320; Oğuz Sadık AYDOS, *Pratik Miras Hukuku*, (Ankara: Gazi Kitabevi, 2023), s. 83; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 278; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 457.

³⁰¹ KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 561; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 313; OĞUZMAN, *Miras*, s. 320; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 278.

³⁰² AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 208; KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 255-256; İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 464-465; MARAŞLI DİNÇ, *Külli Halefiyet*, s. 48-49; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 457; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 42. Güvence gösterme zorunluluğu tüm mirasçılar açısından geçerlidir (GÖNENSAY, *Medeni*, s. 207; ÇABRİ, *Miras 2*, s. 143; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 457; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 278-279). Güvencenin türünü (kefalet, rehin, banka teminat mektubu vb.) ve miktarını hakim takdir eder (ÇABRİ, *Miras 2*, s. 146; İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 465; AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 208; KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 256; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 314; EREN ve YÜCER AKTÜRK, *Miras*, s. 432); mirasçı güvence göstermek istemez ise hakim, TMK madde 523/3'ün kıyasen uygulanmasıyla mirasın resmen yönetilmesine hükmeder (ÇABRİ, *Miras 2*, s. 148; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 314; OĞUZMAN, *Miras*, s. 320; İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 465; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 278-279; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s.458). Devletin güvence gösterme zorunluluğu yoktur (İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 468; ÇABRİ, *Miras 2*, s. 144; AYALP, *Sorumluluk*, s. 48; KÖPRÜLÜ, *Miras*, s. 357; ÖZTAN, *Miras*, s. 357; EREN ve YÜCER AKTÜRK, *Miras*, s. 431).

³⁰³ İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 315; OĞUZMAN, *Miras*, s. 320; AYDOS, *Miras*, 83; GÖNENSAY, *Medeni*, s. 208; KÖPRÜLÜ, *Miras*, s. 356-357.

³⁰⁴ Kötüniyetli zilyet bakımından kanun sessiz kalmıştır. OĞUZMAN, gaipliğe ilişkin şartlar bakımından kötüniyetli olan mirasçı açısından bir zamanaşımı süresinin bulunmadığını; iyiniyetli

çıkması durumunda iadenin hukuki nitelendirmesi açısından doktrinde görüş farklılıkları vardır. İade talebi mülkiyet üzerindeki hak sahipliğine dayanmaktadır, mirasın intikali hükümsüzdür ve bu nedenle miras değil eşya hukuku temellidir. Dolayısıyla terekedeki mallara zilyet kimselerin iyiniyetli olmaları durumunda kazandırıcı zamanaşımı gereği kazanımları korunur; TMK madde 993 ila 995 hükümleri kıyasen uygulanır³⁰⁵. Bir görüşe göre iade talebi adi bir istihkak davası zamanaşımına tabi olmamakla beraber mirasçının kazandırıcı zamanaşımından faydalanması durumunda davayı açma olanağı bulunamaz³⁰⁶. Bir diğer görüş ise³⁰⁷ burada miras sebebiyle istihkak davasına ilişkin hükümlerin kıyasen uygulanmasının mümkün olduğunu, TMK madde 638/2 hükmü gereğince mirasçının zamanaşımı ile tereke malını kazanmasının mümkün olmayacağı kuralının söz konusu olacağını belirtmektedir. İlk görüş kapsamında murisin terekasının kazandırıcı zamanaşımı ile mirasçılar tarafından kazanılması, sonradan ortaya çıkan gaip açısından olumsuz sonuçlar doğurur; bu sonuç özünde kendisine ait olan terekeyi talep edememesidir. Diğer görüş ise mirasçı açısından belirsiz bir durum yaratabilir mamafih sonradan ortaya çıkan gaip muris bakımından kanaatimizce en hakkaniyetli çözüm yoludur. Kanaatimizce bu durum, kanuna eklenecek bir düzenleme ile çözümlenmeli ve gaibin

mirasçının ise miras sebebiyle istihkak davasının zamanaşımına tabi olduğunu belirtmektedir (OĞUZMAN, *Miras*, s. 321). SEROZAN ve ENGİN kötüniyeti ikiye ayırmaktadır. Mirasçı gaipliğe ilişkin şartlar bakımından kötüniyetliyse (bir başka anlatımla anılan şartların gerçekleşmediğini biliyor yahut bilebilecek durumdaysa) zamanaşımının bulunmadığını; üstün hak sahibinin var olduğundan haberdar ise yirmi yıllık zamanaşımının uygulanacağını ileri sürmektedir (SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 459). İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, üstün hak sahibinin varlığı bakımından iyi niyetli olmayan mirasçının 20 yıllık zaman aşımına tabi olduğunu belirtmektedir (İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 466). KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, murisin gaipliği bakımından kötüniyetli olan mirasçı bakımından geri vermenin bir zamanaşımı süresine tabi olmadığını belirtmektedir (KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 562). EREN ve YÜCER AKTÜRK, burada kanun koyucunun bilinçli olarak sessiz kaldığını, iade ile yükümlü olan kişinin kötüniyetli olması durumunda herhangi bir zamanaşımı süresi olmaksızın üstün hak sahiplerinin iadeyi talep edebileceğini belirtmektedir (EREN ve YÜCER AKTÜRK, *Miras*, s. 438).

³⁰⁵ KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 561; EREN ve YÜCER AKTÜRK, *Miras*, s. 435; ÇABRİ, *Miras* 2, s. 153-154; OĞUZMAN, *Miras*, s. 320-321; AYDOS, *Miras*, s. 83; GÖNENSAY, *Medeni*, s. 208; KÖPRÜLÜ, *Miras*, s. 356; MARAŞLI DİNÇ, *Külli Halefiyet*, s. 49; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 458; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 280-281. Gaibin talebi miras sebebiyle istihkak hükümlerine; mirasçının iadesi ise zilyetlik hükümlerine tabi olur (KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 561; ÖZTAN, *Miras*, s. 352).

³⁰⁶ OĞUZMAN, *Miras*, s. 321; KÖPRÜLÜ, *Miras*, s. 356; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 459; EREN ve YÜCER AKTÜRK, *Miras*, s. 434-435; DURAL ve ÖZ, *Miras*, s. 398-399.

³⁰⁷ İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 315; ÖZTAN, *Miras*, s. 352; İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 466. KILIÇOĞLU, mirasçının aynen iade ile yükümlü olduğunu; mirasçının aldığı tüketilmesi yahut devrinin söz konusu olduğu hallerde alınanın değeri ile sorumlu olunacağını belirtmektedir (KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 256). AYİTER ve KILIÇOĞLU, burada zamanaşımına uğramayan bir adi istihkak davasından söz edileceğini mamafih miras hükümlerinin kıyasen uygulanmasıyla miras sebebiyle istihkak davasına da konu olabileceğini belirtmektedir (AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 209).

sonradan ortaya çıkmasına ilişkin olarak özel bir süre öngörülerek doktrindeki tartışma sona erdirilmelidir; zira her iki görüş de özünde mirasçıyı veya murisi korurken diğerini tabiri caizse göz ardı etmektedir.

Ölüm karinesi; TMK madde 31'e göre ölümüne kesin gözle bakılan bir durum içinde kaybolan bir kimsenin ölmüş sayılmasıdır. Gaiplikten farklı olarak burada kişinin ölümüne kesin gözle bakılmalı ve cesedi de bulunamamış olmalıdır³⁰⁸. Ölmüş bir kimse için doğan hukuki sonuçlar ölüm karinesi kapsamında kaybolan kişi için de doğacaktır; dolayısıyla mirasın teslimi içim mirasçıların güvence göstermesi gerekmez³⁰⁹.

2.1.2 Tereke ve tereke borcu kavramları

Tereke (miras)³¹⁰ murisin mirasçılara intikali mümkün olan tüm malvarlığıdır; *kural olarak* para ile ölçülebilen, aynı yahut nisbi ayrımı yapılmaksızın bir kimsenin sağlığında devredebildiği değerler mirasçılara intikal eder³¹¹. Tereke, aynı ikame ilkesinin söz konusu olduğu bir malvarlığıdır³¹². Aynı haklar (ve mülkiyeti muhafaza kaydı satış anlaşmasında olduğu gibi beklenen aynı haklar), icap ile bağlılık, alacak hakları, eser sahibinin mali hakları, ticari işletme ile sermaye ortaklığı payı gibi değerler ile zilyetliğe bağlanan sonuçlar murisin terekesinde yer alır³¹³. Bu hakların

³⁰⁸ İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 462; AYALP, *Sorumluluk*, s. 46; MARAŞLI DİNÇ, *Külli Halefiyet*, s. 47; ÇABRİ, *Miras 2*, s. 6.

³⁰⁹ KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 255; OĞUZMAN, *Miras*, s. 305-306; KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 255; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 42; ÇABRİ, *Miras 2*, s. 8-9 İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, mirasçıların ölüm karinesi söz konusu olan hallerde de güvence göstermesi gerektiğini belirtmektedir (İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 465).

³¹⁰ Miras ve tereke kavramlarının birbiriyle ilişkisi ve terimlerin farklılıkları hakkında detaylı bilgi için bkz.: AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 40; AYALP, *Sorumluluk*, s. 17; ANTALYA, *Miras*, s. 70-75.

³¹¹ AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 40; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 30-31; İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 66; AKINTÜRK ve ATEŞ, *Medeni*, s. 331; ÇABRİ, *Miras 2*, s. 448-449; SARI, *Miras*, s. 17; Hüseyin HATEMİ, *Miras Hukuku*, (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2022), s. 14; ERDOĞAN, *Sorumluluk*, s. 323; AYBAY ve AYBAY, *Miras*, s. 7; DURAL ve ÖZ, *Miras*, s. 8; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 42; EREN ve YÜCER AKTÜRK, *Miras*, s. 4, 24; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 110-111. SARI, murisin malvarlığını ölümü ile sona eren ve ermeyen haklar olmak üzere ikiye ayırmakta ve sona ermeyen hakların terekeyi ifade ettiğini belirtmektedir (SARI, *Miras*, s. 18).

³¹² AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 269. İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 420-421, 429, 484-485. Terekeden oybirliği ile çıkan (misal satılan) değerlerin yerini karşılığı olan ücret alır (İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 429; A. Elif ULUSU KARATAŞ, “Türk Miras Hukukunda Mirasın Kazanılmasında Halefiyet Türleri ve Türk Milletlerarası Özel Hukukundaki Yansımaları.” *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, C. 73, S. 2 (2015): 357-390. (E.T.: 22/06/2025), s. 366).

³¹³ KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 7; AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 41-42; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 31-32; EREN ve YÜCER AKTÜRK, *Miras*, s. 4-5; HATEMİ, *Miras*, s. 14, 162; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 110-111; ÖZTAN, *Miras*, s. 17. Üst hakkı ile kaynak hakkı dışında kalan irtifak haklarının intikali mümkün değildir (Hayrunnisa ÖZDEMİR, “Mirasçıların Murisin Borçlarından Dolayı Sorumluluğu”, *Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 16, S. 1-2

tam karşısında ise aile hukukundan doğan değerler (nişanlılık, evlilik), kişilik hakları (kişinin adı, haysiyeti ve onuru vb. ile cesedin doku ve organları gibi), para ile ölçülemeyen değerler, velayet, vesayet ve kayyımlik gibi değerler yer alır; bunların mirasçılara intikali mümkün olmaz³¹⁴. Murise ait olmayan ancak ona ait sanılan eşya bakımından mirasçılar mülkiyet hakkı kazanamazlar, TMK madde 988’de yer alan iyiniyetle aynı hakkın iktisabı mümkün değildir³¹⁵.

Bir kimsenin malvarlığı ile terekesi genelde anlamdaş olarak kullanılsa da esasen aynı değildir³¹⁶. Her şeyden önce malvarlığı maddi nitelikli değerleri kapsasa da terekede bulunan her değer maddi niteliği haiz olmayabilir; tereke, murisin özel hukuk ilişkilerinin hepsini kapsayan bir yapıdır³¹⁷. Mirasın açılması ile mirasçılarının alanında doğan bazı haklar (denkleştirme alacağı ve artık değere katılma gibi) murisin malvarlığında bulunmasa da terekesinde yer alır³¹⁸. Bazı haklar ise murisin malvarlığında da terekesinde de bulunmasa bile, murisin ölümüyle mirasçılarının şahsında doğar; destekten yoksun kalma tazminatı, yetim aylığı ve dul aylığı bu haklara örnektir³¹⁹. Murisin *şahsına sıkı sıkıya bağlı haklar* (kişilik işlemi hakları³²⁰, kişiye bağlı hakları³²¹, şahsiyetle kaim olan hakları³²²) ise malvarlığında yer alsa da

(2012): 191-223., s. 206 (E.T.: 02/06/2025. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1841992>)). Kişinin devri kabil fikri hakları hakkında detaylı bilgi için bkz.: AYALP, *Sorumluluk*, s. 22-24.

³¹⁴ AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 41; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 34-35; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 10; HATEMİ, *Miras*, s. 11; AYALP, *Sorumluluk*, s. 26-27; AYBAY ve AYBAY, *Miras*, s. 7; KÖPRÜLÜ, *Miras*, s. 17-18; MARAŞLI DİNÇ, *Külli Halefiyet*, s. 76-77; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 112; ÖZTAN, *Miras*, s. 18. Detaylı bilgi için bkz.: SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s.506-509. HATEMİ, kişi varlığı haklarını asli ve tali olmak üzere, asli kişi varlığı haklarını ise mutlak (kişilik hakkı ile aile hukuku alanındaki mutlak yetkiler) ve nisbi (dayanışma ve sadakat gibi aile görevleri) olmak üzere ikiye ayırmıştır (HATEMİ, *Miras*, s. 8).

³¹⁵ SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s.72, 76-77.

³¹⁶ KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 31; OĞUZMAN, *Miras*, s. 2; SARI, *Miras*, s. 17; AYALP, *Sorumluluk*, s. 19; AYBAY ve AYBAY, *Miras*, s. 7; ANTALYA, *Miras*, s. 71; AYDOS, *Miras*, s. 1; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 42; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 110, 114; EREN ve YÜCER AKTÜRK, *Miras*, s. 24; ÖZTAN, *Miras*, s. 16; DURAL ve ÖZ, *Miras*, s. 8.

³¹⁷ AYBAY ve AYBAY, *Miras*, s. 7; AYDOS, *Miras*, s. 1.

³¹⁸ OĞUZMAN, *Miras*, s. 2; SARI, *Miras*, s. 19; DURAL ve ÖZ, *Miras*, s. 10-11; ÖZTAN, *Miras*, s. 16; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 44. OĞUZMAN, murisin malvarlığına dahil olmayan değerlerin terekesinde de yer almayacağını ve dolayısıyla soy bağının reddi, evlenmenin butlanı, destekten yoksun kalma tazminatı ve emekliliğe dair haklar bakımından miras hukukunun hükümlerinin uygulama alanı bulmayacağını belirtmektedir (OĞUZMAN, *Miras*, s. 2-3).

³¹⁹ KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 4, 7; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 37; ÖZDEMİR, *Sorumluluk*, s. 206; SARI, *Miras*, s. 19; EREN ve YÜCER AKTÜRK, *Miras*, s. 9-10; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 123-124. Anılan haklar çoğunlukla kamu hukuku karakterlidir (YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 44). Bu haklar, lehine olan kimsenin ölümü ile son bulur, mirasçılara intikal etmez zira şahsa sıkı sıkıya bağlıdır (KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 4).

³²⁰ HATEMİ, *Miras*, s. 10.

³²¹ SARI, *Miras*, s. 18.

³²² AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 37.

terekesinde yer almaz, para ile ölçülebiliyor dahi olsa niteliği itibariyle mirasçıya intikal etmez³²³.

Şahsa sıkı sıkıya bağlı haklara intifa ve sükna hakları³²⁴, nafaka alacağı³²⁵ ve kural olarak iş görmeden doğan ve şahsi olan edimler³²⁶, ön alım, alım ve geri alım hakları³²⁷, kamusal haklar (seçme hakkı gibi)³²⁸, derneğe üyelik hakkı³²⁹, hayat sigortası tazminatı³³⁰, mal veya para kullandırma³³¹, kişi ortaklığındaki şahsi edimler³³², vesayet³³³, vekalet ve temsil³³⁴ ile boşanmayı talep hakkı³³⁵ da örnek verilebilir; bunlara dair haklar da kural olarak intikal etmez. Boşanmayı talep hakkının

³²³ KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 2, 6, 313; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 31-32; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 10; SARI, *Miras*, s. 18; HATEMİ, *Miras*, s. 10; AYALP, *Sorumluluk*, s. 25-26; AYBAY ve AYBAY, *Miras*, s. 7-8; AYDOS, *Miras*, s. 1; GÖNENSAY, *Medeni*, s. 4; KÖPRÜLÜ, *Miras*, s. 17-18; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 43, 301-302; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 110, 112-113.

³²⁴ İntifa hakkına ilişkin olarak TMK madde 797/2 ise şu şekilde düzenlenmiştir: “İntifa hakkı, gerçek kişilerde hak sahibinin ölümü... ile sona erer.” Sükna hakkına ilişkin olarak TMK madde 823/2 şu şekilde düzenlenmiştir: “Oturma hakkı, başkasına devredilemez ve mirasçılara geçmez.”

³²⁵ KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 4; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 10; GÖNENSAY, *Medeni*, s. 4; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 43, 301-302; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 110.

³²⁶ KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 32; OĞUZMAN, *Miras*, s. 2; ÖZDEMİR, *Sorumluluk*, s. 206; SARI, *Miras*, s. 17; GÖNENSAY, *Medeni*, s. 4-5; KÖPRÜLÜ, *Miras*, s. 19; MARAŞLI DİNÇ, *Külli Halefiyet*, s. 78-81; EREN ve YÜCER AKTÜRK, *Miras*, s. 7-8; ÖZTAN, *Miras*, s. 16, 28-30; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 110. AYALP, *Sorumluluk*, s. 97. İş görme edimleri kişisel güvene dayandığından kural olarak intikali mümkün değildir (SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 110). Bu edimlerden anlaşılması gerekenlere örnek olarak eser sözleşmesi, hizmet sözleşmesi, simsarlık sözleşmesi, ömür boyu gelir sözleşmesi ve ölünceye dek bakma sözleşmesi verilebilir. Bkz.: TBK madde 441/2, TBK madde 500/1, TBK madde 618, TBK madde 607/2. Eser ve hizmet sözleşmesi hakkında detaylı bilgi için bkz.: Serra KOCAR, *Türk Miras Hukukunda Mirasçıların Birlikte Sorumluluğu*, (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2024), s. 58-61.

³²⁷ AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 271; KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 313.

³²⁸ SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 113; EREN ve YÜCER AKTÜRK, *Miras*, s. 8.

³²⁹ AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 41; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 10; AYALP, *Sorumluluk*, s. 29; KÖPRÜLÜ, *Miras*, s. 18; ÖZTAN, *Miras*, s. 16, 29; DURAL ve ÖZ, *Miras*, s. 11; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 43, 301-302; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 112. Dernek üyeliğinde ve benzeri şekilde vakıf organlığı yahut kişi ortaklığında üyelik ölüm ile kendiliğinden geçmez, intikal kurumu vuku bulmaz, mirasçının üye olma hususunda bir talep hakkını haiz olmasını sağlar (AYALP, *Sorumluluk*, s. 29; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 112).

³³⁰ AYBAY ve AYBAY, *Miras*, s. 9.

³³¹ AYALP, *Sorumluluk*, s. 93, 96; AYBAY ve AYBAY, *Miras*, s. 8; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 110. Detaylı bilgi için bkz.: KOCAR, *Sorumluluk*, s. 61-67.

³³² AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 41; ÇABRİ, *Miras 2*, s. 454; AYALP, *Sorumluluk*, s. 30; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 110. TBK madde 639/1/b/2 “Sözleşmede ortaklığın mirasçılarla sürdürülmesi konusunda bir hüküm yoksa, ortaklardan birinin ölmesiyle” adi ortaklığın sona ereceğini hükme bağlamıştır. Ticaret şirketleri hakkında detaylı bilgi için bkz.: AYALP, *Sorumluluk*, s. 30-31.

³³³ AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 41. Vasinin sorumluluğunun ileri sürülmesine ilişkin hak, mirasçılara intikal eder (AYALP, *Sorumluluk*, s. 28.).

³³⁴ KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 4; ÇABRİ, *Miras 2*, s. 454; ÖZDEMİR, *Sorumluluk*, s. 200; SARI, *Miras*, s. 17; HATEMİ, *Miras*, s. 9; AYALP, *Sorumluluk*, s. 97-98; GÖNENSAY, *Medeni*, s. 5; KÖPRÜLÜ, *Miras*, s. 18; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 43, 301-302; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 110, 113. Madde hükmünün eski medeni kanunun bakımından incelemesi için bkz.: HATEMİ, *Miras*, s. 9-10. Vekalet bakımından detaylı inceleme için bkz.: KOCAR, *Sorumluluk*, s. 51-58.

³³⁵ KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 6; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 344; KÖPRÜLÜ, *Miras*, s. 18; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 43, 301-302; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 110.

niteliğinden yola çıkılarak tanınmanın iptali, babalık davası ve soy bağının reddi³³⁶ davaları da *kural olarak* mirasçıya intikal etmeyecektir ancak istisnai hallerde bu haklar da mirasçılara intikal eder³³⁷. Boşanmayı talep hakkının mirasçılara intikal ettiği tek istisna TMK madde 181/2'ye göre boşanma davasının devamı esnasında eşin ölmesi ve davaya devam eden mirasçının diğer eşin kusurlu olduğunu ispatlaması halidir³³⁸. Bu durumda boşanma, eş ölmüş olsa dahi hüküm ifade eder³³⁹. Evliliğin butlanının talep edilmesi bakımından da TMK madde 159, mirasçıların muris tarafından *açılmış davayı* sürdürebileceklerini hükme bağlamıştır³⁴⁰.

Nafaka alacakları da kural olarak mirasçılara intikal etmez aksi halde sağladığı işleve yabancılaşır³⁴¹. Mamafih murisin ölümünden önce doğmuş ancak ödenmemiş nafaka alacakları bunun bir istisnasıdır; zira bu hak, bir alacak hakkına dönüştüğünden mirasçıların talebi mümkündür³⁴².

TBK madde 513/1, vekaletin taraflardan birinin ölümüyle sona ereceğini hükme bağlamıştır. Ancak bunun aksi kanunda (TBK madde 513/2, müvekkilin menfaatinin tehlikeye düştüğü durumlar bakımından mirasçının sözleşmeye devam ile yükümlü olduğunu buyurmaktadır) yahut sözleşmede (Bir kimse ölümünün ardından birtakım işlerin yapılması amacıyla bir kimseye vekalet verebilir) öngörülebilir; işin niteliğinden de taraflardan birinin ölümüne rağmen sözleşmeye devam edileceği anlaşılabılır³⁴³.

³³⁶ 7531 sayılı kanunun 11. maddesi ile 07/11/2024 tarihli düzenlemeyle değiştirilen TMK madde 291 hakkındaki eleştiri için bkz: HATEMİ, *Miras*, s. 11-12.

³³⁷ KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 6; KOCAYUSUPFAŞAOĞLU, *Miras*, s. 35; KÖPRÜLÜ, *Miras*, s. 18; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 113; MARAŞLI DİNÇ, *Külli Halefiyet*, s. 82. Detaylı bilgi için bkz.: AYALP, *Sorumluluk*, s. 27-28; EREN ve YÜCER AKTÜRK, *Miras*, s. 6, 9.

³³⁸ Mirasçının devam ettirdiği dava niteliği itibarıyla bir kusur tespiti davasıdır (HATEMİ, *Miras*, s. 10).

³³⁹ YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 43, 301-302.

³⁴⁰ ÖZTAN, bu hakların murisin malvarlığında bulunmayan mamafih terekesinde bulunan haklardan olduğunu ifade etmektedir (ÖZTAN, *Miras*, s. 16). AYBAY ve AYBAY ise, bu hakkın mirasçılara intikal etmediğini, bir başka deyişle terekeye dahil bir hak olmadığını ve esasen bu durumun miras hukuku içerisinde yer almadığını belirtmektedir (AYBAY ve AYBAY, *Miras*, s. 8, bkz.: dn. 10). HATEMİ, mirasçıların evlenmenin nisbi butlanı hakkında muris eş dava açmamış dahi olsa dava açabilmesi gerektiğini belirtmektedir (HATEMİ, *Miras*, s. 10-11). TMK madde 159 metninin yazımı hakkındaki eleştiri için bkz.: HATEMİ, *Miras*, s. 8-9.

³⁴¹ KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 4; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 43, 301-302; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 110.

³⁴² AYALP, *Sorumluluk*, s. 29; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 43, 301-302; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 113; ÇABRİ, *Miras 2*, s. 455-456; Melek BİLGİN YÜCE, “Madeni Hukuk Bakış Açısıyla Elbirliği Mülkiyetinde Dava Arkadaşlığının Değerlendirilmesi.” *Yargıtay Kararları Işığında Güncel Medeni Hukuk Problemleri Sempozyumu Bildirileri* içinde, der. Tuğçe TUZCUOĞLU ve A. Hulki CİHAN, (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2019), s. 343-385. (Lexpera, E.T.: 22/06/2025), s. 354.

³⁴³ KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 4; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 43, 301-302; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 113.

Manevi tazminat talebi de şahsa sıkı sıkıya bağlı haklardandır, dolayısıyla mirasçılara intikal etmez; ancak muris sağlığında manevi tazminat davası açmış veya dava açmasa bile *ileri sürmüş*³⁴⁴ yahut zarardan sorumlu kişi manevi tazminatı kabul etmiş ise mirasçılar davaya devam edebilir yahut talep doğrultusunda manevi tazminat davası açabilir³⁴⁵.

TMK madde 641, tereke borçları ifadesini kullanmıştır. Murisin borçları ile tereke borçları aynı anlama gelmemektedir zira tereke borçları daha geniş bir kapsama sahiptir³⁴⁶. Terekeye dahil borçları murisin borçları ve mirasın intikaline ilişkin borçlar olarak ikiye ayırmak mümkündür³⁴⁷. Bu ayırım TMK madde 507/2'nin murisin borçları ifadesini kullandıktan sonra ölümü neticesinde ortaya çıkacak borçları sıralamasından çıkarılabilir. Murisin borçları salt sözleşmesinden doğan borçlar değildir; borcun diğer kaynakları olan haksız fiil ve sebepsiz zenginleşme sonucu doğan borçlar da terekeye dahildir ve mirasçılara intikal eder³⁴⁸. Bununla birlikte murisin borçları sırf asıl borç

³⁴⁴ İfadenin yorumu hakkında detaylı bilgi için bkz.: HATEMİ, *Miras*, s. 13-14.

³⁴⁵ KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 3, 313; AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 226-227; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 342-343; ÇABRİ, *Miras 2*, s. 449-451; ÖZDEMİR, *Sorumluluk*, s. 204; SARI, *Miras*, s. 18; AYALP, *Sorumluluk*, s. 31-32; DURAL ve ÖZ, *Miras*, s. 9; KÖPRÜLÜ, *Miras*, s. 18; MARAŞLI DİNÇ, *Külli Halefiyet*, s. 76; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 43, 301-302. Bu durumda artık manevi tazminat alacağı malvarlığına dönüşmektedir (KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 3). SEROZAN, mirasçılarının manevi tazminata ilişkin davayı açabilmesi için 'murisin ileri sürmesi' şartının olmaması gerektiğini zira bu halde tazminat alacaklıları arasında mirasçı bakımından eşitsizliğe sebep olduğu gibi murisin saldırganında da haksız bir yarar sağladığını ileri sürmektedir (SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 119.) HATEMİ, maddi anlamda talep edilen bir *haksız karışma kazancının* söz konusu olduğu bir manevi tazminat davası bakımından mirasçının ileri sürmesine gerek olmadığını; mamafih murisin kişilik değerlerine yönelik bir ihlal nedeniyle açılacak davalarda muris tarafından talebin bulunması gerektiğini belirtmektedir (HATEMİ, *Miras*, s. 14). Manevi tazminat talebinin TBK madde 56/2'de yer aldığı gibi direkt mirasçı üzerinde doğduğu hallerde terekeye dahil bir haktan değil ve fakat mirasçılarının şahsında var olan alacak hakkından söz edilir (AYALP, *Sorumluluk*, s. 32; DURAL ve ÖZ, *Miras*, s. 15). Emk döneminde manevi tazminatın mirasçılara intikali hakkında 3444 sayılı kanun ile getirilen değişiklikler hakkında yorum ve eleştiriler için bkz.: Ahmet M. KILIÇOĞLU, "Manevi Tazminatın Mirasçılara İntikali Sorunu." *Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi* C.14 S.4 (1988): 39-44. (Lexpera, E.T.: 22/06/2025). s. 42-44.

³⁴⁶ KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 307; ÖZDEMİR, *Sorumluluk*, s. 201; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 305, 375; MARAŞLI DİNÇ, *Külli Halefiyet*, s. 27, 97; Ahu AYANOĞLU MORALI, "Mirasın Açılmasından Önce Mirasçılarının Tereke Borçlarından Sorumluluğunda Geçerli Temel İlkeler ve Bu Sorumluluğun Sınırlandığı Haller", *Prof. Dr. Özer Seliçi'nin Anısına Armağan*, BÜHFD, Özel Sayı, C. 11, S. 145-146, (2016): 555-586, s. 556-557. (E.T.: 12/06/2025. <https://www-jurix-com-tr.eu1.proxy.openathens.net/article/5842?u=0&c=0>). Eski kanun dönemi bakımından var olan tartışmalar hakkında detaylı bilgi için bkz.: KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 32-34.

³⁴⁷ KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 307; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 457; AYALP, *Sorumluluk*, s. 20; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 85, 586; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 375.

³⁴⁸ KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 3; AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 41; AYALP, *Sorumluluk*, s. 40, 54, 67; İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 565; ÖZDEMİR, *Sorumluluk*, s. 201; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 81, 586; ÖZTAN, *Miras*, s. 25 YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 376; AYANOĞLU MORALI, *Sorumluluk*, s. 562-563; Gamze TURAN BAŞARA, "Mirasçılarının Tereke Borçlarından Sorumluluğu Bağlamında Mirasbırakanın Kefalet Borcundan Sınırlı Sorumluluk". *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* C. 71, S. 3 (Ekim 2022): 1099-1123., s. 1107. E.T.: 03/05/2025. <https://doi.org/10.33629/auhfd.1148931>.

ile de sınırlı değildir; işlemiş ve de borç ödenene dek işleyecek faizler bakımından da mirasçılarının sorumluluğu söz konusu olur³⁴⁹. Alacaklının, asıl borçlunun TBK madde 83 gereği bizzat ifasında yararı söz konusuysa, bir başka anlatımla şahsen ifa edilmesi önem arz ediyorsa artık bu borcun mirasçılara geçtiği söylenemez; mirasçılardan borcun ifası istenemez³⁵⁰.

Mirasın intikaline ilişkin borçlar ise, murisin şahsından değil, mirasın açılmasını takiben mirasçılarının alanında doğar³⁵¹. TMK madde 507/2 hükmü; cenaze giderleri³⁵², murisle yaşayan ve murisin baktığı kimselerin üç aylık bakım giderleri³⁵³, terekenin mühürlenmesine, yazımına ve terekenin korunması için alınan önlemlere ilişkin giderler³⁵⁴ ile birlikte *murisin borçlarının* terekeden indirilecek değerler olduğunu belirtmiştir; bunlar intikal borçlarındandır³⁵⁵.

TMK madde 641/2, *terekenin borç ödemedenden acze düşmemesi* şartıyla anne ve baba yahut büyükanne ve büyükbabayla yaşayan ve emek yahut gelirini aileye özgüleyen torun ve ergin çocuklara verilecek uygun değerdeki tazminatı tereke

³⁴⁹ ÖZDEMİR, *Sorumluluk*, s. 193; AYANOĞLU MORALI, *Sorumluluk*, s. 569; AYALP, *Sorumluluk*, s. 54, 67; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 376. İİK madde 143/4 uyarınca muris hakkında borç ödemedenden acze ilişkin belge bulunması durumunda, belgede yazılı miktar bakımından faiz işlemez. YARGITAY, mirasçının dava tarihinden evvelki günler bakımından işlemiş faizden sorumluluğunun doğması için borçlunun usulüne uygun bir şekilde temerrüde düşürülmesi gerektiğini belirtmiştir (Y. 15. HD., E. 2012/7651, K. 2012/7473, T. 28/11/2012. (Erhan GÜNAY, *Miras Hukukunda Mirasçılarının Sorumluluğu ve Alacaklıların Korunması*, (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2019), s. 79).

³⁵⁰ KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 5; AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 41; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 459; TURAN BAŞARA, *Kefalet*, s. 1107; ANTALYA, *Miras*, s. 93; BİLGİN YÜCE, *Dava Arkadaşlığı*, s. 353-354; Cem BAYGIN, *Türk Miras Hukukunda Alacaklıların Korunması* (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2005), s. 27; KOCAR, *Sorumluluk*, s. 50; AYALP, *Sorumluluk*, s. 19, dn. 17, 31. Şahsen ifa gerektiren edimlere konser verme, bir tablo çizme, basketbol oyuncusunun maçta yer alması gibi edimler örnek olarak verilebilir (KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 5). Bu gibi hallerde artık TBK madde 136 uyarınca imkansızlık söz konusu olur ve borç sona erer (AYALP, *Sorumluluk*, s. 93). Bizzat ifa gerektirmeyen borçların intikali söz konusu olur (Y. 3. HD., E. 2013/1212, K. 2013/2269, T. 14/02/2013. (GÜNAY, *Sorumluluk*, s. 17).

³⁵¹ AYALP, *Sorumluluk*, s. 74.

³⁵² Cenaze giderlerinin ailenin ekonomik ve sosyal düzeyiyle orantılı olması, bu düzeyi aşmaması gerekir; taziyeyle dair giderler ise mirasçılarının kendi sorumluluğunda olup terekeden düşülmez (AYDOS, *Miras*, s. 72; Esat ŞENER, *Eski ve Yeni Miras Hukuku İki Cilt Bir Arada*, (Ankara: Sevinç Matbaası, 1981), s. 537). Cenaze giderleri hakkında detaylı bilgi için bkz.: AYALP, *Sorumluluk*, s. 75-76; ŞENER, *Miras*, s. 537; KOCAR, *Sorumluluk*, s. 83-84; BAYGIN, *Alacaklıların Korunması*, s. 34-35.

³⁵³ Murisle yaşayan ve murisin baktığı kimselerin üç aylık bakım giderleri hakkında detaylı bilgi için bkz.: AYALP, *Sorumluluk*, s. 78-81; BAYGIN, *Alacaklıların Korunması*, s. 35-36.

³⁵⁴ Terekenin mühürlenmesine ve yazımına dair giderler hakkında detaylı bilgi için bkz.: AYALP, *Sorumluluk*, s. 76-77; KOCAR, *Sorumluluk*, s. 84-85; BAYGIN, *Alacaklıların Korunması*, s. 35.

³⁵⁵ KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 307; ÖZDEMİR, *Sorumluluk*, s. 201; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 305, 375; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 86; TURAN BAŞARA, *Kefalet*, s. 1107; AYANOĞLU MORALI, *Sorumluluk*, s. 557-558.

borcuna dahil etmiştir; mamafih bu borç da esasen murisin borcu değildir, intikal borcudur³⁵⁶.

Bunlar gibi TMK madde 589/2 uyarınca terekenin korunmasına ilişkin giderler, murisin biriken ve terekede bulunan taşınmazlara ait vergi borçları ile yönetime dair giderler, resmi defterin tutulmasına dair giderler, vasiyetnamenin açılmasına dair giderler, tereke yöneticisi ile vasiyeti yerine getirme görevlisine ödenecek ücret, TMK madde 643/2 uyarınca ileride doğacak çocuğun annesinin muhtaç olması durumunda doğuma dek ödenecek geçim giderleri, TMK madde 674/2 uyarınca engelli çocuklar ile eğitimi devam eden çocuklara ödenecek giderler ile dul eşin katılım payı borcu da intikal borçlarındandır³⁵⁷.

Belirtmek gerekir ki terekenin esas değeri, aktifinden pasifi indirilerek tespit edilir³⁵⁸. Murisin bozucu şarta bağlı borçları şartın gerçekleşmemesi durumunda terekenin aktifinden düşülür; borcun geciktirici şarta bağlı olması durumunda ise terekenin aktifinden düşülmez³⁵⁹.

2.1.3 Mirasçı olma ehliyeti

2.1.3.1 Sağ olmak

Mirasçı olma ehliyeti, hak ehliyetinin bir uzantısıdır; bu ehliyetin temelinde de sağ olmak, yaşamak yer alır³⁶⁰. Bu anlamda TMK madde 580/1 şu şekilde düzenlenmektedir:

“Mirasçı olabilmek için mirasbırakanın ölümü anında mirasa ehil olarak sağ olmak şarttır.”

³⁵⁶ ÖZDEMİR, *Sorumluluk*, s. 201; KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 307; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 305, 375-376; MARAŞLI DİNÇ, *Külli Halefiyet*, s. 98; TURAN BAŞARA, 1108; AYANOĞLU MORALI, *Sorumluluk*, s. 557. TMK madde 641/2’de yer alan hükümle ilgili detaylı bilgi için bkz.: AYALP, *Sorumluluk*, s. 68-74 BAYGIN, *Alacaklıların Korunması*, s. 39-42.

³⁵⁷ KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 307; AYANOĞLU MORALI, *Sorumluluk*, s. 558; AYALP, *Sorumluluk*, s. 25; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 81, 586. Resmi defter tutulmasına dair giderler hakkında detaylı bilgi için bkz.: AYALP, *Sorumluluk*, s. 89-90; KOCAR, *Sorumluluk*, s. 95-98. Vasiyetnamenin açılması hakkında detaylı bilgi için bkz.: AYALP, *Sorumluluk*, s. 78. Tereke yöneticisi ile vasiyeti yerine getirme görevlisine ödenecek ücret hakkında detaylı bilgi için bkz.: AYALP, *Sorumluluk*, s. 86-89; KOCAR, *Sorumluluk*, s. 87. İleride doğacak çocuğun annesinin muhtaç olması durumunda doğuma dek ödenecek geçim giderleri hakkında detaylı bilgi için bkz.: AYALP, *Sorumluluk*, s. 81-82; ŞENER, *Miras*, s. 716. Engelli çocuklar ile eğitimi devam eden çocuklara ödenecek giderler hakkında Detaylı bilgi için bkz. AYALP, *Sorumluluk*, s. 83-86.

³⁵⁸ AYALP, *Sorumluluk*, s. 67.

³⁵⁹ AYALP, *Sorumluluk*, s. 67-68.

³⁶⁰ AYDOS, *Miras*, s. 8-9; GÖNENSAY, *Medeni*, s. 192, 201; KÖPRÜLÜ, *Miras*, s. 351; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 105.

Mirasçı, yukarıda da belirttiğimiz üzere yasal yahut atanmış mirasçıdır; murisin ölümü anında sağ olma koşulu, TMK madde 581/1 uyarınca vasiyet alacaklısı bakımından da aranmaktadır. Tüzel kişinin de mirasçı olabileceği göz önünde bulundurulduğunda aranan ‘sağ olma şartı’, tüzel kişinin kişilik kazanması ve bu kişiliğin, murisin öldüğü (mirasın açıldığı) anda mevcudiyetinin devam ediyor olması şeklinde açıklanabilir³⁶¹. Murisin ölümünden önce tasfiye edilen tüzel kişiler mirasçı olamazlar³⁶². Muristen önce ölen kimse mirasçı olamayacağı gibi murisle muhtemel mirasçının aynı anda öldüğü yahut ölüm anı belirlenemediği için TMK madde 29/2 uyarınca birlikte ölüm karinesinin uygulanmasını gerektiren hallerde de kişi mirasçı veya vasiyet alacaklısı olamaz³⁶³.

Mirasçı olabilmek için murisin ölümü esnasında sağ olmak koşulunun istisnası TMK madde 582 uyarınca cenindir. TMK madde 28/2’ye göre sağ doğmak koşuluyla hak ehliyeti, ana rahmine düştüğü an³⁶⁴ itibariyle elde edilir. TMK madde 582 tabiri caizse ceninin mirasçı olabilme hakkını saklı tutmuştur. TMK madde 643/1 uyarınca cenin doğana dek miras açılmaz, açılmışsa paylaşma yapılmaz; tam ve sağ doğum gerçekleştiğinde ceninin mirasçılığı geçmişe yürür ve muris öldüğünde sağ olduğu varsayılarak cenin mirasçı olur³⁶⁵. Mamafih maddenin ikinci fıkrası uyarınca çocuk ölü doğmuşsa murisin mirasçısı olamaz.

Kök içinde halefiyet; aynı zümre içinde murisin mirasçısının muristen önce ölmesi durumunda mirasın, muristen önce ölen kişinin altsoyuna intikalidir³⁶⁶. Ölen

³⁶¹ AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 218; İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 472; AYBAY ve AYBAY, *Miras*, s. 104; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 463.

³⁶² AYBAY ve AYBAY, *Miras*, s. 104; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 105. Ancak tasfiye halinde olma durumu tüzel kişiliğin mirasçılığına engel teşkil etmez (DURAL ve ÖZ, *Miras*, s. 375-376).

³⁶³ KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 254; AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 207; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 526; İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 471; OĞUZMAN, *Miras*, s. 309; HATEMİ, *Miras*, s. 148; GÖNENSAY, *Medeni*, s. 202; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 274-275; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 105, 460-461; ÇABRİ, *Miras 2*, s. 114.

³⁶⁴ Embriyonun tüpte döllemesi halinde de güncel yorum gereği sonucun değişmemesi gerekir (SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 106. Detaylı bilgi için bkz.: İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 473-474; ÇABRİ, *Miras 2*, s. 129). Babanın dondurulmuş spermi ile, baba öldükten sonra dölleme gerçekleştirildiğinde doğacak çocuğun mirasçılığına ilişkin tartışmalara dair detaylı bilgi için bkz: SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 106-107.

³⁶⁵ KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 258; AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 219, 279; ÇABRİ, *Miras 2*, s. 128-131; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 526; İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 570-571; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 302, 474; AYBAY ve AYBAY, *Miras*, s. 103; AYDOS, *Miras*, s. 9; GÖNENSAY, *Medeni*, s. 204; KÖPRÜLÜ, *Miras*, s. 352, 400; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 276; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 105-106, 460; MARAŞLI DİNÇ, *Külli Halefiyet*, s. 46-47, 96; TURAN BAŞARA, *Kefalet*, s. 1103; DURAL ve ÖZ, *Miras*, s. 374.

³⁶⁶ İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 471-472; HATEMİ, *Miras*, s. 147; AYBAY ve AYBAY, *Miras*, s. 103; KÖPRÜLÜ, *Miras*, s. 351; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 56; AYAN, *Miras*, s. 258; SEROZAN

mirasçının altsoyunun bulunmaması durumunda murisin aynı zümre içerisindeki yasal mirasçılarının (örneğin herhangi bir ölüme bağlı tasarruf yapmamış muris babanın tek mirasçılarının iki kızı ve bir oğlunun olması, oğlunun muristen önce ölmesi ve altsoyunun bulunmaması durumunda aynı zümre içinde bulunan iki kızın) miras paylarında artış gündeme gelir; aynı zümre içerisinde başka mirasçı bulunmaması durumunda ise (aynı örnekte muris babanın sadece bir oğlu olması durumunda) miras, sonraki zümrede bulunan mirasçılara geçer³⁶⁷.

Vasiyet alacaklıları ve atanmış mirasçılar için kök içinde halefiyet ilkesi uygulanmaz ve dolayısıyla muristen önce ölen vasiyet alacaklısının yahut atanmış mirasçının altsoyu mirasçı olamaz³⁶⁸. Bu halde mirasçı atanmasına dair tasarruf hüküm doğurmaz, tasarrufa konu olan kazandırma murisin *yasal mirasçılarının* mirasına eklenir³⁶⁹. Mamafih murisin, mirasçı atadığı veya vasiyet alacaklısı tayin ettiği kimsenin altsoyunun da kazandırmasından faydalanmasını istiyorsa buna yönelik olarak TMK madde 581/2 uyarınca yedek bir kazandırmada, bir başka ifadeyle yedek bir lehdar seçiminde bulunabilmesi de mümkündür.

TMK madde 580/2'ye göre mirasın açıldığı anda hayatta olan ancak mirasçı sonradan ölen mirasçının miras hakkı ölen mirasçının mirasçılarına kalacaktır. Burada kök içinde halefiyet kurumundan farklı olarak mirasçı, mirasın açıldığı anda hayattadır. Murisin mirasçısının yahut vasiyet alacaklısının, mirasın açılmasından sonra ölmesi durumunda da ölen mirasçının ve vasiyet alacaklısının mirasçıları murisin mirasçılarına karşı bir alacak hakkını haiz bulunur³⁷⁰.

Yukarıda murisin gaipliği halinde mirasçılığın nasıl tespit edileceğini belirtmiştik. Mirasçılardan birinin gaip olması durumunda neler olacağını da incelemek gerekir. Mirasçı hakkında bir gaiplik kararı verilmiş ve arından muris ölmüşse gaip ölmüş kabul edileceği için kendisine intikal edecek miras payı kök içinde

ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 105, 461. Murisin çocuğunun muristen önce ölmesi durumunda murisin çocuğunun çocuğu mirasçı olur mamafih murisin çocuğunun çocuğunun evlatlık olması durumunda evlatlık, murisin mirasçısı olamaz (KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 527).

³⁶⁷ KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 527-528; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 462.

³⁶⁸ İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 304; HATEMİ, *Miras*, s. 148; AYALP, *Sorumluluk*, s. 51; AYBAY ve AYBAY, *Miras*, s. 103-104; GÖNENSAY, *Medeni*, s. 203; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 274-275; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s.462-463; ÇABRİ, *Miras 2*, s. 123, 125; AYAN, *Miras*, s. 258.

³⁶⁹ KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 528; İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 472; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 304; OĞUZMAN, *Miras*, s. 310; SARI, *Miras*, s. 166; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s.463; ÖZTAN, *Miras*, s. 19.

³⁷⁰ İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 471-472; HATEMİ, *Miras*, s. 148; KÖPRÜLÜ, *Miras*, s. 352; GÖNENSAY, *Medeni*, s. 202; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 275; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 463; AYALP, *Sorumluluk*, s. 64; ÇABRİ, *Miras 2*, s. 127.

halefiyet ilkesi gereği altsoyuna yahut mirasçılarına intikal eder; gaibin mirasçılarının payı talep hakkı gündeme gelir³⁷¹. Mirasın açıldığı anda kişi hakkında henüz gaiplik kararı verilmemiş ancak ortada bulunmuyor ve sağ olup olmadığı bilinmiyor ise TMK madde 586/1'e göre kişinin miras payı resmen yönetilir³⁷². TMK madde 586/2 uyarınca kişinin sağ olmaması durumunda mirasçılar, gaiplik hakkında karar verilmesini ve miras payının teslimini talep edebilirler. Gaip mirasçının sonradan ortaya çıkması durumunda anılan mirasçı, miras sebebiyle istihkak davası açarak durumun ortadan kaldırılmasını sağlayabilir³⁷³. Miras Devlet'e kalmış dahi olsa gaibin yahut üstün hak sahibinin ortaya çıkması durumunda Devlet, iade ile yükümlüdür³⁷⁴.

Burada gaibin hem muris hem mirasçı olması noktasına da bir açıklık getirmek icap eder. TMK madde 587'ye göre gaibin mirasının mirasçılara intikalinin ardından gaibe bir başkasından miras düşmesi halinde, bu miras payı kendisine kalacak olanlar, ayrıyeten bir gaiplik kararı gerekmeksizin miras payının teslimini talep edebilirler³⁷⁵. Aynı şekilde gaibin mirasçılar da bu gaiplik kararına dayanabilirler.

2.1.3.2 Hak ehliyetini haiz olmak

TMK madde 577, mirasçılar ve vasiyet alacaklıları *mirasa ehil olmayanlar* harici herkes şeklinde tanımlamıştır. Nitekim TMK madde 580 ve 581'de de mirasçının *ehil* olması şart koşulmuştur. Mirasçı olabilmenin bir diğer koşulunu oluşturan ehliyet, hak ehliyetini haiz olmaktır; mirasçı olma bir hukuki işlem olmadığı için fiil ehliyetinin varlığı gerekmez³⁷⁶. Hak ehliyeti, gerçek veya tüzel kişinin hak ve

³⁷¹ AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 219; OĞUZMAN, *Miras*, s. 322; GÖNENSAY, *Medeni*, s. 210; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 282; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 457; ÇABRİ, *Miras 2*, s. 172-173.

³⁷² TMK madde 588/1 uyarınca gaibin miras payı on yıl resmen yönetilir veya gaip yüz yaşını doldurur ise Hazine'nin istemi üzerine kişi hakkında gaiplik kararı verilir. TMK madde 588/2 uyarınca gaipliğe ilişkin kararın verilebilmesi için gereken ilân süresinde tek bir hak sahibi dahi ortaya çıkmazsa, kural olarak gaibin mirası Devlete geçer. Belirtmek gerekir ki madde hükmü vasiyet alacaklıları bakımından uygulama alanı bulmaz (İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 467; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 316; OĞUZMAN, *Miras*, s. 321; ÇABRİ, *Miras 2*, s. 167).

³⁷³ AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 219.

³⁷⁴ KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 564; OĞUZMAN, *Miras*, s. 323; ÇABRİ, *Miras 2*, s. 198.

³⁷⁵ Detaylı bilgi için bkz: ÇABRİ, *Miras 2*, s. 175-178; ÖZTAN, *Miras*, s. 358-359; EREN ve YÜCER AKTÜRK, *Miras*, s. 443.

³⁷⁶ SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 109; TURAN BAŞARA, *Kefalet*, s. 1102; ÖZTAN, *Miras*, s. 14-15.

borçlara sahip olabilmesidir³⁷⁷. Mirasçı olabilmek için aranan hak ehliyeti, eşitlikçi bir temele sahiptir³⁷⁸.

TMK madde 28'e göre gerçek kişiler için kişiliğin başladığı an ile hak ehliyetini haiz olduğu an farklıdır; kişilik sağ olarak tamamen doğum ile başlamasına rağmen hak ehliyeti sağ doğmak kaydıyla ana rahmine düştüğü an kazanılır. Tüzel kişi şirket ve vakıflar tescil ile; dernekler ise TMK madde 59 uyarınca kuruluş bildirimlerini teslimle kişiliklerini kazanırlar. İleride doğacak çocuğun mirasçılığı ise, TMK madde 583'e göre muris tarafından yapılacak bir ölüme bağlı tasarruf ile söz konusu olabilir. Murisin henüz ana rahmine düşmemiş bir çocuğu art mirasçı yahut art vasiyet alacaklısı olarak ataması mümkündür; bu halde art mirasçının ikame anında en azından cenin olarak var olması gerekmektedir³⁷⁹.

Yukarıda belirttiğimiz üzere muris yalnız gerçek kişi olabilirken mirasçı gerçek yahut tüzel kişi olabilir. Tüzel kişinin *kanunen* mirasçı olduğu tek durum, TMK madde 501 uyarınca devletin mirasçılığıdır; Devlet harici tüzel kişiler hak ehliyetini haiz oldukları sürece vasiyet alacaklısı yahut atanmış mirasçı olabilirler³⁸⁰.

2.1.3.3 Mirastan yoksun kılınmış olmamak

Murisin farazi iradesi, favor testementi ilkesi de düşünüldüğünde mirasçılarıyla arasındaki ilişkinin sevgi ve saygı temelli olması ve bu ilişkinin onarılamayacak derecede bozulmamış olması önem taşır³⁸¹. Muris ile mirasçı arasındaki ilişkinin geri dönülemez şekilde yıpranmış olduğu hallerde murisin mirasçısına bir kazandırmada bulunmak istediğini varsaymak, farazi iradesine ve dolayısıyla da favor testementi ilkesine ters düşecektir³⁸². İşte bu gibi haller için TMK

³⁷⁷ İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 305; KÖPRÜLÜ, *Miras*, s. 351; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 276.

³⁷⁸ KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 258-259. Kişinin yabancı olması, vatandaşlıktan çıkması, çıkarılması yahut var olan vatandaşlığının iptali durumları hakkında detaylı bilgi için bkz.: KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 259-262; İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 476-481; ÖZTAN, *Miras*, s. 15; ANTALYA, *Miras*, s. 76-79.

³⁷⁹ AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 218; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 526; İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 473; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 303; OĞUZMAN, *Miras*, s. 309; AYBAY ve AYBAY, *Miras*, s. 103; GÖNENSAY, *Medeni*, s. 205; KÖPRÜLÜ, *Miras*, s. 352; TURAN BAŞARA, *Kefalet*, s. 1103; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s.462; ÇABRİ, *Miras 2*, s. 132-137; ÖZTAN, *Miras*, s. 15.

³⁸⁰ KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 2, 25, 258; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 529; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 305; OĞUZMAN, *Miras*, s. 310-311; Lütfü DALAMANLI, *Miras Hukuku Tatbikatı*, (Ankara: Ünal Matbaası, 1975), s. 286; DURAL ve ÖZ, *Miras*, s. 6, 375; HATEMİ, *Miras*, s. 146; AYBAY ve AYBAY, *Miras*, s. 36, 102; AYDOS, *Miras*, s. 2; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 276-277; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 108, 463; ÇABRİ, *Miras 2*, s. 39; ÖZTAN, *Miras*, s. 18.

³⁸¹ SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 464.

³⁸² SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 464; ANTALYA, *Miras*, s. 382.

madde 578, mirastan yoksunluk hallerini düzenlemiştir. Buna göre; murisi kasten ve hukuka aykırı bir şekilde öldüren³⁸³, öldürmeye teşebbüs eden³⁸⁴, *sürekli bir biçimde* ölüme bağlı bir tasarruf yapamayacak hale getiren veya murisin ölüme bağlı tasarruf yapmasını yahut yaptığı tasarruftan dönmesini korkutma, zorlama veya aldatma ile sağlayan/engelleyen yahut murisin artık tekrar yapamayacağı bir durum ve zamanda ölüme bağlı tasarrufunu kasten ve hukuka aykırı olarak bozan veya ortadan kaldıran kimse mirasçı olamaz, ölüme bağlı tasarruf ile hak elde edemez. Dolayısıyla kişi atanmış mirasçı olamayacağı gibi vasiyet alacaklısı da olamaz³⁸⁵. Bu haller sınırlı sayıda düzenlenmiş olup yorum yoluyla genişletilmesi mümkün değildir³⁸⁶.

Evleviyetle belirtmek gerekir ki maddede yer alan her hal için mirasçının hukuka aykırı davranması (kastı) aranmıştır, dikkatsizliği yahut tedbirsizliği veya meşru müdafaanın varlığı halinde yoksun kılınmasından bahsedilemez; bununla birlikte yoksunluk halini yaratan mirasçının ayırt etme gücünü haiz olması şarttır³⁸⁷.

³⁸³ Murisin öldürülmeye razı olması durumunun mirasçının yoksunluğuna sebep olmayacağı düşünülmektedir (AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 222; İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 484; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 534; ÇABRİ, *Miras 2*, s. 63-64; DURAL ve ÖZ, *Miras*, s. 380).

³⁸⁴ Teşebbüsün tam yahut eksik olması veya murisi öldüren yahut öldürmeye teşebbüs eden mirasçının suça iştirak eden sıfatını haiz olması, mirasçının fiilinin ceza hukuku terminolojisi kapsamında affa uğraması yahut soruşturmanın yer olmadığına karar verilmesi yoksunluğun mevcudiyetine engel teşkil etmez (KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 533; İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 484; AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 222; OĞUZMAN, *Miras*, s. 314; ÇABRİ, *Miras 2*, s. 62; EREN ve YÜCER AKTÜRK, *Miras*, s. 447-448; DURAL ve ÖZ, *Miras*, s. 380-381). Ancak taksirin varlığı, mirastan yoksunluğa sebep teşkil etmez (EREN ve YÜCER AKTÜRK, *Miras*, s. 447; AYAN, *Miras*, s. 261).

³⁸⁵ KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 262; AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 221; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 532; ÇABRİ, *Miras 2*, s. 51; İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 482; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 307; OĞUZMAN, *Miras*, s. 313; HATEMİ, *Miras*, s. 147; GÖNENSAY, *Medeni*, s. 198; KÖPRÜLÜ, *Miras*, s. 353, 355; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 214; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 464, 476. Yoksunluk halleri hakkında detaylı bilgi için bkz.: ÇABRİ, *Miras 2*, s. 60 vd.

³⁸⁶ KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 42, 263; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 533; İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 483; AYBAY ve AYBAY, *Miras*, s. 105; ÇABRİ, *Miras 2*, s. 54; GÖNENSAY, *Medeni*, s. 198; KÖPRÜLÜ, *Miras*, s. 354; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 211; TURAN BAŞARA, *Kefalet*, s. 1103; EREN ve YÜCER AKTÜRK, *Miras*, s. 447.

³⁸⁷ KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 264; AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 221-222; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 532; DALAMANLI, *Miras*, s. 281; ÇABRİ, *Miras 2*, s. 55, 61, 67-68, 73; İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 483; ANTALYA, *Miras*, s. 383; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 308; OĞUZMAN, *Miras*, s. 313-314; AYAN, *Miras*, s. 261; AYBAY ve AYBAY, *Miras*, s. 105; AYDOS, *Miras*, s. 9; EREN ve YÜCER AKTÜRK, *Miras*, s. 448; ÖZTAN, *Miras*, s. 344, 346; GÖNENSAY, *Medeni*, s. 198. Ceza yargılaması sonucu mirasçı hakkında mahkumiyet kararı verilmesi dahi kişi mirastan yoksun kılınabilir (İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 484; AYDOS, *Miras*, s. 10). Tüzel kişiler bakımından tüzel kişinin organındaki bir kimsenin mi yoksa genel olarak tüzel kişinin mi mirastan yoksun kalacağına ilişkin tartışmalar için bkz.: SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 467. ÖZTAN, tüzel kişinin kendisinin mirastan yoksun kılınması gerektiğini ifade etmektedir (ÖZTAN, *Miras*, s. 343) EREN ve YÜCER AKTÜRK, tüzel kişilerin TMK madde 50/2 ve 3 uyarınca yahut TBK madde 66 uyarınca adam çalıştıran sıfatı ile mirastan yoksun kılınmalarının söz konusu olacağını ifade etmektedir (DURAL ve ÖZ, *Miras*, s. 379; EREN ve YÜCER AKTÜRK, *Miras*, s. 46).

Mirastan yoksunluk kanunen *kendiliğinden* hüküm doğurur³⁸⁸. Mirastan yoksunluk *geçmişe etkili* olarak hüküm ifade eder; yoksunluk hali murisin ölümünden sonra dahi ortaya çıksa murisin öldüğü an (terekenin açıldığı an) itibariyle hüküm ve sonuç doğurur³⁸⁹.

Mirastan yoksunluk *kişisel ve nisbidir*; yalnız kendisine yoksunluk sebebi işlenen kişi ve bu sebebi yaratan kişi arasında ve sırf bu somut olay özelinde hüküm ve sonuç doğurur³⁹⁰. Örneğin bir kimse babasının ölümünün arından söz gelimi vasiyetini kasten ve hukuka aykırı olarak yırtar ise babasının mirasçısı olamaz mamafih annesinin mirasçısı olabilir zira yoksunluk nisbidir. Yoksunluk sebebini yaratan kişinin altsoyu yoksunluktan etkilenmez zira yoksunluk kişiseldir ve sanki yoksunluk sebebini yaratan kişi muristen önce ölmüş gibi yerini altsoyu, altsoyu yoksa zümre içindeki yasal mirasçılar, aynı zümre içinde mirasçı yok ise sonraki zümre mirasçıları alır³⁹¹. Belirtmek gerekir ki mirastan yoksunluğu nedeniyle altsoyunun mirasçı olabilmesi hali yalnız yasal mirasçılar için mümkündür; atanmış mirasçı yahut vasiyet alacaklısının altsoyunda kök içinde halefiyet ilkesi uygulanmaz³⁹². Mirastan yoksun kılınmış mirasçının evlatlığı için de kök içinde halefiyet ilkesi uygulanmaz³⁹³.

³⁸⁸ KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 262; AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 221, 225; ANTALYA, *Miras*, s. 382; ÇABRİ, *Miras 2*, s. 80-81; SARI, *Miras*, s. 92; HATEMİ, *Miras*, s. 124; EREN ve YÜCER AKTÜRK, *Miras*, s. 451; AYBAY ve AYBAY, *Miras*, s. 104; AYDOS, *Miras*, s. 42; GÖNENSAY, *Medeni*, s. 197; KÖPRÜLÜ, *Miras*, s. 353; İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 483, 487; DURAL ve ÖZ, *Miras*, s. 378; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 307, 309; OĞUZMAN, *Miras*, s. 317; TURAN BAŞARA, *Kefalet*, s. 1103; AYAN, *Miras*, s. 261. Mirastan yoksun olan kimse mirasçılık belgesini alır mamafih mirasçılık belgesine kişinin mirastan yoksun olduğu yazılır (SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 476-477; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 215).

³⁸⁹ İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 488; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 310; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 216; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 476; ÇABRİ, *Miras 2*, s. 80-81; EREN ve YÜCER AKTÜRK, *Miras*, s. 452; DURAL ve ÖZ, *Miras*, s. 386; AYAN, *Miras*, s. 261.

³⁹⁰ KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 265; AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 225; SARI, *Miras*, s. 163-164; AYBAY ve AYBAY, *Miras*, s. 106; ANTALYA, *Miras*, s. 385-386; AYDOS, *Miras*, s. 11; DURAL ve ÖZ, *Miras*, s. 386-387; AKINTÜRK ve ATEŞ, *Medeni*, s. 354; ÖZTAN, *Miras*, s. 348; GÖNENSAY, *Medeni*, s. 197, 200-201; KÖPRÜLÜ, *Miras*, s. 355; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 540; İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 488; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 310-311; OĞUZMAN, *Miras*, s. 317; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 216-217; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 108, 477-478; ÇABRİ, *Miras 2*, s. 94-96, 107 vd.; EREN ve YÜCER AKTÜRK, *Miras*, s. 452-453; AYAN, *Miras*, s. 262.

³⁹¹ KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 265; AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 224; SARI, *Miras*, s. 92; AYDOS, *Miras*, s. 11; GÖNENSAY, *Medeni*, s. 197, 200-201; KÖPRÜLÜ, *Miras*, s. 355; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 539; İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 488-489; OĞUZMAN, *Miras*, s. 317-318; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 216-217; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 477-478.

³⁹² AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 225; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 540-541; İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 489; OĞUZMAN, *Miras*, s. 318; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 217. Bu durumda yoksun kılınan lehine yapılan kazandırma hüküm ifade etmez, tasarrufa konu olan kazandırma murisin yasal mirasçılarının mirasına eklenir (OĞUZMAN, *Miras*, s. 318; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 478).

³⁹³ OĞUZMAN, *Miras*, s. 318.

TMK madde 578/2 uyarınca murisin affi³⁹⁴, mirastan yoksunluğu ortadan kaldır. Af, yenilik doğurucu bir haktır; dolayısıyla bir kere kullanılmayla tükenir ve aftan dönülemez³⁹⁵. Niteliği itibariyle af, şahsa bağlı bir hak olduğundan devri yahut mirasçılara intikali mümkün değildir; bizzat kullanılması gerekir³⁹⁶. Affi ispat edecek olan, affedildiğini iddiana eden mirasçının kendisidir³⁹⁷. Son olarak belirtmek gerekir ki murisin kasten ve hukuka aykırı olarak öldürülmesi yahut sürekli bir biçimde ölüme bağlı tasarruf yapamayacak hale getirilmesi veya öldükten sonra ölüme bağlı tasarrufunun kasten ve hukuka aykırı olarak yok edilmesi yahut bozulması, nitelikleri gereği affin söz konusu olmayacağı hallerdendir³⁹⁸.

Mirasçının, murisin vasiyetnamesini kasten ve hukuka aykırı bir biçimde yok etmesinin ardından bu vasiyetnamenin tamamen ve aynen tespit edilmesi durumunda, murisin ölüme bağlı tasarrufu yeniden tabiri caizse işlevsel hale geleceği için bu mirasçı mirastan yoksun olmayacak mamafih TMK madde 595 hükmü kapsamında zararları tazmin sorumluluğu söz konusu olacaktır³⁹⁹.

2.1.4 Mirasın intikali ve mirasın iktisabında külli halefiyet ilkesi

2.1.4.1 Mirasın açılması ve intikali

TMK madde 575/1, mirasın murisin ölümüyle açılacağını buyurmaktadır. Bir kimsenin ölümü hak ehliyetini sona erdirir ancak hukuki konum ve ilişkileri devam

³⁹⁴ Murisin affi bir duygu açıklamasıdır; şekle tabi değildir dolayısıyla örtülü olarak da yapılabilir ancak murisin af iradesini açıkladığı anda ayırt etme gücünü haiz olması ve yoksunluk sebebini bilmesi gerekir (KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 541-542; ANTALYA, *Miras*, s. 386; DURAL ve ÖZ, *Miras*, s. 387; ÇABRİ, *Miras 2*, s. 99-101; İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 490; EREN ve YÜCER AKTÜRK, *Miras*, s. 453; OĞUZMAN, *Miras*, s. 318-319; AYBAY ve AYBAY, *Miras*, s. 106; AYDOS, *Miras*, s. 11; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 217-218; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 478; AYAN, *Miras*, s. 263).

³⁹⁵ OĞUZMAN, *Miras*, s. 318; GÖNENSAY, *Medeni*, s. 200; KÖPRÜLÜ, *Miras*, s. 355; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 218; ÇABRİ, *Miras 2*, s. 99-100; ANTALYA, *Miras*, s. 386.

³⁹⁶ KÖPRÜLÜ, *Miras*, s. 355; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 478-479; ÇABRİ, *Miras 2*, s. 98.

³⁹⁷ GÖNENSAY, *Medeni*, s. 200; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 218.

³⁹⁸ AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 225; ÖZTAN, *Miras*, s. 347; İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 490; OĞUZMAN, *Miras*, s. 319; AYDOS, *Miras*, s. 10-11; GÖNENSAY, *Medeni*, s. 200; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 218.

³⁹⁹ SARI, *Miras*, s. 165-166. ÖZTAN, mirasçının murisin vasiyetini saklaması ama vasiyetin fotokopisinin bulunması durumunda dahi mirasçının mirastan yoksun kılınacağını ifade etmektedir (ÖZTAN, *Miras*, s. 346).

eder; dolayısıyla mülkiyetin, alacak ve borç ile zilyetliğin aktarımı gerekir aksi halde hayatın olağan akışında bir kararlık yahut kalıcılıktan söz edilemez⁴⁰⁰.

Bir kimsenin öldüğünü ve dolayısıyla mirasta hak sahibi bulunduğunu iddia eden, TMK madde 29/1 gereği iddiasını ispatla yükümlüdür. Ölüm karinesi ve gaiplik bakımından mirasın intikalinin hangi anda olacağının belirlenmesi gerekir. Ölüm karinesi bakımından mirasın mirasçılara intikali, ölüme dair kaydın düşüldüğü değil; olayın (kişinin ölümüne kesin gözle bakılan bir durum içinde kaybolmasının) gerçekleştiği an ile mirasçılarının tespiti yapılır ve bu tarih ile miras intikal eder⁴⁰¹. Gaiplikte de buna benzer bir durum mevcuttur. Gaiplik kararının verildiği tarih değil; son kez haber alınan veya ölüm tehlikesinin vuku bulunduğu tarih ile miras intikal edecektir⁴⁰².

Murisin öldüğü an; mirasçılarının ve terekenin tespitinde, taksim ile tenkis davalarında değer tespitinde, yetkili mahkemenin tespitinde ve uygulanacak hukuk bakımından önem taşır⁴⁰³. Evleviyetle murisin ölümünün gerçekleşmesi gerekir zira muris ölmeden mirasçılardan ve vasiyet alacaklılarından bahsedilemeyeceği gibi bunların hukuken korunan hakkından da söz edilemez⁴⁰⁴. Nitekim muris ölmeden bir terekenin varlığından da söz edilmez; murisin ölüm tarihi terekenin tespiti açısından da önemlidir zira bu tarihte var olan değerler doğrultusunda tereke tespit edilir⁴⁰⁵.

Murisin ölümüyle miras, derhal, kanunen ve kendiliğinden açılır; mirasçılarının tespit edildiği ve hak sahibi oldukları an işte bu andır⁴⁰⁶. Dolayısıyla mirasın açılması ile mirasın geçmesi (intikali) aynı ana denk düşer. İntikal edecek değerlerin devri

⁴⁰⁰ KÖPRÜLÜ, *Miras*, s. 9; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s.74; MARAŞLI DİNÇ, *Külli Halefiyet*, s. 24; ÇABRİ, *Miras 2*, s. 432.

⁴⁰¹ AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 207; MARAŞLI DİNÇ, *Külli Halefiyet*, s. 48; İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 462.

⁴⁰² İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 464; MARAŞLI DİNÇ, *Külli Halefiyet*, s. 48.

⁴⁰³ AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 207; KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 255; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 520; İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 462; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 301; OĞUZMAN, *Miras*, s. 304-305; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 40-41; AKINTÜRK ve ATEŞ, *Medeni*, s. 352; ÖZTAN, *Miras*, s. 14; EREN ve YÜCER AKTÜRK, *Miras*, s. 428-429; ANTALYA, *Miras*, s. 377.

⁴⁰⁴ KÖPRÜLÜ, *Miras*, s. 350-351; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s.452.

⁴⁰⁵ KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 256; AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 207; AYALP, *Sorumluluk*, s. 45; AYBAY, *Miras*, s. 100; AKINTÜRK ve ATEŞ, *Medeni*, s. 352; ÖZTAN, *Miras*, s. 14; KÖPRÜLÜ, *Miras*, s. 350; MARAŞLI DİNÇ, *Külli Halefiyet*, s. 47; ANTALYA, *Miras*, s. 378.

⁴⁰⁶ AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 206; İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 461; AYBAY ve AYBAY, *Miras*, s. 99; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 273; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s.453; MARAŞLI DİNÇ, *Külli Halefiyet*, s. 18, 46.

normal şartlar altında özel usulü gerektirse dahi mirasın intikalinde külli halefiyet gereği bu şartlar aranmaz⁴⁰⁷.

TMK madde 576/1'e göre miras, murisin tüm malvarlığı için son yerleşim yerinde açılır. Murisin son yerleşim yeri ile öldüğü yer ve mal varlıklarının bulunduğu yer aynı olmayabilir. Söz gelimi muris Eskişehir'de yaşamakta, Ankara'da mal varlıkları bulunmakta ama Sivas'ta ölmüşse, yetkili mahkeme Eskişehir olacaktır. Çünkü esas alınan murisin son yerleşim yeri mahkemesidir⁴⁰⁸. TMK madde 576/2 uyarınca murisin tasarruflarının tenkisi yahut iptali, mirasın kabulü yahut reddi, mirasın paylaşılması ve miras sebebiyle istihkak davaları da burada görülür⁴⁰⁹.

2.1.4.2 Mirasın iktisabında külli halefiyet ilkesi

Mirasın iktisabını hükme bağlayan TMK madde 599, şu şekilde düzenlenmiştir:

“Mirasçılar; mirasbırakanın ölümü ile mirası bir bütün olarak, kanun gereğince kazanırlar.

Kanunda öngörülen ayrık durumlar saklı kalmak üzere mirasçılar; mirasbırakanın aynî haklarını, alacaklarını, diğer malvarlığı haklarını, taşınır ve taşınmazlar üzerindeki zilyetliklerini⁴¹⁰ doğrudan doğruya kazanırlar...”

Evleviyetle belirtmek gerekir ki miras hukukunda külli halefiyetin tabiri caizse *doğması için* bir gerçek kişinin ölmesi gerekir⁴¹¹. Zira yukarıda da belirttiğimiz üzere tüzel kişiler muris olamazlar. Külli halefiyet ilkesi mirasın intikalinde; mirasın bir bütün olarak kazanılması, kendiliğinden kazanılması, doğrudan doğruya kazanılması

⁴⁰⁷ AYBAY ve AYBAY, *Miras*, s. 99-100; MARAŞLI DİNÇ, *Külli Halefiyet*, s. 25.

⁴⁰⁸ AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 210; KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 257; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 520-521; İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 469; ANTALYA, *Miras*, s. 378-380; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 300; OĞUZMAN, *Miras*, s. 306-307; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 274; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s.455.

⁴⁰⁹ TMK madde 576/2'de sayılan davalar sınırlı sayıda değildir; resmi defter tutulması yahut resmi tasfiyeye ilişkin talepler, terekenin ve hak sahiplerine intikalin korunmasına dair talepler de murisin son yerleşim yeri mahkemesinde görülür (ÖZTAN, *Miras*, s. 336-337; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 300; OĞUZMAN, *Miras*, s. 307; KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 257; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s.455; AYBAY ve AYBAY, *Miras*, s. 100-101; bkz.: HMK madde 11/a). Görevli mahkeme HMK madde 2, 382 ve 383 uyarınca çekişmesiz yargı işi söz konusu ise sulh hukuk mahkemesi, aksi halde asliye hukuk mahkemesidir.

⁴¹⁰ Murisin kazandırıcı zamanaşımına dair zilyetliğinden mirasçılar da faydalanır (AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 41; AYBAY ve AYBAY, *Miras*, s. 9; ULUSU KARATAŞ, *Halefiyet*, s. 369-370). TMK madde 763 gereği zilyetliğin devri için gerekli işlemlerin yapılması gerekmeksizin iktisap söz konusu olur (AYALP, *Sorumluluk*, s. 21). Murisin kötüniyetli bir şekilde zilyet olduğu durumlarda bu zilyetlik mirasçılara geçmez (AYALP, *Sorumluluk*, s. 22). Külli halefiyet ilkesi gereği zilyetliğin işlem gerekmeksizin geçmesine ilişkin detaylı bilgi için bkz.: AYALP, *Sorumluluk*, s. 21-22.

⁴¹¹ İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 301; MARAŞLI DİNÇ, *Külli Halefiyet*, s. 18; AKINTÜRK ve ATEŞ, *Medeni*, s. 351.

ve mirasçılar arası müteselsil ve kişisel sorumluluk prensiplerinin temel kaynağıdır⁴¹². Nitekim aşağıda inceleneceği üzere miras ortaklığı bakımından mirasçılar arasında elbirliği mülkiyetinin varlığı da külli halefiyet ilkesinin bir sonucudur⁴¹³.

Mirasın küll (bir bütün) halinde kazanılması, bir başka anlatımla mirasın iktisabında külli halefiyet, murisin aktif ve pasiflerinin birbirinden ayrılmaksızın tamamen intikal etmesini zorunlu kılar. Mirasçı mirasın aktifini kabul edip pasifini reddetmek seçeneğini haiz değildir⁴¹⁴. SEROZAN ve ENGİN'in belirttiği gibi tabiri caizse “*her nimetin bir külfeti olur*”; sırf hakların iktisap edip borçların iktisap etmemesi mümkün değildir⁴¹⁵. Aktiflerin küll halinde iktisabı mirasın sahipsiz kalmasını önlerken pasifler için de aynı ilkenin uygulanması alacaklıların korunmasını sağlar⁴¹⁶. Bu denli koruma sağlayan bir mekanizma olan külli halefiyet, murisin ölüme bağlı tasarrufu ile yok sayılmaz, değiştirilemez⁴¹⁷.

Mirasın iktisabı murisin ölümü neticesinde kanun gereği ve külli halefiyet ilkesinin bir sonucu olarak *doğrudan doğruya ve kendiliğinden* gerçekleşir⁴¹⁸. Külli halefiyet ilkesi gereği terekenin iktisabı birimlere ayrılmaz, ayrı ayrı paylaşılmaz; bir bütün halinde, eksiksiz bir şekilde, teslim tescil veya temlik olmaksızın mirasçılara intikal eder; intikalin ardından devre ilişkin yapılan işlemler bildirici nitelik taşır⁴¹⁹.

⁴¹² OĞUZMAN, *Miras*, s. 5; SARI, *Miras*, s. 22; AYALP, *Sorumluluk*, s. 43; KÖPRÜLÜ, *Miras*, s. 368; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 300; MARAŞLI DİNÇ, *Külli Halefiyet*, s. 18; TURAN BAŞARA, *Kefalet*, s. 1100.

⁴¹³ KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 309; OĞUZMAN, *Miras*, s. 7; SARI, *Miras*, s. 22; MARAŞLI DİNÇ, *Külli Halefiyet*, s. 23.

⁴¹⁴ AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 40; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 11; OĞUZMAN, *Miras*, s. 4; SARI, *Miras*, s. 22; AYALP, *Sorumluluk*, s. 37; ANTALYA, *Miras*, s. 93; AYBAY ve AYBAY, *Miras*, s. 10; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 300, 375; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 509; MARAŞLI DİNÇ, *Külli Halefiyet*, s. 23, 92, 97; TURAN BAŞARA, *Kefalet*, s. 1100; EREN ve YÜCER AKTÜRK, *Miras*, s. 472.

⁴¹⁵ SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 81, 85.

⁴¹⁶ KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 305; AYALP, *Sorumluluk*, s. 18, 44; MARAŞLI DİNÇ, *Külli Halefiyet*, s. 24, 102, 106; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 45; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 72, 75-76, 500, 503; ULUSU KARATAŞ, *Halefiyet*, s. 358-359.

⁴¹⁷ KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 53, 675; İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 74-75; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 73, 76, 78-79, 504; EREN ve YÜCER AKTÜRK, *Miras*, s. 19; ÖZTAN, *Miras*, s. 22; DURAL ve ÖZ, *Miras*, s. 20; ULUSU KARATAŞ, *Halefiyet*, s. 359.

⁴¹⁸ KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 275; AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 37, 227; SARI, *Miras*, s. 21; AYALP, *Sorumluluk*, s. 18, 38, 43, 51; AYBAY ve AYBAY, *Miras*, s. 10, 111; AYDOS, *Miras*, s. 1-2; GÖNENSAY, *Medeni*, s. 191; KÖPRÜLÜ, *Miras*, s. 9, 366-367; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 592; İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 72; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 12; OĞUZMAN, *Miras*, s. 337; ÖZDEMİR, *Sorumluluk*, s. 191; ULUSU KARATAŞ, *Halefiyet*, s. 358-359; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 302; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 499; TURAN BAŞARA, *Kefalet*, s. 1101.

⁴¹⁹ KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 26, 306; AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 37, 228; SARI, *Miras*, s. 20; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 41; ÇABRİ, *Miras 2*, s. 425-426; OĞUZMAN, *Miras*, s. 338-339; MARAŞLI DİNÇ, *Külli Halefiyet*, s. 52; ÖZTAN, *Miras*, s. 21; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 75, 502-503. İstisnai durumlarda mirasçının özel halefiyeti söz konusu olabilir (Detaylı bilgi

Dolayısıyla mirasın iktisabında *doğrudan doğruyalık*, mirasçılarının murisin aynı haklarını, taşınmaz ve taşınırları üzerindeki zilyetliği, alacaklarını ve diğer malvarlığı haklarını zilyetlik iradelerinden bağımsız olarak, hiçbir işleme (taşınırların teslimine, taşınmazların tesciline ve alacağın devrine) gerek kalmaksızın iktisap etmeleri sonucunu doğurur⁴²⁰. Murisin mirası *kendiliğinden* kazanılır; dolayısıyla kişinin mirasçı olması için açık veya zımni bir kabul beyanı gerekmediği gibi mirasçı olduğunu, murisin öldüğünü bilmesi dahi gerekmez; ayırt etme gücünü haiz olması dahi aranmaz⁴²¹. Mirasın herhangi bir işlem gerekmeksizin kazanılması, aleniyet (kamuya açıklık) ile belirlilik ilkeleriyle örtüşmez ancak gerek mirasçının gerek murisin alacaklılarının korunması açısından bu, önemli bir kuraldır⁴²². Dolayısıyla eşitlikçi ve güvenli olmanın yanı sıra kendiliğindenlik ve doğrudan doğruyalık, aynı zamanda pratik ve yararlı bir çözüm sağlar⁴²³.

Murisin borçları ve dolayısıyla murisin kefalet borcu bakımından da kendiliğindenlik ve doğrudan doğruyalık söz konusu olur; dolayısıyla kefalet borcu,

için bkz.: ÇABRİ, *Miras* 2, s. 445-448); TMK madde 356 kapsamında muris kiracının yakınlarının, murisin kiracı olduğu dairede oturma hakkı böyledir (AYALP, *Sorumluluk*, s. 42; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 80, 506; MARAŞLI DİNÇ, *Külli Halefiyet*, s. 53). Bunun gibi 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu (13/12/1951-7981) madde 19, eser sahibinin ölmesiyle manevi hakların kimler eliyle kullanılabileceğini özel olarak tayin etmiştir (MARAŞLI DİNÇ, *Külli Halefiyet*, s. 54). Özel halefiyet ve özel intikale ilişkin detaylı bilgi ve örnekler için bkz.: MARAŞLI DİNÇ, *Külli Halefiyet*, s. 54-55; AYALP, *Sorumluluk*, s. 42-43; ANTALYA, *Miras*, s. 97-98; ULUSU KARATAŞ, *Halefiyet*, s. 374-380.

⁴²⁰ KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 26, 276, 305-306; AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 37; SARI, *Miras*, s. 22; AYALP, *Sorumluluk*, s. 20-21, 38-40, 52; AYBAY ve AYBAY, *Miras*, s. 10; AYDOS, *Miras*, s. 1-2; GÖNENSAY, *Medeni*, s. 235; AKINTÜRK ve ATEŞ, *Medeni*, s. 357; KÖPRÜLÜ, *Miras*, s. 367; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 42; İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 72-73, 508; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 432-433; ULUSU KARATAŞ, *Halefiyet*, s. 360, 369; OĞUZMAN, *Miras*, s. 338-339; ÖZDEMİR, *Sorumluluk*, s. 192, 199; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 304; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s.499; MARAŞLI DİNÇ, *Külli Halefiyet*, s. 45, 102; TURAN BAŞARA, *Kefalet*, s. 1101; AYANOĞLU MORALI, *Sorumluluk*, s. 562; ÇABRİ, *Miras* 2, s. 426; ÖZTAN, *Miras*, s. 21-23; EREN ve YÜCER AKTÜRK, *Miras*, s. 473-474; DURAL ve ÖZ, *Miras*, s. 17.

⁴²¹ AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 37, 227; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 675-676; ÇABRİ, *Miras* 2, s. 427-430; AKINTÜRK ve ATEŞ, *Medeni*, s. 357; İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 72; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 11, 340, 430; OĞUZMAN, *Miras*, s. 8, 337-338; ÖZDEMİR, *Sorumluluk*, s. 199; SARI, *Miras*, s. 22; Erhan GÜNAY, Tereke Borcundan Mirasçıların Müteselsil Sorumluluğu, *Terazi Hukuk Dergisi*, C. 14, S. 157 (Eylül 2019): 1814-1820. (Jurix, E.T.: 22/06/2025), s. 1815; AYALP, *Sorumluluk*, s. 18, 39, 44; GÖNENSAY, *Medeni*, s. 231; KÖPRÜLÜ, *Miras*, s. 9; AYANOĞLU MORALI, *Sorumluluk*, s. 563; MARAŞLI DİNÇ, *Külli Halefiyet*, s. 25, 108; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s.72-73, 499; EREN ve YÜCER AKTÜRK, *Miras*, s. 20, 472-473; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 45, 49, 302. Fransız ve Alman hukuk sisteminde mirasın intikali için mirasçıların kabul iradesinin varlığı gerekirken İsviçre ve Türk hukuk sistemine göre miras, mirasçıların kabul iradesi gerekmeksizin (kendiliğinden) geçer (YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 299).

⁴²² ULUSU KARATAŞ, *Halefiyet*, s. 369-370

⁴²³ SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 72, 75-76, 500, 503.

herhangi bir borçlar hukuku işlemi, borcun devri veya üstlenilmesine gerek kalmaksızın intikal edecektir⁴²⁴.

Yukarıda belirttiklerimizi tek bir cümlede ifade etmek gerekirse murisin mirasçılarının mirası kazanmaları kural olarak irade beyanlarından bağımsız ve herhangi bir işleme gereke olmaksızın söz konusu olur. Mamafih buradaki *mirasçı* ifadesinden ne anlaşılması gerektiği ve bu şekilde iktisabının kimler için vuku bulacağının incelenmesi gerekir.

Halefiyet⁴²⁵ kanuni veya iradi ve külli veya cüz'i olmak üzere farklı şekillerde tasnif edilebilir. Miras hukukunda kanuni halefiyet, murisin ölümüyle birlikte mirasın yasal mirasçılara intikali iken iradi halefiyet, murisin yaptığı bir ölüme bağlı tasarrufu ile ortaya çıkan iradesidir⁴²⁶. Miras hukuku hariç malvarlığı hukuku esasen cüz'i halefiyet ilkesi temellidir; zira kamuya açıklık ilkesi gereği işlemlerde kanuni şekil şartlarının varlığı esastır⁴²⁷. Miras hukukunda külli halefiyet kurarken cüz'i halefiyet bir istisnadır⁴²⁸. Külli halefiyet yukarıda açıklandığı üzere kazanımın kendiliğinden ve doğrudan doğruya olması sonucunu doğururken cüz'i halefin kazanımı tescil, temlik ve teslime bağlıdır⁴²⁹.

Miras hukukunda külli halefiyetin söz konusu olduğu kimseler, bir başka ifadeyle murisin *külli halefleri* yasal ve atanmış mirasçılardır; vasiyet alacaklısı

⁴²⁴ KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 307; AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 250; AYALP, *Sorumluluk*, s. 38-39, 51; ÇABRİ, *Miras* 2, s. 431; AYBAY ve AYBAY, *Miras*, s. 112; GÖNENSAY, *Medeni*, s. 231; KÖPRÜLÜ, *Miras*, s. 9-10, 367; KOCAYUSUFAŞAOĞLU, *Miras*, s. 42; İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 73; ERDOĞAN, *Sorumluluk*, s. 291, 308; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 12, 345; OĞUZMAN, *Miras*, s. 8; ÖZDEMİR, *Sorumluluk*, s. 192; EREN ve YÜCER AKTÜRK, *Miras*, s. 21; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 44-45, 48-49; MARAŞLI DİNÇ, *Külli Halefiyet*, s. 97; AYANOĞLU MORALI, *Sorumluluk*, s. 562. YARGITAY, da kararlarında bu durumun külli halefiyet ilkesi gereği söz konusu olacağını açıkça belirtmiştir (bkz.: Y. 11. HD., E. 2006/312, K. 2006/1299, T. 13/02/2006; Y. 11. HD., E.1985/1374, K. 1985/1557, T. 19/03/1985; Y. 19. HD., E. 1994/367, K. 1994/12458, T. 13/12/1994 (BİLGİN, *Kefalet*, s. 681, 684).

⁴²⁵ Dar anlamda halefiyet, bir kimseye ait borcu ifa edenin o kişinin haklarına sahip olması iken geniş anlamda halefiyet, bir kimsenin hukuki bir olay sonucu intikali caiz hukuki ilişkilerinin bir başkasına geçmesidir (İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 70-71; AYALP, *Sorumluluk*, s. 37).

⁴²⁶ SARI, *Miras*, s. 19; AYALP, *Sorumluluk*, s. 37.

⁴²⁷ AYALP, *Sorumluluk*, s. 37; KÖPRÜLÜ, *Miras*, s. 12; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s.79.

⁴²⁸ OĞUZMAN, *Miras*, s. 4; SARI, *Miras*, s. 20; HATEMİ, *Miras*, s. 14; AYALP, *Sorumluluk*, s. 40; MARAŞLI DİNÇ, *Külli Halefiyet*, s. 52.

⁴²⁹ KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 26; AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 39; KÖPRÜLÜ, *Miras*, s. 12; İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 71, 75; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 12; OĞUZMAN, *Miras*, s. 9; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 45; ÖZTAN, *Miras*, s. 23.

(kendisine belirli bir mal bırakılan kimse) cüzi haleftir⁴³⁰. Vasiyet alacaklısının cüzi halef olarak değerlendirilmemesi gerektiğini ifade eden görüşler de mevcuttur⁴³¹.

Miras, murisin ölümüne bağlı tasarrufu ile terekesindeki mallar için vasiyet alacaklısı belirlemiş dahi olsa küllen *mirasçılara* intikal eder; mirasçılar vasiyet alacaklısına karşı vasiyeti yerine getirmekle yükümlü olurlar⁴³². YARGITAY, bir kararında⁴³³ TMK madde 599 kapsamında mirasçının terekeyi kazanmasının yalnız yasal mirasçılar açısından söz konusu olduğunu ifade etmiştir. Kanaatimizce bu ifadeye katılmak mümkün değildir zira mirasçıların, murisin mirasını kendiliğinden iktisabı hem yasal hem TMK madde 599/3 kapsamında atanmış mirasçılar için söz konusu olur. Ancak vasiyet alacaklısı bakımından daha farklı bir sonuç söz konusu olur. Mirasçının murisin mirasını iktisabı sui generis bir hak olup niteliği itibarıyla ayni hakka benzer⁴³⁴. Vasiyet alacaklısı da hakkını murisin ölümüyle kazanır ancak mirasçılar gibi kendiliğinden ve doğrudan doğruya iktisap eden bir ayni hak sahibi olmaz; TMK madde 600/1 gereği mirasçılara karşı ileri sürebileceği şahsi bir alacak (talep) hakkı sahibi olur⁴³⁵. Dolayısıyla vasiyet alacaklısına hakkın devri, borçlar

⁴³⁰ KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 26, 275, 305; AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 38, 228; SARI, *Miras*, s. 19; HATEMİ, *Miras*, s. 156; AYALP, *Sorumluluk*, s. 37, 40, 49, 63; GÖNENSAY, *Medeni*, s. 3; KÖPRÜLÜ, *Miras*, s. 12-14; ANTALYA, *Miras*, s. 91; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 47, 52; İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 71, 74, 509, 558; DURAL ve ÖZ, *Miras*, s. 16, 19; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 13-14; OĞUZMAN, *Miras*, s. 337; ÖZDEMİR, *Sorumluluk*, s. 199; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 77-78, 505; MARAŞLI DİNÇ, *Külli Halefîyet*, s. 24; AYANOĞLU MORALI, *Sorumluluk*, s. 561-562; EREN ve YÜCER AKTÜRK, *Miras*, s. 20, 472; ÖZTAN, *Miras*, s. 21, 23; ULUSU KARATAŞ, *Halefîyet*, s. 360.

⁴³¹ DURAL ve ÖZ, vasiyet alacaklılarının murisin değil, *mirasçıların* cüz'î halefi olduklarını zira talebin mirasçılara yapıldığını belirtmektedir (DURAL ve ÖZ, *Miras*, s. 19; benzer şekilde bkz.: MARAŞLI DİNÇ, *Külli Halefîyet*, s. 50). AYİTER ve KILIÇOĞLU burada tam olarak bir cüzi halefîyetten bahsedilemeyeceğini zira özünde bir *halefîyet* kurumunun dahi vuku bulmadığını ifade etmektedir (AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 39). OĞUZMAN, vasiyet alacaklısı murisin ölümü ile doğrudan hak sahibi olmadığı için cüzi halef olarak dahi dikkate alınmaması gerektiğini belirtmektedir (OĞUZMAN, *Miras*, s. 9). İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, vasiyet alacaklısının bir alacak hakkı sahibi olduğunu ve dolayısıyla cüzi halef olarak ifade edilmesinin doğru olmadığını belirtmektedir (İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 71). KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, vasiyet alacaklısının cüzi halef olduğunu ancak murisin cüzi halefi olmadığını; vasiyet borçlusuna bir başka ifadeyle kural olarak mirasçılara cüzi halef konumunda olduğunu belirtmektedir (KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 51).

⁴³² AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 38; İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 73, 75.

⁴³³ Y. 3. HD., E. 2013/9040, K. 2013/12823, T. 17/09/2013.

⁴³⁴ AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 38.

⁴³⁵ KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 26, 276, 304; AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 39, 229; HATEMİ, *Miras*, s. 157; AYALP, *Sorumluluk*, s. 41; DURAL ve ÖZ, *Miras*, s. 19; GÖNENSAY, *Medeni*, s. 203, 236-237; KÖPRÜLÜ, *Miras*, s. 368-369; ÖZTAN, *Miras*, s. 24; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 51, 595; İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 75, 472; OĞUZMAN, *Miras*, s. 9, 341; ÖZDEMİR, *Sorumluluk*, s. 199; ULUSU KARATAŞ, *Halefîyet*, s. 361; MARAŞLI DİNÇ, *Külli Halefîyet*, s. 50, 52-53; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 73, 43, 499, 505; GÜNAY, *Müteselsil*, s. 1814-1815. TMK madde 601/2 uyarınca sigorta vasiyeti alacaklısı sigorta sözleşmesinden doğan talep hakkını sigortacıya karşı direkt kullanabilir; burada yine bir alacak hakkı mevcuttur ancak hak *temlik gereksiz* kazanılır (İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 76; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s.78; MARAŞLI DİNÇ, *Külli Halefîyet*, s. 50).

hukukunun genel kurallarına tabidir ve tescil, temlik ve teslim gibi işlemlerin varlığı gerekir⁴³⁶. Zira atanmış mirasçı yasal mirasçılarla beraber miras ortaklığına dahil olurken vasiyet alacaklısı teknik anlamda bir mirasçı değildir⁴³⁷.

Tek bir mirasçı bulunması durumunda terekeye ait değerlerin paylaştırılması ve yönetimi hususunda bir problem doğmaz zira tek mirasçı murisin tüm mirasını iktisap eder ve terekenin borçlarından kişisel malvarlığıyla sorumlu olur⁴³⁸. Birden fazla (yasal ve/veya atanmış) mirasçı⁴³⁹ bulunması durumunda ise TMK madde 640/1'e göre bu mirasçılar arasında, terekede bulunan tüm hak ve borçları içeren zorunlu bir ortaklık cereyan eder; *kanundan ve kendiliğinden* oluşan bu ortaklık miras ortaklığıdır⁴⁴⁰. Murise ait ferdi mülkiyet, birden fazla mirasçı olması durumunda külli halefiyetin bir sonucu olarak toplu mülkiyete dönüşür⁴⁴¹.

Miras ortaklığı terekenin sahipsiz kalmasını ve terekeye dahil değerlerin zarar görmesini önlerken aynı zamanda murisin ve mirasçıların alacaklılarını da koruma amacı gütmektedir⁴⁴²; herhangi bir kişisel ilişkinin, hukuki işlemin yahut güven bağlılığının bulunmadığı, mirasın korunması ve en elverişli anda paylaşımı harici

⁴³⁶ AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 40, 229; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 51; OĞUZMAN, *Miras*, s. 341.

⁴³⁷ AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 39; AYALP, *Sorumluluk*, s. 49; KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 26; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 299-300; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 109, 499.

⁴³⁸ KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 25, 306, 310; AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 227; SARI, *Miras*, s. 22, 24; HATEMİ, *Miras*, s. 142-143; AYALP, *Sorumluluk*, s. 52, 58; AYBAY ve AYBAY, *Miras*, s. 126; KÖPRÜLÜ, *Miras*, s. 16; İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 557; OĞUZMAN, *Miras*, s. 10; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 363; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 569. Tek bir mirasçı bulunması durumunda SEROZAN ve ENGİN'in tabirine göre 4K kuralı vuku bulur: Konfüzyon (alacaklı ve borçlu sıfatları birleştikinden mirasçının murise olan borcu düşer); Konsolidasyon (mirasçıya tanınmış sınırlı aynı hak düşer zira aynı hak ile mülkiyet mirasçıda birleşir); Kompansasyon (mirasçı, murisin alacağına dair taka yetkisini kullanabilir zira karşılıklılık ögesi eksik bulunmaz; Konvalesans (murisin eşyasında birden çok mirasçı bakımından var olan tasarruf yetkisinin eksikliği ortadan kalkar) (SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 77, 504-505, 569).

⁴³⁹ Tek mirasçıyla beraber ön mirasçı veya art mirasçının varlığı yahut bir vasiyet alacaklısının bulunması, miras ortaklığının cereyan etmesine sebep olmaz (KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 310; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 365).

⁴⁴⁰ KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 309-311; AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 38-39, 227, 266, 269; SARI, *Miras*, s. 22; ÇABRİ, *Miras 2*, s. 440; HATEMİ, *Miras*, s. 142-143; AYALP, *Sorumluluk*, s. 58; AYBAY ve AYBAY, *Miras*, s. 126; DALAMANLI, *Miras*, s. 397; GÖNENSAY, *Medeni*, s. 313; KÖPRÜLÜ, *Miras*, s. 16, 397; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 43-44; ANTALYA, *Miras*, s. 93-94, 477; İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 73, 509; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 429; OĞUZMAN, *Miras*, s. 379; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 49, 364-365. SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 89, 569-570; EREN ve YÜCER AKTÜRK, *Miras*, s. 21, 503-505; MARAŞLI DİNÇ, *Külli Halefiyet*, s. 26, 95; ÖZTAN, *Miras*, s. 24; Sezer ÇABRİ, *Miras Hukuku Şerhi (TMK m. 640-682)*, C. 3 (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2023), s. 4-5; DURAL ve ÖZ, *Miras*, s. 461; AYAN, *Miras*, s. 295.

⁴⁴¹ AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 269.

⁴⁴² KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 275; AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 268; AYALP, *Sorumluluk*, s. 58; AYBAY ve AYBAY, *Miras*, s. 127; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 430; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 363.

üstün bir amacın izlenmediği bir ortaklıktır⁴⁴³. Miras ortaklığı tüzel kişiliği haiz bulunmaz ve dolayısıyla iş ve işlemler organlar değil bizzat mirasçılar aracılığıyla yürütülür⁴⁴⁴.

TMK madde 640/2 uyarınca ve külli halefiyet ilkesinin bir sonucu olarak mirasçılar arasında (miras ortaklığında) *elbirliği (iştirak) ile hak sahipliği*⁴⁴⁵ doğar ve tereke üzerinde *oybirliği ilkesi* söz konusu olur⁴⁴⁶; bu ilkeler murisin ölümüne bağlı tasarrufu ile değiştirilemez⁴⁴⁷.

Mirasçıların hepsi elbirliği ilkesi gereği terekenin tamamında hak sahibidir; tereke üzerinde tasarrufta bulunabilecekleri bir payları bulunmaz⁴⁴⁸. TMK madde 702/2 uyarınca terekeye dahil malı devir, maldan yararlanma veya malı yönetme ve

⁴⁴³ KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 311-312; AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 268; AYALP, *Sorumluluk*, s. 61; AYBAY ve AYBAY, *Miras*, s. 127; ÇABRİ, *Miras 3*, s. 5-10; EREN ve YÜCER AKTÜRK, *Miras*, s. 507; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 572; AYAN, *Miras*, s. 295. İMRE ve ERMAN, miras ortaklığını oluşturan mirasçıların bireysel faydalarından ziyade arasında kişisel bir birlik ve bağlılık bulunduğunu; bu durumun hısımlıktan yahut malvarlığına birlikte sahip olmaktan doğageldiğini belirtmektedir (İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 430). Miras ortaklığında mirasçıların birbirlerine zarar vermeme, doğru bilgi aktarma (TMK madde 620/2, 646/3, 649/3) ve taksimi zorlaştırmama konularında davranış yükümlülükleri vardır; aksi yönde hareket mirasçı bakımından sözleşmesel kaynaklı tazminat sorumluluğu doğar (KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 708-709; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s.572; MARAŞLI DİNÇ, *Külli Halefiyet*, s. 92, detaylı bilgi için bkz.: İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 482-483).

⁴⁴⁴ AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 267; SARI, *Miras*, s. 22-23; EREN ve YÜCER AKTÜRK, *Miras*, s. 506-507; AYALP, *Sorumluluk*, s. 60; KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 312; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 429; ÇABRİ, *Miras 2*, s. 440-441; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 367; AYAN, *Miras*, s. 297. Miras ortaklığının tüzel kişiliği haiz olmaması hakkında detaylı bilgi için bkz.: AYALP, *Sorumluluk*, s. 61-62.

⁴⁴⁵ Terekeye dahil değerlerin bazıları üzerinde mülkiyet hakkının varlığından söz edilemeyeceğinden, tereke üzerinde de bir mülkiyet hakkından söz edilemez; dolayısıyla tereke üzerinde elbirliği mülkiyeti vardır demekten ziyade mirasçılar arasında elbirliği ile hak sahipliği vardır demek uygun düşer (AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 268; İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 558; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 427-428; ÇABRİ, *Miras 2*, s. 439; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 44-45; AYANOĞLU MORALI, *Sorumluluk*, s. 569-570; DURAL ve ÖZ, *Miras*, s. 17; ULUSU KARATAŞ, *Halefiyet*, s. 365).

⁴⁴⁶ KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 25, 306, 345; AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 39, 266; SARI, *Miras*, s. 23; HATEMİ, *Miras*, s. 143; ANTALYA, *Miras*, s. 479-482; ÇABRİ, *Miras 2*, s. 442-443; ÇABRİ, *Miras 3*, s. 13-14; AYALP, *Sorumluluk*, s. 59-60, 64; AYBAY ve AYBAY, *Miras*, s. 126-127; GÖNENSAY, *Medeni*, s. 233, 313, 316; KÖPRÜLÜ, *Miras*, s. 16; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 44, 549; İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 74, 509, 558; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 12, 423; OĞUZMAN, *Miras*, s. 10, 379; ÖZDEMİR, *Sorumluluk*, s. 192; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 45-46, 49, 366; DURAL ve ÖZ, *Miras*, s. 461; AKINTÜRK ve ATEŞ, *Medeni*, s. 358, 360; ÖZTAN, *Miras*, s. 438-439; EREN ve YÜCER AKTÜRK, *Miras*, s. 21, 506; MARAŞLI DİNÇ, *Külli Halefiyet*, s. 26. Roma hukuku sisteminde (Fransız Medeni Kanununda mevcuttur) müşterek halinde hak sahipliği benimsenmiştir (İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 423).

⁴⁴⁷ İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 558; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 425; SARI, *Miras*, s. 23; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 92-93, 504; MARAŞLI DİNÇ, *Külli Halefiyet*, s. 26.

⁴⁴⁸ KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 310; AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 205, 267; SARI, *Miras*, s. 23; HATEMİ, *Miras*, s. 143; DALAMANLI, *Miras*, s. 397; AYALP, *Sorumluluk*, s. 59; GÖNENSAY, *Medeni*, s. 314; KÖPRÜLÜ, *Miras*, s. 16, 397; AKINTÜRK ve ATEŞ, *Medeni*, s. 358; İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 558; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 426, 430-431; OĞUZMAN, *Miras*, s. 10, 379; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 46, 366; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 90-91, 570; ÖZTAN, *Miras*, s. 438, 440; DURAL ve ÖZ, *Miras*, s. 463.

koruma bakımından mirasçılarının birlikte hareket etmesi gerekir. Dolayısıyla herhangi bir alacak hakkının, aynı hakkın yahut yenilik doğuran hakkın kurulması, kaldırılması yahut değiştirilmesinde, mülkiyetin devrinde, alacağın tahsilinde ve taşınmazların bakımı için gerekli tüm yetkilendirmelerde mirasçılarının oybirliği gerekir⁴⁴⁹.

Mirasçılar arasında aynı zamanda elbirliği zilyetliği de söz konusu olur, dolayısıyla mirasçılardan biri, terekeye ait olan bir malı elinde bulunduruyorsa bütün mirasçılar adına elinde tutuyor kabul edilir⁴⁵⁰. Zilyet bulunan mirasçının terekeye dahil malı bir başkasına borçlanması ve oybirliğinin sağlanmaması durumunda bu mirasçı; kendi adına borçlanmışsa TBK madde 112 gereği ifa imkansızlığı, ortaklık adına borçlanmışsa TBK madde 47 uyarınca yetkisiz temsil kurallarınca ve *culpa in contrahendo* gereği tazminatla sorumlu olur⁴⁵¹.

Elbirliği ve oybirliği kurallarının uygulanmasındaki esas gaye, mirasçılardan birinin terekeyi tabiri yerindeyse gelişigüzel kullanmasını önlemek ve aynı zamanda murisin alacaklılarının da terekeyi yağmalamasını engellemektir; bu sayede tereke hem mirasçılardan hem alacaklılardan onların yararına korunmuş olur⁴⁵². Elbirliği ilkesinin varlığı gereği *murisin alacaklıları* da terekedeki değerlere direkt el atamazlar⁴⁵³. Mirasın paylaşılması gerçekleşmeden murisin alacaklılarının tereke üzerinde güncel bir hakkı haiz oldukları söylenemez; bu alacaklıların mirasçıları takibi, yalnız ileride yapılacak paylaşımda düşecek olan sonuç hakkında söz konusu

⁴⁴⁹ KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 310, 316; AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 39, 267, 270; SARI, *Miras*, s. 23; AYBAY ve AYBAY, *Miras*, s. 128; ÖZTAN, *Miras*, s. 440; ÇABRİ, *Miras 2*, s. 441-442; GÖNENSAY, *Medeni*, s. 314; DURAL ve ÖZ, *Miras*, s. 463; KÖPRÜLÜ, *Miras*, s. 16, 397; İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 558-560; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 429, 431-432, 434-435, 437-438; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s.574. Taşınmazın, tescilin yapıldığı tarihe dek başkası tarafından kullanılması haksız kullanıma işaret eder, bu durumda kullanan, mirasçılara karşı sorumlu olur; aynı husus taşınırılar bakımından da söz konusu olur (KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 305). Terekeye dahil bir maldan sırf kendi için yararlanan mirasçı, terekeye karşı borçlanmış sayılır ve taksim kurallarına göre bu yararlanmadan elde edilen kazanımlar mirasçılar arasında paylaşılır (SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s.575).

⁴⁵⁰ İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 433; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 304.

⁴⁵¹ KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 316; ÇABRİ, *Miras 2*, s. 444-445; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 692-393; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s.575-576 (Murise ait bir malın mirasçılarının oybirliğiyle rızası olmaksızın bir başkasına devri halinde bu kişi iyiniyetli olsa da mülkiyet hakkını kazanamaz (İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 433); mamefih TMK madde 988 kapsamında iyiniyetli üçüncü kişinin kazanımı saklıdır.).

⁴⁵² KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 8; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 574.

⁴⁵³ Murisin alacaklısı mirasçıya ortaklığın tasfiyesi sonucu düşecek muhtemel miras payında bir alacak hakkı sahibidir; işte bu alacak hakkını alacaklı, icra takibine konu edebilir (SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 574, 589). İcra takibi neticesinde bir kayyım atanan terekede paylaşma sağlanır ve mirasçı, murisin alacaklısına düşen malları paraya çevirebilir (SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 589).

olabilir⁴⁵⁴. Miras ortaklığında mirasçının payı potansiyel (beklenen/gizli/muhtemel) bir paydır; ortaklık tasfiye edildikten sonra terekenin taksimi sırasında söz konusu olur⁴⁵⁵.

Niteliği itibariyle elbirliği ilkesi ve aşağıda inceleneceği üzere müteselsil ve şahsi sorumluluk ilkeleri, mirasçılarının bireysel hareket kabiliyetlerini önemli ölçüde sınırlamaktadır; özellikle paraya ihtiyacı olan mirasçı bakımından terekeyle ilgisiz mirasçılarının da varlığı halinde süreç daha da zorludur⁴⁵⁶. TMK madde 550 kapsamında murisin ölüme bağlı tasarrufta bulunarak vasiyeti yerine getirme görevlisi ataması yahut TMK madde 592 gereği tereke yönetici veya TMK madde 640/3⁴⁵⁷ uyarınca mirasçı talebi üzerine miras ortaklığına temsilci atanması durumunda terekeye dahil iş ve işlemler daha hızlı çözümlenir, sürüncemede kalmaz⁴⁵⁸.

TMK madde 640/4 uyarınca mirasçılardan her biri, terekeye dahil hakların korunmasını talep edebilir; bu korumadan mirasçılarının hepsi faydalanır⁴⁵⁹. TMK madde 640/5'e göre mirasçılarının birinin ödemeden aciz halinde bulunması durumunda diğer mirasçılar, mirasın açılması üzerine hakların korunması amacıyla gereken önlemlerin derhal alınmasını sulh mahkemesinden talep edebilirler. Tedbirlerin kapsamı hakim takdirindedir; sözgelimi hakim paylaşmanın bir güvence gösterilmeden yapılmamasına, taşınırın güvenli bir yere tevdiine, miras ortaklığına

⁴⁵⁴ İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 431; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 82; MARAŞLI DİNÇ, *Külli Halefiyet*, s. 28.

⁴⁵⁵ AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 268; OĞUZMAN, *Miras*, s. 10, 379-380; HATEMİ, *Miras*, s. 143; AYALP, *Sorumluluk*, s. 65; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s.570. Miras payı gerek mirasçının *mirasçı sıfatı* dolayısıyla sahip olduğu hak ve yükümlülükleri gerek tasfiye payını ifade eder (İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 431).

⁴⁵⁶ AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 211; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s.576; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 382.

⁴⁵⁷ Ancak bu temsilci, organ sayılmaz (SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s.572). Tereke temsilcisi hakkında detaylı bilgi için bkz.: AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 273-274; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 447-451; İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 562-565; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 693, 696-699; Doruk GÖNEN, *Mirasın Paylaşılması*, (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2023), s. 56-66; ÖZTAN, *Miras*, s. 441-444; DURAL ve ÖZ, *Miras*, s. 473-475; ÇABRİ, *Miras* 3, s. 55-77; ANTALYA, *Miras*, s. 485-487.

⁴⁵⁸ KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 312; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 435-437; OĞUZMAN, *Miras*, s. 381-382; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s.577; MARAŞLI DİNÇ, *Külli Halefiyet*, s. 26-27.

⁴⁵⁹ KILIÇOĞLU, TMK madde 702/4 hükmünün varlığı gereği TMK madde 640/4 olmasaydı da aynı sonucun çıkarılabileceğini ancak kanun koyucunun açıklık getirmek gayesiyle mirasçılar açısından kuralı tekrarlamak istediğini belirtmektedir (KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 317). Korumayı talep eden mirasçı dışındaki diğer mirasçılar, aleyhe sonuçlanan durumdan olumsuz olarak etkilenmeyeceklerdir zira hüküm korumadan yararlanmaları şeklinde düzenlenmiştir (AYALP, *Sorumluluk*, s. 61; KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 319).

bir temsilci atanmasına yahut tereke mallarına dair defter tutulmasına ve de mühürlenmesine yönelik tedbirler alabilir⁴⁶⁰.

TMK madde 644 uyarınca mirasçılardan her biri, terekeye dahil malların bir kısmı yahut tamamı için paylı mülkiyete geçilmesini talep edebilir; bu şekilde mirasçı, kendi payı belirleneceğinden bu pay üzerinde serbestçe tasarrufa yetkili kılınmış olur⁴⁶¹. Bunun gibi mirasçı, TMK madde 642 uyarınca mirasın paylaşılmasını ortaklığı sürdürme yükümlülüğü bulunmadıkça talep edebilir. TMK madde 649/3, mirasçının, tereke borçlarının mirasın paylaşılmasından önce ödenmesini yahut güvenceye bağlanmasını isteyebileceğini hükme bağlamıştır. Diğer mirasçıların talebe uymamaları durumunda güvence isteyen mirasçı, hakime bu anlamda bir talepte bulunabilir, bu durumda hakim güvenceye ilişkin ödemeyi gerçekleştirir⁴⁶². TMK madde 893/1/b/2 uyarınca mirasçılar, paylaşma sonucu doğacak alacaklarını korumak ve güven altına almak için terekedeki taşınmazlar üzerinde kanuni ipotek haklarının tescilini talep edebilirler.

2.2 Kural: Mirasçıların Kefalet Alacaklısına Karşı Kişisel Malvarlıklarıyla Sınırsız ve Müteselsil Sorumluluğu

2.2.1 Kefalet sözleşmesi bakımından sorumluluğun tespiti

Mirasçıların sorumluluğunu irdelemeden önce, kefalet borcunu diğer tereke borçlarından ayıran birkaç duruma dikkat çekmek gerekir. Kefalet, asıl borca bağlıdır. Dolayısıyla asıl borcun sona ermesi yahut hükümsüz olması durumunda kefalet sözleşmesi de sona erer yahut hükümsüz olur ve dolayısıyla artık mirasçıların sorumluluğundan bahsedilemez⁴⁶³. TBK madde 582/2 uyarınca asıl borçlunun ehliyetsizliği, yanılması yahut zamaşımı hallerinde kefilin durumu biliyor olması durumunda kefil ve dolayısıyla mirasçılar sorumluluktan kurtulamayacaktır⁴⁶⁴. Burada mirasçıların anılan halleri ileri sürerek sorumluluktan kurtulmak istemesi durumunda muris kefilin geçersizlik yaratan bu durumları biliyor olduğunun ispat yükü alacaklıdadır.

⁴⁶⁰ YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 382; AYANOĞLU MORALI, *Sorumluluk*, s. 567-568; ÇABRİ, *Miras* 3, s. 97-98.

⁴⁶¹ SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s.579. Elbirliği mülkiyetinden paylı mülkiyete geçiş hakkında detaylı bilgi için bkz.: İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 466-468.

⁴⁶² YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 382; TURAN BAŞARA, *Kefalet*, s. 1109.

⁴⁶³ TURAN BAŞARA, *Kefalet*, s. 1116; AYALP, *Sorumluluk*, s. 140; ÇABRİ, *Miras* 2, s. 800.

⁴⁶⁴ ERDOĞAN, *Sorumluluk*, s. 304.

Asıl borcun hükümsüzlüğü dışında kefalet sözleşmesinin hükümsüz olması da mümkündür. Yukarıda incelediğimiz üzere kefalet sözleşmesi her sözleşmede olduğu gibi hukuka ya da ahlaka aykırı olarak yapılmışsa geçersizdir ve dolayısıyla mirasçılarının sorumluluğundan bahsedilemez; aynı şekilde kefalet sözleşmesini sona erdiren hallerin varlığında da mirasçılarının sorumluluğu gündeme gelmeyecektir⁴⁶⁵. Ayrıca kefalet sözleşmesinde nitelikli yazılı şartı sağlanmaması ve eşin rızasının bulunmaması durumunda da aynı sonuç doğacaktır. Murisin kefile kefil yahut rücu kefil olduğu durumlarda yukarıda belirttiğimiz geçersizlik halleri dışında ilk kefalet sözleşmesinin de geçerli olması gerekir; aksi halde kefile kefalet ve rücu kefalet sözleşmeleri geçersiz olacağından murisin mirasçıları yine kefalet borcundan sorumlu olmayacaklardır⁴⁶⁶.

TBK madde 598/3, kefaletin türü fark etmeksizin borcun on yılın sonunda kendiliğinden sona ereceğini hükme bağlamıştır. Burada amaç, özellikle muris kefilin söz konusu olduğu durumlarda bundan haberdar olmayan ve dolayısıyla üç aylık ret süresini kaçıran mirasçıyı korumaktır⁴⁶⁷. Muris kefil ile asıl alacaklının kefilin sorumluluğunun kefilin ölümüyle sona ereceğini kararlaştırmaları mümkündür; sözleşmede böyle bir hükmün bulunması durumunda mirasçılarının sorumluluğunun gündeme gelmeyecektir⁴⁶⁸.

On yıllık sürenin başlangıcı, kefalet sözleşmesinin yapıldığı tarihtir. Bu tarihten itibaren on yılın geçmesiyle, muris hayattayken sözleşmenin bir on yıllık dönem için daha uzamasını sağlamak amacıyla sözleşme kurmamış ise, kefalet borcuna ilişkin sorumluluk *kendiliğinden* ortadan kalacaktır. O halde kefalet sözleşmesinin yapılmasının üzerinden on yılın geçmesiyle birlikte sözleşme sona ereceğinden kefalet borcundan söz edilemeyecek ve dolayısıyla mirasçılarının kefalet borcundan sorumluluğu da gündeme gelmeyecektir⁴⁶⁹. Dolayısıyla mirasçılarının murisin kefalet borcundan sorumluluğu, mirasçılarının mirası kabul etmelerinin yanı sıra esasen, anılan

⁴⁶⁵ ERDOĞAN, *Sorumluluk*, s. 296, 304. BAM, bir kararında murisin sözleşmeyi kefil sıfatıyla imzalamadığından bahisle mirasçılarının sorumlu tutulamayacağına hükmetmiştir (Ankara BAM, 21. HD., E. 2021/924, K. 2023/1267, T. 28/09/2023 (ERDOĞAN, *Sorumluluk*, s. 296, dn. 7)). Kefalet sözleşmesinin geçersizlik halleri için ilk bölüme bakınız.

⁴⁶⁶ ÖZEN, *Kefalet*, s. 371-372, 374; AYAN, *Kefalet*, s. 402-404.

⁴⁶⁷ AYDOĞDU ve TUNCER, *Özel Hükümler*, s. 544.

⁴⁶⁸ ÖZEN, *Kefalet*, s. 556; AKARTEPE, *Kefalet*, s. 140.

⁴⁶⁹ ÖZEN, *Kefalet*, s. 556.

on yıllık sürenin geçmemiş olduğu hallerde söz konusu olacaktır; on yılın bitimiyle birlikte artık mirasçılarının kefalet borcuna dair sorumlulukları da ortadan kalkacaktır.

Kefalet sözleşmesini incelerken bahsettiğimiz ve kefil borcundan kurtaran hallerin muris kefilin ölmesi durumunda mirasçılar açısından da söz konusu olacağı kanaatindeyiz. Dolayısıyla sözgelimi TBK madde 592/3 ve 4 uyarınca alacaklının, sahip olduğu güvenceleri elden çıkarması yahut TBK madde 593/2'ye göre alacaklının haklı bir sebep olmadan ödemeyi kabul etmemesi gibi durumlarda kefil nasıl sorumluluktan kurtuluyorsa muris kefilin mirasçılarının da artık kefalet borcundan kurtulacaklarının kabulü gerekir.

Mirasçılarının sorumluluğunun kapsamı, murisin muaccel borçları kadar mirasın açılmasının ardından muaccel olacak borçlarını da içermektedir⁴⁷⁰. Bu şekilde murisin alacaklısının alacağına daha kolay bir şekilde ulaşabilmesi sağlanır⁴⁷¹. Murise ait kefalet borcundan mirasçılarının sorumlu olmaları, murisin ölümü tarihinde asıl borcun doğmuş olmasına bağlıdır⁴⁷². Dolayısıyla murisin ölmesinin ardından asıl borçlunun borcunu ifa etmemesi nedeniyle muaccel olan borçlar bakımından mirasçılarının sorumluluğu söz konusu olmaz⁴⁷³. Aksi durum, kefalet sözleşmesinin *şahsi teminat* niteliği ile bağdaşmaz⁴⁷⁴. Yargıtay da kararlarında muris kefilin ölümünden sonra doğan borçlar bakımından murisin mirasçılarının sorumlu olmaması gerektiğini zira böyle bir durumun gerek külli halefiyet ilkesine gerek kendiliğinden mirasın intikali ilkesine gerekse kefaletin şahsi teminat olması niteliğine aykırı düşeceğini ifade etmiştir⁴⁷⁵. Belirtmek gerekir ki henüz muaccel olmamış kefalet borcu yahut kefalet borcunun bağımlı olduğu asıl borç, kefilin ölümüyle birlikte muaccel hale gelmez⁴⁷⁶.

⁴⁷⁰ MARAŞLI DİNÇ, *Külli Halefiyet*, s. 107.

⁴⁷¹ SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 82.

⁴⁷² KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 308; REİSOĞLU, *Kefalet*, s. 228-229; ERDOĞAN, *Sorumluluk*, s. 309, 316.

⁴⁷³ KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 308; ERDOĞAN, *Sorumluluk*, s. 314-315.

⁴⁷⁴ KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 308.

⁴⁷⁵ “...Kefalet borcu da anılan yasa hükmüne göre, kefilin ölüm tarihi itibarıyla, mirasçılara intikal edeceğinden, mirasçılar kefilin ölüm tarihindeki borcundan sorumlu olurlar. Aksi durumun kabulü, yani mirasçılarının hesabın katedildiği tarihe kadarki borçtan sorumlu tutulması, miras hukukundaki külli halefiyet ve kendiliğinden iktisap prensibi ile kefaletin kişisel teminat olma prensibine de aykırı bulunmaktadır...” (Y. 19. HD., E. 1194/367, K. 1994/12458, T. 13/12/1994 (ERDOĞAN, *Sorumluluk*, s. 314, dn. 64.)); “...mirasçıları da mirası reddetmedikleri takdirde vefattan önceki borçlardan murislerinin kefaleti kapsamında sorumludur. Vefat tarihinden sonraki borçlardan muris ve mirasçıları sorumlu değildir...” (İstanbul 6. Asliye Ticaret Mahkemesi, E. 2022/238, K. 2023/510, T. 06/07/2023 (ERDOĞAN, *Sorumluluk*, s. 315, dn. 66.)); “davalılar murisi olan kefilin vefat ettiği tarihte davacı bankanın dava dışı asıl borçludan herhangi bir alacağı bulunmadığı, kefil olan murisin vefat tarihinden sonra doğacak borçlardan herhangi bir sorumluluğunun bulunmadığı...” (Ankara BAM 21. HD., E. 2020/982, K. 2022/787, T. 09/06/2022 (ERDOĞAN, *Sorumluluk*, s. 315, dn. 67.)).

⁴⁷⁶ ERDOĞAN, *Sorumluluk*, s. 309.

Kefilin ölmesinin mirasçılarının sorumlulukları üzerindeki etkisi hususunda asıl borcun genel kredi sözleşmesinden⁴⁷⁷ doğduğu haller üzerinde ayrıca durmakta yarar vardır. Kredi, muris kefilin ölümünden önce kullanılmış ise muris kefilin mirasçıları bu borçtan herhalde sorumludurlar⁴⁷⁸. Ancak muris kefilin ölümünün ardından kullanılan krediler bakımından mirasçıların sorumlu olup olmadıkları konusunda doktrinde görüş birliği yoktur. REİSOĞLU⁴⁷⁹, muris kefilin ölümünün ardından kullanılan kredilerden mirasçıların sorumlu olmadığını zira muris kefilin ölümü anında anılan borcun terekesinde yer almadığını ve aksi durumun külli halefiyet ilkesiyle bağdaşmayacağını belirtmektedir. GÜMÜŞ⁴⁸⁰, muris kefilin mirasçıların sorumluluğunun genel kredi sözleşmesi sona erene dek devam edeceğini ifade etmektedir. Benzer şekilde ERDOĞAN⁴⁸¹ da mirasçıların sorumluluğunun devam edeceğini zira kefilin borca değil, borç ilişkisine kefil bulunduğunu ve dolayısıyla bu durumun külli halefiyet ilkesiyle çelişmediğini; ayrıca TBK madde 582/1 uyarınca *doğacak borca* kefaletin mümkün olduğunu ifade etmektedir.

Yargıtayın, muris kefilin ölümünün ardından kullanılan kredilerden mirasçıların sorumlu olmadığına yönelik içtihatları olduğu gibi⁴⁸², mirasçıların bildirimde bulunmaması durumunda sorumlu olduğuna⁴⁸³ yönelik içtihatları da mevcuttur.

⁴⁷⁷ Genel kredi sözleşmelerine kefalette kefil, sözleşmenin süresi içerisinde sorumlu olmaya devam eder (GÜMÜŞ, *Özel*, s. 516). Sözleşme sona ermeden banka tarafından hesap kat edilse dahi sonradan çekilecek krediler bakımından kefilin sorumluluğu devam edecektir (GÜMÜŞ, *Özel*, s. 516, 573).

⁴⁷⁸ ERDOĞAN, *Sorumluluk*, s. 312-313.

⁴⁷⁹ REİSOĞLU, *Kefalet*, s. 228-229.

⁴⁸⁰ GÜMÜŞ, *Özel*, s. 575.

⁴⁸¹ ERDOĞAN, *Sorumluluk*, s. 321, 338.

⁴⁸² “...murisin ölüm tarihinden sonra asıl borçlu tarafından kullanılan artı para kredisinden sorumlu tutulamayacaktır...” (Ankara BAM. 21. HD., E. 2020/1290, K. 2022/940, T. 30/06/2022 (ERDOĞAN, *Sorumluluk*, s. 314, dn. 64.)); “...Bölge Adliye Mahkemesinin yukarıda tarih ve sayısı belirtilen kararı ile icra takibine konu kredi borcunun genel kredi sözleşmesinin kefil olan davalı murisi...’in ölümünden sonra kullanılan kredilerden kaynaklandığı, kefaletin kişisel teminat olması prensibi gereğince kefilin mirasçılarının kefilin ölümünden sonra doğan borçlardan sorumlu tutulamayacağı...” (Y. 11. HD., E. 2021/5606, K. 2023/2469, T. 26/04/2023 (ERDOĞAN, *Sorumluluk*, s. 315, dn. 67.)). “...somut olayda alınan bilirkişi raporlarına göre de takibe konu kredilerin muris kefil K1’ ün ölümünden sonra kullanıldığının anlaşıldığı, borçlu davalının itirazının anılan içtihadı göre de yerinde görüldüğü...” 19. HD., E. 2014/2185, K. 2014/6210, T. 01/04/2014, Lexpera, E.T.: 22/06/2025)

⁴⁸³ YARGITAY, kendisine gelen bir dosyada BAM tarafından verilen “...davalı bankaya karşı doğacak borçlarına da kefil olduğu, ölümle kefalet sona ermediğinden ve kefaletten dönüldüğüne ilişkin davalı bankaya yazılı bir bildirimde de bulunulmadığından davacı mirasçıların kefalet nedeniyle sorumluluklarının devam ettiği...” kararını onamıştır (Y. 11. HD., E. 2022/1004, K. 2023/4119, T. 04/07/2023, Lexpera, E.T.: 22/06/2025).

Olması gereken hukuk bakımından ERDOĞAN⁴⁸⁴ gibi biz de muris kefilin ölümüyle birlikte mirasçılarının nasıl ve hangi koşullar altında sorumlu olacaklarının genel bir düzenlemeyle mevzuata eklenmesi gerektiğini düşünmekteyiz.

Olan hukuk bakımından ise kanaatimizce yapılması gereken, asıl borcun doğduğu anın tespitidir⁴⁸⁵. Yargıtay bir kararında⁴⁸⁶ bu anın genel kredi sözleşmesinin imzalandığı an olduğunu; bir başka kararında ise⁴⁸⁷ müşterinin kredi talebinde bulunduğu an olduğunu kabul etmiştir. GÜMÜŞ⁴⁸⁸, TBK madde 599 uyarınca kefilin sözleşmesinden dönmesini incelerken genel kredi sözleşmeleri bakımından kredinin kullanılmasından önce kefilin dönme hakkını kullanabileceğini, zira borcun kredi talebinde bulunduğu anda doğduğunu ifade etmektedir.

⁴⁸⁴ ERDOĞAN, *Sorumluluk*, s. 339.

⁴⁸⁵ *Kefilin sorumluluğu ile muris kefilin mirasçılarının sorumluluğu birbirine karıştırılmamalıdır. Kefilin kendi sorumluluğu açısından borcunun hangi tarihte doğduğu açısından da Yargıtay kararlarında bir kesinlik yoktur. Yargıtay bir kararında, kefilin borcunun kural olarak asıl borç ile birlikte muaccel olacağından yola çıkarak kefil için borcun doğduğu tarihin de genel kredi sözleşmesinin imzalandığı tarih olduğunu ifade etmiştir (“...Genel kredi sözleşmesine dayanak olarak gösterilen icra takibi ve sonrasında açılan tasarrufun iptali davasında borcun doğum tarihi, genel kredi sözleşmesinin imzalandığı tarihtir. Kural olarak kefalet borcu asıl borç ile birlikte muaccel olduğundan, kefil yönünden de borcun doğum tarihi asıl borcun doğduğu; diğer bir ifade ile kefil olduğu kredi sözleşmesinin imzalandığı tarihtir. Eş söyleyiş ile genel kredi sözleşmesinin akdedildiği tarih, sadece sözleşmenin asıl borçlusu yönünden değil kefil bakımından da geçerlidir...” (YHGK., E. 2018/85, K. 2021/1372, T. 09/11/2021 (Lexpera, E.T.: 22/06/2025))). Yargıtay bir başka kararında ise benzer bir şekilde kredi sözleşmelerinde borcun hem asıl borçlu hem kefiller bakımından sözleşme tarihinde doğacağını belirtmiştir (“...Kredi sözleşmelerinde borcun doğumu, hem asıl borçlu hem de kefiller açısından (gerek asıl borçluya, gerekse kefilin asile rücuu halinde) kredi sözleşme tarihinde doğacağından...” (Y. 17. HD., E. 2013/8951, K. 2013/14923, T. 01/11/2013 (Lexpera, E.T.: 22/06/2025))). Kanaatimizce Yargıtayın bu kararları, kefaletin özelliklerinden biri olan kefilin borcunun asıl borca yabancı olması ile bağdaşmamaktadır. Kefilin borcunun kural olarak asıl borcun muaccel olduğu an muaccel olmasından yola çıkılarak bir yorum yapılması da kanaatimizce yerinde değildir zira muacceliyet ile borcun doğması kurumları birbirlerinden bağımsızdır. Bununla birlikte UYAR ve UYAR’ın ifade ettiği üzere kefilin borcunun doğduğu anın ve dolayısıyla sorumluluğunun asıl borcun doğduğu ana çekilmesi işlem emniyetini bozacağı gibi (Talih UYAR ve Cüneyt UYAR, “Kefile Karşı veya Kefil Tarafından Açılan ‘Tasarrufun İptali Davaları’nda, ‘Borcun Doğum Tarihi’ Hangi Tarihtir?” *İstanbul Barosu Dergisi* C. 93, S. 4 (Ağustos 2019): 15–37., s. 27) üçüncü kişilerin zaten oldukça ağır bir sorumluluk yükleyen kefalet kurumuna olan güvenini de sarsacaktır.*

⁴⁸⁶ “...Devam eden bu ilişki çerçevesinde borçluya açılan kredi limitinin arttırıldığı veya kredinin kullanıldığı tarihler borcun doğduğu zaman olarak kabul edilemez. Dairemizin istikrarlı uygulamalarına göre, borç genel kredi sözleşmelerinin imzalandığı tarihte doğmuş sayılır” (Y. 15 HD., E. 2003/6742, K. 2004/688, T. 12. 02. 2004 (Burak ÖZEN, “Kredi Açma Sözleşmesinin Bu Sözleşme Çerçevesinde Gerçekleştirilen Münferit Kredi İşlemlerinden Ayırt Edilmesi Sorunu,” *Makaleler-Tebliğler (2001–2020)* içinde, der. Burak ÖZEN, (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2021), s. 576-577.)).

⁴⁸⁷ “...Genel kredi sözleşmelerinin imzalanması sadece kredi kuruluşuna bir borç yüklemektedir; bu da eğer bütün koşullar mevcutsa krediyi tamamen veya kısmen kullandırtma borcudur. Kredi müşterisi ise sadece genel kredi sözleşmesini imzalamakla herhangi bir borç altına girmiş olmamaktadır...” (Y. Yargıtay 15. CD., E. 2012/15430, K. 2014/1887, T. 05. 02. 2014 (ÖZEN, *Kredi*, s. 577-578)). Konu hakkında detaylı bilgi için bkz.: ÖZEN, *Kredi*, s. 577-560.

⁴⁸⁸ GÜMÜŞ, *Özel*, s. 583.

Kanaatimizce asıl borcun doğduğu anın *kredi talebinde bulunulduğu an* olarak kabul edilmesi gerekir. Çünkü asıl borcun, genel kredi sözleşmesinin *imzalandığı an* doğduğu kabul edilirse, muris kefilin ölümünden sonra talep edilen ve kullanılan bütün kredi borçları murisin ölümünden önce doğmuş sayılacaktır. Bu durumda da '*muris kefilin ölümünden sonra doğan asıl borçlardan kefilin mirasçılarının sorumluluğundan bahsedilemeyeceği*' yolundaki tespit genel kredi sözleşmeleri açısından uygulama alanı bulamaz. Zira genel kredi sözleşmesinin imzalandığı an, asıl borç doğmuştur ve bu tarihte muris kefil hayattadır. Halbuki asıl borcun doğduğu an, *kreditinin talep edildiği an* olarak kabul edilirse, asıl borç muris kefil öldükten sonra doğmuş olacaktır. Dolayısıyla artık mirasçıların sorumluluğundan söz edilemeyecektir ve bu şekilde '*asıl borçlardan kefilin mirasçılarının sorumluluğundan bahsedilemeyeceği yolundaki tespit*', genel kredi sözleşmeleri açısından da uygulanabilir olacaktır. Kaldı ki, sadece alacaklının menfaatlerini dikkate alıp mirasçılara da göz ardı etmek doğru olmasa gerekir. Öncelikle mirasçılara, muris kefilin ölümünden sonra gerçekleşen kredi taleplerinden sorumlu tutmak kefaletin *şahsi* bir teminat olması niteliği ile bağdaşmayacak, muris kefilin mirasçılarını da içine alan ve sınırını aşan bir niteliğe bürünecektir. Mirasçılara da olması gerekenden daha ağır bir yük getirecek ve alacaklı ile mirasçılar arasındaki *menfaatler dengesini* zedeleyecektir. Hele ki sözgelimi beş yıl için kurulmuş bir genel kredi sözleşmesinin kefilinin, sözleşme kurulduktan bir ay sonra öldüğü bir somut olayda kalan dört yıl ve on bir aylık bir süreç için mirasçılara sorumlu tutmak gerek *hukuki güvenilirlik* gerek *hukuki belirlilik* ilkelerini mirasçılar aleyhine tabiri caizse yok saymak anlamına gelecektir.

Burada TBK madde 599 uyarınca kefilin dönme hakkının genel kredi sözleşmeleri bakımından mirasçılara intikali hususuna da değinmek gerekir. REİSOĞLU, kefilin kefalet sözleşmesinden dönme hakkının mirasçılara intikal edeceğini ve hatta madde hükmünde aranan koşullar *sağlanmasa dahi* mirasçılarının, muris kefilin ölümünün ardından borçlunun borçlandırılmasından sorumlu olmayacaklarını bildirebileceklerini ifade etmektedir⁴⁸⁹. ERDOĞAN, murisin mirasçılarının kefalet sözleşmesinden dönme haklarını kullanmamaları durumunda kefalet sözleşmesi kapsamında sorumluluklarının devam edeceğini, anılan madde

⁴⁸⁹ REİSOĞLU, *Kefalet*, s. 229, 295.

hükmündeki koşulların sağlanması durumunda mirasçıların sözleşmeden dönebileceklerini belirtmiştir⁴⁹⁰.

TBK madde 599 uyarınca kefilin sözleşmeden dönmesi, *gelecekte doğacak borç* için söz konusudur *ve asıl borç henüz doğmadıkça sözleşmeden dönülebilir*. Muris kefilin ölmesiyle birlikte *henüz doğmamış* olan borç bakımından mirasçıların sorumluluğu bulunmamaktadır. O halde muris kefilin, gelecekte doğacak borca kefalet vermesi ve asıl borç henüz doğmadan ölmesi durumunda herhalde mirasçılarının sorumluluğundan söz edilmemesi gerekir. Genel kredi sözleşmeleri bakımından REİSOĞLU, TBK madde 599'da yer alan koşullar aranmaksızın mirasçılarının sözleşmeden dönebileceğini ifade etmiştir. Kanaatimizce bu yorum mirasçıları korusa da kanun maddesinin sınırlarını zorlamaktadır. Muris kefilin ölümünden sonra asıl borçlu tarafından kredi talebinde bulunulması durumunda mirasçılarının sorumlu olmayacaklarını savunduğumuzu ifade etmiştik. Bu kanaatimiz doğrultusunda artık, dönme hakkının genel kredi sözleşmelerinde mirasçılara intikali hususunu tartışmaya gerek kalmayacaktır. Zira bu durumda sözleşmeden dönme hakkına gerek olmaksızın mirasçılarının korunması sağlanacak; madde hükmünün geniş bir şekilde yorumlanmasına ihtiyaç kalmayacaktır. Alacaklının ve borçlunun da korunması açısından mirasçılarının sorumlu olmadıklarına ilişkin bildirimde bulunmaları ise gerekli ve önemlidir; bu hususun kanuni düzemeğe kavuşması var olan tartışmaları da sona erdirecektir⁴⁹¹.

2.2.2 Miras hukuku kapsamında sorumluluğun irdelenmesi

Mirasın açılmasının ardından mirasçılarının dört seçimlik hakkı doğar. Bunlar; mirasın kabulü, mirasın reddi, terekenin resmi defterinin tutulması ve resmi tasfiyedir. Mirasçının seçimlik hakları doğrultusunda, murisin kefalet borcuna ilişkin sorumlulukları da değişmektedir. Dolayısıyla her bir seçimlik hak, kefalet borcu özelinde sorumluluk anlamında ayrı ayrı incelenmeli, mirasın seçimi sorumluluğun farklılaştığı bu özellikli haller de ayrıyeten irdelenmelidir.

⁴⁹⁰ ERDOĞAN, *Sorumluluk*, s. 320, 339.

⁴⁹¹ ÖZDEMİR , kredi kuruluşunun mirasçıları bilgilendirme yükümlülüğünün olması gerektiğini; mirasçılarının genel kredi sözleşmesine devam etmek istememeleri halinde muris kefilin ölümüne özgü olarak sözleşmeden dönmelerine imkan sağlanması gerektiğini ifade etmektedir (Sema Gizem ÖZDEMİR, *Genel Kredi Sözleşmesinde Şahsi Teminat Aracı Olarak Kefalet*, (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2025), s. 281-282).

Bu bölümde mirasçılarının kefalet borcundan sorumluluğu, mirası kabul eden mirasçılarının yalnız mirasçı ve olması açısından ele alınacaktır. Daha doğru bir anlatımla kefalet borçlusunun ve kefalet alacaklısının, bir başka deyişle asıl alacaklı ve asıl borçlunun üçüncü bir kişi olması ve murisin mirasçılarının mirası resmi defter tutulmaksızın kabul ettikleri varsayılarak mirasçılarının sorumluluğu incelenecektir. Mirasçının mirası kabulü esasen mirası redde dair üç aylık süre içerisinde var olan külli halefiyet ilkesi gereği intikali onaydan, retten feragatten ibarettir⁴⁹². Belirtmek gerekir ki ret süresi devam ettikçe ve mirasçı henüz kabul yahut redde dair veya diğer seçimlik haklarına ilişkin eylem almadıkça tereke aleyhine takip ve dava söz konusu olmayacağı gibi mirasçılarının sorumluluklarından söz edilemez⁴⁹³.

Mirasçılar arasındaki sorumluluğun türünü hükme bağlayan TMK madde 641/1 şu şekilde düzenlenmektedir:

“Mirasçılar, tereke borçlarından müteselsilen sorumludurlar.”

Bununla birlikte anılan sorumluluğun kapsamı ise TMK madde 599/2’de şu şekilde ifa edilmektedir:

“Mirasçılar... mirasbırakanın borçlarından kişisel olarak sorumlu olurlar.”

Yukarıda belirttiğimiz üzere murisin sağlığında akdettiği sözleşmeler de niteliği itibarıyla uygun düştüğü müddetçe ve kanunda aksine bir düzenleme olmadıkça mirasçılarının borcu haline gelir. Bu halde mirasçılar, murisin vefatıyla birlikte sözleşmenin tarafı haline gelirler ve borçtan sorumlu olurlar⁴⁹⁴. Murisin sağlığında yaptığı ve kefil olarak borç altına girdiği kefalet sözleşmesi de murisin bir borcu ve dolayısıyla tereke borcudur. Kefalet borcu, mirasçılara intikali kabil bir borçtur⁴⁹⁵. Kefilin ölmesiyle kefalet borcu sona ermez; külli halefiyet ilkesi gereği bu

⁴⁹² KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 593; İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 72.

⁴⁹³ İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 453; ÖZDEMİR, *Sorumluluk*, s. 209-210; GÖNENSAY, *Medeni*, s. 248; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 83, 513; AYANOĞLU MORALI, *Sorumluluk*, s. 564-565. TMK madde 600/2’ye göre vasiyet alacağı, kabul yahut ret ile muaccel olacağından mirasın iktisabı kesinleşene dek vasiyet alacaklısı mirasçılara karşı dava açamaz (KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 595; İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 510; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 502, 514; AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 229; OĞUZMAN, *Miras*, s. 341) Vasiyet alacaklısının alacağının muaccel olması, bir başka anlatımla talep hakkının doğmasını takiben on yılın geçmesiyle birlikte hak, zamanaşımına uğrar (AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 229-230; OĞUZMAN, *Miras*, s. 341).

⁴⁹⁴ AYALP, *Sorumluluk*, s. 40; TURAN BAŞARA, *Kefalet*, s. 1107.

⁴⁹⁵ AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 250; KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 308; KOCAR, *Sorumluluk*, s. 139; BAYGIN, *Alacaklıların Korunması*, s. 29.

borç mirasçılara intikal eder⁴⁹⁶. O halde mirasçılar, murisin kefalet borcundan kural olarak sanki kefillermiş gibi sorumlu olacaklardır⁴⁹⁷.

Mirasçılar arasında müteselsil sorumluluğun var olması, *mirasçılarının* var olmasına bağlıdır; tek bir mirasçının olduğu bir somut olayda tek mirasçı, tereke borcunun ve dolayısıyla kefalet borcunun tamamından kişisel olarak sorumlu olur ancak müteselsil sorumluluk gündeme gelmez⁴⁹⁸. Ayrıyeten ifade etmeliyiz ki murisin terekesindeki borçlardan sorumluluk, külli halef olan mirasçılar için söz konusu olur; ancak cüz’i halef olan *vasiyet alacaklısı*, murisin borçlarından ve dolayısıyla *murisin kefalet borcundan sorumlu tutulamaz*⁴⁹⁹. Burada TMK madde 603 ve 604 hükümlerine değinmek yerinde olacaktır. TMK madde 603 uyarınca murisin alacaklıları diğer alacaklılardan öncelikli kılınmıştır; o halde kefalet alacaklısı da vasiyet alacaklısından önceliklidir. Ne var ki vasiyet alacaklısı tatmin edildikten sonra mirasçılarının murisin daha önce bilmedikleri kefalet borcunu ödemeleri durumunda mirasçılar, TMK madde 604 uyarınca vasiyet alacaklısından vasiyetin tenkisi oranında geri isteme hakkını haizdirler⁵⁰⁰.

TMK madde 641/1, 599/2 ve aşağıda inceleyeceğimiz mirasçılar arasında müteselsil sorumluluğu düzenleyen TMK madde 681 hükmü birlikte değerlendirildiğinde *gerek yasal gerek atanmış mirasçılarının sorumluluğu* bakımından

⁴⁹⁶ AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 250; BAYGIN, *Alacaklıların Korunması*, s. 29; ÖZEN, *Kefalet*, s. 549; ŞENYÜZ, *Borçlar Özel*, s. 496, 517; Mustafa ŞAHİN, “Borçların Nisbiliği İlkesi ve Türk Miras Hukuku Anlamında Mirasbırakanın Borçlarından Dolayı Mirasçılarının Sorumluluğu”. *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 25, S. 2 (Mayıs 2021): 97-128., s. 106-107 (E.T.: 21/06/2025. <https://doi.org/10.34246/ahbvuhfd.933972>); YAVUZ, *El Kitabı*, s. 1649; KOCAR, *Sorumluluk*, s. 139. YARGITAY da kararında “...kural olarak kefilin ölümü onun kefalet borcunu ortadan kaldırmaz ve bu borç mirasçılara geçer...” şeklinde belirtmektedir (Y. 19. HD. E. 2003/1826, K. 2003/4991, T. 12/05/2003 (KOCAR, *Sorumluluk*, s. 139, dn. 433).

⁴⁹⁷ NART, *Borçlar Özel*, s. 310; ÖZEN, *Kefalet*, s. 549.

⁴⁹⁸ KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 26; OĞUZMAN, *Miras*, s. 10; KÖPRÜLÜ, *Miras*, s. 10; AYALP, *Sorumluluk*, s. 52, 58; AYBAY ve AYBAY, *Miras*, s. 126; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 363; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 569. Birden çok mirasçı olsa dahi murisin terekesinin aktifinde mal yahut hak bulunmaması durumunda miras ortaklığı doğmaz; mamafih mirasçılar tereke borçlarından kişisel olarak ve müteselsilen sorumlu olmaya devam ederler (AYALP, *Sorumluluk*, s. 58-59).

⁴⁹⁹ KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 276; AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 39-40, 234; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 47, 51; ANTALYA, *Miras*, s. 95; İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 75, 510-511; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 351, 453; DURAL ve ÖZ, *Miras*, s. 19; AYALP, *Sorumluluk*, s. 41; AYBAY ve AYBAY, *Miras*, s. 113; GÖNENSAY, *Medeni*, s. 237; EREN ve YÜCER AKTÜRK, *Miras*, s. 475; KÖPRÜLÜ, *Miras*, s. 12, 367-368; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s.79; MARAŞLI DİNÇ, *Külli Halefiyet*, s. 50, 53, 97; Erhan GÜNAY, *Miras Hukukunda Alacaklıların Korunması, Terazi Hukuk Dergisi*, C. 14, S. 151 (Mart 2019): 632-639. (Jurix, E.T.: 22/06/2025)., s. 636. Tereke üzerindeki intifa hakkı sahibi de vasiyet alacaklısı gibidir; terekeye dahil borçlardan sorumlu olmaz (detaylı bilgi için bkz.: KÖPRÜLÜ, *Miras*, s. 370-371).

⁵⁰⁰ TMK madde 604/2 uyarınca vasiyet alacaklısı, sadece geri isteme anında var olan zenginleşmesiyle sorumlu tutulabilir.

şu sonuca varılır: murisin tereke borçları bakımından mirasçılar, miras paylarından bağımsız olarak *kural olarak* kendi şahsi malvarlıklarıyla sınırsız ve müteselsilen sorumludurlar⁵⁰¹. *Mirasçılarının kefalet borcundan sorumluluğu*, mirasın defter tutulmaksızın kabulü halinde genel kurala tabidir; dolayısıyla miras kabul eden mirasçılar, murisin kefalet borcundan tüm kişisel malvarlıklarıyla sınırsız ve müteselsilen sorumludurlar⁵⁰². Muris, terekesinin tamamı için mirasçı atamış ise artık yasal mirasçılarının sorumluluğundan söz edilemez; böyle bir somut olayda yasal mirasçılarının dolaylı olarak mirasçılıktan çıkarıldığı kabul edilir⁵⁰³.

ÖZDEMİR, külli halefiyetin atanmış mirasçılar için cereyan etmeyeceğinden bahisle atanmış mirasçılarının murisin borçlarından sorumlu olmadıklarını belirtmektedir⁵⁰⁴. Kanaatimizce kanun, atanmış mirasçı ile yasal mirasçı arasında bir fark öngörmemiştir. Kaldı ki atanmış mirasçıyı yasal mirasçı gibi haklardan yararlandırmak söz konusuysa borçlardan sorumlu tutmamak hukuki eşitlik prensibi ile örtüşmez. O halde tereke borçlarından ve dolayısıyla kefalet borcundan sorumluluk, gerek atanmış gerek yasal mirasçılar bakımından söz konusu olacaktır. Bununla birlikte TMK madde 572 uyarınca atanmış mirasçıya muris, sağlığında akdedecekleri miras sözleşmesi ile birlikte malvarlığını da devredebilir. Böyle bir durumda atanmış mirasçı, miras açılmadan önce TBK madde 202 uyarınca devralan olarak; mirasın açılmasıyla birlikte ise mirasçı olarak murisin terekesindeki borçlardan sorumlu olur⁵⁰⁵.

⁵⁰¹ AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 39, 227; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 699; OĞUZMAN, *Miras*, s. 383; AYALP, *Sorumluluk*, s. 34, 50-51; AYDOS, *Miras*, s. 8; GÖNENSAY, *Medeni*, s. 231, 315, 317; KÖPRÜLÜ, *Miras*, s. 10, 399; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 99-100; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 49, 304, 375; ÖZTAN, *Miras*, s. 446; ÇABRİ, *Miras 2*, s. 433; MARAŞLI DİNÇ, *Külli Halefiyet*, s. 107; TURAN BAŞARA, *Kefalet*, s. 1100, 1102. eMK, döneminde mirasçılarının sorumluluğu, kendilerine intikal eden değer kadar idi (İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 452). BERKİ, mirasçılarının sorumluluğunun mirastan kendilerine geçen paylar ile sınırlı olmasının gerektiğini; aksinin mantığa aykırı olacağını ve adaletsizliklere yol açacağını savunmaktadır (Şakir BERKİ, “Türk Medenî Kanununda Mirasçılarının Mesuliyeti”. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* C. 25, S. 3 (Mayıs 1968): 108-136., s. 107-109 (E.T.: 18/06/2025. https://doi.org/10.1501/Hukfak_0000001218)). Mirasçılarının sorumluluğunun tereke aktifleriyle sınırlı ve miras paylarıyla orantılı olması gerektiğine dair yorum ve eleştiriler için bkz.: ŞAHİN, *Sorumluluk*, s. 121-124.

⁵⁰² KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 303; AYALP, *Sorumluluk*, s. 140; GÖNENSAY, *Medeni*, s. 290-291; TURAN BAŞARA, *Kefalet*, s. 1115; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 346; AYANOĞLU MORALI, *Sorumluluk*, s. 559-560; ÇABRİ, *Miras 2*, s. 800.

⁵⁰³ İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 509.

⁵⁰⁴ ÖZDEMİR, *Sorumluluk*, s. 193, 199.

⁵⁰⁵ Detaylı bilgi için bkz.: KOCAR, *Sorumluluk*, s. 174-178.

TMK madde 599/2 hükmü *murisin borçları* bakımından kişisel ve sınırsız bir sorumluluk öngörmüş; TMK madde 641/1’de yer alan ve intikal borçlarını kapsar bir şekilde *tereke borcu* ifadesini kullanmayı tercih etmemiştir. Zira intikal borçları hakkında bazı farklı sorumluluk rejimleri söz konusu olabilmektedir. İşte hem bu sebeple hem ileride inceleneceği üzere sınırlı sorumluluğun söz konusu olduğu durumlar nedeniyle biz, mirasçının sorumluluğunu tanımlarken *kural olarak* demeyi yerinde bulduk zira zaman zaman bu sorumluluğun kapsamı değişebilmektedir.

Yukarıda da belirttiğimiz üzere külli halefiyet ve elbirliği ilkeleri, murisin iradesiyle ortadan kaldırılamaz. Buna paralel olarak mirasçıların kişisel malvarlıklarıyla sınırsız ve müteselsil sorumluluğu da murisin düzenleyeceği bir ölüme bağlı tasarruf ile yahut mirasçılar ile yapacağı bir anlaşma ile yok sayılamaz⁵⁰⁶. Söz gelimi murisin yaptığı bir ölüme bağlı tasarrufta, mirasçılarının sırf tereke değerleri doğrultusunda sınırlı bir sorumluluğunun olacağını belirtmesi yahut terekeye dahi bazı borçları bazı mirasçılara yüklemesi mirasçıların iç ilişkisinde bir taksim kuralı olarak düşünülebilirse de murisin alacaklılarına karşı bir hüküm ifade etmez⁵⁰⁷.

Mirasçının kişisel malvarlığıyla sınırsız ve müteselsil sorumluluğu esasen mirasçı için ağır bir sonuçtur. Miras ortaklığında var olan elbirliği ilkesiyle de mirasçının tabiri caizse bireysel hareket kabiliyeti ciddi ölçüde sınırlandırılmıştır. Mirasçılar arasında doğan miras ortaklığının tüzel kişiliğinin bulunmaması nedeniyle kişiliği bulunmayan bu ortaklık aleyhine dava açılmaz yahut icra takibi yürütülemez, zira ortaklık, taraf ehliyetini haiz değildir; ortaklıktaki ortaklar (mirasçılar) zorunlu takip ve dava arkadaşısıdır⁵⁰⁸. Bu durum da tereke alacaklısının alacağına ulaşması açısından meşakkatli bir süreç yaratmaktadır.

Genel bir anlatımla denilebilir ki mirasın açılmasını takiben ortaya çıkan süreç gerek mirasçılar gerek tereke alacaklıları açısından zorlu ve sıkıntılı bir süreçtir. İşte kanun koyucu bu süreci hem mirasçılar hem alacaklılar açısından kolaylaştırmak amacıyla birtakım hükümler getirmiş ve her iki taraf arasında bir denge sağlamak

⁵⁰⁶ ÖZDEMİR, *Sorumluluk*, s. 206; AYALP, *Sorumluluk*, s. 53; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 101, 513, 588; TURAN BAŞARA, *Kefalet*, s. 1106; ÇABRİ, *Miras 2*, s. 434-435; BERKİ, *Mesuliyet*, s. 110; DURAL ve ÖZ, *Miras*, s. 469; ÇABRİ, *Miras 3*, s. 82-83; ANTALYA, *Miras*, s. 95.

⁵⁰⁷ KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 355; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 479; ÖZDEMİR, *Sorumluluk*, s. 206; AYALP, *Sorumluluk*, s. 53; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 513, 588; TURAN BAŞARA, *Kefalet*, s. 1106; DURAL ve ÖZ, *Miras*, s. 469; ÇABRİ, *Miras 3*, s. 83.

⁵⁰⁸ AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 274; KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 316; AYANOĞLU MORALI, *Sorumluluk*, s. 565; İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 560-561; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 441; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 573; ÇABRİ, *Miras 2*, s. 445; ÖZTAN, *Miras*, s. 439.

gayesini gütmüştür. Mirasçılar bakımından yukarıda belirttiğimiz üzere mirasçı lehine birtakım koruma ilkeleri getirmiş, bazı hallerde mirasçının sorumluluğunu sınırlandırmıştır. Alacaklı bakımından ise kanun, mirasçılarını müteselsilen sorumlu tutmuş ve tereke alacaklısının mirasçılara ulaşabilmesini kolaylaştırmıştır. Bu anlamda tereke alacaklısı lehine elbirliği ilkesinin tabiri caizse yumuşatıldığını söylemek mümkündür.

Alacaklıların lehine var olan elbirliği ilkesinin yumuşatılmasını açıklamak gerekir. Şöyle ki murise karşı hali hazırda açılmış bulunan hukuk davaları ise artık mirasçılara karşı sürdürülür, dava açılmamışsa artık mirasçılara karşı açılır⁵⁰⁹. Muris, henüz kendisine yönelik cebri icra başlatılmadan ölmüşse alacaklı, mirasın iktisabının kesinleşmesiyle (mirasın kabul edilmesi yahut redde dair sürenin dolmasıyla) istediği mirasçıyı (ya da mirasçıları) takip edebilir, bu takip mirasçının miras (tasfiye) payına yönelik olur; terekeye karşı bir takip başlatılamaz⁵¹⁰. Murisin kendisine karşı yürütülen cebri icra sırasında ölmesi durumunda alacaklı ya istediği mirasçıyı (yahut mirasçıları) takip eder ya da İİK madde 53/2’de bulunan özel hüküm⁵¹¹ uyarınca tüzel kişiliği haiz olmayan terekeye (miras ortaklığına) yahut atanmışsa tereke temsilcisine karşı takibi devam ettirir⁵¹². Tereke alacaklısının mirasçılara karşı takibi devam ettirebilmesi, mirası kabul eden mirasçılar için söz konusu olur; mirasçının zımnen yahut açıkça

⁵⁰⁹ SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 82; AYANOĞLU MORALI, *Sorumluluk*, s. 565. SEROZAN ve ENGİN, mirasın iktisabı kesinleşene dek, takip dokunulmazlığının yanında dava dokunulmazlığının da bulunması gerektiğinden bahisle mirasçıya karşı dava da açılmaması gerektiğini savunmaktadır; zira bu dönemde TMK madde 610/2 uyarınca mirasçının yapacağı işlemin mirası kabul sonucunu doğurma ve dolayısıyla ret hakkını etkisiz hale getirme riski vardır, böyle bir riski mirasçıya yüklememek gerekir (SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 514.) YARGITAY, bir kararında yargılama esnasında ölen kefilin mirasçılara dava dilekçesinin tebliğinin ve dolayısıyla taraf teşkilinin sağlanması gerektiğini belirtmiştir (Y. 19. HD., E. 2016/6988, K. 2017/3546, T. 08/05/2017. (RUHİ ve RUHİ, *Kefalet*, s. 252).

⁵¹⁰ ÖZDEMİR, *Sorumluluk*, s. 191, 209; AYALP, *Sorumluluk*, s. 57; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 83, 514; AYANOĞLU MORALI, *Sorumluluk*, s. 564-565.

⁵¹¹ İİK madde 53/2 şu şekilde düzenlenmiştir: “İcra takibi sırasında borçlu öldüğünde tereke henüz taksim edilmemiş veya resmi tasfiyeye tabi tutulmamış yahut mirasçılar arasında aile şirketi tesis olunmamışsa borçlu hayatta olsaydı hangi usul tatbik olunacak idi ise terekeye karşı ona göre takip devam eder.”

⁵¹² İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 442; AYANOĞLU MORALI, *Sorumluluk*, s. 564-565; ÖZDEMİR, *Sorumluluk*, s. 209-210; AYALP, *Sorumluluk*, s. 56; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 83, 513-514. Murisin alacaklısının tek bir mirasçıya karşı takip açması durumunda, hakkında takip olan mirasçının mirasın paylaşılması sonucu kendisine düşen tasfiye payının haczi söz konusu olur; elbirliğiyle sahip olunan değer haczi istenemez (SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 83-84, 514). YARGITAY, bir kararında da davanın tüm mirasçılara yöneltilmesinin şart olmadığını zira mirasçıların teselsülen sorumlu olduklarını ifade etmiştir (Y. 11. HD., E. 2012/3059, K. 2012/5028, T. 30/03/2012. (GÜNAY, *Sorumluluk*, s. 80)). Benzer şekilde bir başka kararında da miras resmi tasfiyeye gitmemiş yahut miras reddedilmemişse mirasçılardan birinin takibinin kanuna uygun olduğunu belirtmiştir (Y. 12. HD. E. 2005/9269, K. 2005/13181, T. 17/06/2005. (GÜNAY, *Sorumluluk*, s. 84).

kabulü halinde artık tereke alacaklısı mirasçılara karşı murise karşı sürdürdüğü takibi devam ettirebilecektir⁵¹³.

Her iki durumda da alacaklının istediği mirasçılar takip edebilmesi, mirasçılar arasında var olan zorunlu dava arkadaşlığının yerini ihtiyari dava arkadaşlığına bıraktığına delalettir⁵¹⁴. Nitekim özel hallerde alacaklının tüzel kişiliği haiz olmasa da terekeyi takip hakkının bulunması da alacaklı lehine hükümlerin yumuşatılmasının bir göstergesidir. Belirtmek gerekir ki icra takiplerinden farklı olarak muris hakkında başlatılmış bir iflas takibi, murisin ölümünden sonra mirasçılara karşı sürdürülemez; mamafih bu takip terekeye karşı sürdürülebilir⁵¹⁵.

2.2.2.1 Mirasçıların kefalet alacaklısına karşı kişisel malvarlıklarıyla sınırsız sorumluluğu

Mirasçılar, TMK madde 599/2’de belirtildiği üzere murisin borçlarından bütün kişisel malvarlıklarıyla sınırsız olarak sorumludurlar. Mirasçının kişisel ve sınırsız sorumluluğu; mirasçının murisin borcundan sadece terekedeki değerle değil, bunun yanında kendi münferit malvarlığıyla da sınırsız bir şekilde sorumlu olmasıdır⁵¹⁶. Tabiri yerindeyse burada artık murisin borçları bakımından terekesi ile mirasçılarının malvarlıkları birbirine karışmış, iç içe geçmiştir⁵¹⁷. Dolayısıyla murisin alacaklısı, alacağını tahsil edebilmek için murisin terekesine yahut mirasçının kişisel malvarlığına başvurabilir⁵¹⁸. O halde kefalet alacaklısı da terekeye başvurabileceği gibi, mirasçılarının şahsi malvarlıklarına da sınırsız olarak başvurabilecektir. Ancak yukarıda ifade ettiğimiz üzere mirasçılarının sorumluluğundan söz edebilmek, mirasın kesin olarak iktisabını gerektirir; dolayısıyla ret süresi içerisinde terekeye dahil değerler bakımından haciz ve takip mümkün olsa da ret hakkı bulunan mirasçının malvarlığına başvurulamaz⁵¹⁹.

⁵¹³ AYALP, *Sorumluluk*, s. 56.

⁵¹⁴ AYALP, *Sorumluluk*, s. 56, dn. 222; AYANOĞLU MORALI, *Sorumluluk*, s. 565. Aksi görüş ve yorum için bkz.: BİLGİN YÜCE, *Dava Arkadaşlığı*, s. 377-379.

⁵¹⁵ AYALP, *Sorumluluk*, s. 57; AYANOĞLU MORALI, *Sorumluluk*, s. 565.

⁵¹⁶ KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 46; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 453; AYALP, *Sorumluluk*, s. 54; GÖNENSAY, *Medeni*, s. 241; KÖPRÜLÜ, *Miras*, s. 11, 367; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 82, 513; MARAŞLI DİNÇ, *Külli Halefiyet*, s. 27-28; TURAN BAŞARA, *Kefalet*, s. 1104; AYANOĞLU MORALI, *Sorumluluk*, s. 563-564.

⁵¹⁷ İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 341; GÖNENSAY, *Medeni*, s. 241; KÖPRÜLÜ, *Miras*, s. 10, 367-368.

⁵¹⁸ İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 341, 453; KÖPRÜLÜ, *Miras*, s. 368; TURAN BAŞARA, *Kefalet*, s. 1105; ÇABRİ, *Miras 3*, s. 80.

⁵¹⁹ ÖZDEMİR, *Sorumluluk*, s. 193; ÇABRİ, *Miras 2*, s. 439.

Yukarıda belirttiğimiz üzere *murisin borçları* ifadesi, borcun hukuki nedeninden bağımsız olarak ve kural olarak mirasçılara intikal etmektedir. Dolayısıyla mirasçıların kişisel sorumlulukları da murisin borcunun hukuki nedeninden bağımsızdır; murisin borcu ister sözleşme ister haksız fiil ister sebepsiz zenginleşmeden doğsun, mirasçıların kişisel sorumlulukları söz konusu olur⁵²⁰.

Bazı intikal borçları açısından mirasçıların kişisel sorumluluğu değişebilmektedir; bu durumlara örnek vermek gerekir. TMK madde 623/2 uyarınca defter tutulmasına ilişkin masraflar terekeden; mümkün değilse talep eden mirasçı tarafından karşılanır. Dolayısıyla burada artık mirasçıların kişisel malvarlıklarıyla sınırsız bir sorumluluğundan söz edilemez. Bunun gibi TMK madde 643/2 uyarınca ileride doğacak çocuğun annesinin muhtaç olması durumunda doğuma dek ödenecek geçim giderlerinden ve TMK madde 674/2 uyarınca engelli çocuklar ile eğitimi devam eden çocuklara ödenecek giderlerden mirasçılar müteselsilen ve kişisel olarak sorumlu değildirler; bunlara dair giderler, murisin terekesinden karşılanır⁵²¹. TMK madde 370 ve 641/2 gereği gelir veya emeklerini aile özgüleyen ergin çocuk ve torunlara verilecek tazminat da terekenin aktif ile sınırlı bir sorumluluk doğurur⁵²². Aynı şekilde TMK madde 645 uyarınca murisle birlikte yaşayanların üç aylık geçim ve bakıma ilişkin giderleri hakkında da sorumluluk, terekenin aktif ile sınırlıdır⁵²³.

2.2.2.2 Mirasçıların kefalet alacaklısına karşı müteselsil sorumluluğu

2.2.2.2.1 Genel olarak

TMK madde 641/1, mirasçıların tereke borçlarından ve dolayısıyla kefalet borcundan müteselsilen sorumlu olacaklarını hükme bağlamıştır. Tereke üzerinde mirasçıların durumunu tek bir cümle ile ifade etmek gerekirse KILIÇOĞLU'nun belirttiği üzere “*haklarda elbirliği mülkiyeti, borçlarda müteselsil borçluluk*”⁵²⁴

⁵²⁰ ÖZDEMİR, *Sorumluluk*, s. 193; AYALP, *Sorumluluk*, s. 54. YARGITAY da bir kararında borcun hukuki nedenin mirasçının sorumluluğu bakımından önemli olmadığını ifade etmiştir (Y. 3. HD., E. 2013/1212, K. 2013/2269, T. 14/02/2013.).

⁵²¹ AYALP, *Sorumluluk*, s. 82, 86; DURAL ve ÖZ, *Miras*, s. 359.

⁵²² SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 84, 587, 589; MARAŞLI DİNÇ, *Külli Halefiyet*, s. 98. DURAL ve ÖZ buradaki sorumluluğun müteselsil olduğunu ifade etmektedir (DURAL ve ÖZ, *Miras*, s. 366).

⁵²³ İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 573.

⁵²⁴ Kanun koyucu mirasçıların terekedeki aktifler için elbirliği ile hak sahibi oldukları kabul etmiş mamafih borçlar bakımından aynı durumu, iştirak halinde borçluluğu değil ve fakat müteselsil sorumluluğu öngörmüştür (İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 428). İştirak halinde borçluluğun var olduğu durumlarda alacaklı, alacağını tahsil etmek için tüm borçlulara başvurmak zorundadır. Miras hukukunda tereke alacaklısının alacağına hızla ve kolaylıkla kavuşması gayesiyle kanun koyucu iştirak halinde hak

*esastır*⁵²⁵”. Müteselsil sorumluluk yukarıda da belirttiğimiz üzere külli halefiyet ilkesinin bir uzantısıdır. Mirasın açılmasını takiben mirasçılar arasında müteselsil sorumluluk başlar; bu an itibarıyla mirasçılar terekeye dahil borçları ödemekle yükümlü olurlar⁵²⁶.

Miras hukukunda müteselsil sorumluluğun yansıması; mirasçılarının tereke borcundan yalnız kendisine düşen miras payıyla değil; terekedeki borcun tamamından sorumlu olmasıdır⁵²⁷. Tereke borcu, belirttiğimiz üzere murisin hem sözleşmeden hem haksız fiil hem de sebepsiz zenginleşmeden doğan muaccel, henüz muaccel olmamış ve hatta henüz doğmamış⁵²⁸ borçlarını kapsadığı gibi aynı zamanda TMK madde 641/2’de yer alan ve ergin çocuklar ile torunların emek ve gelirlerini ailelerine özgülemeleri durumunda bunların tazminat talebi ve murisin ölümünden sonra vuku bulan TMK madde 507/2’de yer alan cenaze masrafı gibi murisin borçları dışındaki intikal borçlarını da kapsar⁵²⁹. Dolayısıyla bunların tamamı bakımından mirasçılar arasında teselsül hükümlerinin uygulanması söz konusu olur.

TMK madde 5 uyarınca anılan kanunun ve TBK’nın genel hükümleri, bütün özel hukuk ilişkilerine uygun düştüğü ölçüde uygulanır. Dolayısıyla TBK’nın müteselsil sorumluluğa dair ilgili hükümleri de mirasçılarının aynı tür sorumluluğunda uygulama alanı bulacaktır⁵³⁰. Müteselsil sorumluluğa ilişkin kuralları TBK madde 162 vd. hükümlerinde düzenlenmiştir. TBK madde 162/2, müteselsil borçluluğa dair bir bildirimin bulunmaması durumunda teselsülün, yalnız kanunen doğabileceğini

sahipliğini kabul etse de iştirak değil ve fakat müteselsil sorumluluğu tercih etmiştir (AYALP, *Sorumluluk*, s. 66).

⁵²⁵ AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 227; KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 26; AYALP, *Sorumluluk*, s. 52.

⁵²⁶ AYALP, *Sorumluluk*, s. 53; TURAN BAŞARA, *Kefalet*, s. 1106, 1109.

⁵²⁷ İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 453; ÖZDEMİR, *Sorumluluk*, s. 202; AYBAY ve AYBAY, *Miras*, s. 129; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 510; TURAN BAŞARA, *Kefalet*, s. 1102.

⁵²⁸ Söz gelimi murisin haksız fiil sorumluluğu kapsamında var olması gereken zarar, murisin ölümünden sonra ortaya çıkmış olsa dahi mirasçılar bundan müteselsil olarak sorumludurlar (SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 589; ÖZTAN, *Miras*, s. 26).

⁵²⁹ KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 700; İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 565-566; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 457; ÇABRİ, *Miras* 3, s. 86; ANTALYA, *Miras*, s. 95; ÖZDEMİR, *Sorumluluk*, s. 201-202; AYALP, *Sorumluluk*, s. 54; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 510, 512-513; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 376; MARAŞLI DİNÇ, *Külli Halefiyet*, s. 78; DURAL ve ÖZ, *Miras*, s. 468; TURAN BAŞARA, *Kefalet*, s. 1107-1108; AYANOĞLU MORALI, *Sorumluluk*, s. 563. Konu hakkında detaylı bilgi için bkz.: KOCAR, *Sorumluluk*, s. 98-107.

⁵³⁰ KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 46; ANTALYA, *Miras*, s. 94; İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 565; ÖZDEMİR, *Sorumluluk*, s. 202; AYALP, *Sorumluluk*, s. 52; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 588; AYANOĞLU MORALI, *Sorumluluk*, s. 566-567; DURAL ve ÖZ, *Miras*, s. 18; ÇABRİ, *Miras* 2, s. 434; KOCAR, *Sorumluluk*, s. 217; BİLGİN YÜCE, *Dava Arkadaşlığı*, s. 354.

belirtmektedir. Mirasçılar arasında müteselsil sorumluluğun bulunması da TMK madde 641/1 hükmünün bir gereğidir, kanunen vuku bulan bir sorumluluktur⁵³¹.

TBK madde 163/1 uyarınca teselsül, alacaklının alacağının tamamını yahut bir kısmını, birden fazla borçlunun varlığı durumunda istediği borçludan, borçlulardan yahut hepsinden alabilmesini sağlayan bir müessesedir⁵³². Zira borçluların hepsi, borcun tamamından sorumludur⁵³³. TBK madde 163/2 ve 166/1 uyarınca borçlulardan biri tarafından borç tamamen ifa edildiği (yahut takas ile sona erdirildiği) takdirde müteselsil borçlular borçtan kurtulur, bu ana dek borçluların sorumluluğu devam eder.

Mirasçılar bakımından müteselsil sorumluluk hakkında genel bir ifadeyle şunu söylemek mümkündür: tereke alacaklısı alacağının bir kısmı yahut tamamı için mirasçılardan birine, birkaçına yahut hepsine istediği oranda başvurabilir; hepsine birden başvurmayan tereke alacaklısının tüm mirasçılara dava açma zorunluluğu yoktur⁵³⁴. Kendisinden borcun tamamının ifası talep edilen mirasçı miras payı kadar sorumlu olduğunu ileri sürerek ifadan kaçınmaz⁵³⁵.

O halde mirasçıların, murisin kefalet borcun müteselsilen sorumlu olmaları, kefalet alacaklısının alacağını tahsil etmek için mirasçılardan birine, birkaçına yahut hepsine birden başvurabilmesi sonucunu doğurur; kefalet alacaklısı alacağının bir kısmı yahut tamamı için istediği mirasçı yahut mirasçıları *kural olarak* dilediği gibi takip edebilir. Alacaklı lehine olan bu durumun bir sebebi, miras ortaklığının kişiliği bulunmadığından terekeye el atmasının mümkün olmamasıdır; zorunlu takip ve dava arkadaşı olan mirasçıların tamamının takibi ise oldukça külfetlidir, dolayısıyla alacaklının bu külfete maruz kalmaksızın tek bir mirasçıdan da murisin borcunu tahsil edebilmesine imkan tanınmıştır⁵³⁶.

⁵³¹ KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 307; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 46, 699; AYALP, *Sorumluluk*, s. 53.

⁵³² YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 45, 50, 305; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 99.

⁵³³ AYBAY ve AYBAY, *Miras*, s. 129.

⁵³⁴ AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 275; ÖZTAN, *Miras*, s. 439; ÇABRİ, *Miras 2*, s. 434; BERKİ, *Mesuliyet*, s. 110; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 46, 699; İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 565; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 455; ÖZDEMİR, *Sorumluluk*, s. 202; AYALP, *Sorumluluk*, s. 53; GÖNENSAY, *Medeni*, s. 317; MARAŞLI DİNÇ, *Külli Halefiyet*, s. 28; TURAN BAŞARA, *Kefalet*, s. 1102, 1106; AYANOĞLU MORALI, *Sorumluluk*, s. 567; KOCAR, *Sorumluluk*, s. 217; DURAL ve ÖZ, *Miras*, s. 468; ANTALYA, *Miras*, s. 488.

⁵³⁵ İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 455; KOCAR, *Sorumluluk*, s. 217; AYALP, *Sorumluluk*, s. 53, 91; ÖZDEMİR, *Sorumluluk*, s. 202; AYANOĞLU MORALI, *Sorumluluk*, s. 567; ÇABRİ, *Miras 2*, s. 434; ÇABRİ, *Miras 3*, s. 82; DURAL ve ÖZ, *Miras*, s. 468; BERKİ, *Mesuliyet*, s. 110.

⁵³⁶ İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 452; GÖNENSAY, *Medeni*, s. 314; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 589; TURAN BAŞARA, *Kefalet*, s. 1106.

2.2.2.2.2 Mütteselsil sorumluluğun süresi ve uygulanmadığı haller

2.2.2.2.2.1 Mirasın paylaşılması ve mütteselsil sorumluluğun süresi

Mirasçılar arasında kanunen kendiliğinden doğan miras ortaklığı niteliği itibariyle geçici bir ortaklıktır; miras paylaşılana, terekede tek bir mal dahi kalmayınca veya paylı mülkiyete geçilinceye (yahut bir başka ortaklık kuruluncaya⁵³⁷) dek varlığını korur; *kural olarak*⁵³⁸ kendiliğinden sona ermez⁵³⁹. Tabiri yerindeyse miras ortaklığı yaşamaya devam ettikçe mütteselsil sorumluluk da ayakta kalmaya devam eder⁵⁴⁰; mamafih miras ortaklığının sona ermesiyle mütteselsil sorumluluk sona ermez. Bu durum, TMK madde 681/2’de şu şekilde düzenlenmiştir:

“Paylaşmanın gerçekleştiği tarihin veya daha sonra yerine getirilecek borçlarda muacceliyet tarihinin üzerinden beş yıl geçmekle teselsül sona erer.”

Madde hükmü uyarınca mirasçılar, paylaşma tarihinden itibaren *beş yıl* boyunca tereke borçları bakımından mütteselsilen sorumludurlar. Borç henüz muaccel olmamışsa mütteselsil sorumluluğa ilişkin beş yıllık süre muacceliyet tarihiyle başlar. Kanun koyucu, paylaşma sonrasında durumun alacaklılara zarar vermemesi adına mirasçılar arasındaki mütteselsil sorumluluğun bir süre daha devam etmesini gerekli görmüştür; düzenleme niteliği itibariyle emredicidir⁵⁴¹. Murisin kefalet borcu bakımından da TMK madde 681/2 gereği beş yıllık süre uygulama alanı bulacaktır. Dolayısıyla terekenin paylaşılmasının yahut kefalet borcu henüz muaccel olmamış ise muaccel olmasının ardından mirasçılar, beş yıllık süre için kefalet borcundan mütteselsilen sorumlu olmaya devam edeceklerdir. Kefalet borcu yukarıda da belirttiğimiz üzere kural olarak asıl borcun muaccel olması ile muaccel olur; asıl borç

⁵³⁷ Detaylı bilgi için bkz.: İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 468-469; DURAL ve ÖZ, *Miras*, s. 478; ÇABRİ, *Miras 3*, s. 177-195.

⁵³⁸ Birden fazla mirasçı olmasına rağmen tek mirasçı hariç diğerlerinin mirastan yoksun kılınmış olduklarının saptanması, mirası reddetmeleri, murisin tek mirasçısı dışında mirasçı olmaksızın ölmeleri halinde artık miras ortaklığı kendiliğinden sona erer (Ahmet M. KILIÇOĞLU, *Miras Taksim Sözleşmesi* (Ankara: Yetkin Yayınları, 1989), s. 23; KOCAYUSUFPŞAOĞLU, *Miras*, s. 678-679; AYALP, *Sorumluluk*, s. 64; KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 310, 337-338; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 365; ÇABRİ, *Miras 3*, s. 104-108).

⁵³⁹ KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 310-311; AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 270; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 455; AYBAY ve AYBAY, *Miras*, s. 138; AYALP, *Sorumluluk*, s. 64; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 89-90, 366, 570; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 366, 383; MARAŞLI DİNÇ, *Külli Halefiyet*, s. 27.

⁵⁴⁰ AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 281; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 455; ÖZDEMİR, *Sorumluluk*, s. 201; AYALP, *Sorumluluk*, s. 54, 92, 101; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 377; TURAN BAŞARA, *Kefalet*, s. 1109; AYANOĞLU MORALI, *Sorumluluk*, s. 568; ÇABRİ, *Miras 2*, s. 438; BERKİ, *Mesuliyet*, s. 110; ÇABRİ, *Miras 3*, s. 83-84.

⁵⁴¹ ÖZDEMİR, *Sorumluluk*, s. 208; KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 436; ÖZDEMİR, *Sorumluluk*, s. 207.

muaccel olmadan kefalet borcu da muaccel olmaz. Ancak kefalet borcunun muacceliyet tarihi asıl alacaklı ile kefil arasında farklı bir şekilde kararlaştırılmışsa TMK madde 681/2’de belirtilen beş yıllık hak düşürücü süre kararlaştırılan tarihin gelmesi ile başlayacaktır. Burada tekrar belirtmekte fayda görüyoruz: murisin ölümünden sonra *asıl borcun doğması* durumunda artık kefilin ve dolayısıyla mirasçılardan sorumluluğundan söz edilemez.

Beş yıllık sürenin hukuki niteliği doktrinde fikir ayrılıklarına yol açmıştır. Ağırlıklı görüşe göre⁵⁴² süre, hak düşürücü süre niteliğini haizdir ve dolayısıyla zamanaşımını kesen yahut durduran sebepler burada dikkate alınmaz. KILIÇOĞLU⁵⁴³ ise sürenin, niteliği itibariyle zamanaşımı süresi olduğunu ve dolayısıyla zamanaşımını kesen ve durduran haller bu beş yıllık süre için de uygulama alanı bulacağını belirtmektedir. Biz de ağırlıklı görüşe katılmaktayız. Zira KOCAR’ın ifade ettiği gibi, sürenin zamanaşımı süresi olarak kabul edilmesi durumunda zamanaşımı defide bulunmayan mirasçı bakımından teselsül devam edecek ve bu durum TMK madde 681 hükmü ile mirasçı lehine getirilen düzenlemeyi etkisizleştirecektir⁵⁴⁴. Belirtmek gerekir ki beş yıllık sürenin dolması ile mirasçılardan *sorumluluğu* sona ermez; sadece müteselsil sorumlulukları sona erer zira borç, varlığını korumaya devam eder⁵⁴⁵.

2.2.2.2.1.1 Mirasçı açısından

TMK madde 642/1 uyarınca her bir mirasçı, kanunen yahut sözleşme gereği miras ortaklığını sürdürmekle yükümlü olmadığı müddetçe⁵⁴⁶ mirasın paylaşılmasını, bir başka deyişle terekeye dahil değerlerin ferdi mülkiyete dönüştürülmesini talep edebilir; paylaşmaya ilişkin bu talep devredilemez ve zamanaşımına uğramaz⁵⁴⁷.

⁵⁴² KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 737; İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 618; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 582; ÖZDEMİR, *Sorumluluk*, s. 218; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 377; BERKİ, *Mesuliyet*, s. 110; EREN ve YÜCER AKTÜRK, *Miras*, s. 681; BAYGIN, *Alacaklıların Korunması*, s. 78; ÇABRİ, *Miras* 3, s. 617.

⁵⁴³ AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 310; KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 437; KILIÇOĞLU, *Taksim*, s. 113.

⁵⁴⁴ KOCAR, *Sorumluluk*, s. 216.

⁵⁴⁵ KILIÇOĞLU, *Taksim*, s. 113; ÇABRİ, *Miras* 3, s. 84-85.

⁵⁴⁶ Detaylı bilgi için bkz.: İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 470-476; İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 568-572; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 681-686; ÖZTAN, *Miras*, s. 457-458; EREN ve YÜCER AKTÜRK, *Miras*, s. 592-596; DURAL ve ÖZ, *Miras*, s. 494-499; ANTALYA, *Miras*, s. 514-516.

⁵⁴⁷ KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 311, 338, 340, 435; KILIÇOĞLU, *Taksim*, s. 23-24; AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 279; AYBAY ve AYBAY, *Miras*, s. 132; AKINTÜRK ve ATEŞ, *Medeni*, s. 363; ÖZTAN, *Miras*, s. 455; KÖPRÜLÜ, *Miras*, s. 399; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 680, 691; İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 567; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 460-461; OĞUZMAN, *Miras*, s. 385-387. HATEMİ, davanın niteliği itibariyle bir yenilik doğuran dava olmadığını belirtmektedir (HATEMİ, *Miras*, s. 164; DURAL ve ÖZ, *Miras*, s. 491). Paylaşmada serbestlik ilkesi ve bu ilkenin

Muris ölüme bağlı tasarrufu ile taksimin yapılmamasını kararlaştıramaz; aksi halde ölüme bağlı tasarrufun iptali gündeme gelir⁵⁴⁸.

Mirasın paylaşılması aşamasında mirasçılarının tereke borcunu paylaşma dışında tutmaları mümkündür; tereke borcunun paylaşılması, paylaşma sözleşmesinin zorunlu unsuru değildir⁵⁴⁹. Tereke borçları hakkında bir paylaşım yapılmamışsa mirasçılar *iç ilişkilerinde*, TMK madde 682/3 uyarınca miras payları oranında bu borçlardan sorumlu olurlar⁵⁵⁰. Ancak mirasçılarının aralarında yapacakları bir anlaşmayla tereke borcunu⁵⁵¹ paylaşmaları, tereke borcunun hangi kısmından hangi mirasçının *iç ilişki özelinde* sorumlu olacağını *oybirliğiyle* ve TMK madde 646/2 uyarınca serbestçe kararlaştırmaları⁵⁵² TMK madde 676/1 uyarınca mümkündür⁵⁵³. Mirasçılarının paylaşmada anlaşamaması sonucu TMK madde 650/2 uyarınca mirasçının başvurusuyla payların oluşturulması hakim tarafından yapılır. TMK madde 676/1 hükmü şu şekilde düzenlenmiştir:

“Mirasçılar arasında payların oluşturulması ve fiilen alınması veya aralarında yapacakları paylaşma sözleşmesi mirasçıları bağlar.”

kanundan ve mahkeme kararından doğan sınırlamaları için bkz.: KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 347-361; AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 284-285

⁵⁴⁸ İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 472; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 684.

⁵⁴⁹ KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 435 (bkz.: dn. 726); KILIÇOĞLU, *Taksim*, s. 111; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 734; ÖZTAN, *Miras*, s. 451; GÖNEN, *Paylaşma*, s. 90. Mirasçılarının terekedeki tüm değerleri paylaşması da gerekmez; bazı mallar için yapılması mümkündür (AYBAY ve AYBAY, *Miras*, s. 139). Mirasçılar tereke borçları hakkında şekle tabi olmaksızın paylaşma yapabilirler mamafih ispat açısından yazılı yapılması tercih edilmelidir (İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 578).

⁵⁵⁰ KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 435; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 734; AYANOĞLU MORALI, *Sorumluluk*, s. 568; ŞENER, *Miras*, s. 787; KILIÇOĞLU, *Taksim*, s. 111.

⁵⁵¹ Terekedeki hakların paylaşılmasına ilişkin detaylı bilgi için bkz.: KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 341-343

⁵⁵² SEROZAN ve ENGİN, mirasçılar arasında yapılan anlaşmayla borcun tabiri caizse dağıtılmasının TBK madde 195 anlamında bir borcun üstlenilmesi olmadığını zira borcu üstlenen mirasçının, mirasçı olarak zaten borçtan sorumlu olduğunu belirtmektedir (SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 620. Benzer şekilde bkz.: TURAN BAŞARA, *Kefalet*, s. 1110; ÇABRİ, *Miras 3*, s. 611). KILIÇOĞLU, yapılan anlaşmanın borçtan kurtarma yahut bir borcun (ifanın) üstlenilmesi (KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 341, 435) yahut bir borçtan kurtarma taahhüdü niteliğinde olduğunu belirtmektedir (KILIÇOĞLU, *Taksim*, s. 26). İMRE ve ERMAN da TBK madde 195 anlamında borcun üstlenilmesinin yahut TBK madde 202 kapsamında bir malvarlığının devrinin söz konusu olduğunu belirtmektedir (İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 578-579).

⁵⁵³ KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 393; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 704; İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 573-574, 576; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 478; OĞUZMAN, *Miras*, s. 391; HATEMİ, *Miras*, s. 161; AYALP, *Sorumluluk*, s. 99; AYBAY ve AYBAY, *Miras*, s. 131-132; KÖPRÜLÜ, *Miras*, s. 416; GÖNENSAY, *Medeni*, s. 325. Mirasçılar bakımından paylaşmada eşitlik, miras paylarının göz ardı edilmesi değil ve fakat hukuk önünde mirasçılarının eşit işleme tabi olmaları, hak ve talepleri bakımından bir ayrıma tabi olmamalarıdır (DURAL ve ÖZ, *Miras*, s. 483; ÖZTAN, *Miras*, s. 465; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 481; İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 579. Detaylı bilgi için bkz.: İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 579-585; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 708).

Mirasın paylaşılması madde hükmünden de anlaşılacağı üzere elden yahut bir sözleşme ile yapılabilir⁵⁵⁴; TMK madde 676/3 uyarınca paylaşma sözleşmesi, adi yazılı şekilde yapıldıkça geçerlidir⁵⁵⁵. Mirasçılardan birinin ölmesi durumunda yerine geçecek mirasçı yahut mirasçıların paylaşma sözleşmesiyle bağlı olup olmayacakları konusunda doktrin, sözleşmede aksi kararlaştırılmadığı sürece ölen mirasçının mirasçılarının bu sözleşmeyle bağlı olmadıklarını belirtmektedir⁵⁵⁶.

Mirasın paylaşılması kısmen yahut tamamen yapılabilir; kısmen paylaşılması ise subjektif ve objektif olarak ikiye ayrılır⁵⁵⁷. Objektif kısmi paylaşmada terekeye dahil değerlerin bir kısmı paylaşılırken subjektif kısmi paylaşmada mirasçıların bir kısmının ortaklıktan ayrılması söz konusudur⁵⁵⁸. Objektif kısmi paylaşmada henüz paylaşılmamış değerler üzerinde miras ortaklığı devam eder; subjektif kısmi paylaşmada ise ortaklıktan çıkan mirasçılar bakımından ortaklık sona ermiştir⁵⁵⁹. Belirtmek gerekir ki kısmi taksim yapılabilmesi, tüm mirasçıların onayını gerektirir⁵⁶⁰.

⁵⁵⁴ Paylaşmanın türleri hakkında detaylı bilgi için bkz.: AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 304-308; KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 391-395, 413-431; KILIÇOĞLU, *Taksim*, s. 68-71, 87-111; ANTALYA, *Miras*, s. 532-537; İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 608-610; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 560-569; DURAL ve ÖZ, *Miras*, s. 486-491; EREN ve YÜCER AKTÜRK, *Miras*, s. 649-655; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 721-731; ÖZTAN, *Miras*, s. 486-489; ÇABRİ, *Miras* 3, s. 131-137. Elden paylaşma, tereke borçları açısından oldukça güçtür zira kanunun payların fiilen alınması ifadesini kullanmaktadır (KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 394). Sözleşme ile yapılan paylaşma kurallarına aykırı davranılması durumunda borcu üstlenen kişiye karşı diğer mirasçılar sözleşmeye aykırılık hükümlerini işletebilirler (KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 394).

⁵⁵⁵ İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 575; AYALP, *Sorumluluk*, s. 98. Mirasın paylaşılmasına ilişkin sözleşmede yahut başka bir sözleşmede murisin borçları paylaşılabilir (AYALP, *Sorumluluk*, s. 98-99). Paylaşma, terekeye dahil bir taşınmaz hakkında yapılsa dahi adi yazılı şekilde yapıldıkça geçerli olacaktır (KÖPRÜLÜ, *Miras*, s. 416-417; KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 311). Böyle bir durumda elden paylaşma yapılması mümkün değildir (HATEMİ, *Miras*, s. 162). İMRE ve ERMAN, taşınmazın varlığı durumunda yapılacak bir sözleşme ile elden paylaşmanın devam edebileceğini belirtmektedir (İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 564). Murisin terekesinden intikal eden hakların devrinde işlem gerekmemesi, mirasçıların paylaşma ile *ferdi mülkiyete geçilmesi* aşamasında söz konusu olmaz; sözgelimi paylaşma ile bir taşınmazın mirasçının ferdi mülkiyetine geçmesi aşamasında tescil gerekecektir (KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 676; İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 577; AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 269; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 429; OĞUZMAN, *Miras*, s. 403-404; KÖPRÜLÜ, *Miras*, s. 417; KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 311; HATEMİ, *Miras*, s. 161).

⁵⁵⁶ KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 361.

⁵⁵⁷ KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 362; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 686; ÖZTAN, *Miras*, s. 489; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 464; ANTALYA, *Miras*, s. 535; ÇABRİ, *Miras* 3, s. 133-134; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 388; TURAN BAŞARA, *Kefalet*, s. 1111. Hem malların bir kısmının hem de bazı mirasçıların paylaşması durumunda karma kısmi paylaşmadan söz edilir (İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 464; AYALP, *Sorumluluk*, s. 103; KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 366).

⁵⁵⁸ KILIÇOĞLU, *Taksim*, s. 48; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 686-687; KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 365; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 464; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 388; TURAN BAŞARA, *Kefalet*, s. 1111; EREN ve YÜCER AKTÜRK, *Miras*, s. 573-574; ANTALYA, *Miras*, s. 535; DURAL ve ÖZ, *Miras*, s. 481; ÇABRİ, *Miras* 3, s. 134-137.

⁵⁵⁹ AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 271; KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 313; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 388; TURAN BAŞARA, *Kefalet*, s. 1111; ÖZTAN, *Miras*, s. 491.

⁵⁶⁰ İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 465; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 689-690; ÖZTAN, *Miras*, s. 489; ANTALYA, *Miras*, s. 536.

2.2.2.2.1.2 Tereke alacaklısı açısından

Mirasçılarının tereke borçlarına dair yaptıkları paylaşım kuralları mirasçılarının iç ilişkisinde hüküm ve sonuç doğurur ancak tereke alacaklılarına karşı mirasçılar paylaşmadan itibaren beş yıl boyunca müteselsilen ve kişisel olarak sorumlu kalmaya devam ederler⁵⁶¹. Dolayısıyla tereke borcunun belirlenen kısmı için belirlenenden farklı bir mirasçıya başvuran alacaklı tatmin edilir; sonrasında ödemede bulunan mirasçı borcu üstlenen mirasçıya karşı rücu hakkını kullanabilecektir⁵⁶². TMK madde 647/1 uyarınca murisin, ölüme bağlı tasarrufunda mirasın paylaşılması hakkında birtakım kurallar belirlemesi de mümkündür; anılan maddenin ikinci fıkrasına göre bu kurallar mirasçıları murisin kasti olmaksızın yarattığı eşitsizlikler saklı kalmak kaydıyla mirasçıları bağlayacaktır. Ancak mirasçılar oybirliği ile anlaşmak kaydıyla murisin ölüme bağlı tasarrufundan farklı kurallar tayin edebilirler⁵⁶³. TMK madde 647/3 uyarınca murisin terekesindeki belirli bir malı bir mirasçıya özgülemesi, aksi anlaşılmadıkça paylaşım kuralı olarak kabul edilir⁵⁶⁴. Bu durumda anılan kural mirasçılarının iç ilişkisinde hüküm ifade etse dahi tereke alacaklılarına karşı bir hüküm ifade etmez; mirasçılar tereke alacaklılarına karşı müteselsilen ve kişisel olarak sorumlu olmaya devam ederler⁵⁶⁵.

TMK madde 681/2 uyarınca tereke alacaklılarına karşı mirasçılarının müteselsil sorumluluğuna ilişkin beş yıllık süre terekenin paylaşılması ile başlar. Paylaşım tarihi; paylaşmaya ilişkin sözleşmenin *ifa edildiği* ve tasarruf işlemlerinin yapıldığı yahut mirasın elden paylaşıldığı tarihtir⁵⁶⁶. Terekenin paylaşılmasından anlaşılması gereken

⁵⁶¹ KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 341; KILIÇOĞLU, *Taksim*, s. 26, 111; AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 308-309; AYALP, *Sorumluluk*, s. 99, 106; GÖNENSAY, *Medeni*, s. 383-584; EREN ve YÜCER AKTÜRK, *Miras*, s. 656; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 734; İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 617; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 576-577, 579 GÖNEN, *Paylaşım*, s. 90; ÖZDEMİR, *Sorumluluk*, s. 207; TURAN BAŞARA, *Kefalet*, s. 1110; ŞENER, *Miras*, s. 781. Paylaşımın sözleşme ile yahut mahkeme kararıyla yapılması, mirasçılarının müteselsil sorumluluklarını etkilemez (KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 435).

⁵⁶² KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 735; GÖNENSAY, *Medeni*, s. 383-585; TURAN BAŞARA, *Kefalet*, s. 1110.

⁵⁶³ İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 480; İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 577; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 704; GÖNEN, *Paylaşım*, s. 91; EREN ve YÜCER AKTÜRK, *Miras*, s. 577. KILIÇOĞLU, murisin bir taksim kuralı belirlemekle birlikte bir vasiyeti yerine getirme görevlisi de belirlemesi durumunda murisin iradesinin esas alınması gerektiğinden artık mirasçılarının murisin belirlediği taksim kuralının dışına çıkamayacaklarını ifade etmektedir (KILIÇOĞLU, *Taksim*, s. 41).

⁵⁶⁴ Bu durum bir karine yaratır, aksinin ispatı mümkündür (İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 479).

⁵⁶⁵ KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 703; DURAL ve ÖZ, *Miras*, s. 469.

⁵⁶⁶ KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 437-438; ÖZDEMİR, *Sorumluluk*, s. 216; AYALP, *Sorumluluk*, s. 102; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 378; TURAN BAŞARA, *Kefalet*, s. 1111-1112.

objektif bir kısmi paylaşma değil, terekeye dahil değerlerin tamamen paylaşılmasıdır; terekeye dahil birtakım malların paylaşılmasıyla beş yıllık süre işlemeye başlamaz zira aksi halde mirasçılarının müteselsil sorumluluğa dair süresi kısılır ve tereke alacaklıları açısından olumsuz sonuçlara sebep olur⁵⁶⁷. Mamafih terekenin büyük bir çoğunluğunun paylaşılmış olup tabiri yerindeyse önemsiz birtakım paylaşdırma işlerinin varlığı halinde beş yıllık süre işlemeye başlayacaktır⁵⁶⁸. Mirasçılarının paylaşmada anlaşamamaları neticesinde paylaşma davası açmaları durumunda, sürenin işlemeye başlaması için hükmün kesinleşmesi gerekir⁵⁶⁹.

Subjektif kısmi paylaşmanın söz konusu olduğu durumlarda, bir başka anlatımla mirasçılardan bir yahut bir kısmının ortaklıktan çıkması durumunda beş yıllık sürenin ne zaman başlayacağı konusunda doktrinde fikir ayrılıkları bulunmaktadır. Bir görüşe göre⁵⁷⁰ miras ortaklığı tam anlamıyla sona erene, bir başka deyişle miras tamamen paylaşılan dek süre işlemeye başlamaz; bir diğer görüşe göre ise⁵⁷¹ miras ortaklığından çıkan mirasçı bakımından süre, çıktığı an itibariyle işlemeye başlayacaktır. TMK madde 681/2 hükmü, mirasçılarını terekenin paylaşılmasının ardından bir süre için daha tereke alacaklılarına karşı teselülen sorumlu tutmuş ve alacaklıları korumak istemiştir. Miras tamamen paylaşılmadan bir veya birkaç mirasçının subjektif kısmi paylaşma ile miras ortaklığından ayrıldığı durumlarda, ortaklıktan ayrılan mirasçılar bakımından beş yıllık süreyi bu tarih itibariyle işlemeye başlatmak madde hükmünün amacıyla kanaatimizce ters düşecektir. Dolayısıyla biz de ilk görüşe katılmakta; tereke tamamen paylaşılmadıkça TMK madde 681/2’de yer alan sürenin işlemeye başlamayacağını düşünmekteyiz.

Miras ortaklığı, mirasın paylaşılması harici nedenlerle de sona erebilir; bu durumda müteselsil sorumluluğa ilişkin süre sona erme tarihi ile işlemeye

⁵⁶⁷ KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 362, 437; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 581; ÖZDEMİR, *Sorumluluk*, s. 217; AYALP, *Sorumluluk*, s. 102; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 377; TURAN BAŞARA, *Kefalet*, s. 1111; ŞENER, *Miras*, s. 784; KILIÇOĞLU, *Taksim*, s. 113; ÇABRİ, *Miras 3*, s. 104.

⁵⁶⁸ İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 581; ÖZDEMİR, *Sorumluluk*, s. 217; AYALP, *Sorumluluk*, s. 103; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 377-378. Sözgelimi murisin hatıra niteliğini haiz fotoğraf albümlerinin paylaşmaya dahil edilmemesi, müteselsil sorumluluğa ilişkin sürenin başlamasına engel teşkil etmez (ÖZDEMİR, *Sorumluluk*, s. 217).

⁵⁶⁹ OĞUZMAN, *Miras*, s. 385; ÖZDEMİR, *Sorumluluk*, s. 216; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 378; TURAN BAŞARA, *Kefalet*, s. 1111-1112; ÇABRİ, *Miras 3*, s. 612.

⁵⁷⁰ İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 581; AYALP, *Sorumluluk*, s. 103; BAYGIN, *Alacaklıların Korunması*, s. 77.

⁵⁷¹ KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 558.

başlayacaktır⁵⁷². Paylı mülkiyete geçilmesi⁵⁷³ halinde de miras ortaklığı sona ereceğinden bu tarih ile beş yıllık süre işlemeye başlayacaktır⁵⁷⁴. Gai yorum gereği paylı hak sahipliğine geçilmesi durumunda da süre, dönüşme tarihi esas alınarak belirlenir⁵⁷⁵.

Beş yıllık sürenin bitiminin ardından alacaklılara karşı sorumluluğun niteliğinin ne olacağı hususunda doktrinde fikir ayrılıkları vardır. Strebel beş yılın ardından mirasçılarının sorumluluğunun elbirliği ile sorumluluk olacağını savunmaktadır⁵⁷⁶. Ağırlıklı görüşe göre beş yıllık sürenin dolmasının ardından mirasçılarının sorumluluğu, kendi miras payları oranında devam eder⁵⁷⁷. Bir başka görüşe göre ise⁵⁷⁸ mirasçılarının sorumluluğunun tespitinde eğer mevcut ise kendi aralarında belirledikleri özel anlaşmanın uygulanması gerekmektedir. Kanaatimizce mirasçılarının kendi aralarında belirledikleri sorumluluk oranlarının, sırf kendi iç ilişkileri bakımından hüküm ve sonuç doğuracağına ilişkin kural, TMK madde 681/2’de öngörülen beş yıllık sürenin bitimi ardından da değişmeyecektir. Dolayısıyla beş yıllık sürenin bitmesiyle birlikte kanaatimizce mirasçı, kendi aralarında belirlemiş oldukları sorumluluk oranına ilişkin olarak sorumlu olmadığını alacaklıya karşı ileri sürememelidir. Açıklamalarımız doğrultusunda biz de ağırlıklı görüşe katılmakta ve beş yıllık sürenin sonunda artık mirasçılarının, miras payları oranında sorumlu olduklarını kabul etmekteyiz.

Mirasın paylaşıldığından haberdar olmayan alacaklının beş yıllık hak düşürücü süreyi kaçırmaması durumunda kendisini koruyan bir kural bulunmamaktadır. Tereke alacaklısının mirasın paylaşıldığından bilgi sahibi olmaması, kendisinin mirasçıları müteselsil olarak sorumlu tutabilmesine dair var olan hakkını beş yıllık süreyi

⁵⁷² İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 581; ÖZDEMİR, *Sorumluluk*, s. 217; AYALP, *Sorumluluk*, s. 103.

⁵⁷³ Elbirliği mülkiyetinin paylı mülkiyete çevrilmesini talep hakkı yalnız mirasçılara aittir; mirasın yahut mirasçının alacaklısı paylı mülkiyete geçilmesini isteyemez (SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s.579).

⁵⁷⁴ ÖZDEMİR, *Sorumluluk*, s. 217; AYALP, *Sorumluluk*, s. 104; TURAN BAŞARA, *Kefalet*, s. 1112; ÖZTAN, *Miras*, s. 456; DURAL ve ÖZ, *Miras*, s. 472.

⁵⁷⁵ ÖZDEMİR, *Sorumluluk*, s. 217.

⁵⁷⁶ August STREBEL, *Die rechtliche Stellung der Gläubiger des Erblassers und der Erben*, (Berner Diss. Zurich 1916), aktaran KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 737.

⁵⁷⁷ KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 738; ÇABRİ, *Miras 2*, s. 438; ÇABRİ, *Miras 3*, s.620; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 455; GÖNENSAY, *Medeni*, s. 384; DALAMANLI, *Miras*, s. 489; ANTALYA, *Miras*, s. 95; ÖZTAN, *Miras*, s. 25, 453; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 377; TURAN BAŞARA, *Kefalet*, s. 1109; ÇABRİ, *Miras 3*, s. 85; BAYGIN, *Alacaklıların Korunması*, s. 80; DURAL ve ÖZ, *Miras*, s. 472; GÜNAY, *Müteselsil*, s. 1818; AYANOĞLU MORALI, *Sorumluluk*, s. 568 (TMK madde 649/3 uyarınca tereke borçlarının paylaşmadan önce ödemesi durumunda artık müteselsil sorumluluğun paylaşmadan sonraki beş yıl için devam ettiği söylenemez).

⁵⁷⁸ İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 583.

kaçırması durumunda kaybetme riski vardır. Bu riski engellemek için kanaatimizce öncelikle murisin alacaklısı terekenin korunmasına dair önlemlerin alınmasını talep etmelidir. TMK madde 591/3 uyarınca tereke mallarının, alacağı miktarınca kendisine güvence gösterilmemesi durumunda mühürlenmesini istemelidir⁵⁷⁹. TMK madde 648 uyarınca açılmış bir mirasta mirasçının payını haczettiren, devralan yahut mirasçıya karşı aldığı borç ödemedenden aciz belgesini haiz alacaklı, mirasçı yerine paylaşmaya katılması için bir kayyımın atanmasını sulh hakiminden talep edebilecektir.

Mirasçıların mirası paylaşma tarihini, müteselsil sorumluluktan tabiri caizse kurtulmak adına fiilen paylaşıldığı tarihten daha eski bir tarih olarak belirtmeleri durumunda da ne olacağına dair kanun herhangi bir düzenleme öngörmemiştir. TMK madde 680, paylaşma sözleşmesinin *geçersizliğine* TBK'nın genel hükümlerinin uygulanacağını belirtmiştir. Mirasçıların mirası tamamen paylaşımlarına rağmen objektif kısmi bir paylaşma yapmış gibi tereke alacaklılarını aldatmak amacıyla bazı malları sözleşmeye dahil etmemeleri halinde *muavazanın varlığından söz edilir*⁵⁸⁰. Mirasçıların, tereke alacaklısını aldatmak ve müteselsil sorumluluktan kurtulmak amacıyla paylaşma sözleşmesinin tarihini kasten daha eski bir tarih olarak belirtmeleri durumunda buna benzer bir durum vardır. Burada TBK madde 19 uyarınca *muvazaadan*; kanaatimizce nisbi muvazaadan⁵⁸¹ söz etmek gerekir. Zira mirasçılar arasında bir paylaşma iradesi vardır mamafih gerçek paylaşma tarihi tereke alacaklılarını aldatmak amacıyla gösterilenden farklıdır. Nisbi muvazaanın varlığı halinde gizli işlemin ortaya çıkarılması ve yorumun buna göre yapılması gerekir⁵⁸².

⁵⁷⁹ ÇABRİ, *Miras* 2, s. 211. TMK madde 589 vd. hükümleri uyarınca murisin alacaklısının koruma önlemleri hakkında detaylı bilgi için bkz.: ANTALYA, *Miras*, s. 101.

⁵⁸⁰ KILIÇOĞLU, *Taksim*, s. 132; Numan TEKELİOĞLU, *Miras Paylaşma Sözleşmesi* (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2024), s. 206-207.

⁵⁸¹ TEKELİOĞLU, *Paylaşma*, s. 205-207. Mutlak muvazaa da taraflar, görünen işlemi esasen yapmayı düşünmemektedirler (Haluk N. NOMER, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler El Kitabı* (İstanbul: Beta Yayınları, 2023), s. 58; O. Gökhan ANTALYA v. dğr., *Marmara Hukuk Yorumu C.: V/1 Borçlar Hukuku Genel Hükümler Ders Kitabı* (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2025), s. 76; Mustafa ÜNLÜTEPE, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler* (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2021), s. 91; Oğuz Sadık AYDOS, *Borçlar Hukuku (Genel Hükümler)* (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2024), s. 59; Mehmet AYAN, *Borçlar Hukuku (Genel Hükümler)* (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2016), s. 205). Nispi muvazaada ise tarafların gerçek iradelerine yönelik bir başka gizli işlemin varlığından söz edilir (NOMER, *Genel*, s. 58; ANTALYA v. dğr., *Genel*, s. 76; ÜNLÜTEPE, *Genel*, s. 91; AYDOS, *Genel*, s. 60; AYAN, *Genel*, s. 206).

⁵⁸² ÜNLÜTEPE, *Paylaşma*, s. 91. Gizli işlemin geçerlilik koşullarını sağlaması durumunda bu işlem geçerlidir (NOMER, *Genel*, s. 58; ANTALYA v. dğr., *Genel*, s. 78; AYDOS, *Genel*, s. 61; AYAN, *Genel*, s. 210). Burada sözleşmenin konusunda yahut şartlarında bir muvazaanın olduğu ANTALYA v. dğr., *Genel*, s. 77) düşüncesinden yola çıkılmalı ve bu anlamda bir değerlendirme yapılmalıdır. Dolayısıyla kısmi muvazaadan (ANTALYA v. dğr., *Genel*, s. 79) bahsedilmeli ve sırf kasten yanlış belirtilmiş tarih değiştirilerek var olan paylaşma geçerli kabul edilmelidir.

Dolayısıyla burada paylaşma sözleşmesi geçerliliğini koruyacak, paylaşma tarihi ise mirasçılarının gerçek iradesi tespit edilerek *gerçek paylaşma tarihi* esas alınacaktır.

Mirasçılarının paylaşma tarihini, alacaklıyı aldatarak değiştirmeleri durumunda alacaklı, muvazaayı ileri sürerken iddiasını ispat külfeti altında olacaktır⁵⁸³. Tereke alacaklısı, muvazaalı işlemin tarafı bulunmadığından her türlü yasal delil ile muvazaayı ispatlayabilir⁵⁸⁴.

2.2.2.2.2 Mütessil sorumluluğun uygulanmadığı haller

TMK madde 681/1 uyarınca alacaklının rızasının olması durumunda borçların bireyselleştirilmesi ve mütessil sorumluluğun bir süreye tabi olmaksızın kaldırılması mümkün kılınmıştır⁵⁸⁵. Hüküm şu şekilde kaleme alınmıştır:

“Mirasçılar; bölünmesine veya nakline alacaklı tarafından açık veya örtülü olarak rıza gösterilmemiş olan tereke borçlarından dolayı, paylaşmadan sonra da bütün malvarlıklarıyla mütessilen sorumludurlar.”

Mefhumu muhalif gereği TMK madde 681/1’den şu sonuç çıkar: Alacaklının borcun bölünmesine, nakline yahut paylaşılmasına dair açık yahut örtülü rızasının bulunması durumunda mirasçılarının, rıza gösterilen alacaklıya karşı ve rıza verilen borç için mütessil sorumluluğu sona erer⁵⁸⁶; mirasçılar arasında yapılan paylaşmaya ilişkin anlaşma, *bunu kabul eden alacaklı bakımından* da artık hüküm ifade edecektir⁵⁸⁷. Alacaklının rızasıyla, mirasçılar arasında yapılmış paylaşmaya dair sözleşme ile var olan borcun iç üstlenilmesi (TBK madde 195) artık borcun dış üstlenilmesi yahut borcun nakline (TBK madde 196) benzer bir nitelik taşıyacaktır⁵⁸⁸.

⁵⁸³ ÜNLÜTEPE, *Genel*, s. 94-95.

⁵⁸⁴ ÜNLÜTEPE, *Genel*, s. 95; AYDOS, *Genel*, s. 62; AYAN, *Genel*, s. 211-212; NOMER, *Genel*, s. 59

⁵⁸⁵ İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 577, 580; AYALP, *Sorumluluk*, s. 106; GÖNENSAY, *Medeni*, s. 383; KÖPRÜLÜ, *Miras*, s. 422; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 620; MARAŞLI DİNÇ, *Külli Halefiyet*, s. 28; TURAN BAŞARA, *Kefalet*, s. 1112; ŞENER, *Miras*, s. 787; KOCAR, *Sorumluluk*, s. 237-238.

⁵⁸⁶ İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 580; ÖZDEMİR, *Sorumluluk*, s. 208; AYALP, *Sorumluluk*, s. 106; KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 341, 436; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 378; TURAN BAŞARA, *Kefalet*, s. 1110, 1113; BERKİ, *Mesuliyet*, s. 111; ÖZTAN, *Miras*, s. 502; DURAL ve ÖZ, *Miras*, s. 472; BAYGIN, *Alacaklıların Korunması*, s. 74; ÇABRİ, *Miras* 3, s. 610-611.

⁵⁸⁷ Dolayısıyla birden fazla tereke alacaklısının olduğu ve bazılarının paylaşmayı kabul etmediği bir somut olayda bu paylaşmayı kabul etmeyen alacaklılara karşı mirasçılar mütessilen sorumlu olmaya devam ederler (KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 736; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 581; AYALP, *Sorumluluk*, s. 107; ŞENER, *Miras*, s. 783).

⁵⁸⁸ AYALP, *Sorumluluk*, s. 106; KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 436; KILIÇOĞLU, *Taksim*, s. 112. Burada esasen borcun nakline benzer bir durumun oluştuğunu ve borcun niteliğinin farklılaştığını söylemek doğru olur (ÖZDEMİR, *Sorumluluk*, s. 208; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 736; AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 309; KOCAR, *Sorumluluk*, s. 238; KILIÇOĞLU, *Taksim*, s. 112). Borçlar hukuku kapsamında borcun nakli ile miras hukukunda yukarıda belirttiğimiz borcun nakli arasındaki

Mirasçılarının borçların paylaşılmasını alacaklıya bildirmeleri bir öneridir; alacaklılar öneriyi kabul etmek yahut etmemek konusunda serbesttirler⁵⁸⁹. Alacaklının, mirasçılara borcunun hangi kısmı bakımından hangi mirasçının sorumlu olduğunu sorması yahut herhangi bir mirasçıya başvurarak ona düşen payı talep etmesi örtülü rızanın varlığına delalettir⁵⁹⁰. Borcun paylaşılmasına ilişkin anlaşmaya rıza gösteren alacaklı bundan böyle borcu tek başına üstlenen bir mirasçının olması durumunda yalnız o mirasçıya; paylaşılması durumunda ise anlaşmada belirlenmiş paylaşma oranları ile ve borcu yüklenen mirasçılar ile sınırlı olmak üzere bu mirasçılara başvurabilecektir⁵⁹¹.

O halde TMK madde 681/1 uyarınca murisin alacaklısının kefalet alacaklısı olması ve mirasçılar arasında yapılan anlaşmaya rıza göstermesi durumunda kefalet alacaklısı bakımından artık mirasçılar arasında müteselsil sorumluluktan söz edilemeyecektir. Dolayısıyla böyle bir somut olayda kefalet alacaklısı, kefalet borcunu üstlenen mirasçı yahut mirasçılara (üstlendikleri oran yahut miktar dahilinde) başvurabilecek, diğer mirasçılardan alacağını tahsil edemeyecektir.

Mirasçılar arasındaki müteselsil sorumluluğun sona erdiği bir diğer hal ise TMK madde 655'te yer almaktadır, madde hükmü şu şekilde düzenlenmiştir:

“Paylaşmada kendisine mirasbırakanın borçları için rehnedilmiş bir tereke malı düşen mirasçı, o malın güvence altına aldığı borcu üstlenmiş olur.”

Murisin terekesinde bazı malların rehinli olması mümkündür; bu durum mirasın paylaşılmasına yahut rehinli olan malın bir mirasçıya özgülenmesine engel

fark, burada mirasçının zaten borçtan sorumlu olması ve fakat diğer mirasçılarının da borçtan sorumluluklarını tabiri caizse kendisinde birleştirerek onları borçtan kurtarmasıdır (ÖZDEMİR, *Sorumluluk*, s. 208-209; AYALP, *Sorumluluk*, s. 107; KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 436). İç üstlenme sözleşmesinin TBK madde 196/2 uyarınca alacaklıya borcu üstlenen yahut borcu üstlenen kimsenin izniyle borçlu tarafından bildirilmesi gerekir. Mamafih TMK madde 681/1 hükmünün uygulanması esnasında borcu üstlenen mirasçının izninin olması gerekmez; zira üstlendiği borç bakımından mirasçı zaten esasen borçludur (İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 580; AYALP, *Sorumluluk*, s. 107; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 736; ŞENER, *Miras*, s. 783). TBK madde 196/3 ikinci cümlesi uygulanmaz; zira borcu üstlenen mirasçı zaten mirasçı olması nedeniyle borçtan sorumludur; böyle bir çıkarımda bulunulamaz (İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 580; ÖZDEMİR, *Sorumluluk*, s. 209; AYALP, *Sorumluluk*, s. 107; BAYGIN, *Alacaklıların Korunması*, s. 75). Konu miras hukukuna ilişkin bulunduğundan TBK hükümlerinden uygun düştüğü müddetçe yararlanılabilir, esas olan TMK madde 681/1 hükmüdür; mamafih mirasın paylaşılmasından sonra ayrı bir sözleşme ile borcun nakli sözleşmesinin kurulması durumunda artık konu borçlar hukukunun alanına girer ve dolayısıyla TBK madde 195 vd. hükümlerinin uygulanması gerekir (İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 578-579).

⁵⁸⁹ KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 736.

⁵⁹⁰ ÖZDEMİR, *Sorumluluk*, s. 209; AYALP, *Sorumluluk*, s. 108; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 378; DURAL ve ÖZ, *Miras*, s. 472.

⁵⁹¹ KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 736; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 378; DURAL ve ÖZ, *Miras*, s. 472.

değildir⁵⁹². Muris, bir borcu misal kefalet borcu için sözgelimi taşınmazını rehin olarak göstermiş olabilir; bu durumda bu taşınmaz kendisine düşen mirasçının sorumluluğunun ne olacağı önem arz eder. Evleviyetle belirtmek gerekir ki kanun hükmünün uygulanabilmesi için rehin, murisin *kendi borcu için* verilmiş olmalıdır; dolayısıyla mirasçının yahut bir başkasının borcuna verilen rehin bakımından bu madde uygulama alanı bulmaz⁵⁹³.

Terekedeki bir değer üzerinde rehin hakkını haiz alacaklı, rehne konu alacağını ancak üzerinde rehin olan malın kendisine düştüğü mirasçıdan talep edebilir; zira paylaşma ile birlikte mirasçı anılan borcu üstlenmiştir⁵⁹⁴. Burada borcun mirasçı tarafından üstlenilmesi gerek mirasçılardan gerek alacaklının iradesinden bağımsızdır; kanundan doğan bir üstlenme söz konusu olmaktadır⁵⁹⁵. Doktrinde alacaklının karşısında mirasçılardan nasıl sorumlu olacağı konusunda görüş birliği yoktur. Bir görüşe göre borcun paylaşımına *rıza göstermese dahi* rehin hakkını haiz alacaklının alacağı için başka mirasçılardan takip edebilmesi mümkün değildir⁵⁹⁶. Bu alacak bakımından artık mirasçılardan müteselsil sorumluluğundan söz edilemez; alacaklı yalnız rehne konu malın özgülendiği mirasçıya başvurabilir⁵⁹⁷. Miras ortaklığı devam ederken alacaklı, tüm mirasçılardan rehmin paraya çevrilmesini talep edip takipte bulunabilir⁵⁹⁸. Mirasçılar arasındaki elbirliği mülkiyeti paylı mülkiyete çevrildikten

⁵⁹² AYALP, *Sorumluluk*, s. 99.

⁵⁹³ Cemile TURGUT ve Dilşah Büşra KARTAL. “Tereke Borçlarından Sorumluluk Kapsamında Rehinli Tereke Malının Mirasçıya Bırakılması”. *İstanbul Hukuk Mecmuası* 82 (2), (2024): 425-438., s. 436 (E.T.: 21/06/2025. <https://doi.org/10.26650/mecmua.2024.82.2.0003>). Mirasçının borcu üstlenmesinden söz edebilmek için rehmin murisin kendi borcuna verilmiş olması gerekir; murisin malını bir başkası için rehin ettiği somut olayda rehinli malın özgülendiği mirasçı borcu üstlenmiş olmaz, bu mirasçı borçtan kısmen yahut müteselsilen sorumlu olmaz (AYALP, *Sorumluluk*, s. 99-100). Borç ifa edilmediği takdirde rehinli mal kendisine özgülünen mirasçı rehmin paraya çevrilmesinden sorumlu olur (AYALP, *Sorumluluk*, s. 100). Buna rağmen borcu ifa eden mirasçı diğer mirasçılara rücu edebilir (AYALP, *Sorumluluk*, s. 100). eMK döneminde ‘*mirasbırakanın borçları*’ ifadesi bulunmadığından BERKİ, bir üçüncü kişinin borcu için verilmiş olan rehin bakımından ilgili madde hükmünün uygulanacağını ifade etmekteydi (BERKİ, *Mesuliyet*, s. 115).

⁵⁹⁴ YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 379.

⁵⁹⁵ TURAN BAŞARA, *Kefalet*, s. 1112.

⁵⁹⁶ ÖZDEMİR, *Sorumluluk*, s. 212; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 379; TURAN BAŞARA, *Kefalet*, s. 1112-1113; KOCAR, *Sorumluluk*, s. 119 vd., 125; BERKİ, *Mesuliyet*, s. 114; DURAL ve ÖZ, *Miras*, s. 473. TMK madde 644 uyarınca paylı mülkiyete geçilmesi durumunda rehin hakkı sahibi alacaklıya karşı mirasçılar, paylı mülkiyete geçilmesinden itibaren beş yıl boyunca müteselsilen; beş yılın ardından ise paylı mülkiyet payları nispetinde sorumlu olurlar. Alacaklı, herhalde tüm mirasçılardan takip ederek rehmin paraya çevrilmesini isteyebilir; mamafih paylı mülkiyet sona erdirilmiş ve rehinli mal mülkiyeti mirasçılardan birine geçmişse artık sadece o mirasçının takibi mümkündür (DURAL ve ÖZ, *Miras*, s. 473).

⁵⁹⁷ ÖZDEMİR, *Sorumluluk*, s. 212; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 379; TURAN BAŞARA, *Kefalet*, s. 1112; KOCAR, *Sorumluluk*, s. 119 vd., 125.

⁵⁹⁸ ÖZDEMİR, *Sorumluluk*, s. 212; AYALP, *Sorumluluk*, s. 101.

sonra rehne konu borçtan tüm mirasçılar, dönüşmeden itibaren beş yıl için müteselsilen, beş yılın ardından payları ile sorumlu olurlar; paylı mülkiyet sona erdirilip ferdi mülkiyete geçilmiş ise rehinli malın mülkiyetini haiz olan sorumlu olur⁵⁹⁹.

Bizim de katıldığımız diğer görüşe göre ise paylaşma, mirasçıların iç ilişkisinde hüküm ifade edeceğinden alacaklının rızası olmadıkça tüm mirasçılar rehne konu borçtan müteselsilen ve kişisel olarak sorumlu olurlar⁶⁰⁰. Mamafih mirasçıların bu şekilde sorumlu tutulabilmeleri için alacaklı, borcun üstlenilmesine rıza göstermediğini, tüm mirasçılara başvurma hakkını muhafaza ettiğini TMK madde 888/2 uyarınca yazılı olarak bir yıl içerisinde bildirmek zorunda olup aksi takdirde zımnen rızasının var olduğu kabul edilir ve rehne konu mal kendisine özgülenen mirasçı dışındaki mirasçılar sorumluluktan kurtulur⁶⁰¹.

O halde kefalet borcu için bir taşınmazını rehnettiren murisin olduğu bir somut olayda, rehinli taşınmazın düştüğü mirasçı rehlin konusunu oluşturan kefalet borcunu üstlenmiş olur ve dolayısıyla kefalet alacaklısı alacağı için yalnız bu mirasçıyı takip edebilir. Bu mirasçının ödemede bulunduktan sonra diğer mirasçılara rücu hakkı bulunmaz⁶⁰².

Murisin vergi borcu bakımından Vergi Usul Kanunu⁶⁰³ madde 12’de de genel kuraldan farklı yönde bir hükme yer vermiştir. Buna göre mirası kabul etmiş mirasçılar, murisin vergi borçlarından kendi miras payları oranında sorumlu tutulmuştur. Dolayısıyla vergi borcu bakımından müteselsil sorumluluk vuku bulmayacaktır. Nitekim amme alacakları bakımından da Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun madde 7/2, mirasın deftere göre kabulü halinde, deftere kaydedilmiş dahi olsa mirasçının amme alacağından kendisine düşen miktar ile sorumlu olacağını hükme bağlamıştır. Belirtmek gerekir ki cezaların şahsiliği ilkesi gereği murisin gerek idari gerek adli para cezaları mirasçılara intikal etmeyeceğinden

⁵⁹⁹ ÖZDEMİR, *Sorumluluk*, s. 212; AYALP, *Sorumluluk*, s. 100-101.

⁶⁰⁰ AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 309; TURGUT ve KARTAL, *Rehin*, s. 436; BAYGIN, *Alacaklıların Korunması*, s. 80.

⁶⁰¹ AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 309; AYALP, *Sorumluluk*, s. 101; TURGUT ve KARTAL, *Rehin*, s. 436.

⁶⁰² BERKİ, *Mesuliyet*, s. 114.

⁶⁰³ RG: 04/01/1961-10703. 213 sayılı bu kanun bundan sonra ‘VUK’ olarak ifade edilecektir.

VUK madde 372 uyarınca vergi cezaları da hangi aşamada olduğuna bakılmaksızın mirasçılara intikal etmeyecek, düşecektir⁶⁰⁴.

2.2.3 Kefalet sözleşmesinin türleri özelinde kefalet alacaklısının mirasçılara başvurusu ve mirasçılarının rücu hakkı

2.2.3.1 Genel olarak

Murisin kefalet borcu kapsamında yukarıda anlattığımız hususlar göz önünde bulundurulduğunda mirasçılar, müteselsilen ve kişisel olarak sorumludurlar. Bu bağlamda alacaklı, mirasçıları takip edebilecek ve alacağını tahsil edebilecektir. Ancak ne var ki alacaklıya karşı mirasçılar, kefalet borcundan muris kefil gibi sorumludurlar. Bir başka anlatımla artık mirasçılar kefil ve alacaklı da kefalet alacaklısıdır. Dolayısıyla kefalet sözleşmesi gereği kefalet alacaklısının kefile başvurusu sırasında var olan usule ilişkin hususlar, mirasçılara başvurusu sırasında da gündeme gelecektir; aşağıda ilk alt başlıkta kefalet alacaklısının mirasçılara başvurusu esnasında *kefalet sözleşmesinin niteliği gereği* önem taşıyan hususlara değinilecektir.

Mirasçının kefalet borcunu ödemesi durumunda ortaya çıkan rücu hakkı da borcun *kefalet* ilişkine ilişkin olmasından dolayı birtakım farklı sonuçları beraberinde getirecektir. Aşağıda diğer alt başlıkta mirasçılarının miras hukuku gereği birbirlerine karşı kullandıkları rücu hakkı ve kefalet hükümleri gereği hem asıl borçluya hem birlikte kefaletin var olduğu hallerde diğer kefillere rücu etmesi anlatılacaktır.

2.2.3.2 Kefalet sözleşmesinin türleri özelinde kefalet alacaklısının mirasçılara başvurusu

Kefalet borcunun diğer tereke borçlarından farkı, kendine has türlere ayrılması ve bu anlamda alacaklının kefile başvurusundaki sistematik değişmesidir. Kefalet alacaklısının kefile başvurusu esnasında kefaletin türü nasıl önem taşıyorsa mirasçılara başvurulması esnasında da kefaletin türü önem taşıyacaktır⁶⁰⁵. Alacaklının kefile gitmeden asıl borçluyu takip etme zorunluluğu vardır; dolayısıyla kefalet alacaklısının da muris kefilin mirasçıları takip etmeden önce asıl borçluyu takip

⁶⁰⁴ SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 511; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 380; MARAŞLI DİNÇ, *Külli Halefiyet*, s. 99.

⁶⁰⁵ KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 308.

etmesi genel bir kuraldır. Aşağıda kefalet sözleşmesinin türleri özelinde bu zorunluluk incelenecektir.

Kefaletin türlerini sorumluluk kapsamında incelemeden önce altını çizmek gerekir ki burada *murisin mirasçılarının arasındaki sorumluluk incelenmemektedir*; zira onlar, alacaklıya karşı müteselsilen ve şahsen sorumludurlar. Burada kefalet alacaklısının hangi durumlarda mirasçılara doğrudan başvurabileceği irdelenecektir.

Muris kefilin kefalet borcundan doğan hak ve borçlarının mirasçılara külli halefiyet ilkesi gereği intikalinin bir sonucu olarak, muris kefilin kefalet alacaklısına karşı ileri sürebileceği def'i ve itirazlar mirasçılara da geçer⁶⁰⁶. TBK madde 164'e göre müteselsil borçlulardan her biri, borcun konusundan veya sebebinden doğan def'i ve itirazları da ileri sürebilir⁶⁰⁷. Bunlar TBK madde 164/2'ye göre ortak def'i ve itirazlar olarak adlandırılmıştır. Mirasçının bunları ileri sürmesi esastır; aksi halde mirasçı diğer mirasçılara karşı sorumlu olur ve dolayısıyla diğer mirasçılara rücu hakkını kaybeder⁶⁰⁸. Mirasçının ortak defilerden haberdar olmaması ve buna dair bilgileri kendisiyle birlikte mirasçı olanlardan talep etmemesi durumunda da mirasçının sorumluluğu gündeme gelir⁶⁰⁹. Kendisine talepte bulunulan mirasçı, takip edilen mirasçıyla birlikte davaya katılabileceği gibi bilgileri vermekle de yetinebilir⁶¹⁰.

O halde söz gelimi mirasçı, asıl alacaklıya karşı kefalet sözleşmesinin söz gelimi ehliyetsizlik yahut sözleşmenin nitelikli yazılı şekil şartına uyulmaksızın akdedilmiş olması nedeniyle geçersiz olduğunu ve dolayısıyla murisin kefalet borcundan sorumlu olmadığını ve dolayısıyla kendisinin de işbu borçtan sorumlu tutulamayacağını ileri sürebilir ve hatta ileri sürmesi gerekir; aksi halde kendisiyle birlikte mirasçı olanlara rücu hakkını kaybedecektir.

⁶⁰⁶ ÖZTAN, *Miras*, s. 446.

⁶⁰⁷ Borcun hukuki nedeni olan ilişkinin hükümsüz olduğunu yahut zamanaşımına uğradığını ileri sürebilir ve hatta sürmelidir (İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 454). Alacaklının, borcun ifası amacıyla bir mirasçılardan birine başvurusu ve borcun bölünmez bir nitelik taşıması (sözgelimi bir araç olması) durumunda mirasçı, kendisiyle birlikte diğer mirasçıların da hak sahibi olduğunu ve dolayısıyla onların onayı olmadıkça borcu ifa edemeyeceğini (ifa imkansızlığını) ileri sürebilir (SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 588). Bu halde alacaklı, talebini tüm mirasçılara doğrultmalı veya miras ortaklığına bir temsilcinin atanmasını talep etmelidir (SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 588). Ancak kefalet borcu bakımından mirasçıların borcun bölünmezliğini ileri sürmeleri mümkün değildir zira kefalet borcu herhalde bir para borcudur ve para borcu bölünebilir niteliği haizdir.

⁶⁰⁸ AYALP, *Sorumluluk*, s. 110; GÖNENSAY, *Medeni*, s. 318, 385-386; KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 308; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 588; ÇABRİ, *Miras 3*, s. 88.

⁶⁰⁹ İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 454.

⁶¹⁰ İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 454.

Mirasçı, diğer mirasçı ile murisin alacaklısı arasında olan kişisel savunmaları alacaklıya karşı ileri süremez⁶¹¹.

Muris kefil ile tereke (kefalet) alacaklısı arasında *adi kefalet sözleşmesi* olması durumunda kefalet alacaklısı, kural olarak asıl borçluya başvurmamakla kefil, dolayısıyla mirasçıları takip edemez. Aksi bir durumda mirasçıların, muris kefilin sahip olduğu tartışma def'i ile rehnin paraya çevrilmesi def'iyi ileri sürme hakları olacaktır. Kefil ile alacaklı arasında adi kefalet sözleşmesi olsa dahi istisnai hallerde kefalet alacaklısı kefil doğrudan takip edebilir. Bu istisnalar yukarıda⁶¹² incelendiği için burada ayrıyeten incelenmeyecektir ancak burada da belirtmek gerekir ki böyle bir istisnai durumun varlığı halinde alacaklı, asıl borçluyu takip etmeksizin doğrudan mirasçılara başvurabilecektir.

Muris kefil ile tereke (kefalet) alacaklısı arasında *müteselsil kefalet sözleşmesi* olması durumunda ise kural olarak kefalet alacaklısı, adi kefaletin aksine asıl borçluya başvurmadan kefil ve dolayısıyla muris kefilin mirasçılarını takip edebilir. Ancak bunun için asıl borçlunun açıkça ödeme güçsüzlüğü içinde bulunması yahut ifada gecikmiş ve buna dair çekilen ihtarin sonuçsuz kalması gerekmektedir. Müteselsil kefaletin varlığında kural, kefilin ve nihayetinde mirasçıların doğrudan takip edilebilmesidir; ilk bölümde⁶¹³ müteselsil kefaleti incelerken sözüne ettiğimiz istisnalar burada da kendisini gösterecek, dolayısıyla söz gelimi bir alacak rehninin paraya çevrilmemiş olduğu somut olayda mirasçılar, rehnin paraya çevrilmesi def'ini ileri sürebileceklerdir.

Muris kefilin de kefalet verdiği bir alacak için birden fazla kefil olması, mamafih bu kefillerin birbirlerinden haberdar olmamaları durumunda gerçek olmayan birlikte kefalet söz konusu olacaktır. Bu halde muris kefilin mirasçıları, kefalet borcunun tamamından sorumlu olacaklardır ve kefaletlerinin türü bağlamında yukarıda açıkladığımız hususlar vuku bulacaktır.

Adi birlikte kefalette kefillerin, adi kefalette olduğu gibi tartışma ve rehnin paraya çevrilmesi def'i ileri sürme hakları bulunmaktadır. Burada konumuz açısından önem arz eden husus adi birlikte kefalette söz konusu olan *taksim def'idir* zira mirasçıların taksim def'i ileri sürmesi durumunda kefalet borcundan sorumluluk

⁶¹¹ SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 588.

⁶¹² Bkz.: s. 38 vd.

⁶¹³ Bkz.: s. 40 vd.

farklılaşmaktadır. Bu konuyu bir örnekle açıklamak yararlı olacaktır. Muris kefilin de aralarında olduğu üç kefilin kefalet verdiği bir somut olayda, kefalet borcunun doksan bin TL olduğunu varsayalım. Adi birlikte kefil olanların her biri, alacaklıya karşı borcun üçte birinden, dolayısıyla otuz bin TL'sinden sorumlu olduklarını ileri sürebileceklerdir. O halde murisin kefilin mirasçıları da *kefalet borcunun tamamından değil*; üçte birlik kısmından sorumlu olduklarına ilişkin taksim defi'den yararlanabileceklerdir. Mamafih aynı somut olayda üç mirasçı bulunduğunu ve mirasın kabul edildiğini düşündüğümüzde her üç mirasçı da *miras hukuku hükümleri gereğince* otuz bin TL'nin tamamından *müteselsilen ve şahsi malvarlıkları* ile sorumlu olacaklardır. Dolayısıyla mirasçılardan birinden, tüm kefalet borcunun üçte birinin (somut olayda otuz bin TL'nin) talep edilmesi durumunda mirasçının taksim defi ileri sürmek gibi bir hakkı olamaz zira bu defi, kefaletin türüne ilişkin olup mirasçılar arasında var olan teselsüle bir etki etmemektedir.

Müteselsil birlikte kefaletin söz konusu olduğu durumlarda ise murisin mirasçıları, tartışma, taksim ve rehlin paraya çevrilmesine ilişkin defileri alacaklıya karşı *kural olarak*⁶¹⁴ ileri süremezler. Mamafih kefiller, kendileri arasında teselsül uygulanmasını kararlaştırmışlar ise tartışma defini ileri sürebileceklerdir; bu halde kefalet alacaklısı mirasçılara başvurmadan önce asıl borçluyu takip etmelidir.

Murisin kefile kefil olması durumunda murisin mirasçılarına başvuracak olan, kefalet alacaklısının kendisidir. *Murisin rücu kefil olması* durumunda ise kefalet alacaklısı değil ve fakat asıl kefilin alacaklı olduğu bir durumdan bahsedilir; dolayısıyla mirasçılara başvuracak olan tereke alacaklısı, asıl kefiledir. TBK, her iki hal için de sorumluluğun adi kefalet hükümlerince tespit edileceğine hükmetmiştir. O halde rücu kefaletin varlığı halinde asıl kefil, asıl borçluya başvurmadan muris rücu kefil ve dolayısıyla mirasçılarını takip edemez. Bunun gibi murisin kefile kefil olması durumunda da kefalet alacaklısı, kefil ve asıl borçluyu takip etmeden kefile kefil olan murisi ve dolayısıyla murisin mirasçılarını takip edemeyecektir. Belirtmek gerekir ki murisin rücu kefil yahut kefile kefil olduğu hallerde sözleşme ile sorumluluk *müteselsil* olarak kararlaştırılmışsa artık, rücu kefile asıl kefil, kefile kefile alacaklı doğrudan muris kefilin mirasçılarını takip edebileceklerdir.

⁶¹⁴ TBK madde 587/2 uyarınca murisin mirasçılarının, kendileriyle birlikte diğer kefillerin de takip edilmediğinden bahisle taksim defi ileri sürme hakları saklıdır.

2.2.3.3 Mirasçılarının rücu hakkı

2.2.3.3.1 Mirasçılarının kefalet sözleşmesinden doğan rücu hakkı

Kefalet sözleşmesi yukarıda da belirttiğimiz üzere teminat işlevi gören sözleşmelerdendir; asıl borçlunun borcunu ifa etmemesi durumunda kefil, alacaklı bünyesinde doğan rizikoyu üstlenmektedir. Bu nedenledir ki kefil, asıl alacaklıyı tatmin etmesi durumunda haklarına halef olur ve asıl borçluya rücu eder.

Mirasçılar, külli halefîyet ilkesinin bir sonucu olarak murisin kefalet borcundan sanki kefillermiş gibi sorumludurlar zira artık kefalet borcu mirasçılarının borcudur. Bu durumda kefilin kefaletle ilişkin hükümlerden faydalandığı hususlardan mirasçılarının yararlandırılması gerekmektedir⁶¹⁵. O halde ödemede bulunan mirasçı, kefalet borcunun niteliği gereği kefalet hükümlerince *asıl borçluya rücu* edebilir; hukuki halefîyet niteliği itibariyle bunu gerektirir⁶¹⁶. Kanaatimizce burada, alacaklıyı tamamen tatmin eden mirasçının, fayda hesabı yapması ve kime rücu edeceğini somut olay çerçevesinde belirlemesi gerekir.

Somut olayın niteliği fark etmeksizin şunu söylemek yerinde olacaktır; mirasçılar arasındaki rücu ilişkisi, özelliği gereği mirasçının *kendisine düşen pay hariç* diğer mirasçılara başvurabilmesini⁶¹⁷ sağlamaktadır. Mamafih kefalet hükümleri, asıl borçluya rücu edilmesini halefîyet kapsamında genişletmekte ve mirasçının *ödemede bulunduğu miktarın tamamı* için rücu edebilmesine imkan sağlamaktadır. Mirasçılarının ve asıl borçlunun ödeme gücünün aynı olduğu farazi bir olayda kanaatimizce kefalet hükümlerince asıl borçlunun takibi, mirasçı açısından belirttiğimiz husus anlamında daha yararlı olacaktır. Ancak murisin kefile kefil olduğu bir somut olayda asıl kefilin takip etmesi, asıl borçluya yaptığı takip gibi ödemede bulunduğu miktarın tamamı için cereyan edeceğinden burada mirasçının seçiminde somut olayın niteliği önem arz edecektir.

Birlikte kefaletin söz konusu olduğu durumlarda rücu ilişkisi daha girift bir hal alır. Ödemede bulunan mirasçı yukarıda anlattığımız üzere asıl borçluya rücu edebilecek, aşağıda anlatılacağı üzere kendisiyle birlikte mirasçı olanlara rücu edebilecek ve en nihayetinde kefalet alacaklısının alacağına kefil olmuş diğer kefillere

⁶¹⁵ BERKİ, *Mesuliyet*, s. 121-122.

⁶¹⁶ AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 251; BERKİ, *Mesuliyet*, s. 121-122.

⁶¹⁷ Bkz.: s. 115 vd.

de rücu edebilecektir. Müteselsil birlikte kefalette kural olarak taksim defi ileri sürülemeyeceği için kefalet alacaklısını tatmin eden mirasçı, diğer kefillere payları oranında rücu edebilir. Adi birlikte kefalette ise taksim definin ileri sürülmesi durumunda muris kefilin mirasçılarının diğer kefillere rücu hakkı söz konusu olmaz ancak taksim definin ileri sürülemediği durumlarda kefalet alacaklısını tatmin eden mirasçı, diğer kefillere payları kadar rücu edebilecektir.

Kefile kefil murisin mirasçıları ise, kefalet hükümlerince asıl kefile rücu haklarını kullanabilirler. Bu halde diğer kefalet türlerinden farklı olarak mirasçı, ödemde bulunduğu miktarın tamamı için rücu etme hakkını haizdir. Murisin rücu kefil olması durumunda ödemde bulunan mirasçı, asıl borçluya rücu hakkının yanında kefilin haklarına da halef olacağından başkaca kefillerin bulunması durumunda onlara da payları oranında rücu edebilecektir.

2.2.3.3.2 Mirasçılarının miras hukukundan doğan rücu hakkı

Murisin kefalet borcu için ödemede bulunan mirasçının diğer mirasçılara rücu etmesi genel kurallara tabidir. Müteselsil sorumluluk bağlamında TBK madde 167 vd. hükümlerinde yer alan hususlar ve dolayısıyla rücu hakkına ilişkin kurallar mirasçılar bakımından da uygulama alanı bulur⁶¹⁸. Yukarıda belirttiğimiz üzere mirasçı ortak defi ve itirazları alacaklıya karşı ileri sürmelidir; aksi halde aşağıda anlatacağımız rücu hakkı ödemede bulunan mirasçı bakımından söz konusu olmayacaktır. Bununla birlikte mirasçı alacaklıyla kendi arasından doğan kişisel defileri de ileri sürebilir ancak böyle bir yükümlülüğü bulunmadığından bunları ileri sürmemesi mirasçılara karşı rücu hakkını kaybettirmez⁶¹⁹.

Ödemede bulunan mirasçının diğer mirasçılara rücu hakkına ilişkin olarak TMK madde 682/1, şu şekilde düzenlenmiştir:

“Paylaşma sözleşmesinde ödenmesi kendisine yükletilmemiş olan bir tereke borcunu veya üzerine aldığı miktardan fazlasını ödeyen mirasçı, diğer mirasçılara rücu edebilir.”

Madde hükmü incelendiğinde mirasçının diğer mirasçılara karşı rücu edebilmesi birtakım şartlara bağlanmıştır. Mirasçının kendisine başvuran alacaklıyı

⁶¹⁸ AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 311; AYALP, *Sorumluluk*, s. 92; KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 308, 435; KOCAR, *Sorumluluk*, s. 217, 219; DURAL ve ÖZ, *Miras*, s. 470; KILIÇOĞLU, *Taksim*, s. 111.

⁶¹⁹ İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 455; ÖZTAN, *Miras*, s. 446; GÖNENSAY, *Medeni*, s. 317-318; KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 308; ÇABRİ, *Miras 3*, s. 589.

tatmin ederken, iç ilişki kapsamında kendisine düşen miktardan daha fazla bir ödemede bulunması rücu hakkının ilk şartıdır; mirasçının rücu hakkı, kendi payını aşan kısım için mümkündür⁶²⁰. O halde kendine düşen miktar kadar veya bu miktardan daha az olacak şekilde alacaklıyı tatmin eden mirasçı rücu hakkına sahip olmaz; mirasçılarının kalanına rücu edemez⁶²¹. Rücu hakkının doğması için ikinci şart, mirasçı tarafından alacaklıya yapılan ödemenin geçerli olmasıdır; dolayısıyla ifa bizzat alacaklıya yahut yetkili temsilcisine yapılmalıdır⁶²². Son olarak alacaklıya yapılan ifa usulüne uygun ve geçerli olmalıdır⁶²³. Belirtmek gerekir ki alacaklıya yapılan ifanın paylaşmadan önce yahut sonra olmasının rücu hakkının doğumu bakımından bir farkı yoktur⁶²⁴. Her ne kadar madde hükmünde mirasçının alacaklının haklarına halef olacağına dair bir ifade yer almasa da TBK madde 168 hükmü gereği ödemede bulunan mirasçı alacaklının haklarına halef olacak ve kendisine tanınmış kefalet yahut rehin gibi haklardan yararlanacaktır⁶²⁵.

TMK madde 682/2 şu şekilde düzenlenmiştir:

“Rücu hakkı, ilk önce, ödenmiş olan borcu paylaşma sözleşmesiyle üstlenmiş bulunan mirasçıya karşı kullanılır.”

Borcu ödemeye yükümlü olmamasına rağmen ödemede bulunan mirasçının rücu hakkı vardır⁶²⁶. Dolayısıyla ödemede bulunan mirasçı, evleviyetle ödediği borcu üstlenen bir mirasçı varsa ona başvurmak zorundadır⁶²⁷. Mamafih bu kimsenin iflas etmiş olması durumunda ödemede bulunan mirasçının rücu hakkı sonuçsuz kalabilir. Borcu üstlenen mirasçı tarafından tatmin edilemeyen mirasçı artık, diğer mirasçılara karşı rücu hakkını miras payları oranında olacak şekilde kullanabilecektir⁶²⁸. ÇABRİ,

⁶²⁰ KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 308; KILIÇOĞLU, *Taksim*, s. 111; ANTALYA, *Miras*, s. 539; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 584; OĞUZMAN, *Miras*, s. 406; AYBAY ve AYBAY, *Miras*, s. 141; KÖPRÜLÜ, *Miras*, s. 421; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 381; TURAN BAŞARA, *Kefalet*, s. 1104; DURAL ve ÖZ, *Miras*, s. 470; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 735; KOCAR, *Sorumluluk*, s. 219; ÇABRİ, *Miras* 3, s. 95.

⁶²¹ KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 735; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 381; KOCAR, *Sorumluluk*, s. 219; ÇABRİ, *Miras* 3, s. 95-96.

⁶²² YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 381.

⁶²³ YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 381.

⁶²⁴ İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 584; TURAN BAŞARA, *Kefalet*, s. 1103.

⁶²⁵ DURAL ve ÖZ, *Miras*, s. 471.

⁶²⁶ İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 618; GÖNENSAY, *Medeni*, s. 385; KÖPRÜLÜ, *Miras*, s. 421;

⁶²⁷ AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 311; İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 618; KÖPRÜLÜ, *Miras*, s. 422; TURAN BAŞARA, *Kefalet*, s. 1104; KOCAR, *Sorumluluk*, s. 221-222; ÖZTAN, *Miras*, s. 454; ÇABRİ, *Miras* 3, s. 621, 623-624; GÜNAY, *Müteselsil*, s. 1819.

⁶²⁸ AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 311; AYALP, *Sorumluluk*, s. 109; GÖNENSAY, *Medeni*, s. 384-385; TURAN BAŞARA, *Kefalet*, s. 1104; ANTALYA, *Miras*, s. 539.

ise borcu üstlenen mirasçıya karşı kullanılan rücu hakkının sonuçsuz kalması durumunda mirasçının, artık diğer mirasçılara başvuramayacağını ifade etmektedir⁶²⁹.

Sonuç olarak ödemede bulunan mirasçı, alacaklıya halef olarak diğer mirasçılara karşı rücu hakkını kullanıp başvurabilir⁶³⁰. Mirasçıların sorumluluğu, murisin alacaklılarına karşı sınırsız ve müteselsil olmakla birlikte iç ilişkide rücu hakkı, *aksine anlaşma olmadıkça* miras payları ile sınırlandırılmıştır⁶³¹. Müteselsil sorumluluk, mirasçıların sonradan birbirlerine rücu etmeleri durumunda uygulanmaz. Bir başka anlatımla murisin alacaklısını tatmin eden mirasçı, diğer mirasçılara müteselsilen başvuramaz; ancak miras payları oranında başvurma hakkına sahiptir⁶³².

Bu kuralın iki istisnası bulunmaktadır. İlki, TMK madde 682/3'ten çıkarılmaktadır. Madde hükmü mirasçının rücu hakkının miras payı oranında olması kuralını aksi kararlaştırılmış olmaması durumunda kabul etmiştir. Dolayısıyla mirasçıların oybirliği ilkesi gereği tamamının tereke borçlarına dair sorumluluğun kapsamını farklı belirlemeleri durumunda rücu hakkı, belirlenen kurala göre yapılacaktır⁶³³. Bir diğer istisna ise yukarıda da belirttiğimiz gibi, murisin bıraktığı vasiyetnamesinde tereke borcunun ödenmesine ilişkin olarak bir yahut birden fazla mirasçıyı belirlemesidir. Bu durumda mirasçının rücu hakkı, murisin vasiyetnamesinde belirttiği şekle uygun olarak kullanılabilir⁶³⁴. Murisin vasiyeti ile değil alacaklı ile yaptığı bir anlaşma ile tereke borcunu belirli bir mirasçısına yükletmesi, vasiyetname türlerinden herhangi birinin geçerlilik şekline uygun ise ölüme bağlı tasarruf olarak kabul edilir⁶³⁵.

Mirasçıların rücu hakkını kullanmalarına ilişkin olarak kanun, herhangi bir hak düşürücü süre yahut zamanaşımı süresi öngörmemiştir. Alacaklıyı tatmin eden

⁶²⁹ ÇABRİ, *Miras 3*, s. 625.

⁶³⁰ AYBAY ve AYBAY, *Miras*, s. 141; AYALP, *Sorumluluk*, s. 108.

⁶³¹ KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 308; KILIÇOĞLU, *Taksim*, s. 111-112; İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 617; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 455, 584; AYBAY ve AYBAY, *Miras*, s. 141; KÖPRÜLÜ, *Miras*, s. 422; TURAN BAŞARA, *Kefalet*, s. 110; ÇABRİ, *Miras 2*, s. 439; ÇABRİ, *Miras 3*, s. 96, 626; ÖZTAN, *Miras*, s. 446; GÜNAY, *Müteselsil*, s. 1819; ŞENER, *Miras*, s. 780.

⁶³² KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 308; GÖNENSAY, *Medeni*, s. 318; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 100, 590; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 381; TURAN BAŞARA, *Kefalet*, s. 1104; ÇABRİ, *Miras 2*, s. 439; DURAL ve ÖZ, *Miras*, s. 470; ÇABRİ, *Miras 3*, s. 96.

⁶³³ İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 577, 584; AYALP, *Sorumluluk*, s. 108; KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 436; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 381; ÖZTAN, *Miras*, s. 447; DURAL ve ÖZ, *Miras*, s. 471; ÇABRİ, *Miras 3*, s. 97.

⁶³⁴ AYALP, *Sorumluluk*, s. 109; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 381; ÖZTAN, *Miras*, s. 447; DURAL ve ÖZ, *Miras*, s. 470.

⁶³⁵ DURAL ve ÖZ, *Miras*, s. 470; ÇABRİ, *Miras 3*, s. 96-97; ÇABRİ, *Miras 3*, s. 627-628.

mirasçının alacaklıya halef olacağı düşünöldüğünde rücu hakkı, TBK madde 146 gereğı on yıllık zamanaşımına tabidir⁶³⁶.

Tereke alacaklısına ödemede bulunan mirasçının, mirasçılar arasında bir paylaşma olmadığı somut olayda diğör mirasçılara payları oranında başvurması durumunda *mirasçılardan birinin ödemededen aciz halde olması* durumunda ne olacağı hakkında kanun suskun kalmıştır. Mirasçılarının rücu hakkı bakımından TBK hükümleri niteliğı uygun düştükçe uygulama alanı bulacağından TBK madde 167/3'ün uygulanması ve dolayısıyla bu mirasçının payından diğör mirasçılarının eşit olarak sorumlu olmaları yolu düşünölebilir⁶³⁷. KOCAR, mirasçı, rücu hakkını kullanırken uğradığı zararlar bakımından da diğör mirasçılara miras payı oranında hakkını kullanabileceğini ifade etmektedir⁶³⁸.

TMK madde 649/3 hükmünün özel düzenlemesi gereğı mirasçılardan biri henüz vadesi gelmeden dahi borcu ödeyebilir; böyle bir durumda yukarıda yaptığımız açıklamalar doğrultusunda diğör mirasçılara rücu hakkı doğar⁶³⁹. Böyle bir durumda diğör mirasçılarının TBK madde 164/2 gereğı ortak def'i'yi, bir başka anlatımla henüz vadesinin gelmediğine ilişkin defiyi ileri sürmeleri mümkün değildir zira TMK madde 649/3, müteselsil sorumluluk bakımından özel bir düzenleme öngörmüş ve mirasçının henüz vadesi gelmeden tereke borcunu ödemesinde imkan tanımıştır⁶⁴⁰.

⁶³⁶ TURAN BAŞARA, *Kefalet*, s. 1104; KOCAR, *Sorumluluk*, s. 223. TBK madde 155 uyarınca müteselsilen borçlu olanlardan birinin ifası sonucu zamanaşımı kesileceğinden rücu hakkına dair zamanaşımı süresi de baştan başlar ve yeniden işleyecek süre içerisinde kullanılması gerekir (KOCAR, *Sorumluluk*, s. 223).

⁶³⁷ AYALP, *Sorumluluk*, s. 109; ŞENER, *Miras*, s. 787.

⁶³⁸ KOCAR, *Sorumluluk*, s. 222.

⁶³⁹ ÖZTAN, *Miras*, s. 448; DURAL ve ÖZ, *Miras*, s. 471.

⁶⁴⁰ DURAL ve ÖZ, *Miras*, s. 471.

BÖLÜM 3: MİRASÇILARIN KEFALET BORCUNDAN SINIRLI SORUMLULUĞU

3.1 Genel Olarak

Mirasçılar, mirası kabul etmeleri halinde murisin kefalet borcundan kural olarak müteselsilen ve kişisel malvarlıklarıyla sınırsız bir şekilde sorumludurlar. Ancak bazı ayrıksı durumlarda mirasçılarının kefalet borcu kapsamında nasıl sorumlu olduklarının irdelenmesi gerekir.

Bu bölümde öncelikle mirasçılıktan çıkarılan, yoksun kılınan, mirastan feragat eden, miras payını devreden ve mirası reddeden mirasçının kefalet borcundan sorumluluğu incelenecektir. Ardından mirasın resmi tasfiyesi halinde mirasçılarının sorumluluğunun nasıl ve ne ölçüde sınırlandırıldığına değinilecektir. Belirtmek gerekir ki konunun sınırlandırılması kapsamında mirasçılarının sorumluluğu esas alındığından anılan düzenlemeler hakkında genel bir bilgi verilecek, usullerinde detaya inilmeyecektir.

Bununla birlikte murisin kefalet borcu bakımından mirasçılarının sorumluluğu hakkında TMK madde 630, özel bir hüküm getirmiştir. Dolayısıyla mirasçılarının sorumluluğunun çeşitli hallerde nasıl sınırlandırıldığı açıklandıktan sonra kefalet borcu için kanun koyucunun getirdiği TMK madde 630 hükmü ayrıca incelenecektir.

3.2 Mirasçılarının Çeşitli Hallerde Kefalet Borcundan Sorumluluğu

3.2.1 Devletin sorumluluğu

Her murisin bir mirasçısının (külli halefinin) bulunduğunu ve mirasçısı olmayan⁶⁴¹ murisin mirasının TMK madde 501 uyarınca Devlete ait olacağını

⁶⁴¹ Mirasın Devlete kalması, murisin hem yasal hem atanmış mirasçısının olmamasına ve ölüme bağlı tasarrufu ile bütün malvarlığını bir kimseye bırakmamış olmasına bağlıdır (KOCAYUSUFAŞAOĞLU, *Miras*, s. 118; AYANOĞLU MORALI, *Sorumluluk*, s. 570-571; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 38; İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 159; HATEMİ, *Miras*, s. 42; AYALP, *Sorumluluk*, s. 126; SARI, *Miras*, s. 47; DURAL ve ÖZ, *Miras*, s. 51). Mirasçılarının bilinmemesi durumunda TMK madde 594 uyarınca sulh hakimi tarafından bir ay ara verilerek iki defa ilan yapılır ve mirasçılık sıfatını haiz olanlar bildirmeye çağrılır. Son ilan tarihinden itibaren bir yılın geçmesi, bu süre zarfında kimsenin bildirimde bulunmaması ve sulh hakimince de mirasçı tespit edilememesi durumunda miras, Devlete kalır. Murisin mirasçısı olsa bile bu mirasçılarının mirasçılık sıfatının bulunmaması (mirastan yoksun kılınmış, mirası reddetmiş, mirasçılıktan çıkarılmış yahut mirastan feragat etmiş olmaları) durumunda da miras yine Devlete intikal edecektir (AYALP, *Sorumluluk*, s. 126; AYANOĞLU MORALI, *Sorumluluk*, s. 571). Ancak belirtmek gerekir ki redde ilişkin özel durumların varlığı halinde murisin mirası devlete kalmaz; resmi tasfiye yoluna gidilir. Yasal mirasçısı olmayan murisin ölüme bağlı tasarrufuyla *terekesinin* yalnız belirli bir kısmına mirasçı ataması durumunda,

belirtmiştik. O halde Devlet hem tali mirasçı hem de son külli halef olarak karşımıza çıkmaktadır⁶⁴². Bir tüzel kişinin *kanunen* mirasçı olduğu tek durum Devletin mirasçılığıdır. Bu sayede murisin terekesinin sahihsiz kalması önlenmiş olur⁶⁴³. Devlet bir mirasçıdır; egemenliği dolayısıyla sahihsiz mallara el koyan olarak nitelendirilemez⁶⁴⁴.

Devletin mirasçılığının söz konusu olduğu hallerde TMK madde 631/1 gereği resmi defter tutuma işlemi, sulh mahkemesi tarafından resen gerçekleştirilir. Talep gerekmediği için defter tutuma talebi için gereken sürenin varlığından da söz edilemez⁶⁴⁵. Devlet, TMK madde 631/2 uyarınca deftere yazılmış bulunan borçlardan yalnızca miras yoluyla edindiği değerler kapsamında sorumlu olur. O halde devlet, deftere yazılmış olmak kaydıyla murisin borçlarından ve dolayısıyla kefalet borcundan terekedeki değer ile sınırlı sorumludur⁶⁴⁶.

Devletin mirastan yoksun kılınmasından, son külli halef olarak sahihsiz tereke olmaması prensibi de göz önünde bulundurulduğunda söz edilemez⁶⁴⁷. Devletin mirası ret hakkının bulunup bulunmadığı konusunda doktrinde görüş ayrılıkları vardır. Bir görüşe göre⁶⁴⁸ Devlet, diğer mirasçılar gibi mirası ret hakkı ile donatılmıştır; zira bu

mirasçı atanmayan kısım için Devlet mirasçı olur; Devlet ve atanmış mirasçı(lar) miras ortaklığını oluştururlar (AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 69; AYALP, *Sorumluluk*, s. 127; ÖZTAN, *Miras*, s. 64; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 118-119; AYANOĞLU MORALI, *Sorumluluk*, s. 571; KOCAR, *Sorumluluk*, s. 171-172; DURAL ve ÖZ, *Miras*, s. 51).

⁶⁴² KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 9; AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 37, 69; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 118; İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 160; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 38; HATEMİ, *Miras*, s. 42; AYALP, *Sorumluluk*, s. 51, 125-126; GÖNENSAY, *Medeni*, s. 39; MARAŞLI DİNÇ, *Külli Halefiyet*, s. 23, 33; EREN ve YÜCER AKTÜRK, *Miras*, s. 19; ÖZTAN, *Miras*, s. 18, 64.

⁶⁴³ AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 69; AYALP, *Sorumluluk*, s. 126.

⁶⁴⁴ KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 118; HATEMİ, *Miras*, s. 42-43; DURAL ve ÖZ, *Miras*, s. 52; Şakir BERKİ, "Türk Miras Hukukunun Esasları". *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* C. 11, S. 3 (Mayıs 1954): 174-221. (E.T.: 22/06/2025), s. 181.

⁶⁴⁵ İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 160.

⁶⁴⁶ AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 69; ANTALYA, *Miras*, s. 144; ÇABRİ, *Miras* 2, s. 436, 810; ÇABRİ, *Miras* 3, s. 93-94; AKINTÜRK ve ATEŞ, *Medeni*, s. 338; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 46; DALAMANLI, *Miras*, s. 311; İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 160; SARI, *Miras*, s. 25, 47; BERKİ, *Mesuliyet*, s. 119; K. Fikret ARIK. "Resmi Defter Tutma Müessesesi". *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi* 9, S. 02 (Şubat 1954): 245-288., s. 251 (E.T.: 18/06/2025. https://doi.org/10.1501/SBFder_0000000144); AYALP, *Sorumluluk*, s. 35, 127-128; AYBAY ve AYBAY, *Miras*, s. 36; AYDOS, *Miras*, s. 5-6; ÖZTAN, *Miras*, s. 26; GÖNENSAY, *Medeni*, s. 39; KÖPRÜLÜ, *Miras*, s. 11; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 84; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 383; MARAŞLI DİNÇ, *Külli Halefiyet*, s. 33; DURAL ve ÖZ, *Miras*, s. 52; TURAN BAŞARA, *Kefalet*, s. 1106; AYANOĞLU MORALI, *Sorumluluk*, s. 560, 571. ÇABRİ, alacaklının kusuru olmaksızın alacağının deftere yazılmaması durumunda Devletin, zenginleştiği oranda sorumlu olduğunu belirtmektedir (ÇABRİ, *Miras* 2, s. 811).

⁶⁴⁷ İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 308; İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 482; DURAL ve ÖZ, *Miras*, s. 379.

⁶⁴⁸ AYBAY ve AYBAY, *Miras*, s. 36; ANTALYA, *Miras*, s. 145; BERKİ, *Esas*, s. 193.

konuda Devlet için istisnai bir hüküm öngörülmemiştir. Bizim de katıldığımız bir diğer görüş⁶⁴⁹, Devletin mirası ret hakkının olduğunu ve fakat pratikte bir işlev sağlamayacağını zira tüm mirasçılarının mirası reddetmesi durumunda uygulanacak TMK madde 612 uyarınca mirasın resmi tasfiyesinin gündeme geleceğini ve bu şekilde ilerleyen sürecin uygulama değerinin bulunmadığını belirtmektedir. HATEMİ⁶⁵⁰, Devletin talebi ile mirasın resmi tasfiyesinin yapılabileceğini, Devletin bu talepte bulunmaması durumunda terekenin borca batık olması söz konusuysa TMK madde 605/2'nin şartlarını taşıması durumunda hükmen reddin Devlet için de vuku bulacağını; dolayısıyla Devletin kendisine kalan mirasta esasen resmi tasfiye istediğine dair bir varsayımla hareket etmek gerektiğini belirtmektedir. ÇABRİ ise Devletin son külli halef olması durumunda mirası ret hakkının bulunmadığını mamafih mirasçı olarak atandığı durumlarda bu hakla donatıldığını ifade etmektedir⁶⁵¹.

Devletin, murisin ölüme bağlı tasarrufuyla mirasçı olarak atanması⁶⁵² durumunda sorumluluğunun nasıl olacağı da doktrinde tartışmalıdır. Bir görüşe göre⁶⁵³ Devlet bu şekilde mirasçı atanmış olsa dahi TMK madde 631/2 gereği sorumluluğu sınırlıdır. Bir diğer görüş ise⁶⁵⁴ böyle bir durumda Devletin, diğer mirasçılar gibi müteselsilen ve kişisel olarak sorumlu olacağını ileri sürmektedir. Kanaatimizce Devlet, ister son külli halef olarak ister atanarak mirasçı olsun, sorumluluğuna ilişkin olan TMK madde 631/2 hükmün herhalde uygulama alanı bulur; zira kanun koyucu Devletin sorumluluğuna ilişkin olarak mirasçı atanması durumunda ayrı bir sorumluluk öngörmemiştir. Dolayısıyla herhalde Devlet, murisin alacaklılarına karşı sınırlı olarak sorumlu olmalıdır.

ÇABRİ, aşağıda inceleyeceğimiz TMK madde 630'da yer alan ve defterin tutulması durumunda mirasçının *kefalet borcundan* sınırlı sorumluluğunu düzenleyen

⁶⁴⁹ İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 160; ÖZTAN, *Miras*, s. 64; İpek SAĞLAM, “Devletin Yasal Mirasçılığı.” *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi* C. 22, S. 3 (2016): 2473–2495., s. 2490-2491 (E.T.: 21/06/2025. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/maruhad/issue/36500/359618>).

⁶⁵⁰ HATEMİ, *Miras*, s. 45.

⁶⁵¹ ÇABRİ, *Miras 2*, s. 812.

⁶⁵² HATEMİ'nin, yabancı bir Devletin murisin ölüme bağlı tasarrufuyla mirasçı olarak atanması durumundaki yorumu hakkında bkz.: HATEMİ, *Miras*, s. 43-44.

⁶⁵³ İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 459; GÖNEN, *Paylaşma*, s. 56; KOCAR, *Sorumluluk*, s. 173; BERKİ, *Mesuliyet*, s. 119. BERKİ, aksi durumun kamu yararı ilkesi ile bağdaşmayacağını ifade etmektedir (BERKİ, *Mesuliyet*, s. 119).

⁶⁵⁴ ÇABRİ, *Miras 2*, s. 812; SAĞLAM, *Devlet*, s. 2492-2493.

hükmün Devletin mirasçı olması durumunda uygulama alanı bulmayacağını belirtmektedir⁶⁵⁵.

3.2.2 Vakıfların durumu

TMK madde 102 uyarınca muris ölüme bağlı tasarrufu ile vakıf kurma iradesini açıklayabilir; TMK madde 526 uyarınca muris terekesinin tamamı yahut bir kısmını, tasarruf edilebilir olmak kaydıyla vakıf kurmaya özgüleyebilir⁶⁵⁶. Henüz kişilik kazanmamış olsa dahi muris, *art mirasçı*⁶⁵⁷ yahut *art vasiyet alacaklısı* atayarak bir topluluğa kazandırmada bulunabilir⁶⁵⁸. Tüzel kişiliği bulunmayan topluluğa belirli bir amaç doğrultusunda yapılan kazandırmaların, TMK madde 577/2'ye göre topluluğun içindeki kişilerin murisin belirlediği amacı gerçekleştirme şartıyla edildiği kabul edilir. Eğer amaç bu şekilde gerçekleştirilemiyorsa, kazandırma vakıf kurma sayılır ve bir vakfa özgülenir yahut vakfa çevrilir⁶⁵⁹. Burada kanun, 'favor testamenti ilkesi' doğrultusunda murisin kazandırmasını hayata geçirmek istemiştir⁶⁶⁰.

Muris, belirli mal vasiyetinde bulunarak bu malın bir vakfa özgülenmesini istemişse vakıf, vasiyet alacaklısı konumunda olacağından tereke borçlarından hiçbir suretle sorumlu olmayacaktır⁶⁶¹. Ancak TMK madde 105/3 uyarınca murisin ölüme bağlı tasarrufu ile kurulan vakıf, murisin borçlarından kendisine özgülenen mal ve hak ile sınırlı olarak sorumlu olur. Vakıf, sonradan elde ettiği malvarlığıyla sorumlu olmaz.

⁶⁵⁵ ÇABRİ, *Miras 2*, s. 811.

⁶⁵⁶ TMK madde 526 hükmü, murisin ölüme bağlı tasarrufu ile kuracağı vakıflar bakımından uygulama alanı bulur; zaten var olan bir vakfa yapılan kazandırmalar hükmün kapsamına girmez (DURAL ve ÖZ, *Miras*, s. 174).

⁶⁵⁷ Murisin, vakıf kurulmasına ilişkin ölüme bağlı tasarrufta bulunması halinde ceninin mirasçılığında olduğu gibi henüz hak ehliyeti kazanmamış bulunan (zira tescil bulunmadığından kişilik kazanmamış olan) vakıf, tescil koşuluna bağlı olarak mirasçı sayılır (KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 528-529; İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 251; DURAL ve ÖZ, *Miras*, s. 176; AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 128; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 108). Vakıf, tıpkı ceninin mirasçılığının geriye yürütmesinde olduğu gibi murisin ölüme bağlı tasarrufu doğrultusunda *mirasın açıldığı an* hak sahibi olur (KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 528; İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 251; AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 131; ÇABRİ, *Miras 2*, s. 39; ÖZTAN, *Miras*, s. 340; DURAL ve ÖZ, *Miras*, s. 176, 375).

⁶⁵⁸ İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 305; OĞUZMAN, *Miras*, s. 311; GÖNENSAY, *Medeni*, s. 196; KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 258; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 463. Detaylı bilgi için bkz.: KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 530.

⁶⁵⁹ KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 530; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 305-306; OĞUZMAN, *Miras*, s. 311; AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 220; AYBAY ve AYBAY, *Miras*, s. 101; GÖNENSAY, *Medeni*, s. 196; KÖPRÜLÜ, *Miras*, s. 353; ÇABRİ, *Miras 2*, s. 45-47; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 108; ÖZTAN, *Miras*, s. 340-341; EREN ve YÜCER AKTÜRK, *Miras*, s. 444-445; DURAL ve ÖZ, *Miras*, s. 376.

⁶⁶⁰ SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 108; EREN ve YÜCER AKTÜRK, *Miras*, s. 445; DURAL ve ÖZ, *Miras*, s. 376.

⁶⁶¹ AYALP, *Sorumluluk*, s. 132-133; AYANOĞLU MORALI, *Sorumluluk*, s. 574.

TMK madde 105/3 hükmü ile mal özgülenen vakfın sorumluluğundan bahsedebilmek için, vakfın mirasçı olarak atanmış olması gerektiğini; bu şekilde mirasçı olarak atanmış vakfın sorumluluğunun sınırlandırıldığını ifade etmektedir⁶⁶². Bu şekilde sınırlı bir sorumluluktan söz edebilmek için murisin ölüme bağlı tasarrufuyla malvarlığını bir vakfın kurulmasına özgülemesi gerekir; yoksa murisin bir vakfi mirasçı ataması durumunda artık vakıf, tüzel kişi mirasçı olarak tereke borçlarından müteselsilen ve tüm malvarlığı ile sorumlu olur⁶⁶³.

3.2.3 İflas eden mirasçının sorumluluğu

Mirasçıların hepsinin iflas etmiş olması İİK madde 203 hükmünün uygulanmasını gerektirir. Madde hükmüne göre alacaklı alacağını iflas edenlerin her birinin masasından isteyebilecektir ancak bunun için borçluların aynı anda iflas etmeleri gerekir. O halde tereke alacaklısı, mirasçıların aynı anda iflas etmiş olması durumunda alacağının tamamını her bir mirasçının iflas masasından talep edebilir⁶⁶⁴. Mirasçıların aynı anda iflas etmesi, iflaslarının tasfiye işlemlerinin aynı ana denk düşmesidir⁶⁶⁵.

İİK madde 203/3, TBK madde 167 hükmüne aykırı nitelikte bir hüküm öngörmüştür. Buna göre mirasçılardan birinin masasından fazla ödeme yapılmış bile olsa, alacaklının alacak miktarını aşmıyorsa fazla ödeme yapan mirasçı diğer masalara rücu edemez⁶⁶⁶. Burada mirasçının yahut madde hükmü kapsamında borçlunun değil, alacaklının menfaatini göz önünde tutulmuştur⁶⁶⁷.

İİK madde 204 hükmü uyarınca alacaklının alacağının bir kısmını *borçlu olandan* almış olması alacaklının *alacağının tamamını* iflas edenin masasına kaydettirmesine engel olmaz; ödemede bulunan borçlunun rücu hakkının olup olmadığı bu durumu etkilemez⁶⁶⁸. O halde tereke alacaklısı, iflasın açılmasından önce yahut sonra kendisine kısmi ödemede bulunulmuş dahi olsa iflas eden mirasçının

⁶⁶² AYANOĞLU MORALI, *Sorumluluk*, s. 573-574; BAYGIN, *Alacaklıların Korunması*, s. 62-63.

⁶⁶³ AYALP, *Sorumluluk*, s. 132; BAYGIN, *Alacaklıların Korunması*, s. 63. İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, TMK madde 105/3 hükmünü; murisin ölüme bağlı tasarrufu ile bir vakfi mirasçı olarak atamamasına rağmen sorumlu kılması bakımından eleştirmekte, gerek murisin ölüme bağlı tasarrufu ile kurulan vakıf gerek mirasçı olarak atanan vakıf bakımından vakfın malvarlığının terekeden kazandığı değerden oluşacağını ve dolayısıyla pratikte hükmün bir anlam ifade etmediğini belirtmektedir (İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 252-253).

⁶⁶⁴ AYALP, *Sorumluluk*, s. 138.

⁶⁶⁵ AYALP, *Sorumluluk*, s. 138; BAYGIN, *Alacaklıların Korunması*, s. 71.

⁶⁶⁶ AYALP, *Sorumluluk*, s. 139; BAYGIN, *Alacaklıların Korunması*, s. 71.

⁶⁶⁷ AYALP, *Sorumluluk*, s. 139.

⁶⁶⁸ AYALP, *Sorumluluk*, s. 139.

masasına alacağıının tamamını yazdırabilecektir⁶⁶⁹. Bununla birlikte İİK madde 204/2 uyarınca ödemede bulunan mirasçı da alacağı masaya kaydettirebilecektir. İİİK madde 204/3 uyarınca iflas masasında taksim yapılırken evleviyetle tereke alacaklısının alacağı karşılanacak; sonrasında ödemede bulunan mirasçının rücu hakkı bulunuyorsa bu hakkında isabet eden miktar kendisine verilecektir.

3.2.4 Mirasçılıktan çıkarma, mirastan yoksunluk ve mirastan feragat halinde mirasçının sorumluluğu

Mirasçılıktan çıkarılan, mirastan yoksun kalan ve mirastan feragat eden mirasçının tereke borçlarından sorumluluğunun incelenmesi gerekir.

Mirastan yoksunluk yukarıda detaylı olarak incelendiği için burada ayrıca tekrar edilmeyecektir. Ancak mirastan *yoksun kılınan kişi* hakkında şunları söylemek gerekir: bu kişi mirasçılık sıfatını kaybeder, dolayısıyla terekedeki haklara sahip olmayacağı gibi borçlardan ve dolayısıyla kefalet borcundan da sorumlu olmaz⁶⁷⁰. Yoksunluğun varlığı için bir dava açılması gerekmez ancak murisin alacaklısının yoksun kalan mirasçıya başvurması durumunda yoksunluğun tespiti için dava açılması mümkündür⁶⁷¹. Belirtmek gerekir ki murisin affı halinde mirasçı, mirastan yoksun olmayacağından ve mirasçılık sıfatını haiz bulunacağından kefalet borcundan sorumluluğu da devam edecektir. Bu şekilde affedilen mirasçının sorumluluğu artık, miras hakkında seçimlik haklarını kullanması doğrultusunda belirlenecektir.

Kanun mirastan çıkarma ve yoksunluk kurumlarını ayrı ayrı düzenlemiştir. Buradaki amaç, murisin iradesinin geri dönülemez bir şekilde bozulduğu, mirasçısı tarafından öldürüldüğü gibi durumlarda artık murisin çıkarma işlemini yapmasının imkansız olması, bir başka deyişle bu kişilere karşı harekete geçemeyecek bir halde

⁶⁶⁹ AYALP, *Sorumluluk*, s. 139; BAYGIN, *Alacaklıların Korunması*, s. 72.

⁶⁷⁰ İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 306; OĞUZMAN, *Miras*, s. 312; SARI, *Miras*, s. 162; HATEMİ, *Miras*, s. 124; AYALP, *Sorumluluk*, s. 141-142; TURAN BAŞARA, *Kefalet*, s. 1103.

⁶⁷¹ AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 225; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 531, 539; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 310; OĞUZMAN, *Miras*, s. 317; ÇABRİ, *Miras 2*, s. 82; AYBAY ve AYBAY, *Miras*, s. 105. Yoksunluk, görülen ihtilafta hakim tarafından re'sen incelenir (SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 476). Yoksunluk sebebinin varlığı her türlü delille ispatlanabilir (KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 265). Açılacak tespit davasında mirastan yoksun olduğu ileri sürülen kişi murisin mallarına zilyet ise davalı; zilyet değilse davacı olur. Dava, talebe göre vasiyetin yerine getirilmesi, miras nedeniyle istihkak veya paylaşırma davası olarak nitelendirilir (KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 540; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 214-215; AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 224). Mirastan yoksun kılınmış mirasçı da yoksunluğun tespitini dava ile tespit ettirebilir (AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 225; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 540).

bulunmasıdır⁶⁷². Kanun, yoksunlukta sayılan dört halin aşırılığını da göz önünde bulundurarak bu gibi hallerde artık murisin farazi iradesini esas almış, bu kimseleri mirasa layık görmediği için mirastan *kendiliğinden* menetmiştir⁶⁷³.

Mirasçılıktan çıkarma, TMK madde 510 ila 513 arasında düzenlenmektedir. TMK madde 510 uyarınca muris, bir ölüme bağlı tasarrufu ile saklı paylı mirasçısını; kendisine yahut yakınlarına karşı ağır suç⁶⁷⁴ işler veya yine kendisine yahut aile üyelerine aile hukuku temelli yükümlülüklerini⁶⁷⁵ önemli ölçüde ifa etmez ise

⁶⁷² İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 307; AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 221; KÖPRÜLÜ, *Miras*, s. 354; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 464.

⁶⁷³ KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 531; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 307; AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 221; HATEMİ, *Miras*, s. 124; AYDOS, *Miras*, s. 42; GÖNENSAY, *Medeni*, s. 197; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 465-466.

⁶⁷⁴ eMK döneminde madde 457, *cürüm* ifadesini kullanmıştır. Dolayısıyla yorum, bu ifade üzerinden şekillenmiş ve ceza terminolojisi anlamında fiilin cürüm teşkil etmesi aranmıştır (detaylı bilgi için bkz: AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 177-179; BERKİ, *Esas*, s. 184-185; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 308-309). TMK kapsamında ağır suç, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'na (26/09/2004-25611, bundan sonra TCK olarak ifade edilecektir.) göre değil, hakimnin takdirince ve somut olayın niteliğine göre, muris ile mirasçı arasındaki ilişki ve mirasçının amacı gibi unsurlar göz önüne alınarak belirlenir; *murisin yakınları* ifadesi de aynı şekilde hakimnin takdirine kalmıştır (ÖZTAN, *Miras*, s. 143-144; DURAL ve ÖZ, *Miras*, s. 213; İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 267; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 246-247; SARI, *Miras*, s. 195; HATEMİ, *Miras*, s. 124; AYDOS, *Miras*, s. 41-42; KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 171; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s.397; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 201). Ağır suç ifadesinin tespitinde yararlanılacak hukuk kuralları Medeni hukuka ilişkin kurallardır (SARI, *Miras*, s. 193; EREN ve YÜCER AKTÜRK, *Miras*, s. 206). Söz gelimi murisin evlilik dışı birlikte yaşadığı kimse yahut boşanmış olsa dahi hala görüştüğü eşi (KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 171), arkadaşları, öğrencileri yahut öğretmenleri, nişanlısı (SARI, *Miras*, s. 193; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 247; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 311; İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 268) yakın olarak nitelendirilebilir. Ağır suç olarak nitelendirilecek fiil hukuka aykırı olmalı ve ayırt etme gücünü haiz mirasçı tarafından kasten işlenmelidir; dolayısıyla TCK madde 24 vd. de yer alan kanun emri, meşru müdafaa, zorunluluk hali, akıl hastalığı gibi hallerin söz konusu olduğu fiil, mirasçılıktan çıkarma için bir sebep teşkil etmez (ÖZTAN, *Miras*, s. 144; İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 268; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 310; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 249; SARI, *Miras*, s. 194; GÖNENSAY, *Medeni*, s. 67-68; KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 171; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 201; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s.397). Aynı şekilde taksirin olduğu durumlarda da mirasçılıktan çıkarma için bir sebep teşkil etmemelidir (HATEMİ, *Miras*, s. 125). Ceza hukukunda af, hükmün açıklanmasının geriye bırakılması, ceza zamanaşımı yahut soruşturmanın sonuçsuz kalması yahut mahkumiyet kararı verilmemiş olması gibi hallerin varlığı, mirasçılıktan çıkarma için engel teşkil etmez (ÖZTAN, *Miras*, s. 145; İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 268; SARI, *Miras*, s. 192; HATEMİ, *Miras*, s. 125; AYBAY ve AYBAY, *Miras*, s. 65; KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 171; GÖNENSAY, *Medeni*, s. 67; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 201). Suç teşebbüs aşamasında kalmış olsa dahi mirasçılıktan çıkarma mümkündür (İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 246; GÖNENSAY, *Medeni*, s. 67). Sanığın mahkum olması durumunda hukuk hakimisi bununla bağlıdır, dolayısıyla çıkarmanın iptal edilmesine dair davayı reddi gerekir; (KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 171). Suçun işlenmemesi, olayın sabit olmaması, sanığın kusursuzluğu nedeniyle sanığın beraatine karar verilmesi de hukuk hakimini bağlar, dolayısıyla çıkarmaya ilişkin sebep artık haklı olarak görülemez (KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 171).

⁶⁷⁵ 'Ağır ihlal' ifadesi, bir başka anlatımla muris ile mirasçı arasındaki aile bağının fiilen kopup kopmadığına dair subjektif unsur, hakimnin somut olay çerçevesinde adaletli bir şekilde kullanacağı takdir yetkisiyle yorumlanır (İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 249; SARI, *Miras*, s. 195; HATEMİ, *Miras*, s. 125; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 309, 313). TMK madde 364 gereği nafaka borcu, TMK madde 185/3 gereği karı kocanın sadakat yükümlülüğü, TMK madde 186 gereği aile birliği giderlerine katılma yükümlülüğü, TMK madde 322 ile 339 gereği çocukların ebeveynlerinin sözünü dinleme ve onlara saygı duyma ile nafaka yükümlülükleri aile hukuku temelli yükümlülüklerdendir (KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 312; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 248; SARI, *Miras*, s. 193;

mirasçılıktan çıkarabilir. Bu haller sınırlı sayıdadır⁶⁷⁶. Belirtmek gerekir ki murisin kendi kusurunun sonucu olarak sayılan olayların doğması durumunda hakim, takdirine göre mirasçılıktan çıkarmanın şartlarının oluşmadığına karar verebilir⁶⁷⁷. Madde saklı paylı mirasçının çıkarılmasını hükme bağlamıştır zira muris, saklı payı olmayan mirasçıya söz gelimi mal bırakmayarak yahut terekenin tamamı hakkında tasarrufta bulunarak da onu mirasından menedebilir⁶⁷⁸.

TMK madde 513'te mirasçılıktan çıkarmaya ilişkin özel bir düzenleme yer almaktadır, doktrinde koruyucu mirasçılıktan çıkarma olarak adlandırılır zira TMK madde 510 hükmünün aksine burada esasen mirasçıyı korumak amaç edinilmiştir⁶⁷⁹. Buna göre muris, borç ödemedi acze düşmüş altsoyunu mirasçılıktan çıkarabilir; ancak bu çıkarma mirasçının saklı payının yarısı için söz konusu olur ve çıkarılan mirasçının doğmuş ve doğacak çocuklarına (dolayısıyla birinci zümre mirasçılara⁶⁸⁰) özgülenmesi gerekmektedir.

Mirasçılıktan çıkarma, murisin yapacağı bir ölüme bağlı tasarruf, esasen yalnız vasiyetname ile mümkündür⁶⁸¹; mirastan yoksunluğun aksine burada çıkarma,

İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 269; AYBAY ve AYBAY, *Miras*, s. 66; KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 172; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 202). Bu yükümlülüklerin ihlali için, kusurun varlığı gerekir; çıkarılması istenen mirasçı temelli olmayan sebepler bakımından madde hükmü uygulama alanı bulmaz (KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 172). Bir borçlar hukuku ilişkisinden doğan yükümlülüğün ihlali, mirasçılıktan çıkarmaya sebep teşkil etmez (YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 202; İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 269). SEROZAN ve ENGİN, çocukların söz dinlememesinin mirasçılıktan çıkarmaya sebep teşkil etmeyeceğini ifade etmektedir (SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s.397).

⁶⁷⁶ İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 266; AYDOS, *Miras*, s. 41; GÖNENSAY, *Medeni*, s. 67; KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 169.

⁶⁷⁷ SARI, *Miras*, s. 194.

⁶⁷⁸ KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 41-42, 165-167; AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 221; İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 482; İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 265; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 244; SARI, *Miras*, s. 192; GÖNENSAY, *Medeni*, s. 66; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 199; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s.393-394; ÇABRİ, *Miras 2*, s. 51-52; ÖZTAN, *Miras*, s. 142.

⁶⁷⁹ İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 277-278, 483; HATEMİ, *Miras*, s. 123; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 256. Koruyucu mirasçılıktan çıkarma hakkında detaylı bilgi için bkz.: İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 277-280; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 319-320.

⁶⁸⁰ İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 278-279; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 319. EREN ve YÜCER AKTÜRK, sonrasında evlat edinilecek çocuklar bakımından da madde hükmünün uygulanabileceğini ifade etmektedir (EREN ve YÜCER AKTÜRK, *Miras*, s. 213).

⁶⁸¹ KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 41, 168; AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 221; İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 265, 280; DURAL ve ÖZ, *Miras*, s. 213; ÖZTAN, *Miras*, s. 147; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 245, 249; SARI, *Miras*, s. 92-93, 192; BERKİ, *Esas*, s. 184; AKINTÜRK ve ATEŞ, *Medeni*, s. 355; HATEMİ, *Miras*, s. 124; AYBAY ve AYBAY, *Miras*, s. 64; AYDOS, *Miras*, s. 42; GÖNENSAY, *Medeni*, s. 197; KÖPRÜLÜ, *Miras*, s. 353; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s.395. Mirasçılıktan çıkarma, tek taraflı ve bozucu yenilik doğuran bir tasarruftur; murisin ölümü ile hüküm doğurur (KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 168; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 202). Sözlü, yazılı yahut resmi vasiyet türlerinden birini seçecek muris, çıkarma sebebini açıkça ve hatta sonrasında iptal edilme ihtimalinin söz konusu olmaması için delillerle destekleyerek göstermelidir (KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 316; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 250; SARI, *Miras*, s. 193; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 202; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s.398; KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 42, 169).

kendiliğinden hüküm doğurmaz⁶⁸². Yukarıda belirttiğimiz üzere mirastan yoksunluk, TMK madde 578/3'e göre murisin affıyla ortadan kalkar. Mirasçılıktan çıkarma için kanun, böyle bir hüküm öngörmemiştir. Ancak vasiyeti ile mirasçısını çıkaran murisin, yeni tarihli bir vasiyeti ile bu kararından dönmesi ve dolayısıyla mirasçılıktan çıkarmanın hükümsüz kalması mümkündür⁶⁸³.

Mirasçılıktan çıkarma, kişisel etkilidir; dolayısıyla çıkarılanın payı, muris vasiyetnamesinde aksini öngörmedikçe sanki çıkarılan muristen önce ölmüş gibi altsoyuna, yoksa diğer yasal mirasçılara payları oranında geçer⁶⁸⁴. Mirasçılıktan çıkarılan, mirasçılık sıfatını kaybeder; miras payını talep edemeyeceği gibi saklı payında dahi hak sahibi olamaz; tereke borçlarından da sorumlu olmaz⁶⁸⁵. Mirasçılıktan çıkarma işlemi tam yahut kısmi yapılabilir; kısmi mirasçılıktan çıkarma

KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, mirasçılıktan çıkarma işleminin miras sözleşmesiyle de kurulmasının mümkün olduğunu belirtmektedir (KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 307; benzer şekilde bkz.: EREN ve YÜCER AKTÜRK, *Miras*, s. 209). SEROZAN ve ENGİN, murisin bir miras sözleşmesi ile de mirasçılıktan çıkarma işlemini yapabileceğini ve bu şekilde yapılacak çıkarmanın geri alınmasının mümkün olduğunu belirtmektedir (SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s.393; aynı yönde bkz.: AYBAY ve AYBAY, *Miras*, s. 64. Eski miras hukuku bakımından bkz.: GÖNENSAY, *Medeni*, s. 66-67). İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, mirasçılıktan çıkarma işleminin miras sözleşmesiyle de yapılabileceğini mamafih pratikte değeri olmadığını zira zaten tek taraflı olarak kullanılabilecek bir hakkın var olduğunu ve mirasçılıktan çıkarmaya varan bir ilişki bakımından somut olayda tarafları bir araya getirmenin pek mümkün olmadığını belirtmektedir (İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 266; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 307). Mirasçılıktan koruyucu çıkarma bakımından çıkarma ile saklı payın özgülmesi işlemi aynı tasarrufta bulunmalıdır (İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 280).

⁶⁸² KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 168; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 245; GÖNENSAY, *Medeni*, s. 197; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 200; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 393.

⁶⁸³ KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 267; İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 275-276; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 251; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 203-204; DURAL ve ÖZ, *Miras*, s. 222; ÖZTAN, *Miras*, s. 147. HATEMİ de miras sözleşmesiyle mirasçılıktan çıkarma işleminin yapılabileceğini ve bu işlemin murisin vasiyetnamesiyle geri alınabileceğini belirtmektedir (HATEMİ, *Miras*, s. 126). Bununla birlikte murisin sağlığında mirasçılıktan çıkardığı mirasçısını affetmesi bakımından HATEMİ, TMK madde 557/1/b/2 uyarınca murisin iradesindeki hatayı ileri sürerek ölüme bağlı tasarrufun ve dolayısıyla mirasçılıktan çıkarma işleminin iptalinin istenebileceğini belirtmektedir (HATEMİ, *Miras*, s. 126-127). KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, murisin affının, mirasçılıktan çıkarma sebebinin ortadan kalmasından bahisle ölüme bağlı tasarrufun tenkise tabi tutulabileceğini ve çıkarılan mirasçının saklı payına kavuşabileceğini belirtmektedir (KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 318; ÖZTAN, *Miras*, s. 148).

⁶⁸⁴ KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 172; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 315; İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 270; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 252-253; SARI, *Miras*, s. 193; AYBAY ve AYBAY, *Miras*, s. 65; AYDOS, *Miras*, s. 42; EREN ve YÜCER AKTÜRK, *Miras*, s. 210. SEROZAN ve ENGİN, bu halde payın, murisin diğer zümredeki mirasçılara geçeceğini ileri sürmektedir (SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 393-394). Murisin mirasçılıktan çıkarma ile birlikte çıkardığı mirasçının miras payı hakkında bir tasarrufta bulunmuşsa çıkarılanın altsoyu, saklı payını talep edebilecektir (KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 176).

⁶⁸⁵ AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 180; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 315; İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 269, 276; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 252; SARI, *Miras*, s. 93, 193; HATEMİ, *Miras*, s. 124; AYALP, *Sorumluluk*, s. 141; AYBAY ve AYBAY, *Miras*, s. 67; GÖNENSAY, *Medeni*, s. 69; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s.394; TURAN BAŞARA, *Kefalet*, s. 1103; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 204.

halinde mirasçılık sıfatı devam eder⁶⁸⁶. TMK madde 513 kapsamında mirasçılıktan koruyucu çıkarılan da mirasçılık sıfatını korumaya devam edecektir⁶⁸⁷.

O halde TMK madde 510 ile mirasçılıktan tam olarak çıkarılan mirasçı, murisin kefalet borcundan sorumlu olmayacaktır; ancak çıkarılmanın kişisel etkili olmasının bir sonucu olarak artık onun altsoyu, mirasa dair seçimi ile şekillenecektir; söz gelimi mirası kabul etmesi haline kefalet borcundan müteselsilen ve kişisel olarak sorumlu olacaktır.

Murisin mirasçılıktan çıkardığı mirasçısına sağlığında bir kazandırmada bulunmuş olması durumunda somut olayda TMK madde 669 vd. de yer alan denkleştirme hükümleri uygulanamayacağı gibi mirasçı tereke borçlarından da sorumlu olmayacaktır; bu durumun yaratacağı haksızlığın önlenmesi bakımından İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, aşağıda inceleyeceğimiz TMK madde 530 hükmünün kıyasen uygulanması ve mirasçılıktan çıkarılan mirasçının tereke borçlarından mirastan feragat eden gibi sorumlu olması gerektiğini ifade etmektedir⁶⁸⁸.

Mirasçılıktan çıkarmaya ilişkin olarak düzenlenmiş ölüme bağlı tasarrufun iptal edilmesi durumunda mirasçı, iptal sebebine göre yasal miras payına yahut saklı payına yeniden kavuşur⁶⁸⁹. Bu durumda artık mirasçı, tereke borçlarından ve dolayısıyla kefalet borcundan müteselsilen sorumlu olmaya devam eder⁶⁹⁰. Mirasçının saklı payına yahut mirasçılık payına yeniden ulaşması, tereke alacaklısı karşısında bir

⁶⁸⁶ İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 252; İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 270; DURAL ve ÖZ, *Miras*, s. 218.

⁶⁸⁷ İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 280.

⁶⁸⁸ İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 276.

⁶⁸⁹ Mirasçılıktan çıkarmanın iptali TMK madde 557’de yer alan genel sebeplerin yahut TMK madde 512’de ve TMK madde 513/2’de yer alan özel sebeplerin varlığı halinde istenebilir. Murisin ehliyetsizliği; yanıltma, korkutma, aldatma yahut zorlamanın varlığı; hukuka, ahlaka veya şekle aykırılık TMK madde 557’de yer alan ölüme bağlı tasarrufun genel iptal sebepleridir.

⁶⁹⁰ Ölüme bağlı tasarrufta mirasçılıktan çıkarma sebebinin gösterilmemiş olması durumunda tasarrufunun iptali ile mirasçı saklı payını alır (İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 273; HATEMİ, *Miras*, s. 128; AYBAY ve AYBAY, *Miras*, s. 64; KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 173; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 255). Tasarrufta sebebin gösterilmiş ancak sebebin doğruluğunun ispat edilmemiş olduğu hallerde de mirasçı saklı payını alır; murisin çıkarma sebebinde bariz bir yanılgıya düştüğü kanıtlanırsa mirasçı tüm miras payını alacaktır (İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 272; HATEMİ, *Miras*, s. 128; AYBAY ve AYBAY, *Miras*, s. 64-65; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 255; KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 174). TMK madde 513/2’ye göre mirasın açıldığı anda borç ödemededen aciz belgesinin bir hükmünün kalmamış olması yahut belgenin kapsadığı borç tutarının mirasçılıktan çıkarılmanın mirasçının miras payının yarısını aşmaması durumlarına koruyucu mirasçılıktan çıkarmanın istem üzerine iptali söz konusu olur. Detaylı bilgi için bkz.: İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 273-275.

⁶⁹⁰ İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 276.

fark yaratmaz; bu durum mirasçılarının iç ilişkisinde rücu hakkının kullanılması aşamasına önem arz edecektir.

*Mirastan feragat*⁶⁹¹ TMK madde 528 ila 530 arasında düzenlenmektedir. Mirastan feragat sözleşmesi muris ile mirasçı arasında düzenlenir; mirasçının, muhtemel miras payından, bir karşılık alarak (ivazlı) yahut karşılıksız (ivazsız) bir şekilde feragat ettiği sözleşmedir⁶⁹². Feragat tam yahut kısmi yapılabilir⁶⁹³; tam feragat halinde mirasçı, mirasçılık sıfatını kaybederken⁶⁹⁴ kısmi feragat halinde mirasçının sıfatı varlığını korur⁶⁹⁵. Kısmi feragat halinde mirasçılık sıfatını kaybetmeyen mirasçı, murisin borçlarından ve dolayısıyla kefalet borcundan da sorumlu olur⁶⁹⁶.

⁶⁹¹ BERKİ, hak henüz doğmamışken haktan vaz geçmenin mantığa ve hukuka aykırı olacağından bahisle anılan müessesenin küllen kaldırılması gerektiğini ifade etmektedir (BERKİ, *Mesuliyet*, s. 114).

⁶⁹² O. Gökhan ANTALYA, *Mirastan Feragat Sözleşmesi* (İstanbul: Alkım Yayınevi, 1999), s. 28-29; ANTALYA, *Miras*, s. 281-282; KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 151-152; AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 147; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 301; İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 287; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 194; OĞUZMAN, *Miras*, s. 199; ÖZDEMİR, *Sorumluluk*, s. 197; SARI, *Miras*, s. 94-95; HATEMİ, *Miras*, s. 109; AYDOS, *Miras*, s. 20; KÖPRÜLÜ, *Miras*, s. 217; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s.402-403; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 159. Uygulamada mirastan feragat sözleşmesi genellikle saklı payı haiz mirasçılarla yapılmaktadır (YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 160). Ancak mirastan feragat sözleşmesinin kurulması esnasında feragat edenin, o anda mirasçı sıfatını haiz olması gerekmez; muris ileride mirasçısı olma ihtimali olduğunu düşündüğü bir kimse ile de bu sözleşmeyi akdedebilir (ANTALYA, *Feragat*, s. 28-29, 162-163; İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 288; AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 147-148; KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 152). Bir görüş, saklı payı haiz olmayan mirasçıyla feragat sözleşmesi kurulmasına gerek olmadığını ve murisin bu mirasçılara ölüme bağlı tasarruf ile yahut sağlararası kazandırma yapmak suretiyle mirasından uzaklaştırabileceğini belirtmektedir (İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 196; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 301; OĞUZMAN, *Miras*, s. 199; HATEMİ, *Miras*, s. 109; SARI, *Miras*, s. 94). AYBAY ve AYBAY, mirastan feragat sözleşmesinin saklı paylı mirasçı ile yapılabileceğini belirtmektedir (AYBAY ve AYBAY, *Miras*, s. 62). Mirastan feragat sözleşmesi, murisin temsilcisi aracılığıyla akdedebileceği bir sözleşme değildir (DURAL ve ÖZ, *Miras*, s. 202; ÖZDEMİR, *Sorumluluk*, s. 197-198). Mirastan feragat sözleşmesi, muris bakımından bir ölüme bağlı tasarruf iken mirasçı bakımından sağlararası bir işlem olarak kabul edilir (İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 194; ANTALYA, *Miras*, s. 195). İvaz olarak belirtilmiş değer cüzi bir miktar olması, tabiri caizse sembolik olması durumunda somut olay çerçevesinde titizlikle değerlendirilerek bir ivazın varlığından bahsedilemeyeceği kanaatine varılması mümkündür (İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 195).

⁶⁹³ Detaylı bilgi için bkz.: ANTALYA, *Feragat*, s. 186-191.

⁶⁹⁴ Kaybetme ifadesi yerine mirasçının mirasçılık sıfatını kazanamaması ifadesini daha doğru bir kullanımdır (İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 290; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 301).

⁶⁹⁵ ANTALYA, *Feragat*, s. 163, 167, 189; KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 153; AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 148; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 301; İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 287, 290-291; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 197-198; OĞUZMAN, *Miras*, s. 200, 212; ÖZDEMİR, *Sorumluluk*, s. 197-198; AYBAY ve AYBAY, *Miras*, s. 62; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 161; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s.403; KOCAR, *Sorumluluk*, s. 168; BERKİ, *Mesuliyet*, s. 114; EREN ve YÜCER AKTÜRK, *Miras*, s. 198-199; ÖZTAN, *Miras*, s. 254-255; DURAL ve ÖZ, *Miras*, s. 202, 204-205.

⁶⁹⁶ ÖZDEMİR, *Sorumluluk*, s. 198; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 305; DURAL ve ÖZ, *Miras*, s. 207.

Tam feragat halinde mirasçı (TMK madde 528/3 uyarınca bir karşılık olarak feragat etmişse aksi kararlaştırılmadıkça onun altsoyu da⁶⁹⁷), terekedeki haklardan yararlanamayacağı gibi *kural olarak* borçlardan da sorumlu olmaz; feragatin ivazlı yahut ivazsız yapılmış olması (TMK madde 530 saklı kalmak kaydıyla) bu kuralı değiştirmez⁶⁹⁸. O halde mirastan feragat eden; feragatin ivazlı yapılması durumunda feragat edenin altsoyu yine kefalet borcundan kural olarak sorumlu olmayacaktır.

Mirastan feragat aksi kararlaştırılmadıkça TMK madde 529/1 uyarınca *en yakın ortak kökün* (örneğin murisin tek mirasçılarının oğlu ve kızı olduğu bir somut olayda oğlunun feragat etmesi durumunda en yakın ortak kök murisin kızı-feragat edenin kardeşidir) *altsoyu* (aynı örnekte murisin kızının altsoyu) *lehine* yapılmış kabul edilir. Bunların mirasçılığına engel bir halin çıkması durumunda feragat hükümden düşer. Mirastan feragat, belirli bir kişi lehine de yapılabilir; bu durumda kendisi lehine feragat edilen kişi, mirasçılığına engel bir hal bulunmadıkça mirasçı olur⁶⁹⁹. Bu kişinin mirasçılığına engel bir halin varlığı durumunda TMK madde 529/1 uyarınca feragat yine hükümden düşer; hükümsüzlüğün tespiti için dava açılabilir⁷⁰⁰. Feragat hükümden düştüğü takdirde feragat eden mirasçılık sıfatını yeniden kazanır ve kefalet borcundan sorumluluğu da devam eder⁷⁰¹. Mirastan feragat sözleşmesinden, resmi vasiyet şekline uygun olarak düzenlenmiş sonraki tarihli bir miras sözleşmesiyle

⁶⁹⁷ İvaz olması durumunda altsoy da kural olarak mirasçılık sıfatını kaybeder (OĞUZMAN, *Miras*, s. 200-201; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 198; EREN ve YÜCER AKTÜRK, *Miras*, s. 201; DURAL ve ÖZ, *Miras*, s. 205; ANTALYA, *Feragat*, s. 171).

⁶⁹⁸ KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 155; AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 149; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 302, 305; ANTALYA, *Feragat*, s. 163, 197; OĞUZMAN, *Miras*, s. 202; ÖZDEMİR, *Sorumluluk*, s. 198; AYALP, *Sorumluluk*, s. 142; AYBAY ve AYBAY, *Miras*, s. 62; AYDOS, *Miras*, s. 21; GÖNENSAY, *Medeni*, s. 112-113; DALAMANLI, *Miras*, s. 169; KÖPRÜLÜ, *Miras*, s. 217-218; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 162; TURAN BAŞARA, *Kefalet*, s. 1103; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s.405, 407; EREN ve YÜCER AKTÜRK, *Miras*, s. 198-199 ÖZTAN, *Miras*, s. 253-254; DURAL ve ÖZ, *Miras*, s. 207.

⁶⁹⁹ İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 292; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 199; OĞUZMAN, *Miras*, s. 203; AYBAY ve AYBAY, *Miras*, s. 62; AYDOS, *Miras*, s. 22; KÖPRÜLÜ, *Miras*, s. 219. Birden fazla kişi lehine feragatin olduğu ve bazılarının mirasçılığına engel bir halin vuku bulduğu durumlarda feragat hükümden düşmez (İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 292; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 199) ve mirasçılığına engel hal olanların hakları lehine feragat edilenlere ait olur (İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 199). Birden fazla kişi lehine feragatin varlığı halinde somut olayda bir tereddüt var ise feragatin hükümden düşmesi için lehine feragat edilenlerin hepsi bakımından mirasçılık sıfatının yokluğu aranmalıdır (KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 303).

⁷⁰⁰ OĞUZMAN, *Miras*, s. 204.

⁷⁰¹ KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 155-157, 160-161; AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 152; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 303; İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 287, 293; OĞUZMAN, *Miras*, s. 203; DURAL ve ÖZ, *Miras*, s. 205; AYBAY ve AYBAY, *Miras*, s. 62; AYDOS, *Miras*, s. 22; KÖPRÜLÜ, *Miras*, s. 217; İLMAZ, *Miras Hukuku*, s. 166; EREN ve YÜCER AKTÜRK, *Miras*, s. 203; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s.408. Feragatin ivazlı yapılmış olması durumunda ivazın denkleştirme hükümlerince iadesi gündeme gelir (İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 293).

dönülmesi mümkün olup ivazın var olması durumunda sebepsiz zenginleşme hükümlerince iadesi söz konusu olacaktır⁷⁰².

TMK madde 530, feragat eden mirasçının murisin alacaklılarına karşı sorumluluğu hakkında özel bir düzenleme getirmiştir. Madde, şu şekilde düzenlenmektedir:

“Mirasın açılması anında tereke, borçları karşılayamıyorsa ve borçlar mirasçılar tarafından da ödenmiyorsa, feragat eden ve mirasçıları, alacaklılara karşı feragat için ölümünden önceki beş yıl içinde mirasbırakandan almış oldukları karşılıktan, mirasın açılması anındaki zenginleşmeleri tutarında sorumludurlar.”

Madde hükmünü incelemeyen önce belirtmek gerekir ki feragatin *karşılıksız* olarak yapılması durumunda feragat eden hakkında TMK madde 530 uygulama alanı bulmaz; dolayısıyla ivaz almaksızın mirastan feragat eden mirasçı kefalet borcundan sorumlu olmayacaktır⁷⁰³.

TMK madde 530 hükmünün uygulanabilmesi için bazı şartların gerçekleşmesi gerekir. Öncelikle mirasın açılma tarihinde tereke pasifinin aktifini aşması, bir başka deyişle terekenin borca batık olması gerekmektedir⁷⁰⁴. Bununla birlikte murisin alacaklısı, mirasçılar tarafından kısmen yahut tamamen tatmin edilememiş olmalıdır⁷⁰⁵. Dolayısıyla kefalet borcu bakımından alacaklının, evleviyetle halihazırda mirasçı bulunanları takip etmesi ve alacağını tamamen tahsil edememiş olması gerekmektedir; bu durum feragat edenin sorumluluğunun tali niteliği haiz olduğunun bir göstergesidir⁷⁰⁶. Son olarak feragat eden ve onun mirasçıları, miras açılmadan önceki beş yıllık süre içerisinde muristen bir kazanım (ivaz) elde etmiş

⁷⁰² KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 157.

⁷⁰³ AYALP, *Sorumluluk*, s. 143; KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 158; KOCAR, *Sorumluluk*, s. 168; BERKİ, *Mesuliyet*, s. 114; EREN ve YÜCER AKTÜRK, *Miras*, s. 201; ÖZTAN, *Miras*, s. 255; GÜNAY, *Alacaklıların Korunması*, s. 637; AYAN, *Miras*, s. 151.

⁷⁰⁴ ANTALYA, *Feragat*, s. 198-199; DALAMANLI, *Miras*, s. 170; KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 159; AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 241; KOCAR, *Sorumluluk*, s. 169; İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 291; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 201; HATEMİ, *Miras*, s. 156; AYDOS, *Miras*, s. 21; GÖNENSAY, *Medeni*, s. 115; KÖPRÜLÜ, *Miras*, s. 221; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 164; GÜNAY, *Alacaklıların Korunması*, s. 637; AYAN, *Miras*, s. 151. Terekenin borca batık olması değil ve fakat borçların karşılanamaması yeterlidir (ÖZDEMİR, *Sorumluluk*, s. 198; DURAL ve ÖZ, *Miras*, s. 208).

⁷⁰⁵ ANTALYA, *Feragat*, s. 199; KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 159; AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 151; AYDOS, *Miras*, s. 21; GÖNENSAY, *Medeni*, s. 115-116; KÖPRÜLÜ, *Miras*, s. 221; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 164; GÜNAY, *Alacaklıların Korunması*, s. 637.

⁷⁰⁶ ANTALYA, *Feragat*, s. 200; ANTALYA, *Miras*, s. 101; AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 241; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 305; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 201; EREN ve YÜCER AKTÜRK, *Miras*, s. 202; OĞUZMAN, *Miras*, s. 202; ÖZDEMİR, *Sorumluluk*, s. 198; DURAL ve ÖZ, *Miras*, s. 208; AYDOS, *Miras*, s. 21; ÖZTAN, *Miras*, s. 255. Mirasçıların takibinin semeresiz kalması yahut borç ödemedi acizleri alacaklının alacağını tahsil edememe halidir (İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 201; KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 159).

olmalıdırlar; dolayısıyla söz gelimi feragat eden ivazı miras açılmadan altı sene önce almış ise hakkında TMK madde 530 hükmü uygulanamayacaktır⁷⁰⁷.

Sayılan şartların gerçekleşmesi durumunda feragat eden mirasçı ve altsoyu mirasın açılmasından önceki *beş yıl* içinde almış olduğu kazandırmadan *mirasın açıldığı andaki zenginleşmesi ile sınırlı* olarak sorumlu olur⁷⁰⁸. Kanun hükmü feragat edenin sorumluluğunu gerek miktar gerek zaman açısından sınırlandırmıştır⁷⁰⁹. Murisin alacaklısının alacağını talep ettiği anda mirasçıda bir zenginleşme söz konusu değilse, feragat eden mirasçının sorumluluğu doğmayacaktır⁷¹⁰. Murisin alacaklıları, misal kefalet gereği asıl alacaklı alacağını, feragat edenin mirasçısından, mirası kabul etmiş ise talep edebilir⁷¹¹.

Murisin kefalet alacaklısı bakımından mirasçının mirasçılıktan çıkarılması, yoksun kılınması ile feragati hakkında *genel bir kural olarak* şu söylenebilir: mirasçılıktan çıkarılan, yoksun kılınan yahut mirastan feragat eden mirasçı, mirasçılık sıfatını kaybeder; tereke borçlarından ve dolayısıyla kefalet borcundan sorumluluğu olmaz⁷¹². Ancak mirastan yoksun kılınma halinde murisin affı, mirasçılıktan çıkarma halinde yeni tarihli ve çıkarılmayı hükümsüz kılan geçerli bir vasiyetnamenin varlığı yahut çıkarılmaya ait ölümüne bağlı tasarrufun iptal edilmesi ve mirastan feragatin hükümden düşmesi hallerinde mirasçılık sıfatı korunacağından bu kişi kefalet borcundan, mirasın açılmasının ardından yapacağı seçime bağlı olarak sorumlu olmaya devam edecektir. Bununla birlikte mirastan feragat eden mirasçı, TMK madde 530'da yer alan şartların somut olayda var olması durumunda kefalet borcundan, mirasın açılmasından önceki beş yıllık süre içerisinde muristen aldığı kazandırmadan mirasın açıldığı andaki zenginleşmesiyle sınırlı olarak sorumlu olacaktır.

⁷⁰⁷ KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 159; KÖPRÜLÜ, *Miras*, s. 221; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 165; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s.407; BERKİ, *Mesuliyet*, s. 114.

⁷⁰⁸ ANTALYA, *Feragat*, s. 201-202; KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 159; AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 151; OĞUZMAN, *Miras*, s. 571; DALAMANLI, *Miras*, s. 170; ÖZDEMİR, *Sorumluluk*, s. 198; DURAL ve ÖZ, *Miras*, s. 208; HATEMİ, *Miras*, s. 156; AYDOS, *Miras*, s. 21; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 165; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s.407; EREN ve YÜCER AKTÜRK, *Miras*, s. 201-202. Sorumluluk, alınan ivazın iadesine yönelik olup hakkında sebepsiz zenginleşmeye ilişkin hükümler uygulanır (ANTALYA, *Feragat*, s. 201; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 201). Ancak TBK madde 77 değil, TBK madde 82'de düzenlenen genel zamanaşımı süreleri esas alınır (EREN ve YÜCER AKTÜRK, *Miras*, s. 202).

⁷⁰⁹ ÖZDEMİR, *Sorumluluk*, s. 198; AYDOS, *Miras*, s. 21; ANTALYA, *Miras*, s. 101.

⁷¹⁰ ANTALYA, *Feragat*, s. 202; ÖZDEMİR, *Sorumluluk*, s. 198; DURAL ve ÖZ, *Miras*, s. 208; AYALP, *Sorumluluk*, s. 143; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 165. Sorumluluk müteselsil niteliğini korumaktadır (KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 160).

⁷¹¹ İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 201.

⁷¹² TURAN BAŞARA, *Kefalet*, s. 1103, 1105.

3.2.5 Miras payının devri halinde mirasçının sorumluluğu

Mirasın açılmasından itibaren oluşan miras ortaklığı gereğince, miras paylaşılana dek elbirliği ortaklığı vuku bulur. Mirasçıların tereke değerleri üzerinde bireysel olarak tasarruf edebilecekleri bir pay bulunmaz. Bu nedenle mirasçı, tereke üzerindeki elbirliği mülkiyetini paylı mülkiyete çevirinceye dek kendi payı hakkında satış vaadi sözleşmesi yapamaz; aksi halde sözleşme hükümsüzdür ve sözleşmenin karşı tarafının payın devrine ilişkin dava açma hakkı yoktur⁷¹³. Bu durum elbette ki paraya ihtiyacı olan mirasçı bakımından olumsuzluklara yol açar; bu nedenledir ki kanun koyucu, mirasçının payını devretmesine imkan tanımıştır⁷¹⁴. Miras payının devri, paylı mülkiyete geçilmiş ise gündeme gelmez⁷¹⁵.

TMK madde 677 ve 678 incelendiğinde miras payının devri; mirasın tamamı yahut bir kısmı için, bir diğer mirasçıyla yahut bir üçüncü kişiyle yapılabilmektedir. Bu devrin, mirasın paylaşılmasından önce yahut henüz miras açılmamışken yapılması mümkündür. O halde mirasçılardan her biri, ortaklık devam ettiği sürece kendi miras payını yahut ortaklığın sona ermesiyle kendisine düşecek tasfiye payını devretme hakkına sahiptir⁷¹⁶. TMK madde 677 uyarınca, miras payının diğer mirasçılara devri halinde adi yazılı geçerlilik şekli esasken üçüncü kişilerle yapılan sözleşmelerin noterce düzenlenmesi gerekir.

TMK madde 678/1'e göre mirasçı, *murisin izni veya katılımı olmaksızın açılmamış bir miras için* üçüncü bir kişi yahut diğer mirasçılarla sözleşme akdedemez; aksi takdirde akdedilen sözleşme hükümsüzdür⁷¹⁷. Dolayısıyla mirasın açılmasından önce yapılacak bir pay devri sözleşmesi bakımından murisin onayı gerekmektedir;

⁷¹³ KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 325; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 537.

⁷¹⁴ KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 325, 327; İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 614; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 537; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 424; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 582. Mirasçıya böyle bir hak tanınmış olmasının bir sonucu olarak miras payının haczi de mümkündür, mamafih açılmamış bir miras bakımından böyle bir durum söz konusu olmaz (İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 557) detaylı bilgi için bkz.: İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 548-549, 557; İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 614.

⁷¹⁵ İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 612.

⁷¹⁶ KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 312; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 537.

⁷¹⁷ Bu durumda TMK madde 678/2 uyarınca TBK kapsamında sebepsiz zenginleşme yahut TMK kapsamında adi istihkak davası ile ifa edilmiş edimlerin iadesi istenebilir (YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 423). KILIÇOĞLU, edimlerin iadesinin sebepsiz zenginleşme hükümlerince istenebileceğini belirtmektedir (KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 324). Başka bir görüş ise sebepsiz zenginleşme hükümlerinin uygulama alanı bulmayacağını, davanın TMK madde 678/2 uyarınca açılacak bir geri vermeye ilişkin olduğunu belirtmektedir (İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 556-557; İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 615). Açılmamış miras payının devrine dair eleştiriler için bkz.: DURAL ve ÖZ, *Miras*, s. 388-389.

onay sözlü, yazılı yahut örtülü bir beyanla da yapılabilir⁷¹⁸. Muhtemel miras payının devrine ilişkin sözleşme borçlandırııcı bir işlem olduğundan elbette ki taraflar arasında hüküm doğurur; aynı bir etkiyi haiz değildir⁷¹⁹. Burada sözleşme ile ileriki bir tarihte kazanılacak, beklenen bir haktan söz edilir⁷²⁰.

Mirasın açılmasını takiben mirasçı, diğer mirasçılara mirasçılık konumunu tamamen (tüm hak ve borçlarıyla) devredebilir⁷²¹. Mirasçı, miras payını bir bütün olarak devretmek yerine terekeye dahil belirli bir değer üzerindeki payını bir başka mirasçıya devir de edebilir. Mirasçı mirasın açılmasını takiben miras payını mirasçılar dışındaki bir üçüncü kişiye de devre yetkilidir.

Miras payının bir üçüncü kişiye devrinin söz konusu olduğu durumlarda devralan mirasçı sıfatını haiz olmaz, miras ortaklığına girmez⁷²²; mirasın paylaşılmasının ardından devredene düşen tasfiye payının teslimini isteyebilir⁷²³. Zira

⁷¹⁸ AYDOS, *Miras*, s. 81; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 423. İMRE ve ERMAN, verilen onayın adi yazılı şekilde yapılabileceğini belirtmektedir (İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 555).

⁷¹⁹ KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 547; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 554; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 584. Muris verdiği rızayı geri alamaz ancak rıza vermesi, taraflara karşı onayla bağlandığı anlamına gelmez, zira sözleşme ile edim yükümlülüğü altına giren kendisi değildir; muris saklı pay kurallarını göz önünde tutarak istediği gibi tasarrufta bulunabilir (İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 554; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 585; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 423). Muris, noter huzurunda miras payını devredenle feragat sözleşmesi akdedip miras payını devralanı da mirasçı atayabilir ve bu anlamda iki sözleşme düzenleyebilir (KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 543-544; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 423; GÖNENSAY, *Medeni*, s. 376; EREN ve YÜCER AKTÜRK, *Miras*, s. 509). Böyle bir durumda feragat eden kişinin mirasçılık sıfatı sona erecek, miras payını devralan kimse artık külli halef mirasçı olacak dolayısıyla muhtemel miras payının devrinden farklı olarak bu ihtimalde artık aynı bir etki söz konusu olacak ve yapılan sözleşmeler murisi bağlayacaktır (KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 544; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 553-554; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 585; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 423-424). Bu durumda artık devralan, atanmış mirasçı olur ve miras ortaklığına katılır (DURAL ve ÖZ, *Miras*, s. 390; EREN ve YÜCER AKTÜRK, *Miras*, s. 509). En nihayetinde payı devralan, mirasın paylaşılmasını da talep edebilecektir (YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 424). YARGITAY da bir kararında miras payının devrine ilişkin sözleşmenin iptalinin sadece sözleşmenin tarafları tarafından istenebileceği belirtmiştir (Y. 14. HD., E. 2017/6819, K. 2017/1622. (GÜNAY, *Sorumluluk*, s. 157).

⁷²⁰ İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 552. Dolayısıyla vaz geçilen hak da bu beklenen haktır (Y. 14. HD., E. 2017/6819, K. 2017/1622. (GÜNAY, *Sorumluluk*, s. 157).

⁷²¹ Miras payının tüm hak ve borçlarla bir bütünü, geniş anlamda miras payını oluşturur (YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 425-426).

⁷²² KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 312, 325, 327; AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 270; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 545, 550; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 540; OĞUZMAN, *Miras*, s. 389-390; ÖZDEMİR, *Sorumluluk*, s. 214; HATEMİ, *Miras*, s. 160; AYDOS, *Miras*, s. 82; GÖNENSAY, *Medeni*, s. 375; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 423; BERKİ, *Mesuliyet*, s. 122; EREN ve YÜCER AKTÜRK, *Miras*, s. 509; DURAL ve ÖZ, *Miras*, s. 395.

⁷²³ KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 327; AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 272; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 545; İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 611, 613; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 540-541; ÖZDEMİR, *Sorumluluk*, s. 214; ÖZTAN, *Miras*, s. 494; HATEMİ, *Miras*, s. 160; AYBAY ve AYBAY, *Miras*, s. 140; AYDOS, *Miras*, s. 82; EREN ve YÜCER AKTÜRK, *Miras*, s. 509; KÖPRÜLÜ, *Miras*, s. 402; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 423; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 582. Mirasın paylaşılmasının ardından mirasçıya düşen tasfiye payı, dar anlamda miras payıdır (YILMAZ, *Miras*

üçüncü kişinin sahip olduğu hak aynı niteliği haiz değildir; bir alacak hakkıdır, borçlandırıcı bir etki doğurur⁷²⁴. Miras payını devralan üçüncü kişi mirasçı tarafından temsille yetkili kılınmadıkça mirasın paylaşılmasına katılamaz veya karışamaz, mirasa ilişkin diğer davaları (tenkis, denkleştirme, terekenin korunmasına dair tedbirler, miras sebebiyle istihkak vb.) açamaz; tüm bunlar bakımından yetkili olan devreden mirasçıdır⁷²⁵.

Miras payını devreden mirasçı payı devralana karşı, mirasın paylaşılmasını taleple yükümlü kılınmışsa tazminatla sorumlu olur⁷²⁶. Bununla birlikte TMK madde 648, devralanın korunması ve alacağına kavuşabilmesi gayesiyle, bir kayyım atanması talep ederek devreden mirasçı yerine kayyımın mirasın paylaşılmasında bulunabileceğine hükmetmiştir; elbette ki talebin, mirasın paylaşılması tamamlanmadan yapılması gerekir⁷²⁷.

Mirasçının miras payını bir üçüncü kişiye devretmesi durumunda devreden mirasçı miras ortaklığından ayrılmaz ve mirasçılık sıfatını yitirmez⁷²⁸. Dolayısıyla miras payının bir üçüncü kişiye devri halinde devreden mirasçı, tereke borçlarından (ve dolayısıyla kefalet borcundan) müteselsilen ve kişisel olarak sorumlu olmaya devam eder⁷²⁹. Devralan üçüncü kişi ise TBK madde 202/4 gereği devraldığı paya denk düşen tereke borcundan sorumludur⁷³⁰. AYDOS, açılmış miras payının devrinin

Hukuku, s. 425-427). Miras tasfiye edilmedikçe alacaklı, ifa talebinde bulunamaz (KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 326).

⁷²⁴ KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 550; İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 611, 613; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 540, 543-544; ÖZDEMİR, *Sorumluluk*, s. 214; HATEMİ, *Miras*, s. 160; AYDOS, *Miras*, s. 82; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 582; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 425-427; ÖZTAN, *Miras*, s. 494.

⁷²⁵ KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 312, 327; AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 270; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 540-541; OĞUZMAN, *Miras*, s. 389-390; ÖZDEMİR, *Sorumluluk*, s. 214; HATEMİ, *Miras*, s. 160; AYBAY ve AYBAY, *Miras*, s. 140; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 423, 427; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 582-584; BERKİ, *Mesuliyet*, s. 122.

⁷²⁶ İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 542; ÖZDEMİR, *Sorumluluk*, s. 215; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 427.

⁷²⁷ İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 542-543; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 582-585; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 427.

⁷²⁸ KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 545, 550; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 469, 540; HATEMİ, *Miras*, s. 160; AYALP, *Sorumluluk*, s. 114; ŞENER, *Miras*, s. 802.

⁷²⁹ KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 399; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 557; ÖZDEMİR, *Sorumluluk*, s. 215; AYALP, *Sorumluluk*, s. 114; DALAMANLI, *Miras*, s. 483; ANTALYA, *Miras*, s. 510-511; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 581-583; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 428; ŞENER, *Miras*, s. 802-803; ÖZTAN, *Miras*, s. 495; EREN ve YÜCER AKTÜRK, *Miras*, s. 528; Elif ŞEN, “Miras Hakkının ve Payının Devri”. *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, S. 33 (Ocak 2018): 557-582., s. 567 (E.T.: 23/06/2025. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/980894>); Mustafa Göktürk YILDIZ, “Açılmış Miras Payının Devrinde Tarafların Tereke Borçlarından Sorumluluğu.” *Terazi Hukuk Dergisi* C. 18, S. 205 (Eylül 2023): 126–132. (Jurix, E.T.: 21/06/2025)., s. 128.

⁷³⁰ ÖZDEMİR, *Sorumluluk*, s. 215-216; AYALP, *Sorumluluk*, s. 115; EREN ve YÜCER AKTÜRK, *Miras*, s. 529; ŞEN, *Devir*, s. 567; YILDIZ, *Sorumluluk*, s. 130-131.

söz konusu olduğu hallerde *devralan ile devreden* kişilerin beş yıllık süre için müteselsil sorumlu olduklarını belirtmektedir⁷³¹. EREN ve YÜCER AKTÜRK, devralanın sorumluluğunun müteselsil olmadığını, devraldığı miras payı oranında sorumluluğunun bulunduğunu belirtmektedir⁷³². Devreden mirasçı, tereke borçlarından sorumlu bulunduğundan bu borçları ödemesi durumunda devralana rücu edebilir; bu durum taraflar arasında ayrıyeten düzenlenebilir⁷³³.

Mirasçının miras payını kendisiyle birlikte mirasçı olanlardan birine devretmesi, miras payının tamamen yahut kısmen devri ayrı ayrı incelenmelidir. Miras payını bir başka mirasçıya kısmen devreden mirasçı, miras ortaklığından ayrılmaz ve mirasçılık sıfatını yitirmez⁷³⁴. Dolayısıyla miras payının kısmen devri halinde devreden mirasçı, tereke borçlarından (ve dolayısıyla kefalet borcundan) müteselsilen ve kişisel olarak sorumlu olmaya devam eder⁷³⁵. Mirasçının miras payını kısmen devri, tereke borcunun ödenmesinden sonra rücu hakkının kullanılması aşamasında iç ilişkide anlam ifade eder; mirasçının sorumluluğu devrettiği oranda azalır⁷³⁶.

Mirasçının miras payını bir başka mirasçıya *tamamen (küllî olarak)* devretmesi durumunda devreden mirasçı miras ortaklığından ayrılır; devralan mirasçının ise miras payında devredilen oran kadar bir artış söz konusu olur⁷³⁷. Mamafih bu şekilde ortaklıktan ayrılmış olsa dahi devreden mirasçı, tereke borçlarından (ve dolayısıyla kefalet borcundan) müteselsilen ve kişisel olarak sorumlu olmaya devam eder⁷³⁸.

⁷³¹ AYDOS, *Miras*, s. 82.

⁷³² EREN ve YÜCER AKTÜRK, *Miras*, s. 529.

⁷³³ EREN ve YÜCER AKTÜRK, *Miras*, s. 529; ŞEN, *Devir*, s. 567-568.

⁷³⁴ İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 544; AYALP, *Sorumluluk*, s. 111; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 583; ŞENER, *Miras*, s. 802-803.

⁷³⁵ KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 557; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 547; AYALP, *Sorumluluk*, s. 111; EREN ve YÜCER AKTÜRK, *Miras*, s. 527-528; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 581-583; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 428; DALAMANLI, *Miras*, s. 438; ANTALYA, *Miras*, s. 510-511; ŞEN, *Devir*, s. 567; YILDIZ, *Sorumluluk*, s. 128; KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 399. Zira terekeye dahil bir değer hakkında yapılan devir nisbi bir sonuç doğurur (YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 426).

⁷³⁶ KILIÇOĞLU, miras payının devrinin murisin borçları bakımından yalnız iç ilişkide etkili olacağını, dış ilişkideki müteselsil sorumlulukta bir değişiklik yaratmayacağını belirtmektedir (KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 399).

⁷³⁷ İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 612; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 544; OĞUZMAN, *Miras*, s. 390; ÖZDEMİR, *Sorumluluk*, s. 213; ÖZDEMİR, *Sorumluluk*, s. 213; AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 273, 279; AYBAY ve AYBAY, *Miras*, s. 140; AYALP, *Sorumluluk*, s. 111; KÖPRÜLÜ, *Miras*, s. 419; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 581; DURAL ve ÖZ, *Miras*, s. 393; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 426. Mirasçılık konumunun tamamen devri niteliğini haiz olan (*küllî*) devir, aynı (tasarruf edilebilir) niteliktedir (SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 581).

⁷³⁸ KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 557; EREN ve YÜCER AKTÜRK, *Miras*, s. 527; AYALP, *Sorumluluk*, s. 112; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 581-583; ANTALYA, *Miras*, s. 510-511; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 428; DALAMANLI, *Miras*, s. 438; KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 399; DURAL ve ÖZ, *Miras*, s. 394; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 469, 544 (İMRE ve ERMAN, burada mirasçının

TMK madde 681/2, mirasın paylaşılmasından itibaren mirasçılarının sorumluluğunun beş yıl süre için daha devam edeceğini hükme bağlamaktadır. Bu sürenin, miras payını tamamen devreden mirasçı için ne zaman başlayacağı doktrinde tartışmalıdır. Bir görüşe göre⁷³⁹ miras payının devri ile beş yıllık süre işlemeye başlamaz, miras payını tamamen devretmiş olsa dahi devreden mirasçı, *paylaşma tarihinden* sonraki beş yıl için de tereke borçlarından sorumlu olmaya devam edecektir. Bu durumun temeli ise alacaklının rızasının bulunmadığı durumlarda TMK madde 681/1 uyarınca mirasçılarının var olan müteselsil sorumluluğunun devam etmesidir. YILMAZ, tereke alacaklısının devirle birlikte devralanın borcu üstlenmesine rıza vermesi durumunda devreden TMK madde 196 uyarınca sorumluluktan kurtulacağını belirtmektedir⁷⁴⁰. Bir başka görüşe göre ise⁷⁴¹ miras payını tamamen devreden mirasçı subjektif kısmi paylaşmada⁷⁴² olduğu gibi miras ortaklığından ayrılmaktadır; bu nedenle beş yıllık süre, mirasçının payını tamamen *devrettiği tarih* ile işlemeye başlayacaktır. Yukarıda subjektif kısmi paylaşma konusunda yaptığımız açıklamalara paralel olarak burada da biz, miras payının devri ile TMK madde 681/2'de öngörülen beş sürenin işlemeye başlamayacağına ilişkin olan görüşe katılmaktayız.

Miras payının mirasçıya devredilmesi durumunda tereke borçlarından sorumluluk, devralanının zaten mirasçı olması sebebiyle miras hukuku kurallarınca tayin edilir. İç ilişkide devralan mirasçının sorumluluğu, aksine anlaşma olmadığı müddetçe devraldığı pay oranı çerçevesinde belirlenir⁷⁴³.

mirasçılık sıfatını kaybedeceğini ifade etmektedir). İMRE ve ERMAN, mirasçının miras payını devrederken sözleşmedeki niyetinin esas alınması gerektiğini belirtmiştir; mirasçının devirdeki amacının payın tüm hak ve yetkilerle tamamen devrinde yönelik olması durumunda mirasçılık sıfatını kaybedip ortaklıktan çıkacağını mamafih tasfiye payının bir bütün olarak devri şeklinde bir niyetin anlaşılır olduğu durumlarda devreden mirasçının sıfatını korumaya devam edeceğini ve ortaklıktan çıkmayacağını, belirsizliğin olduğu durumlarda ise mirasçının ortaklıkta kalmaya devam edeceğini ifade etmektedir (İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 546-547). Henüz açılmamış miras bakımından payını devreden mirasçı, murisin mirasçısı olarak kalmaya ve miras ortaklığında kalmaya devam eder (İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 555).

⁷³⁹ İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 581; ŞENER, *Miras*, s. 803; ANTALYA, *Miras*, s. 511; DALAMANLI, *Miras*, s. 483.

⁷⁴⁰ YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 429.

⁷⁴¹ ÖZDEMİR, *Sorumluluk*, s. 214; ŞEN, *Devir*, s. 567-568; BAYGIN, *Alacaklıların Korunması*, s. 83; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 558; ÖZTAN, *Miras*, s. 493. ÖZTAN, mirasçılarının iç ilişkisinde miras payını devreden mirasçının ortaklıkta kalmaya devam edeceğinin kararlaştırılmasının mümkün olduğunu ifade etmektedir (ÖZTAN, *Miras*, s. 493).

⁷⁴² Miras payının devri de niteliği itibarıyla subjektif kısmi paylaşma olarak değerlendirilebilir (detaylı bilgi için bkz.: KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 366, 397-401; OĞUZMAN, *Miras*, s. 338; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 557).

⁷⁴³ EREN ve YÜCER AKTÜRK, *Miras*, s. 528.

3.2.6 Mirasın reddi halinde mirasçının sorumluluğu

Mirasın reddi TMK madde 605 vd. hükümlerinde düzenlenmiştir. TMK madde 605/1 gereği yasal veya atanmış mirasçı, TMK madde 606/1 uyarınca mirası üç ay içerisinde reddederek mirasın kendiliğinden iktisabını engelleyebilir. Mirasın kendiliğinden intikali geçici bir kazanım sayılır, başka bir ifadeyle mirasın iktisabı mirasın reddine dair bozucu şarta bağlı bulunmaktadır⁷⁴⁴. Redde ilişkin süre bir nevi askı dönemidir; bu askı süresince mirasçı geçici mirasçı olarak kabul edilir, malik olarak kabul edilmez⁷⁴⁵. Ret beyanı ile mirasçı iradi olarak mirasın açılmasından sonra⁷⁴⁶, külli halefiyet ilkesini etkisiz kılar⁷⁴⁷.

Ret beyanı varması gereken, tek taraflı ve niteliği itibariyle bozucu yenilik doğurucu hakkın kullanıldığı bir irade beyandır; retten dönülmesi mümkün değildir⁷⁴⁸.

⁷⁴⁴ AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 228; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 592; İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 512; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 340; ÖZDEMİR, *Sorumluluk*, s. 191; HATEMİ, *Miras*, s. 149; AYALP, *Sorumluluk*, s. 144; ANTALYA, *Miras*, s. 429; KÖPRÜLÜ, *Miras*, s. 367, 373; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 302, 312; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 89, 501, 524.

⁷⁴⁵ KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 592; ÖZDEMİR, *Sorumluluk*, s. 191; MARAŞLI DİNÇ, *Külli Halefiyet*, s. 109; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 302; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 89, 501. İİK madde 53/1 şu şekilde düzenlenmiştir: “Terekenin borçlarından dolayı ölüm günü ile beraber üç gün içinde takip geri bırakılır. Mirasçı mirası kabul veya reddetmemişse bu hususta Kanunu Medenide muayyen müddetler geçinceye kadar takip geri kalır”

⁷⁴⁶ Mirasın reddi, miras açıldıktan sonra yapılabilir (İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 512; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 353; KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 292 OĞUZMAN, *Miras*, s. 345, dn. 110). Miras henüz açılmadan, başka bir deyişle muris henüz sağ iken mirası istemeyen mirasçı miras payını devretmeli yahut feragat sözleşmesi yapmalıdır (YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 311; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 525; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 353).

⁷⁴⁷ AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 234; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 341; HATEMİ, *Miras*, s. 150; AYBAY ve AYBAY, *Miras*, s. 111; GÖNENSAY, *Medeni*, s. 244; MARAŞLI DİNÇ, *Külli Halefiyet*, s. 109; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 310.

⁷⁴⁸ KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 280; AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 235; ÇABRİ, *Miras 2*, s. 534-535; 603-604; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 601, 606; ANTALYA, *Miras*, s. 429; İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 512, 514; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 363, 365; DURAL ve ÖZ, *Miras*, s. 423; ÖZTAN, *Miras*, s. 387; OĞUZMAN, *Miras*, s. 345, 347; HATEMİ, *Miras*, s. 150; AYALP, *Sorumluluk*, s. 144; AYBAY ve AYBAY, *Miras*, s. 115; AYDOS, *Miras*, s. 46; GÖNENSAY, *Medeni*, s. 245; EREN ve YÜCER AKTÜRK, *Miras*, s. 535; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 311-313; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 526. Mirasın reddini yapacak mirasçı tam ehliyetli ise ret beyanını tek başına kullanabilir; sınırlı ehliyetsiz mirasçı, yasal temsilcisinden izin almak suretiyle ret hakkını kullanabilir; tam ehliyetsiz bakımından ise ret, bizzat yasal temsilcisi aracılığıyla kullanılmalıdır (KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 603; İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 513; OĞUZMAN, *Miras*, s. 346; AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 234-235; GÖNENSAY, *Medeni*, s. 245; KÖPRÜLÜ, *Miras*, s. 374; KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 279, 282; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 527; MARAŞLI DİNÇ, *Külli Halefiyet*, s. 109; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 312). Vesayet altındaki mirasçının ret hakkını kullanmasında ise TMK madde 463/1/b/5 uyarınca vasi izninden başka vesayet ve denetim makamlarının da izni gerekmektedir. Mirası reddeden mirasçının bu iradesinden feragat etmesi, tüm mirasçıların rızasını gerektirir (GÖNENSAY, *Medeni*, s. 245; KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 280; ÇABRİ, *Miras 2*, s. 535-536, 605). KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, tüm ilgililerin rızasının olması gerektiğini ifade etmektedir (KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 606). YARGITAY da kararlarında mirasçıların tamamının muvafakatiyle mirasın reddinin iptalinin söz konusu olabileceğini ifade etmektedir (Y. 14. HD., E. 2017/4915, K. 2018/1179, T. 19/08/2018; Y. 2. HD., E. 1978/5695, K. 1978/5977, T. 12/09/1978 (ÇABRİ, *Miras 2*, s. 604-605).

TMK madde 609/1ve3'e göre ret beyanı murisin son yerleşim yerindeki⁷⁴⁹ sulh mahkemesine yazılı yahut sözlü bir şekilde yapılabilir; her halde beyan bir tutanakla tespit edilir. TMK madde 609/2 uyarınca ret kayıtsız ve şartsız yapılmalıdır; aksi halde kesin hükümsüzdür⁷⁵⁰.

TMK madde 601/1, ret süresini üç ay olarak belirlemiştir; bu süre hak düşürücü süre niteliğini haizdir⁷⁵¹. TMK madde 606/2'ye göre süreler; yasal mirasçı için kural olarak murisin ölümünü öğrendikleri an ile işlemeye başlar. Mamafih yasal mirasçı, mirasçı olduğunu daha sonraki bir vakitte öğrendiğini ispatlarsa ispatladığı vakit esas alınır. Vasiyet ile atanmış mirasçı ise ret hakkını, murisin tasarrufunun atanmış mirasçıya resmen bildirildiği tarihten itibaren üç ay içinde kullanabilecektir⁷⁵². TMK madde 607'ye göre *korunması amacıyla*⁷⁵³ terekenin yazını yapılmışsa süre; işlemin sona erdiği hususunun sulh hakimince mirasçılara bildirilmesiyle başlayacaktır. TMK madde 615'e göre hakim, önemli sebeplerin ortaya çıkması durumunda ret süresini uzatabilir yahut yeni bir süre tayin edebilir⁷⁵⁴.

⁷⁴⁹ AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 235; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 601; OĞUZMAN, *Miras*, s. 345; SARI, *Miras*, s. 177; HATEMİ, *Miras*, s. 150; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 314; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 529; ÇABRİ, *Miras 2*, s. 605-608.

⁷⁵⁰ AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 235; ÇABRİ, *Miras 2*, s. 608; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 605; İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 514; ANTALYA, *Miras*, s. 432; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 340; OĞUZMAN, *Miras*, s. 346; SARI, *Miras*, s. 177; HATEMİ, *Miras*, s. 150; AYALP, *Sorumluluk*, s. 144; GÖNENSAY, *Medeni*, s. 251; KÖPRÜLÜ, *Miras*, s. 373; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 528; MARAŞLI DİNÇ, *Külli Halefiyet*, s. 110; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 312.

⁷⁵¹ KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 282; İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 515; ÇABRİ, *Miras 2*, s. 577; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 361; ANTALYA, *Miras*, s. 437; GÖNENSAY, *Medeni*, s. 246; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 531; MARAŞLI DİNÇ, *Külli Halefiyet*, s. 109; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 317. Redde ilişkin sürenin geçip geçmediğini hakim resen nazara alır (YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 317).

⁷⁵² AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 236; ÇABRİ, *Miras 2*, s. 584; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 609; İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 515-516; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 361-362; OĞUZMAN, *Miras*, s. 348; HATEMİ, *Miras*, s. 150; GÖNENSAY, *Medeni*, s. 248; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 531; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 315. Miras sözleşmesi ile atanmış mirasçının ret süresine dair kanunda bir hüküm bulunmamaktadır. Bu şekilde mirasçı atanlar için kural olarak süre, murisin ölümünü öğrendikleri tarih ile işlemeye başlar. Ancak miras sözleşmesiyle üçüncü bir kişi lehine mirasçı atanması durumunda süre, vasiyet ile mirasçı atanmasındaki ile aynı usule tabidir; zira bunlar da açılıp ilgililere tebliğ edilir (ÇABRİ, *Miras 2*, s. 586; İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 516; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 362; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 532; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 315; KÖPRÜLÜ, *Miras*, s. 376). KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, miras sözleşmesi ile atanmış mirasçının yasal mirasçıda süreyle tabi olduğunu belirtmektedir (KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 609. Benzer şekilde bkz.: HATEMİ, *Miras*, s. 150; AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 236; OĞUZMAN, *Miras*, s. 348).

⁷⁵³ Madde hükmü açıkça *korunma önlemi olarak terekenin yazını* demektedir. Burada atıf yapılan madde TMK madde 590'dır. Dolayısıyla mirasçının seçimlik haklarından biri olan resmi defter tutulmasını düzenleyen TMK madde 619 vd. hükümleri bakımından reddin süresi TMK madde 607'de yazan süre olmaz; resmi defter tutulmasına ilişkin usul aşağıda da görüleceği üzere daha farklıdır (YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 315).

⁷⁵⁴ Mirasçının sürekli hastalığı, gaip olması, yurt dışında yaşıyor olması yahut yolculuğu, tereke değerlerinin dağınık olması, terekenin davalarının bulunması yahut işlerinin karışıklığı, vesayet veya

Mirası açıkça yahut zımnen kabul eden, reddine dair süre içerisinde ret beyanını kullanmayan yahut TMK madde 610/2’de belirtildiği üzere terekenin olağan işleri harici işlerine karışan yahut terekeye dahil değerleri gizleyen ya da kendisine maleden mirasçı bakımından artık ret hakkı düşer⁷⁵⁵. Aşağıda incelenecek hükmi ret için de TMK madde 610/2 hükmü uygulama alanı bulur⁷⁵⁶. Zamanaşımı yahut hak düşürücü sürelerin dolmaması için eylem alan mirasçının TMK madde 610/3 uyarınca ret hakkının düştüğü söylenemez⁷⁵⁷.

TMK madde 611/1’e göre reddedenin payı; reddeden sağ değilmiş gibi diğer hak sahiplerine, bir başka anlatımla altsoyu olması halinde altsoyuna, yoksa murisin diğer mirasçılarına geçer⁷⁵⁸. TMK madde 608/1 uyarınca mirası reddedenin ret hakkı

denetim organlarınca iznin geç verilmesi, mirasçının mirası kabule dair beyanının irade bozukluğu nedeniyle iptali, TMK madde 2’ye göre mirasçıdan üç ay içinde ret beyanında bulunması yahut bir karar vermesinin beklenememesi önemli hallere örnektir (ÇABRİ, *Miras* 2, s. 672-675; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 362; İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 516; AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 236; AYDOS, *Miras*, s. 45; GÖNENSAY, *Medeni*, s. 260-261; KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 283; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 315-316; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 533). Murisin borcundan sonradan bilgi sahibi olunması, kimse tarafından bilinmeyen bir tereke borcunun ortaya çıkması da hakkaniyetin gözetilmesini gerektirir (KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 611; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 316). Miras, üç aylık hak düşürücü süre içerisinde reddedilmemiş olsa ve terekenin borca batık olduğu sonradan tespit edilmiş olsa da mirasçılar TMK madde 605/2 hükmünden yararlanırlar (ÇABRİ, *Miras* 2, s. 675).

⁷⁵⁵ KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 283, 297; AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 23; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 607-608, 612, 614-615; İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 520-521; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 357-363; OĞUZMAN, *Miras*, s. 349, 351; HATEMİ, *Miras*, s. 151; AYBAY, *Miras*, s. 116; AYDOS, *Miras*, s. 47; GÖNENSAY, *Medeni*, s. 253; KÖPRÜLÜ, *Miras*, s. 377-378; ANTALYA, *Miras*, s. 440-443; ÇABRİ, *Miras* 2, s. 558-564, 614 vd.; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 532-534; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 316, 318. TMK madde 610/2 uyarınca ret süresi geçmeden terekenin olağan yönetim ve gerekli işlemleri harici iş yapan mirasçı mirası kabul etmiş sayılacaktır; olağan ve gerekli işler bakımından mirasçı, vekaletsiz iş gören olarak nitelendirilir (AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 238; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s.502). TMK madde 610/2 bakımından terekedeki olağan işler harici işlere karışan mirasçının mirası ret hakkının bulunduğu kabulü, çelişkili davranma yasağına takılır (YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 318). Ret hakkı düşmüş mirasçının mirası redde dair beyanı, reddin iptalinde menfaati olanlar tarafından bir tespit davasıyla iptal ettirilebilir (AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 238). Mirasçının terekeye müdahalesinin hangi durumlarda olağan dışı kabul edileceği hakkında detaylı bilgi için bkz.: YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 318-320; KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 283; GÖNENSAY, *Medeni*, s. 253-255; İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 520-521; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 615-619; ÇABRİ, *Miras* 2, s. 617-626.

⁷⁵⁶ AYBAY ve AYBAY, *Miras*, s. 117.

⁷⁵⁷ Miras sebebiyle istihkak, tenkis yahut taksim gibi davaları açan mirasçının mirası kabul etmiş varsayılır; mamafih mirasçılık belgesini alan, terekeyi korumaya yahut tereke hakkında bilgi almaya yönelik eylemlerde bulunan, mirasçının mirası kabul ettiği varsayılmaz (AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 237-238; OĞUZMAN, *Miras*, s. 350-351; ÇABRİ, *Miras* 2, s. 631-633).

⁷⁵⁸ KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 283; AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 239; ÇABRİ, *Miras* 2, s. 636-639; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 622; İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 522; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 366; ÖZDEMİR, *Sorumluluk*, s. 194; SARI, *Miras*, s. 91; AYDOS, *Miras*, s. 47-48; GÖNENSAY, *Medeni*, s. 255; MARAŞLI DİNÇ, *Külli Halefiyet*, s. 110; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 325; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 537-538. Zira ret, subjektif etkili olup altsoyu etkilemez (AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 243). Atanmış mirasçının mirası reddetmesi durumunda TMK madde 611/2 uyarınca aksi murisin tasarrufundan anlaşılmadıkça payı altsoyuna değil; yine murisin yasal mirasçılarına geçer. İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, murisin terekasının tamamı için mirasçı ataması

artık kendi mirasçısına geçecektir. TMK madde 608/2'ye göre ret hakkı kendisine geçen mirasçılarının ret süresi kendi murislerine mirasın intikal ettiğini öğrendikleri tarih ile başlar; bu süre kendilerine murislerinden geçen mirasın reddi için var olan süre dolmadıkça sona ermez⁷⁵⁹.

TMK madde 608/3 uyarınca mirasın reddi ile birlikte miras kendisine geçen ve bu şekilde mirasçı olan kişilerin ret süresi, kendilerinden önce mirası reddedenlerin reddettiklerini öğrendikleri tarihle işlemeye başlayacaktır. Bununla birlikte miras kendisine geçen kimsenin kendi mirasçılık sıfatının varlığını öğrenmesi de gerekmektedir⁷⁶⁰.

TMK madde 613 uyarınca miras, murisin altsoyunun tamamı tarafından reddedilirse altsoyun payları tamamen sağ kalan eşe geçecektir⁷⁶¹. TMK madde 612'ye göre en yakın yasal mirasçılarla birlikte atanmış mirasçılarının da hepsi tarafından mirasın reddi durumunda mirasın iflas hükümlerince tasfiyesi sulh mahkemesince yapılır; tasfiye sonunda bir arta kalan değer olması durumunda bu değer, mirası reddetmemişler gibi varsayılarak (yasal ve atanmış) mirasçılara verilir⁷⁶². Mirasın reddi, TMK madde 614 uyarınca tüm mirasçılar tarafından söz konusuysa ve mirasçıdan sonra gelenler lehine yapılmışsa bunlar, bir ay içerisinde mirası kabul

durumunda ölüme bağlı tasarruf ile ulaşılmak istenen niyetin yasal mirasçılarının mirasçılıktan çıkarılması olarak yorumlanması durumunda mirasın Devlete kalacağını ifade etmektedir (İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 525; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 628)). Vasiyet alacaklısının ölüme bağlı tasarrufu reddi mümkündür; bu halde TMK madde 616 uyarınca reddeden vasiyet borçlusu, bir başka anlatımla mirasçılar yararlanacaktır. Vasiyetin reddi hakkında detaylı bilgi için bkz.: ÇABRİ, *Miras 2*, s. 677-685.

⁷⁵⁹ Konu hakkında örnekler için bkz: ÇABRİ, *Miras 2*, s. 595-597.

⁷⁶⁰ ÇABRİ, *Miras 2*, s. 598.

⁷⁶¹ Burada murisin ölümü anında mirasçı olan altsoylar esas alınır. Sözgelimi murisin eşinin, bir kızının ve bir oğlunun olduğu, oğlunun iki tane çocuğu olduğu ve murisin oğlunun varisten önce öldüğü bir somut olayda murisin ölümü anındaki mirasçılar sağ kalan eşi, murisin kızı ve kendisinden önce ölen oğlunun çocukları, bir başka ifadeyle torunlarıdır. Mirasın tamamen eşe kalması için murisin kızıyla birlikte murisin oğlunun çocuklarının mirası reddi gerekir.

⁷⁶² KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 287; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 625; İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 524; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 368; HATEMİ, *Miras*, s. 153; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 539; ÇABRİ, *Miras 2*, s. 643-654. Mirasçılarının arta kalan değeri reddi halinde bu değer; sonraki zümrede bulunan yasal mirasçılara, onların da reddi halinde artık Devlete geçer (YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 327; ÇABRİ, *Miras 2*, s. 653). YARGITAY, bir kararında TBK madde 612 kapsamında birinci zümredeki mirasçılarının tamamı tarafından mirasın reddedilmesi durumunda tereke borcunun resmi tasfiye sonucunda ödenmeyeceğini değerlendireceği; bu borcun ikinci zümredeki mirasçılardan talep edilemeyeceğine karar vermiştir (Y. 3. HD., E. 2011/15137, K. 2011/20977, T. 20/12/2011. (GÜNAY, *Sorumluluk*, s. 80). Mirasın bu şekilde resmi tasfiyesi bakımından hak düşürücü süre uygulanmaz (İstanbul BAM., 7. HD. E. 2017/288, K. 2017/280, T. 29/03/2017. (GÜNAY, *Sorumluluk*, s. 177).

etmezler ise miras, yine iflas hükümlerince tasfiye edilir; tasfiye sonunda bir arta kalan değer olması durumunda bu değer, önce gelen mirasçılara verilir⁷⁶³.

Mirasçının mirası reddinin alacaklılara zarar verme amacıyla yapılması halinde alacaklı veya iflas idaresinin reddin iptali yönünde dava açmaları mümkündür⁷⁶⁴; dava, ret tarihinden itibaren altı aylık hak düşürücü süre içerisinde açılmalıdır⁷⁶⁵. TMK madde 617/2 uyarınca reddin iptaline karar verilirse reddeden, *mirasçılık sıfatını kazanmaz*⁷⁶⁶; mirasın resmen tasfiyesine gidilir. Tek mirasçı olması ve bu mirasçının mirası reddetmesinin ardından reddin iptaline karar verilmesi durumunda terekenin tamamı için resmi tasfiye gündeme gelir⁷⁶⁷. Birden fazla mirasçı olması ve mirası reddeden tek mirasçının reddinin iptal edilmesi durumunda ise yalnız bu mirasçı, terekeden tasfiye sonucu kendisine kalan kısım ile tereke borçlarından sınırlı olarak sorumlu olmaya devam eder⁷⁶⁸. Mirasın birden fazla mirasçı tarafından reddedilmesi ve fakat bazıları bakımından reddin iptalinin söz konusu olmasında hakkaniyet gereği tasfiye yalnız reddi iptal edilen mirasçıların payı için gündeme gelir⁷⁶⁹. TMK madde 617/3'e göre tasfiye sonucunda evleviyetle tereke borçları ödenir. Tereke borçlarının ödenmesi bakımından öncelik, redde itiraz eden alacaklıdır. Arta kalan değer varsa ret geçerli olsaydı bu durumdan yararlanacak mirasçılara verilir. İtiraz eden alacaklı, mirasçının alacaklısıdır; dolayısıyla reddin iptalinden evleviyetle faydalanacak olan da odur. Dolayısıyla murisin kefil olduğu bir durumda asıl alacaklı, reddin iptalinden ilk faydalanabilecekler arasında olmaz.

Murisin mirasını reddeden mirasçının, murisin üstsoyunun sonradan ölümü halinde bu üstsoya mirasçı olup olamayacağı bakımından KILIÇOĞLU, böyle bir

⁷⁶³ Detaylı bilgi için bkz: ÇABRİ, *Miras* 2, s. 663-669.

⁷⁶⁴ TMK madde 617/1 kapsamında iptal davası açılabilmesinin ilk şartı, reddeden mirasçının malvarlığı borcuna yetmemesidir (Detaylı bilgi için bkz.: ÇABRİ, *Miras* 2, s. 693-695). Mirasçının, alacaklıya zarar verme kastıyla hareket etmesi gerekir; kastı ispat yükü alacaklıdır (ÇABRİ, *Miras* 2, s. 695-697; İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 526; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 372; ÖZDEMİR, *Sorumluluk*, s. 195; AYBAY ve AYBAY, *Miras*, s. 118; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 331; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 542). Bununla birlikte alacaklı ve iflas idaresine yeterli güvence verilmemiş olması durumunda reddin iptali istenebilecektir (Bkz.: ÇABRİ, *Miras* 2, s. 697-699). Güvence aynı yahut kişisel olabilir (KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 292; ÇABRİ, *Miras* 2, s. 698).

⁷⁶⁵ KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 292; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 373; ÖZDEMİR, *Sorumluluk*, s. 194; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 332; ÇABRİ, *Miras* 2, s. 699.

⁷⁶⁶ KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 293; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 375; OĞUZMAN, *Miras*, s. 358-359; AYDOS, *Miras*, s. 49. ÇABRİ, reddin iptaliyle birlikte mirasçının sıfatını yeniden kazanacağını ifade etmektedir (ÇABRİ, *Miras* 2, s. 688).

⁷⁶⁷ ÇABRİ, *Miras* 2, s. 703.

⁷⁶⁸ İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 407; ÇABRİ, *Miras* 2, s. 703. Mirası kabul etmiş mirasçıların sorumluluğu müteselsil ve kişisel olarak kalmaya devam eder (ÇABRİ, *Miras* 2, s. 876).

⁷⁶⁹ İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 528.

durumda mirasçının, murisin üstsoyuna mirasçı olmasında bir engel olmadığını belirtmektedir⁷⁷⁰.

TMK madde 605/2, murisin ödemeden aczinin, bir başka anlatımla terekesinin pasifinin aktifini aştığının murisin ölümü anında resmen tespit edilmiş yahut resmen tespit edilmese dahi açıkça anlaşılabilir olduğu hallerde, mirasçılarının mirası reddettiğini kabul etmiştir⁷⁷¹. Bu hal, hükmi (karinesel⁷⁷²) rettir; hükmi rette de miras kendiliğinden iktisap edilmiş sayılmaz⁷⁷³. Mirasçılarının redde dair beyanda bulunmaları gerekmez; aksine mirası kabul için açık yahut örtülü bir beyanın varlığı gerekir⁷⁷⁴.

⁷⁷⁰ KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 286.

⁷⁷¹ Ödemeden aciz durumun murisin en azından etrafındakilerce anlaşılır olması gerekir; durum her tür delil ile ispatlanabilir (ANTALYA, *Miras*, s. 435; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 619; İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 519; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 354; OĞUZMAN, *Miras*, s. 353; AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 244; AYBAY ve AYBAY, *Miras*, s. 116; Cumhuriyet RÜZGARESEN ve Murat ERDEM. “Terekenin İflas Hükümlerine Göre Tasfiye Sebepleri”. *Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. XV, S. 1-2 (2011): 231-254., s. 241 (E.T.: 21/06/2025. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1841155>); KÖPRÜLÜ, *Miras*, s. 375; KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 298; MARAŞLI DİNÇ, *Külli Halefiyet*, s. 111; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 324). Terekenin iflas hükümleri çerçevesinde tasfiyesi için murisin ödemeden aczi resmen tespit edilmiş olmalıdır (RÜZGARESEN ve ERDEM, *Tasfiye*, s. 241). Borç ödemeden aczin resmen tespiti, muris hakkında iflas kararının kesinleşmesi yahut icra takibinin semeresiz kalmasıyla birlikte ödemeden aciz belgesi verilmesi şeklindedir (Detaylı bilgi için bkz.: ÇABRİ, *Miras* 2, s. 551-557; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 619-620; İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 519; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 354; AYBAY ve AYBAY, *Miras*, s. 116; MARAŞLI DİNÇ, *Külli Halefiyet*, s. 111-112; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 324; KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 298). Borç ödemeden aczin, murisin ölüm tarihinde varlığını korunması gerekir; aksi halde hükmen retten söz edilemez (ÇABRİ, *Miras* 2, s. 550; KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 298). Terekenin borca batık durumunun mirasın açıldığı anda sabit olması gerekir; bu durum her tür delille ispatlanabilir (OĞUZMAN, *Miras*, s. 354; İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 519; AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 245). Mamafih resmen tespit işleminin ölüm anında yapılmış olması gerekmez (OĞUZMAN, *Miras*, s. 353). Hükmen reddin ileri sürülmesi herhangi bir hak düşürücü süre bağlı değildir (ÇABRİ, *Miras* 2, s. 571-572; KOCAR, *Sorumluluk*, s. 151). Hükmen reddin ileri sürülmesi bir defa değil, itiraz niteliği taşır; bu nedenle davanın her aşamasında ileri sürülmesi mümkündür (RÜZGARESEN ve ERDEM, *Tasfiye*, s. 245).

⁷⁷² ANTALYA, *Miras*, s. 434.

⁷⁷³ AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 243; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 341; AYALP, *Sorumluluk*, s. 63; GÖNENSAY, *Medeni*, s. 246; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 523; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 303, 311; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 322-323. Bu halde hükmi reddin tespiti, açılacak bir menfi tespit davası ile her zaman istenebilir (KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 621; ÇABRİ, *Miras* 2, s. 572; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 322-323; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 571). RÜZGARESEN ve ERDEM, hükmen ret hakkının doğması için mirasın intikalinin gerektiğini ifade etmektedir (RÜZGARESEN ve ERDEM, *Tasfiye*, s. 242).

⁷⁷⁴ KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 297; AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 243-244; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 621; KOCAR, *Sorumluluk*, s. 151; İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 518; OĞUZMAN, *Miras*, s. 339, 353-354; HATEMİ, *Miras*, s. 151; AYBAY ve AYBAY, *Miras*, s. 116; AYDOS, *Miras*, s. 46; GÖNENSAY, *Medeni*, s. 246; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 523, 536; MARAŞLI DİNÇ, *Külli Halefiyet*, s. 111; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 322. Kabulün, ret için öngörülen üç aylık süre içerisinde yapılması gerekmez (İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 518).

Mirasın hükmen reddinde, TMK madde 612'ye benzer bir durumun vuku bulur, dolayısıyla terekenin iflas hükümlerince tasfiyesinin gerekir⁷⁷⁵.

Mirasın reddinin kısmen yapılıp yapılamayacağı hususunda doktrinde görüş ayrılıkları bulunmaktadır. Bir görüşe⁷⁷⁶ göre mirasın reddi, niteliği gereği kısmen yapılamaz zira hem ret kayıtsız ve şartsız yapılmalıdır hem bu durum külli halefiyet ilkesiyle bağdaşmaz. Bir diğer görüş⁷⁷⁷ ise mirasın kısmen reddinin, kısmen feragatin mümkün olmasından bahisle mümkün olduğunu ve bu halde külli halefiyet kapsamında sorumluluk bağlamında aynı hususların vuku bulacağını ileri sürmektedir. Miras payının kesir itibarıyla, örneğin payın yarısının yahut dörtte birinin reddinin mümkün olduğunu zira böyle bir redde şartın değil içerik anlamında bir sınırlandırmanın söz konusu olacağını; ancak terekedeki mallar bakımından kısmi bir reddin mümkün olmadığını savunulmaktadır⁷⁷⁸. Biz, ilk görüşe katılmakta ve mirasın kısmen reddedilemeyeceğini savunmaktayız. Zira aksi durum, reddin bölünmezliği ilkesiyle bağdaşmayacaktır.

Mirasın mirasçı tarafından reddi halinde reddedenin mirasçılık sıfatı geçmişe etkili olacak şekilde ortadan kalkar⁷⁷⁹, hükmen ret için de aynısı geçerlidir⁷⁸⁰. Ancak mirasın kısmen reddi mirasçılık sıfatını ortadan kaldırmaz⁷⁸¹. Mirası tamamen reddeden mirasçı, terekedeki haklardan yararlanamayacağı gibi borçlardan da ve dolayısıyla kefalet borcundan da kural olarak sorumlu olmayacaktır⁷⁸². TMK madde 618 hükmü bu durumun istisnasını oluşturur. Madde hükmü şu şekilde düzenlenmiştir:

⁷⁷⁵ KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 299; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 622; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 356; KÖPRÜLÜ, *Miras*, s. 375; MARAŞLI DİNÇ, *Külli Halefiyet*, s. 112; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 537; ÇABRİ, *Miras 2*, s. 566; RÜZGARESEN ve ERDEM, *Tasfiye*, s. 239-246.

⁷⁷⁶ AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 243; GÖNENSAY, *Medeni*, s. 251; KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 284; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 528; ANTALYA, *Miras*, s. 430.

⁷⁷⁷ İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 364-365; KÖPRÜLÜ, *Miras*, s. 374; OĞUZMAN, *Miras*, s. 346; ÇABRİ, *Miras 2*, s. 609-610; EREN ve YÜCER AKTÜRK, *Miras*, s. 535.

⁷⁷⁸ KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 605; İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 514; AYDOS, *Miras*, s. 46; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 312; ÖZTAN, *Miras*, s. 389; EREN ve YÜCER AKTÜRK, *Miras*, s. 535; DURAL ve ÖZ, *Miras*, s. 422-423.

⁷⁷⁹ KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 283; AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 239; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 600; İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 512, 514; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 242; OĞUZMAN, *Miras*, s. 312, 355; ÖZDEMİR, *Sorumluluk*, s. 194; SARI, *Miras*, s. 91; AYALP, *Sorumluluk*, s. 145; AYBAY ve AYBAY, *Miras*, s. 117; MARAŞLI DİNÇ, *Külli Halefiyet*, s. 110; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 325; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 524, 538; AYANOĞLU MORALI, *Sorumluluk*, s. 579; ERDOĞAN, *Sorumluluk*, s. 324.

⁷⁸⁰ İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 356, 365-366; AYBAY ve AYBAY, *Miras*, s. 117; GÖNENSAY, *Medeni*, s. 266; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 325; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 535; ÇABRİ, *Miras 2*, s. 564-566; ERDOĞAN, *Sorumluluk*, s. 324; BERKİ, *Mesuliyet*, s. 113.

⁷⁸¹ ÇABRİ, *Miras 2*, s. 635.

⁷⁸² KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 307; AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 234, 239; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 341-342, 366; ÖZDEMİR, *Sorumluluk*, s. 194; HATEMİ, *Miras*, s. 152; AYALP, *Sorumluluk*,

“Ödemeden âciz bir mirasbırakanın mirasını reddeden mirasçılar, onun alacaklılarına karşı, ölümünden önceki beş yıl içinde ondan almış oldukları ve mirasın paylaşılmasında geri vermekle yükümlü olacakları değer ölçüsünde sorumlu olurlar.”

TMK madde 618’de yer alan sorumluluk, tali niteliktedir⁷⁸³. Mirası reddeden mirasçının tereke borcundan (ve dolayısıyla kefalet borcundan) sorumlu olabilmesi için; mirasın açıldığı anda murisin terekisi borca batık olmalı⁷⁸⁴, mirasçı murisin sağlığında *denkleştirmeye tabi*⁷⁸⁵ kazandırma, muris ölümünden önceki beş yıllık süre⁷⁸⁶ içinde yapılmış olmalıdır⁷⁸⁷. Bu şekilde yapılan bir kazandırmada murisin mal kaçırma amacı varsayılır⁷⁸⁸. Denkleştirmeye tabi kazanmalar yalnız yasal mirasçılar

s. 145; GÖNENSAY, *Medeni*, s. 266; KÖPRÜLÜ, *Miras*, s. 11-12; ŞENYÜZ, *Borçlar Özel*, s. 496 YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 311-312, 325; MARAŞLI DİNÇ, *Külli Halefiyet*, s. 112; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 514, 524; TURAN BAŞARA, *Kefalet*, s. 1103; AYANOĞLU MORALI, *Sorumluluk*, s. 579; KOCAR, *Sorumluluk*, s. 151; GÖNEN, *Paylaşma*, s. 34-35.

⁷⁸³ AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 241; ÇABRİ, *Miras 2*, s. 713; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 633; İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 529; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 376; AYANOĞLU MORALI, *Sorumluluk*, s. 582; KOCAR, *Sorumluluk*, s. 153-154, 165; ÖZDEMİR, *Sorumluluk*, s. 196; AYALP, *Sorumluluk*, s. 146; ANTALYA, *Miras*, s. 99; ÖZTAN, *Miras*, s. 406; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 544; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 334; DURAL ve ÖZ, *Miras*, s. 434. Dolayısıyla tereke alacaklısının evleviyetle mirası kabul eden mirasçılara yahut terekeye başvurusu ve buradan tahsil edememesi durumunda reddeden mirasçının sorumluluğunun gündeme gelmesi söz konusu olur (ANTALYA, *Miras*, s. 99; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 376; ÖZDEMİR, *Sorumluluk*, s. 196; ÇABRİ, *Miras 2*, s. 713; AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 241; AYALP, *Sorumluluk*, s. 146; AYANOĞLU MORALI, *Sorumluluk*, s. 582). TMK madde 618 hükmü gereği reddeden mirasçının sorumluluğuna gidilebilmesi için reddin iptal ettirilmesi gerekmez (ÇABRİ, *Miras 2*, s. 706; KOCAR, *Sorumluluk*, s. 154; DURAL ve ÖZ, *Miras*, s. 434).

⁷⁸⁴ Terekenin borca batık olması murisin ölümü anında mevcut olmalıdır; mamafih durumun açıkça belli olması yahut resmen tespit edilmiş olası gerekmez (ÇABRİ, *Miras 2*, s. 708-709).

⁷⁸⁵ KILIÇOĞLU TMK madde 618 hükmünde bahsedilen kazandırmanın *denkleştirmeye tabi olmayan bir kazandırma* olması gerektiğini zira denkleştirmeye tabi kazandırmalar bakımından ilgili denkleştirme hükümlerinin uygulama alanı bulacağını belirtmektedir (KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 296). BERKİ, denkleştirmeye tabi olmayan kazandırmaların terekeye dahil edilemeyeceğinden bahisle madde hükmünde belirtilen kazandırmaların denkleştirmeye tabi olması gerektiğini ifade etmiştir (BERKİ, *Mesuliyet*, s. 113). Denkleştirmeye tabi kazanımlar hakkında detaylı bilgi için bkz.: TMK madde 669 vd. hükümler.; KÖPRÜLÜ, *Miras*, s. 411-415; GÖNENSAY, *Medeni*, s. 353-368; ÇABRİ, *Miras 2*, s. 709-711. Murisin altsoyuna yaptığı kazandırmalar, murisin aksini belirtmedikçe denkleştirmeye tabidir (ÇABRİ, *Miras 2*, s. 710). Murisin aksini belirtmesi durumunda bir görüş alacaklının artık reddeden mirasçıya başvurmayacağını savunmakta iken (ÇABRİ, *Miras 2*, s. 720); bir başka görüşe göre muris altsoyuna yaptığı kazandırmayı denkleştirme hükümlerinden muaf tutmuş dahi olsa alacaklının reddeden mirasçıya başvurabileceğini ileri sürmektedir (KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 635).

⁷⁸⁶ Beş yıllık sürenin başlangıcı kazandırmaya ilişkin taahhüt işleminin yapıldığı an değil ve fakat tasarruf işleminin yapıldığı andır (ÇABRİ, *Miras 2*, s. 712; KOCAR, *Sorumluluk*, s. 157).

⁷⁸⁷ KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 295-296; AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 241; İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 528; EREN ve YÜCER AKTÜRK, *Miras*, s. 547; ÇABRİ, *Miras 2*, s. 711, 715, 719-720; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 375-376; ÖZDEMİR, *Sorumluluk*, s. 195; HATEMİ, *Miras*, s. 153-154; AYALP, *Sorumluluk*, s. 146; ANTALYA, *Miras*, s. 99; AYANOĞLU MORALI, *Sorumluluk*, s. 579-581; AYDOS, *Miras*, s. 50; GÖNENSAY, *Medeni*, s. 266-267; KÖPRÜLÜ, *Miras*, s. 381-382; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 331; MARAŞLI DİNÇ, *Külli Halefiyet*, s. 86-87; TURAN BAŞARA, *Kefalet*, s. 1103; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 543; KOCAR, *Sorumluluk*, s. 155; BERKİ, *Mesuliyet*, s. 113; ÖZTAN, *Miras*, s. 406; DURAL ve ÖZ, *Miras*, s. 434; GÜNAY, *Alacaklıların Korunması*, s. 633.

⁷⁸⁸ KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 295.

bakımından söz konusu olur; dolayısıyla mirası reddeden atanmış mirasçı için TMK madde 618 uygulama alanı bulmaz⁷⁸⁹. Ayrıca denkleştirmeye tabi kazandırmanın niteliği gereği miras payına mahsuben ve karşılıksız olarak yapılması gerektiğinden; yasal mirasçıya ivazlı bir kazandırma yapılmış olması durumunda da TMK madde 618 hükmü uygulama alanı bulmaz⁷⁹⁰. Tek mirasçının bulunması ve mirasın bu mirasçı tarafından reddedilmesi durumunda kazandırma denkleştirmeye tabi olmaz, zira denkleştirme hükümlerinin uygulanabilmesi birden fazla mirasçının varlığına bağlıdır⁷⁹¹. Ancak madde hükmünün amacı alacaklıyı korumaktır, dolayısıyla kazandırma bakımından denkleştirme söz konusu olmasa dahi TMK madde 618 hükmü uygulanır⁷⁹².

TMK madde 618 uyarınca sorumluluğa başvurulabilmesi için yasal mirasçılardan *biri* tarafından mirasın reddedilmiş olması yeterlidir⁷⁹³. Birden fazla mirasçı tarafından mirasın reddinin söz konusu olduğu durumlarda da TMK madde 618, her birinin kendi kazandırması ile sınırlı olarak ve müteselsilen sorumlu olmaları sonucunu doğurur⁷⁹⁴. TMK madde 618, hükmen reddin söz konusu olduğu somut olaylara da uygulanır⁷⁹⁵.

Kanun reddeden mirasçının sorumluluğunu, muristen elde ettiği kazanımın değeriyle sınırlamıştır. Dolayısıyla reddeden mirasçı, bu beş yıllık süre içerisinde edindiği kazandırma ile sınırlı sorumludur; belirtmek gerekir alacaklı üst sınıra dek reddeden mirasçının kişisel malvarlığına da başvurabilir⁷⁹⁶. Kazandırmanın kıymeti, mirasın açıldığı tarihe göre tespit edilir; dolayısıyla TMK madde 671’de yer alan ve

⁷⁸⁹ KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 632; EREN ve YÜCER AKTÜRK, *Miras*, s. 548; ÇABRİ, *Miras 2*, s. 709; İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 529; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 373; ÖZTAN, *Miras*, s. 406; ÖZDEMİR, *Sorumluluk*, s. 195; AYALP, *Sorumluluk*, s. 145; AYANOĞLU MORALI, *Sorumluluk*, s. 580; ŞENER, *Miras*, s. 239; GÜNAY, *Alacaklıların Korunması*, s. 633. BAYGIN, atanmış mirasçıların her ne kadar denkleştirmeye dair yükümlülüğü olmasa da TMK madde 618 uyarınca sorumlu olması gerektiğini ifade etmektedir (BAYGIN, *Sorumluluk*, s. 111; benzer şekilde bkz.: KOCAR, *Sorumluluk*, s. 161).

⁷⁹⁰ ÇABRİ, *Miras 2*, s. 705, 709.

⁷⁹¹ EREN ve YÜCER AKTÜRK, *Miras*, s. 548.

⁷⁹² EREN ve YÜCER AKTÜRK, *Miras*, s. 548.

⁷⁹³ AYALP, *Sorumluluk*, s. 146; ANTALYA, *Miras*, s. 99. İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, TMK madde 618 hükmünün uygulanması için mirasın tüm mirasçılar tarafından reddedilmesi gerektiğini ifade etmektedir (İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 529; benzer yönde bkz.: ŞENER, *Miras*, s. 226).

⁷⁹⁴ İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 377; ÖZDEMİR, *Sorumluluk*, s. 196; KOCAR, *Sorumluluk*, s. 165

⁷⁹⁵ ÇABRİ, *Miras 2*, s. 712-713; KOCAR, *Sorumluluk*, s. 151.

⁷⁹⁶ KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 296; ÇABRİ, *Miras 2*, s. 715; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 633; İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 529; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 376-377; AYBAY ve AYBAY, *Miras*, s. 118; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 543, MARAŞLI DİNÇ, *Külli Halefiyet*, s. 86-87; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 335.

mirasçıya kazandırmayı aynen iade seçimlik hakkını tanıyan hüküm uygulama alanı bulmaz⁷⁹⁷.

TMK madde 618/3 uyarınca mirasçının iyiniyetli olması durumunda sorumluluğu, geri verme anındaki zenginleşmeleri ile sınırlı tutulmuştur. İyiniyetin hangi anda bulunması gerektiği konusunda bir görüş, mirasçıya kazandırmanın yapıldığı tarihin esas alınacağını ifade etmektedir⁷⁹⁸. Bizim de katıldığımız bir başka görüş ise iyiniyetin, mirasçının mirası reddi tarihi esas alınarak tespit edilmesi gerektiğini belirtmektedir⁷⁹⁹. Mirasçı iyiniyetli ise, iade zamanında elinde kalan miktar doğrultusunda sorumlu olacak; kötünietli mirasçı, bir başka deyişle mirisin alacaklılarının haklarını, kendine yapılan kazandırma ile ihlal ettiğini bilen yahut bilmesi gereken mirasçı ise aldığı kazandırmanın tamamıyla sorumlu olacaktır⁸⁰⁰. Mirası reddeden mirasçı tereke alacaklısına ödemedede bulunduktan sonra mirası kabul eden mirasçılara rücu hakkını haizdir⁸⁰¹. Bununla birlikte reddeden mirasçı, diğer reddeden mirasçı yahut mirasçılara da kazandırma oranı esas alınarak ve kendi payını aşan kısım için rücu edebilir⁸⁰².

Belirtmek gerekir ki TMK madde 618/2'ye göre sorumluluk, adet gereği verilen çeyiz ile olağan eğitim ve öğretim giderleri bakımından söz konusu olmaz⁸⁰³.

TMK madde 618 hükmünde alacaklının reddeden mirasçıya başvurusu için özel bir süre öngörülmediği için alacaklı, kendi alacağının tabi olduğu zamanaşımı süresi ile sınırlı olarak reddeden mirasçıya başvurabilir⁸⁰⁴.

⁷⁹⁷ İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 529.

⁷⁹⁸ AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 241; KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 296; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 633; KOCAR, *Sorumluluk*, s. 164; BERKİ, *Mesuliyet*, s. 113; ÖZTAN, *Miras*, s. 406.

⁷⁹⁹ ÇABRİ, *Miras 2*, s. 717; ANTALYA, *Miras*, s. 100.

⁸⁰⁰ KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 296; AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 241; ÇABRİ, *Miras 2*, s. 717-719; AYANOĞLU MORALI, *Sorumluluk*, s. 581; EREN ve YÜCER AKTÜRK, *Miras*, s. 548; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 633; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 377; OĞUZMAN, *Miras*, s. 359-361; ÖZDEMİR, *Sorumluluk*, s. 196; ANTALYA, *Miras*, s. 100; AYALP, *Sorumluluk*, s. 147; AYDOS, *Miras*, s. 50; KÖPRÜLÜ, *Miras*, s. 382; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 544; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 335; KOCAR, *Sorumluluk*, s. 164; BERKİ, *Mesuliyet*, s. 113; ÖZTAN, *Miras*, s. 406.

⁸⁰¹ GÖNENSAY, *Medeni*, s. 267.

⁸⁰² ÇABRİ, *Miras 2*, s. 720.

⁸⁰³ Detaylı bilgi için bkz.: ÇABRİ, *Miras 2*, s. 714-715.

⁸⁰⁴ KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 633; AYANOĞLU MORALI, *Sorumluluk*, s. 582; ÇABRİ, *Miras 2*, s. 721; KOCAR, *Sorumluluk*, s. 171 (Mirastan feragat bakımından da TMK madde 530 hükmü kapsamındaki sorumluluk bu şekilde tayin edilmelidir). ANTALYA, TMK madde 66 hükmü uyarınca bir ve on yıllık zamanaşımı sürelerinin uygulanacağını ifade etmektedir (ANTALYA, *Miras*, s. 100)

Yukarıda açıkladıklarımızı murisin kefalet borcu açısından kısaca izah etmek yerinde olacaktır. Mirasın reddeden mirasçı kural olarak kefalet borcundan sorumlu olmaz. Ancak TMK madde 618'in şartları sağlanıyorsa kefalet alacaklısı, reddeden mirasçıya başvurabilecektir. Reddeden mirasçının kefalet borcundan sorumluluğu, madde hükmüne göre *kazandırma miktarı* ile sınırlandırılmıştır. Bunu daha iyi anlatabilmek adına bir örnek vermek yerinde olacaktır. Mirasçının muristen, ölmeden bir sene önce iadeye tabi yüz bin TL değerinde bir kazandırma elde ettiğini ve murisin, var olan geçerli bir kefalet sözleşmesi gereği iki yüz bin TL'lik bir borcu olduğunu varsayalım. Mirasçının mirası reddetmesi durumunda kefalet borcundan sorumluluğu kural olarak doğmayacaktır. Ancak TMK madde 618'e ilişkin saydığımız koşulların gerçekleştiği bir somut olayda kefalet alacaklısı evleviyetle mirası reddetmemiş mirasçılara, eğer onlar tarafından tatmin edilememişse reddeden mirasçıya başvurabilecektir. Reddeden mirasçıya başvurulduğu anda mirasçının elinde kalanın elli bin TL olduğunu varsayarsak; mirasçı iyiniyetli ise elinde kalan elli bin TL ile, kötüniyetli ise kazandırmanın tamamı olan yüz bin TL ile sorumlu olacaktır. Kefalet alacaklısı, kalan alacağı için kabulün aksine mirasçının kişisel malvarlığına başvuramayacaktır.

3.2.7 Mirasın resmi tasfiyesi halinde mirasçılarının sorumluluğu

TMK madde 632/1'e göre her mirasçı, resmi deftere göre kabul yahut ret *yerine* terekenin resmi tasfiyesini talep edebilir; dolayısıyla resmi tasfiye talep edecek mirasçı defterin tutulması talebi hariç olmak üzere diğer seçimlik haklarını kullanmamış olmalıdır⁸⁰⁵. Bununla birlikte TMK madde 633/1⁸⁰⁶, koşulları gerçekleştiği takdirde

⁸⁰⁵ KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 304; AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 253-254; İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 542; GÖNENSAY, *Medeni*, s. 295; ÇABRİ, *Miras 2*, s. 819-821. Mirasçı aynı zamanda mirasçılık sıfatını haiz olmalıdır; dolayısıyla mirastan feragat etmemiş yahut yoksun kılınmamış olmalıdır. Mirasçının alacakları ve vasiyet alacaklısı resmi tasfiye talebinde bulunamaz (Tuba BİRİNCİ UZUN, *Mirasın Resmi Tasfiyesi* (Ankara: Seçkin Yayınevi, 2018), s. 63-69; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 645; ANTALYA, *Miras*, s. 461; ÇABRİ, *Miras 2*, s. 820; İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 541, 543; AYANOĞLU MORALI, *Sorumluluk*, s. 575; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 396; OĞUZMAN, *Miras*, s. 368; AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 252-253; KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 304; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 83; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 348, 350; AYBAY ve AYBAY, *Miras*, s. 122; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 552; AYDOS, *Miras*, s. 95; GÖNENSAY, *Medeni*, s. 298; ÖZTAN, *Miras*, s. 420). Ancak vasiyet alacaklısı haklarının korunması bakımından gerekli önlemlerin alınmasını TBK madde 633/2 uyarınca talep edebilir (Detaylı bilgi için bkz.: ÇABRİ, *Miras 2*, s. 842-846).

⁸⁰⁶ Murisin alacaklısının tasfiye talebinde bulunmasının mümkün olduğu Türk Medeni Kanununun Velayet, Vesayet ve Miras Hükümlerinin Uygulanmasına İlişkin Tüzük (10/08/2003-25195, bundan sonra 'Tüzük' olarak ifade edilecektir.) madde 45'te de yer almaktadır.

murisin alacaklılarına da resmi tasfiyeyi talep edebilme hakkı tanımıştır⁸⁰⁷. Mirasın resmi tasfiyesi, mirasçılardan diğer seçimlerinden daha farklıdır zira burada mirasçılardan şahsi malvarlıkları murisin terekesine karışmaz; bu nedenle daha güvenilir kabul edilir⁸⁰⁸.

TMK madde 632/2 uyarınca mirasçılardan biri dahi mirası kabul ederse artık resmi tasfiye istenemez⁸⁰⁹. Mirasçının tasfiye talebinin bir başka mirasçının mirası kabulü nedeniyle etkisiz kalması durumunda TMK madde 615 gereği tasfiye talebinde bulunan mirasçıya ek süre verilir ve mirası reddetme yönünde bir beyanı varsa bunu

⁸⁰⁷ Bu şekilde kanun, murisin alacaklılarını korumak ve alacaklarını terekeden tahsil edememe riskini önlemek istemiştir (İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 542; ÇABRİ, *Miras 2*, s. 831-832; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 398; AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 252; AYBAY ve AYBAY, *Miras*, s. 119-120; GÖNENSAY, *Medeni*, s. 293-294; KÖPRÜLÜ, *Miras*, s. 390; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 349; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 552). Murisin alacaklısının tasfiye talebinde bulunabilmesinin ilk şartı, alacağını tahsil edemeyeceğine dair kuvvetli şüpheyi haiz olmasıdır (BİRİNCİ UZUN, *Tasfiye*, s. 105-107; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 644; EREN ve YÜCER AKTÜRK, *Miras*, s. 564; ÇABRİ, *Miras 2*, s. 834-835; İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 543; AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 254; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 399; GÖNENSAY, *Medeni*, s. 296-297; KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 304; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 554; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 350; ÖZTAN, *Miras*, s. 419; GÜNAY, *Alacaklıların Korunması*, s. 634). Sözgelimi murisin pasifinin aktifinden fazla olması yahut böyle olmasa dahi mirasçılardan yurt dışında bulundukları için takip edilememesi durumunda bu şart gerçekleşmiş olur (AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 254; ÇABRİ, *Miras 2*, s. 835-836; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 350). Bununla birlikte murisin alacaklısı, ödemeyi yahut bir teminatı talep etmesine rağmen mirasçılardan tarafından bu taleplerin yerine getirilmediğini ispatlamak zorundadır (BİRİNCİ UZUN, *Tasfiye*, s. 107-110; AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 254; KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 305; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 554; ÖZTAN, *Miras*, s. 419; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 350; ÇABRİ, *Miras 2*, s. 836-839). Mirasçılardan (yahut bir üçüncü kişinin) ödemeyi teklif etmesi yahut ödemesi veya bir teminat göstermesi durumunda murisin alacaklısı tasfiye talebinde bulunamaz (YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 350). TMK madde 633/1 gereği murisin ölümü yahut vasiyetin açılmasıyla birlikte murisin alacaklısı üç ay içinde tasfiye isteyebilir. Murisin birden fazla alacaklısı olması durumunda biri tarafından yapılan tasfiye talebi yeterlidir; diğer alacaklıların onaylaması gerekmez (YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 350).

⁸⁰⁸ AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 252; ANTALYA, *Miras*, s. 458; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 644; ERDOĞAN, *Sorumluluk*, s. 751; İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 541; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 398; AYBAY ve AYBAY, *Miras*, s. 122; AYDOS, *Miras*, s. 95; GÖNENSAY, *Medeni*, s. 294-295; KÖPRÜLÜ, *Miras*, s. 389; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 552; MARAŞLI DİNÇ, *Külli Halefiyet*, s. 114; ÇABRİ, *Miras 2*, s. 818-819; KOCAR, *Sorumluluk*, s. 143-144; ÖZTAN, *Miras*, s. 418.

⁸⁰⁹ Dolayısıyla mirasın tasfiyesi talebinde bulunulması, mirasçılardan hepsinin bu talepte bulunması, hepsinin mirası reddetmesi yahut mirasçılar arasında bu iki seçimlik hak dışında bir seçimin yapılmamış olmasına bağlıdır (İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 396; ÇABRİ, *Miras 2*, s. 823; GÖNENSAY, *Medeni*, s. 295; KÖPRÜLÜ, *Miras*, s. 390; MARAŞLI DİNÇ, *Külli Halefiyet*, s. 114). Kabul, niteliği itibarıyla kayıtsız şartsız olabileceği gibi deftere göre kabul de olabilir; her iki halde de artık resmi tasfiyeye ilişkin talep dinlenemez (BİRİNCİ UZUN, *Tasfiye*, s. 91; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 348; ÇABRİ, *Miras 2*, s. 823; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 554). Ancak mirasçılardan birinin mirası kabul etmiş olması, murisin alacaklısının resmi tasfiye talebinde bulunmasına engel teşkil etmez (BİRİNCİ UZUN, *Tasfiye*, s. 91; AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 254; ANTALYA, *Miras*, s. 98; ÇABRİ, *Miras 2*, s. 839; DURAL ve ÖZ, *Miras*, s. 444; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 648; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 398; AYDOS, *Miras*, s. 95; AYANOĞLU MORALI, *Sorumluluk*, s. 575). Böyle bir durumda mirasçının kabulü hükümden düşer (KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 655).

bildirmesi istenir; resmi tasfiye süreci içerisinde bu talebinden vazgeçen mirasçı mirası kayıtsız şartsız kabul etmiş sayılır⁸¹⁰.

Resmi tasfiye talebi, mirasın reddi ile aynı dolayısıyla üç aylık hak düşürücü süre içerisinde sözlü yahut yazılı olarak istenebilir⁸¹¹. TMK madde 626/1 uyarınca tasfiyenin, resmi defter tutulmasından sonra talep edilmesi durumunda bu süre, karar vermeye davetten itibaren bir aydır. TMK madde 634/1 uyarınca resmi tasfiye, sulh hakimi yahut atayacağı tasfiye memuru veya memurları⁸¹² tarafından yapılır. Tereke defteri düzenlenir ve murisin alacaklılarının ve borçlularının, belirtilen süre⁸¹³ içinde alacak ve borçlarını bildirmeleri beklenir. Mamafih önceden resmi defter düzenlenmiş ise tekrar düzenlenmesi gerekmez; TMK madde 634/3 uyarınca tasfiye, düzenlenmiş deftere göre yapılır. Resmi tasfiye, defterin incelenmesi ve alacak kalemlerinin gerçekliğinin ispatı⁸¹⁴ üzerine terekenin aktifinin pasifinden fazla olması durumunda

⁸¹⁰ KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 647, 654; ÇABRİ, *Miras 2*, s. 823; OĞUZMAN, *Miras*, s. 368; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 554. Süre dolmadan önce mirasçı, mirası deftere göre de kabul edebilir (YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 348-349).

⁸¹¹ AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 254; ÇABRİ, *Miras 2*, s. 824, 827, 840; İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 542; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 397; OĞUZMAN, *Miras*, s. 367; AYDOS, *Miras*, s. 96; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 553; MARAŞLI DİNÇ, *Külli Halefiyet*, s. 114; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 349. Talep, murisin son yerleşim yerindeki sulh hukuk mahkemesine yapılır (SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 555; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 349; ÇABRİ, *Miras 2*, s. 825). Tüzük madde 45/2 uyarınca sözlü yapılan talepler bakımından tutanak tutulur ve talepte bulunana imzalatılır.

⁸¹² Kendisine görev gelen tasfiye memuru, görevi kabul etmiş değildir, kabul etse dahi sonrasında uygun olan bir zamanda olmak kaydıyla görevinden çekilebilir (İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 544; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 401; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 351; ÇABRİ, *Miras 2*, s. 849). TMK madde 634/4 uyarınca tasfiye memuru, sulh mahkemesince gözetim ve denetim altına iş ve işlemlerini yürütür. Tereke alacaklıları ve mirasçılar, tasfiye memurunun işlemleri hakkında öğrendikleri tarihten itibaren yedi gün içerisinde sulh mahkemesine yazılı şikayette bulunabilirler. TMK madde 635/2 uyarınca tasfiye memuru iş ve işlemlerinden mirasçıları bilgilendirmekle yükümlüdür. Tasfiye memuru hakkında detaylı bilgi için bkz.: ÇABRİ, *Miras 2*, s. 848-852, 856-860.

⁸¹³ Süre hakkında TMK madde 620 ila 622 hükümleri kıyasen uygulanır; ancak esasen süre, hakimın takdirindedir (YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 35).

⁸¹⁴ KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 305.

TMK madde 635'e göre olağan usulle⁸¹⁵; terekenin pasifinin aktifinden fazla olması durumunda ise TMK madde 636'ya göre iflas hükümlerine göre⁸¹⁶ tamamlanır⁸¹⁷.

Resmi tasfiye ile mirasçılar, külli halefiyetin etkisini bertaraf ederler⁸¹⁸. ÇABRİ, bu halde de mirasın külli halefiyet ilkesi gereği mirasçılara intikal edeceğini kabul etmekte ve aksinin düşünülmesinin mirasın sahihsiz kalmasına yol açacağını belirtmektedir⁸¹⁹. Belirtmek gerekir ki mirasın reddinden, feragatten ve mirasçılıktan çıkarmadan yahut mirastan yoksun kılınmaktan farklı olarak burada mirasçılar, *mirasçılık sıfatlarını* korumaya devam ederler⁸²⁰.

TMK madde 632/3, terekenin resmi tasfiyesi halinde mirasçıların sorumluluğunu düzenlemiştir. Buna göre mirasçılar, tasfiyenin usulü fark etmeksizin tereke borçlarından (ve dolayısıyla kefalet borcundan) kişisel olarak *sorumlu olmazlar*⁸²¹. Alacaklılar, tasfiye sonucunda terekeden alacaklarını tahsil edemeseler

⁸¹⁵ Olağan usul ile tasfiyede resmi tasfiyenin kapsamını; murisin devam eden işlerinin tamamlanması, borçlarının ifası ile alacaklarının tahsili, vasiyet borçlarının (terekedeki değer ile sınırlı olarak) ifası, zorunlu ise murisin hak ve borçlarının sulh mahkemesince tespiti ile mallarının paraya çevrilmesi oluşturur (Detaylı bilgi için bkz.: ANTALYA, *Miras*, s. 471-472; ÇABRİ, *Miras 2*, s. 861-873; BİRİNCİ UZUN, *Tasfiye*, s. 194-211). Terekede, borçları ödemeye yetecek miktarda nakit para var ise tereke malları paraya çevrilmez (İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 544; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 403; ÇABRİ, *Miras 2*, s. 865; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 353; OĞUZMAN, *Miras*, s. 370, dn. 197). Tasfiye sürerken mirasçılar, terekeye dahil mal ve paranın tasfiyeye gerekmeden kısmının kısmen yahut tamamen kendilerine verilmesini talep edebilirler. Tasfiye için gerekli olmayan mala örnek olarak aile albümleri verilebilir (ÇABRİ, *Miras 2*, s. 872-873; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 353). Terekeye dahil taşınmazlar tüm mirasçıların kabulü var ise pazarlık, yok ise açık artıma yoluyla satılır. Tasfiye bittikten sonra terekede aktif bulunması durumunda evliyaletle murisin vasiyetleri yerine getirilir; ardından mirasçıların şahsi alacaklıları tatmin edilir (ÇABRİ, *Miras 2*, s. 869-870; İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 544-545; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 404; AYDOS, *Miras*, s. 97; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 353).

⁸¹⁶ TMK madde 636 uyarınca terekenin aktifinin pasifini karşılayamadığı hallerde iflas hükümlerince tasfiye yapılır (Detaylı bilgi için bkz.: ANTALYA, *Miras*, s. 474; ÇABRİ, *Miras 2*, s. 879-885; BİRİNCİ UZUN, *Tasfiye*, s. 211-221). Sulh hakimi veya tasfiye memuru yahut memurları eliyle tereke malları paraya çevrilir ve ardından terekedeki borçlar garameten ödenir. KÖPRÜLÜ, bu halde sulh hakiminin tasfiye için başkasını görevlendiremeyeceğini, işi bizzat kendisinin yapacağını belirtmektedir (KÖPRÜLÜ, *Miras*, s. 392). Cebri satışın varlığı gereği terekedeki malların paraya çevrilmesinde değerinin altında bir tutar vuku bulacağından mirasçılar için ağır sonuç doğurur; bu halde terekenin pasifi aktifini aştığından vasiyet borçlarının yerine getirilmesi söz konusu olmaz (İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 545; KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 304; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 353; EREN ve YÜCER AKTÜRK, *Miras*, s. 568). İİK madde 183 uyarınca tasfiye bitene dek mirasçının borca batık terekeyi kabulü mümkündür; bunun için teminat göstermesi icap eder (ÇABRİ, *Miras 2*, s. 885-886).

⁸¹⁷ KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 305; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 650; İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 544; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 403-405; OĞUZMAN, *Miras*, s. 369; AYBAY ve AYBAY, *Miras*, s. 123; GÖNENSAY, *Medeni*, s. 300-302, YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 352; AYANOĞLU MORALI, *Sorumluluk*, s. 575; ÇABRİ, *Miras 2*, s. 861; KOCAR, *Sorumluluk*, s. 146.

⁸¹⁸ AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 227; AYANOĞLU MORALI, *Sorumluluk*, s. 575-576.

⁸¹⁹ ÇABRİ, *Miras 2*, s. 819.

⁸²⁰ KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 649; ÇABRİ, *Miras 2*, s. 814, 875; AYANOĞLU MORALI, *Sorumluluk*, s. 576.

⁸²¹ BİRİNCİ UZUN, *Tasfiye*, s. 174; ANTALYA, *Miras*, s. 475; İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 545; ERDOĞAN, *Sorumluluk*, s. 336; ÇABRİ, *Miras 2*, s. 814, 817, 829-830, 875; İMRE ve ERMAN,

dahi mirasçılarının kişisel malvarlıklarına başvuramazlar; bu durum tüm mirasçılar açısından geçerlidir⁸²².

Ancak tasfiye sonucunda arta kalan bir değer mirasçılara verilmesi⁸²³ durumunda murisin alacaklısı, kişisel değil ve fakat *bu miktar ile sınırlı* olarak mirasçıya başvurabilecektir; dolayısıyla mirasçının tereke borcundan ve dolayısıyla kefalet borcundan sorumluluğu tasfiyeden elde ettiği miktar ile sınırlıdır⁸²⁴. Birden fazla mirasçının olması durumunda sorumluluk yine sınırlıdır mamafih mirasçılar arasında *teselsül devam eder*; dolayısıyla alacaklıyı tatmin eden mirasçının rücu hakkı mevcuttur⁸²⁵. Tasfiyenin tamamlanmasının ardından ortaya çıkan alacaklı, alacağını deftere yazdırmakta kusurunun olup olmadığı fark etmeksizin mirasçı yalnız zenginleşmesi oranında sorumlu kabul edilir⁸²⁶.

3.2.8 Murisin kefil ve mirasçının asıl alacaklı veya asıl borçlu olması halinde sorumluluk

Mirasçılardan birinin tereke alacaklı yahut borçlusu, konumuz özelinde kefalet sözleşmesinin bağımlı olduğu hukuki ilişkide asıl alacaklı yahut borçlu olması halinde hem kefalet ilişkisine dahil mirasçının hem de diğer mirasçılarının sorumluluğunu incelemek gerekir. Miras hukuku açısından ifade etmek gerekir ki murisin mirasçısından olan alacak ve borcu, murisin ölümü neticesinde alacaklı ile borçlu

Miras, s. 406; OĞUZMAN, *Miras*, s. 371; KOCAR, *Sorumluluk*, s. 147; HATEMİ, *Miras*, s. 155; AYALP, *Sorumluluk*, s. 35, 135; AYBAY ve AYBAY, *Miras*, s. 122; GÖNENSAY, *Medeni*, s. 296; KÖPRÜLÜ, *Miras*, s. 389; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 555; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 353; TURAN BAŞARA, *Kefalet*, s. 1105; AYANOĞLU MORALI, *Sorumluluk*, s. 576; ÖZTAN, *Miras*, s. 425; BERKİ, *Esas*, s. 202.

⁸²² BİRİNCİ UZUN, *Tasfiye*, s. 174; ANTALYA, *Miras*, s. 475; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 644; ÇABRİ, *Miras 2*, s. 876; İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 546; OĞUZMAN, *Miras*, s. 367; AYALP, *Sorumluluk*, s. 35; AYBAY ve AYBAY, *Miras*, s. 122; AYDOS, *Miras*, s. 95; GÖNENSAY, *Medeni*, s. 296; KÖPRÜLÜ, *Miras*, s. 389; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 353. Resmi tasfiye talebi murisin alacaklısı tarafından yapılmış dahi olsa tüm mirasçılar açısından sorumluluğu ortadan kaldırır (ÇABRİ, *Miras 2*, s. 876).

⁸²³ Arta kalan değer üzerinde mirasçıların hak sahipliği elbirliği ile hak sahipliğidir (AYALP, *Sorumluluk*, s. 135; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 651; ÇABRİ, *Miras 2*, s. 830, 874; AYANOĞLU MORALI, *Sorumluluk*, s. 576).

⁸²⁴ KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 652; ANTALYA, *Miras*, s. 99; KOCAR, *Sorumluluk*, s. 148; ERDOĞAN, *Sorumluluk*, s. 336; BİRİNCİ UZUN, *Tasfiye*, s. 174-175; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 406-407; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 354; ÇABRİ, *Miras 2*, s. 877, 884-885; DURAL ve ÖZ, *Miras*, s. 445. ÇABRİ, mirasçının kendisine kalan değerde tasarrufunun sorumluluğu sona erdireceğini mamafih değer yerine başka bir değer varlığı durumunda sorumluluğun yeni alınan değer ile sınırlı olduğunu ifade etmektedir (ÇABRİ, *Miras 2*, s. 878).

⁸²⁵ İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 407; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 354; ÇABRİ, *Miras 2*, s. 877; BİRİNCİ UZUN, *Tasfiye*, s. 175.

⁸²⁶ KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 652; OĞUZMAN, *Miras*, s. 371; ÇABRİ, *Miras 2*, s. 854, 877; AYALP, *Sorumluluk*, s. 135; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 555-556; AYANOĞLU MORALI, *Sorumluluk*, s. 582-583; KOCAR, *Sorumluluk*, s. 147; ÖZTAN, *Miras*, s. 424.

sıfatlarının mirasçıda birleşmesiyle kural olarak sona ermez⁸²⁷. Mirasçı kendi alacağı yahut borcu için takas yolunu kullanarak var olan hukuki ilişkiyi sona erdiremez⁸²⁸.

Bir kimsenin kendi borcuna kefil olması mümkün değildir; bununla birlikte kefilin ölmesiyle kefalet borcu da sona ermez. Murisin, mirasçısı lehine kefil olması ve ölmesiyle birlikte kefil ve borçlu sıfatı, mirasçıda birleşir ve bir nevi mirasçının kendi borcuna kefil olmasına benzer bir durum yaratır. Burada esasen kefil ve borçlu sıfatları birleşmiş olur. Kefil ve borçlu sıfatlarının birleşmesi durumunda borçların yarışması yahut gerçek olmayan bir birleşme söz konusu olmaktadır; bu halde TBK madde 598/2'ye göre alacaklının kefaletin varlığı gereği sağlayacağı özel yararlar (sözgelimi kefil için verilen bir rehin yahut kefile kefil) saklı kalmaktadır⁸²⁹. Bu hal, pratikte bir değere sahiptir zira alacaklının korunması önem taşır⁸³⁰.

TBK madde 598/2'nin gerekçesi şu şekilde düzenlenmiştir:

“Meselâ, borçlu kefilin ölümüyle onun tek mirasçısı olmuşsa, bu durumda kefil ve asıl borçlu sıfatları aynı kişide birleştiğinden, kefalet borcu sona erecektir. Ancak, kefile kefalet söz konusu olduğunda, böyle bir sona ermenin mutlak olarak kabul edilmesi hâlinde, kefile kefalet de sona ereceği ve bu durum alacaklıyı kefile kefalet güvencesinden yoksun bırakacağı için, fıkra, alacaklının kefaletten doğan özel yararlarının saklı kalacağı hükme bağlanmış ve kefalet borcu sona ermemiş gibi, kefile kefalet borcunun varlığını sürdüreceği kabul edilmiştir.”

Madde hükmünün gerekçesi *murisin tek mirasçısı olması durumunda* dahi kefalet sözleşmesinin alacaklıya sağladığı yararlar ölçüsünde varlığını sürdüreceğini ifade etmektedir.

Mirasçının asıl borçlu, murisin ise kefil olduğu ve *miras ortaklığının (birden fazla mirasçının) bulunduğu* bir somut olayda asıl alacaklının başvurusunu yukarıda yaptığımız incelemeden yola çıkarak detaylandırmak yerinde olacaktır. Adi bir kefaletin varlığı halinde asıl alacaklı, öncelikle kendi sözleşmesinin borçlusu olması nedeniyle asıl borçlu mirasçıyı takip edecek; alacağını ondan tahsil edememesi

⁸²⁷ İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 493; AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 271; KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 313; DURAL ve ÖZ, *Miras*, s. 462.

⁸²⁸ AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 271; GÖNENSAY, *Medeni*, s. 315-316; KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 313.

⁸²⁹ BİLGİN, *Kefalet*, s. 600; GÜMÜŞ, *Özel*, s. 515; ÖZEN, *Kefalet*, s. 550-551; AYAN, *Kefalet*, s. 599; REİSOĞLU, *Kefalet*, s. 286; ERGÜN, *Borçlar Özel*, s. 277; TANDOĞAN, *Borçlar Özel*, C.2: s. 700; YAVUZ, ACAR ve ÖZEN, *Borçlar Özel*, s. 787; ÖZDEMİR v. dğr., *Borçlar Özel*, s. 853-854; YAVUZ, *El Kitabı*, s. 1647, 1649, 1651; GÜNAY, *Borçlar Özel*, s. 295; ŞENYÜZ, *Borçlar Özel*, s. 496; NART, *Borçlar Özel*, s. 325; ZEVLİLİLER ve GÖKYAYLA, *Borçlar Özel*, s. 738; AYDOĞDU ve TUNCER, *Özel Hükümler*, s. 542; ERDOĞAN, *Sorumluluk*, s. 306; GÜMÜŞ, *Özel*, s. 575.

⁸³⁰ YAVUZ, *El Kitabı*, s. 1651.

durumunda artık borçlu mirasçı da dahil olmak üzere tüm mirasçılara kefalet borcundan sorumlu olmaları nedeniyle başvuracaktır. Müteselsil kefaletin varlığında ise kural olarak borçlu mirasçı da dahil olmak üzere mirasçılardan her birine başvurabilecektir; burada alacaklının bir seçim hakkı vardır. Mirasçı borçlu dışındaki mirasçılar, somut olayda kefaletten şahsen sorumlu olacaklarından borçlu mirasçının borcunu ödemesi ve bu şekilde alacaklının kendilerine başvurmaması için tedbir alınmasını isteyebilirler⁸³¹. Mirasçı borçlunun, alacaklıyı tatmin etmesi durumunda mirasçılar arasında vuku bulan rücu hakkı kendisi için söz konusu olmayacaktır; zira burada ödemede bulunan mirasçı, asıl alacaklının borçlusu sıfatıyla olsun olmasın kendi borcunu ifa etmektedir. Asıl borçlu dışındaki bir mirasçının ödemede bulunması durumunda mirasçının rücu hakkı, genel hükümler çerçevesinde değerlendirilir. Kanaatimizce burada, aksine bir anlaşma yapılmadıkça asıl borçlu mirasçının borcu *üstlenmesinden* söz edilemez; ödemede bulunan mirasçı diğer mirasçılara genel kural olarak miras payları oranında ve aşan kısım miktarında rücu edebilir. Mamafih asıl borçlu mirasçıya rücu hakkı, ödemede bulunduğu miktarın *tamamı* için söz konusu olur zira bu durum, kefilin asıl borçluya rücu etmesinden farksızdır.

Muris kefilin henüz ölmeden kendisine başvuran alacaklıyı tatmin etmesi ve sonrasında ölmesi durumunda var olan rücu hakkına da değinmek ve görüşlerimizi belirtmek isteriz. Murisin rücu hakkı, bir başka anlatımla rücu alacağının nasıl değerlendirileceği önem arz eder. Muris rücu alacağını henüz isteyemeden ölmüş ise bu alacak bakımından TMK madde 654⁸³²'ün söz konusu olup olmayacağına bakılması gerekir. TMK madde 654⁸³³, murisin mirasçısında olan alacağının o mirasçının miras payına mahsup edileceğini hükme bağlamaktadır; hükmün gerekçesinde mirasın paylaşılması aşamasında var olan işlerin kolaylaştırılmasının amaç edildiği belirtilmiştir. Madde hükmü tamamlayıcı hukuk kuralı niteliğini haizdir ve dolayısıyla aksinin kararlaştırılması, söz gelimi borcun paylaşmadan önce ödenmesinin istenmesi mümkündür⁸³⁴. Mirasçının payının borcu karşılamaması durumunda borçlu mirasçı kendisiyle birlikte olan diğer mirasçılara artan kısım için ödemede bulunur⁸³⁵.

⁸³¹ GÖNENSAY, *Medeni*, s. 337-338.

⁸³² Detaylı bilgi için bkz.: ÇABRİ, *Miras* 3, s. 302-305.

⁸³³ eMK madde 593, şu şekilde düzenlenmektedir: “*müteveffanın mirasçılarından birindeki alacağı o mirasçının hissesinden mahsup edilir.*”

⁸³⁴ KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 720; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 493.

⁸³⁵ İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 493; GÖNENSAY, *Medeni*, s. 337.

Murisin kefil, mirasçının ise asıl borçlu olduğu bir durumda mirasçının murise *borçlu* olduğunu kesin bir ifadeyle söylemek kanaatimizce doğru olmaz. Mirasçının, murisin kefil olduğu bir sözleşme kapsamında asıl borçlu olması, murisin mirasçıdan bir alacağı olması anlamını tam olarak karşılamayabilir. Şöyle ki asıl borçlu olan mirasçı, asıl alacaklıya borçludur; ifade bulunur yahut herhangi bir nedenle asıl borç ilişkisi sona ererse artık murisin bu mirasçıdan bir *alacağının* olduğu söylenemez. Böyle bir durumda TMK madde 654'ün önceden uygulanmış olması, maddenin gerekçesinde belirtilen işlerin kolaylaştırılması gayesine taban tabana zıt düşecektir. Kanaatimizce, henüz asıl borçlu olan mirasçının ödemede bulunup bulunmayacağı belirsizliğini korurken mirasçılar, kefalet borcu için TMK madde 654 hükmünün uygulanması yerinde olmaz. BERKİ, mirasçının murise borçlu olduğu durumlarda payına mahsup edilme müessesesinin uygulanmasının borcun muaccel olmasına bağlı olduğunu ifade etmektedir⁸³⁶; bu durum kanaatimize uygun düşer. Muris asıl alacaklıya ödemede bulunmuş ve rücu hakkı doğmuş ise, bununla birlikte muris bu hakkından vaz geçtiğini ifade etmemişse artık kanaatimizce TMK madde 654 hükmünün uygulanmaması için bir sebep bulunmaz.

Muris, asıl alacaklıya ödemede bulunduktan sonra rücu alacağı için mirasçısına başvurmayacağını ifade etmişse ne olacağını da tartışmak yerinde olacaktır⁸³⁷. Kanaatimizce burada artık hukuki anlamda *bir alacağın varlığından söz edilemez*. Söz gelimi muris, asıl borçlu olan mirasçı kızına rücu etmeyeceğini, bunu bir bağış gibi düşünmesini söylemişse asıl mirasçının murise bir borcu olduğu söylenemeyeceği için TMK madde 654'ün de gündeme geleceğinden bahsedilemeyecektir.

Mirasçının tereke alacaklısı olması durumunda ise doktrinde görüş ayrılıkları vardır. Müteselsil sorumluluk, mirasçı olmayan tereke alacaklıları bakımından vuku bulur⁸³⁸. Dolayısıyla bizim de katıldığımız görüşe göre diğer mirasçıların, alacaklı mirasçının borcu bakımından müteselsilen sorumlu oldukları söylenemez⁸³⁹.

⁸³⁶ BERKİ, *Mesuliyet*, s. 120-121; ÇABRİ, *Miras 3*, s. 303.

⁸³⁷ TBK madde 582/3 gereği kefilin rücu hakkından önceden feragati hükümsüzdür. Mamafih kefil, sonradan bu hakkından feragat edebilir (RUHİ ve RUHİ, *Kefalet*, s. 84).

⁸³⁸ İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 458; ÖZDEMİR, *Sorumluluk*, s. 202-203; KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 309; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 379; KOCAR, *Sorumluluk*, s. 72, 234; ÖZTAN, *Miras*, s. 449; BAYGIN, *Alacaklıların Korunması*, s. 68; GÖNEN, *Paylaşma*, s. 42; GÜNAY, *Alacaklıların Korunması*, s. 636.

⁸³⁹ İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 458; KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 309; ÖZDEMİR, *Sorumluluk*, s. 202-203; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 379; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 100, 590 (dn. 26); KOCAR, *Sorumluluk*, s. 72; ÖZTAN, *Miras*, s. 449; DURAL ve ÖZ, *Miras*, s. 469; BAYGIN, *Alacaklıların Korunması*, s. 68; GÖNEN, *Paylaşma*, s. 42; ÇABRİ, *Miras 3*, s. 90-91; GÜNAY, *Alacaklıların Korunması*, s. 636.

Mirasçının alacak kalemi, terekenin hesaplanması esnasında göz önünde tutulup terekeden düşülür ve mirasçının payına eklenir⁸⁴⁰. Bu durum, hukuk ekonomisi açısından isabetli olur⁸⁴¹. Terekeden alacaklı olan mirasçının miras payına denk gelen miktar asıl alacak miktarından çıkarılacak; geriye kalan kısım için ise diğer mirasçılara payları oranında başvurabilecektir⁸⁴². Bir başka görüş ise mirasçı alacaklıya karşı tüm mirasçıların müteselsil sorumluluğunun devam ettiğini savunmaktadır⁸⁴³.

Kanaatimizce asıl alacaklı mirasçıya karşı diğer mirasçılar müteselsilen sorumlu bulunmazlar zira mirasçılar arasındaki teselsül, yalnız üçüncü kişi alacaklılar bakımından söz konusudur. Asıl alacaklı mirasçı da yine adi kefaletin var olduğu durumlarda asıl borçluya başvurmak durumundadır; müteselsil kefalette ise asıl alacaklı dilerse öncelikle kefile ve dolayısıyla mirasçılara başvurabilir. Asıl alacaklı mirasçının mirasçılara başvurması durumunda esasen alacak kalemi terekeden düşülecek ve kendi payına eklenecektir; kalan kısım bakımından mirasçılara *payları oranında* başvurması mümkün olacaktır.

Alacaklı mirasçının mirası reddetmesi durumunda bu mirasçı artık mirasçılık sıfatını haiz olmayacağından diğer mirasçılar, kendisine karşı müteselsilen sorumlu olacaklardır⁸⁴⁴. Aynı durum mirasçılıktan çıkarılan mirasçı bakımından da geçerlidir⁸⁴⁵. O halde asıl alacaklı mirasçı mirası reddettiği takdirde, sanki üçüncü kişi alacaklı varmış gibi bir yorumda bulunulacak ve dolayısıyla mirasçıların kefalet borcundan reddeden mirasçıya karşı sorumluluğu genel kurala tabi olacaktır.

3.3 TMK Madde 630 Hükmü Kapsamında Mirasçıların Kefalet Borcundan Sınırlı Sorumluluğu

3.3.1 Murisin kefalet borcuna ilişkin özel hükmün gerekliliği

Yukarıda mirasçıların kefalet borcundan hangi hallerde genel kural gereği müteselsilen ve kişisel olarak sorumlu oldukları ile hangi hallerde bu sorumluluğun sınırlandığı incelenmiştir. Bu sorumluluk incelenirken mirasçıların tereke borçlarından

⁸⁴⁰ İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 458; KÖPRÜLÜ, *Miras*, s. 404; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 379; KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 309; ÖZTAN, *Miras*, s. 449; DURAL ve ÖZ, *Miras*, s. 469.

⁸⁴¹ DURAL ve ÖZ, *Miras*, s. 469-470.

⁸⁴² ÖZDEMİR, *Sorumluluk*, s. 203; AYALP, *Sorumluluk*, s. 115; KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 309; KOCAR, *Sorumluluk*, s. 72.

⁸⁴³ ANTALYA, *Miras*, s. 488.

⁸⁴⁴ AYALP, *Sorumluluk*, s. 115-116; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 380; BAYGIN, *Alacaklıların Korunması*, s. 70.

⁸⁴⁵ ÖZTAN, *Miras*, s. 450.

sorumluluğu esas alınmıştır zira kefalet borcu da elbette ki murisin tereke borcudur. Ancak kanun, TMK madde 630 hükmüyle mirasçılarının kefalet borcu açısından sorumluluğunu tereke borçlarından farklı olarak düzenleme ihtiyacı hissetmiştir.

Kefalet, ikincil ve asıl borca bağlı bir borçtur. TMK madde 630 hükmü kefaletin bağlı borç olma niteliğinin bir istisnasıdır⁸⁴⁶. Alacaklının kural olarak kefile gelmeden önce borçluya başvurma zorunluluğu vardır. Bu durum terekenin tayini açısından önem taşır zira asıl borçlunun alacaklıyı tatmin etmesi durumunda mirasçılarının kefalet borcundan sorumluluğu sona erecek ve dolayısıyla kefalet borcu terekenin pasifine eklenmeyecektir. Ancak asıl borçlunun borcunu ifa etmemesi durumunda artık mirasçılarının sorumluluğu gündeme gelecek ve kefalet borcu terekenin pasifine eklendiği zaman, somut olayda terekenin borca batık olup olmaması da değişebilecektir⁸⁴⁷.

O halde kefalet borcu terekenin tayini açısından ve nihayetinde mirasçılarının seçimi açısından önem taşıyan bir tereke borcu haline gelmektedir. Kefalet borcunun tereke borcu olup olmayacağının belirsizliği mirasçının seçimini de etkilemektedir; sözgelimi kefalet borcu olmaksızın terekenin aktifini fazlayken kefalet borcuyla birlikte terekenin pasifinin fazla olacağı bir somut olayda mirasçı mirası kabul etmek yahut reddetmek arasında kararsız kalabilir. İşte bu nedenle kanun koyucu hem tereke alacaklısını hem mirasçıyı göz önünde tutarak ikisinin menfaati arasında bir denge kurmak için kefalet borcu açısından özel bir hüküm getirmeyi gerekli görmüştür⁸⁴⁸.

Belirtmek gerekir ki TMK madde 630 hükmü, kefaletin türü fark etmeksizin ve yalnız *kefalet borcu* bakımından uygulama alanı bulur⁸⁴⁹.

⁸⁴⁶ ÖZEN, *Kefalet*, s. 105, 543; REİSOĞLU, *Kefalet*, s. 24; NART, *Borçlar Özel*, s. 293; RUHİ ve RUHİ, *Kefalet*, s. 18-19; UYGUR, *Borçlar*, s. 9385.

⁸⁴⁷ KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 642-643; ARIK, *Resmi Defter*, s. 284; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 392-393; TURAN BAŞARA, *Kefalet*, s. 1113; ÇABRİ, *Miras 2*, s. 798; KOCAR, *Sorumluluk*, s. 138.

⁸⁴⁸ AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 250; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 392; TURAN BAŞARA, *Kefalet*, s. 1114; ÇABRİ, *Miras 2*, s. 799; ERDOĞAN, *Sorumluluk*, s. 329; ARIK, *Resmi Defter*, s. 284; BAYGIN, *Alacaklıların Korunması*, s. 64; Ahmet Cahit İYİLİKLİ, *Hukuk Yargılamasında Terekenin Resmi Defterinin Tutulması (TMK m. 619-631)* (Ankara: Yetkin Yayıncılık, 2021), s. 273; Senedi YAKUPPUR, *Resmi Defter Tutma ve Mirasın Tutulan Deftere Göre Kabulü*, (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2022), s. 181-182.

⁸⁴⁹ İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 394; ÇABRİ, *Miras 2*, s. 802; ERDOĞAN, *Sorumluluk*, s. 329-330; KOCAR, *Sorumluluk*, s. 138-139; ARIK, *Resmi Defter*, s. 284-285; İYİLİKLİ, *Defter*, s. 272; BİRİNCİ UZUN, *Tasfiye*, s. 49; YAKUPPUR, *Defter*, s. 185-186.

3.3.2 Özel hüküm doğrultusunda murisin kefalet borcundan mirasçılarının sınırlı sorumluluğunun koşulları

3.3.2.1 Asıl borcun varlığı

Mirasçılarının murisin kefalet borcundan gerek TMK madde 630 kapsamında gerek sınırlı gerekse sınırsız olarak sorumlu olması, evleviyetle asıl borcun varlığına bağlıdır. Asıl borcun herhangi bir nedenle sona ermesi yahut hükümsüz olması durumunda yukarıda da belirttiğimiz üzere kefalet borcunun fer'i niteliği gereği kefilin sorumluluğu doğmayacaktır; dolayısıyla mirasçılarında bu borçtan sorumluluğundan söz edilemeyecektir. Aynı şekilde asıl borçlunun ifasının söz konusu olduğu durumlarda da kefalet borcu sona ereceğinden mirasçılarının sorumluluğundan söz edilemez.

3.3.2.2 Resmi defter tutulması ve alacağın kaydı

3.3.2.2.1 Genel olarak

Terekenin pasifinin aktifini aştığını bilmeyen mirasçının, mirasın açılması sonucu külli halefiyet ilkesi gereği tereke borçlarından tüm kişisel malvarlığı ile sorumlu olması ağır bir yükür. Bazen mirasçı, murisin terekesinin nasıl bir durumunda olduğundan haberdar değildir, terekede bir belirsizlik hakimdir ve dolayısıyla mirası kabul yahut redde dair karar vermekte zorlanabilir. Terekenin pasiflerinin aktiflerinden fazla olduğu bir somut olayda bunu bilmeyen mirasçı mirası kabul edebilir yahut tam tersi, aktiflerin pasifleri aşmasına rağmen mirasçı mirası reddederek kendi bilgisizliği nedeniyle aleyhine hareket edebilir. Bu sebeple kanun, TMK madde 619 vd. de tereke defterinin tutulmasına ve mirasçının her iki hal için de korunmasına olanak sağlamıştır⁸⁵⁰. Bu sayede mirasçı, murisin terekesindeki aktif ve pasif kalemleri hakkında yeterince bilgi sahibi olup belirsizliği ortadan kaldırarak ve bu doğrultuda güvenle kararını verebilecektir.

Evleviyetle belirtmek gerekir ki TMK madde 590'da yer alan 'defter tutma', burada işlenecek resmi defterin tutulmasından farklıdır; TMK madde 590, bir koruma hükmü olarak getirilmişken TMK madde 619 vd. mirasçılarının seçimlik haklarından

⁸⁵⁰ KÖPRÜLÜ, *Miras*, s. 383; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 545; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 337; MARAŞLI DİNÇ, *Külli Halefiyet*, s. 112; ÇABRİ, *Miras 2*, s. 723-727; KOCAR, *Sorumluluk*, s. 137-138; ARIK, *Resmi Defter*, s. 250; YAKUPPUR, *Defter*, s. 21.

birini oluşturmaktadır⁸⁵¹. TMK madde 590'ın talep edilmesi, TMK madde 619 vd. de yer alan seçimlik hakkın kullanılmasını engellemez⁸⁵².

TMK madde 619/1'e göre, mirası ret hakkı bulunan her bir mirasçı, terekeye dair resmi defter tutulmasını talep edebilir⁸⁵³. Mirasçılardan birkaçının mirası reddetmiş olması, mirası kabul yahut reddetmemiş mirasçıların defter tutulmasına ilişkin talebini etkilemez⁸⁵⁴. Defter tutulmasına ilişkin talep hakkı mirasçılara, dolayısıyla gerek atanmış gerek yasal mirasçılara tanınmıştır⁸⁵⁵. Vasiyet alacaklısının yahut murisin veya mirasçının alacaklısının resmi defter tutulmasını talep hakkı bulunmamaktadır⁸⁵⁶.

TMK madde 619/3 uyarınca bir mirasçının resmi defter tutulmasına ilişkin *yenilik doğuran hak* niteliğini haiz talebi, tüm mirasçıları da etkiler; zira bu talep objektif bir etkiyi haizdir⁸⁵⁷. Ancak bu talepten önce seçimini yapan mirasçı, defter tutmanın sonucundan yararlanamaz; bir başka anlatımla defter tutulması talebinden

⁸⁵¹ AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 247; İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 531; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 382; EREN ve YÜCER AKTÜRK, *Miras*, s. 550-551; ÇABRİ, *Miras 2*, s. 727; ÖZTAN, *Miras*, s. 408; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 546; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 337. TMK madde 590 ile TMK madde 619 hükümleri arasındaki farklar hakkında detaylı bilgi için bkz.: İYİLİKLİ, *Defter*, s. 54-68; KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 301; ÇABRİ, *Miras 2*, s. 727-729; YAKUPPUR, *Defter*, s. 27-35. YARGITAY da bir kararında bu iki hükmün birbirinden farklı olduğunu ifade etmiştir (Y. 14. HD., E. 2017/5141, K. 2017/1918, T. 13/03/2017. (GÜNAY, *Sorumluluk*, s.229).

⁸⁵² İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 531; EREN ve YÜCER AKTÜRK, *Miras*, s. 551; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 337. TMK madde 590 kapsamında defterin tutulması bir delil tespiti niteliğini haizdir (Y. 14. HD., E. 2016/2668, K. 2016/2688, T. 03/03/2016. (GÜNAY, *Sorumluluk*, s.233).

⁸⁵³ Ret hakkı bulunan mirasçı, mirası henüz açıkça yahut zımnen kabul yahut reddetmemiş veya resmi tasfiye talebinde bulunmamış mirasçıdır, dolayısıyla mirasçılık sıfatının devamı gerekir (İYİLİKLİ, *Defter*, s. 89-91; ARIK, *Resmi Defter*, s. 253; ÇABRİ, *Miras 2*, s. 730; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 636; İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 532; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 381; AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 247; KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 299; GÖNENSAY, *Medeni*, s. 270; KÖPRÜLÜ, *Miras*, s. 383; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 547; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 338; TURAN BAŞARA, *Kefalet*, s. 1115. Detaylı bilgi için bkz.: YAKUPPUR, *Defter*, s. 52-62).

⁸⁵⁴ KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 300; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 381; ÇABRİ, *Miras 2*, s. 730.

⁸⁵⁵ KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 636; ARIK, *Resmi Defter*, s. 253; ÇABRİ, *Miras 2*, s. 729-730; İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 532; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 380-381; AYBAY ve AYBAY, *Miras*, s. 120; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 547; MARAŞLI DİNÇ, *Külli Halefiyet*, s. 112; KOCAR, *Sorumluluk*, s. 129-130; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 338; TURAN BAŞARA, *Kefalet*, s. 1115. TMK madde 619, emredici niteliği haiz bir hükümdür; dolayısıyla mirasçıların sahip olduğu bu hak, murisin yapacağı bir ölüme bağlı tasarrufla ortadan kaldırılamaz (ÇABRİ, *Miras 2*, s. 725; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 380; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 547; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 338).

⁸⁵⁶ KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 636; ARIK, *Resmi Defter*, s. 253; İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 532; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 381; AYBAY ve AYBAY, *Miras*, s. 120; AYDOS, *Miras*, s. 91; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 338; TURAN BAŞARA, *Kefalet*, s. 1115; KOCAR, *Sorumluluk*, s. 129-130.

⁸⁵⁷ KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 300; ÇABRİ, *Miras 2*, s. 731; ARIK, *Resmi Defter*, s. 256-257; İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 532; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 381; OĞUZMAN, *Miras*, s. 361; AYBAY ve AYBAY, *Miras*, s. 120; AYDOS, *Miras*, s. 91; GÖNENSAY, *Medeni*, s. 271; AYANOĞLU MORALI, *Sorumluluk*, s. 577; ÖZTAN, *Miras*, s. 409; YAKUPPUR, *Defter*, s. 49-50. Defter tutma talebinden dönülmesi, tüm mirasçıların rızasını gerektirir (GÖNENSAY, *Medeni*, s. 271).

önce mirası kabul eden yahut reddeden mirasçı seçimleriyle bağlıdır⁸⁵⁸. Resmi tasfiye talep eden mirasçı ise, defter tutuma işleminin tamamlanmasının ardından seçimlik hakları kullanabilir⁸⁵⁹. Resmi defter tutulması hususunda mirasçılardan birinin talebi yeterli ve gereklidir; hakim re'sen defter tutulmasına karar veremez⁸⁶⁰.

3.3.2.2.2 Resmi defter tutulması usulü

TMK madde 619/2 uyarınca mirasçı, resmi defter tutulmasına ilişkin talebini bir aylık süre içinde murisin son yerleşim yerindeki⁸⁶¹ sulh hakimliğine yapar⁸⁶²; süre niteliği itibariyle hak düşürücü süredir⁸⁶³. Bu sürenin başlangıcı ve talebin usulü bakımından madde hükmü mirasın reddini esas almıştır. Dolayısıyla talep, sözlü veya yazılı olarak yapılabilir⁸⁶⁴. Bir aylık süre TMK madde 606 gereği yasal mirasçı için kural olarak murisin ölümü öğrendiği, mirasçı olduğunu daha sonraki bir vakitte öğrendiğini ispatlarsa ispatladığı; atanmış mirasçı için ise tasarrufun kendisine resmen bildirildiği tarih ile işlemeye başlar⁸⁶⁵.

TMK madde 620 vd. resmi defterin nasıl tutulacağına dair usulü hükme bağlamıştır. Buna göre resmi defteri düzenleyen sulh mahkemesince⁸⁶⁶ murisin aktif ve pasifleri *ölüm anı* esas alınıp değerlendirilerek deftere yazılır⁸⁶⁷. Sulh

⁸⁵⁸ AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 248; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 653; AYDOS, *Miras*, s. 92; AYANOĞLU MORALI, *Sorumluluk*, s. 577; ÇABRİ, *Miras 2*, s. 731; ARIK, *Resmi Defter*, s. 253; ÖZTAN, *Miras*, s. 409.

⁸⁵⁹ KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 654; ÇABRİ, *Miras 2*, s. 732.

⁸⁶⁰ OĞUZMAN, *Miras*, s. 360; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 547; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 338; ARIK, *Resmi Defter*, s. 256-257.

⁸⁶¹ KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 637; KÖPRÜLÜ, *Miras*, s. 384; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 548; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 339; ÇABRİ, *Miras 2*, s. 733; ARIK, *Resmi Defter*, s. 257.

⁸⁶² Defter tutulmasına ilişkin istem, hasımsız dava niteliğindedir (KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 300).

⁸⁶³ KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 300; ÇABRİ, *Miras 2*, s. 735; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 382; KÖPRÜLÜ, *Miras*, s. 384; TURAN BAŞARA, *Kefalet*, s. 1115; YAKUPPUR, *Defter*, s. 50; ARIK, *Resmi Defter*, s. 256. Haklı bir sebebin bulunması durumunda sürenin hakim tarafından uzaması mümkündür (İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 382; ÇABRİ, *Miras 2*, s. 736-734; KÖPRÜLÜ, *Miras*, s. 384; ARIK, *Resmi Defter*, s. 255).

⁸⁶⁴ AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 247; İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 533; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 548; MARAŞLI DİNÇ, *Külli Halefiyet*, s. 113; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 339; ÇABRİ, *Miras 2*, s. 733-734.

⁸⁶⁵ AYDOS, *Miras*, s. 91; MARAŞLI DİNÇ, *Külli Halefiyet*, s. 113; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 339; TURAN BAŞARA, *Kefalet*, s. 1115; ÇABRİ, *Miras 2*, s. 736. Atanmış mirasçılar için hak düşürücü sürenin işlemeye başlayacağı süre hakkında detaylı bilgi için bkz.: YAKUPPUR, *Defter*, s. 84-86

⁸⁶⁶ Yetkili mahkeme, murisin son yerleşim yeri mahkemesidir (YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 339).

⁸⁶⁷ Bkz.: ÇABRİ, *Miras 2*, s. 739-741; ARIK, *Resmi Defter*, s. 259-262. Terekenin aktif ile pasifinin değerlendirilmesi hakim tarafından görevlendirilen bir bilirkişi aracılığıyla yahut bizzat hakim tarafından yapılır (İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 533; GÖNENSAY, *Medeni*, s. 272; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 339-340). Uygulamada çoğunlukla hakim, bir bilirkişi tayin ederek defter tutma sürecini yürüttüğü görülür (KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 300). ÇABRİ, murisin ölüm anının değil ve fakat

mahkemesine, murisin mali durumuna dair bilgisi olanlar⁸⁶⁸ bilgi vermekle yükümlüdür; aksi halde yahut eksik veya yanlış bilgi verilmesi durumunda bu kişiler mirasçılara, üçüncü kişilere ve vasiyet alacaklılarına karşı doğan zararı tazminle yükümlüdür. Murisin borçlarından haberdar olan mirasçılar ise sulh mahkemesinin talebine gerek olmaksızın bildirim yükümlülüğü altındadırlar⁸⁶⁹. Murisin belgelerinden yahut resmi kayıtlardan⁸⁷⁰ belirlenen alacak ve borç kalemleri deftere yazılır; bunlar alacaklı ve borçlulara bildirilir. TMK madde 621/1'e göre ayrıyeten mahkeme, murisin alacaklılarını ve borçlularını alacak ve borçlarını bildirmek üzere *bir ay arayla iki defa* ilan yaparak çağırır⁸⁷¹. Çağrı, kefalet nedeniyle borçlu ve alacaklı olanları da kapsar; bu süreçte kefalet alacaklısının alacağını deftere yazdırması gerekmektedir⁸⁷². Alacak ve borçların kaydettirilmesine ilişkin süre ikinci ilanı takiben en az bir aydır; süre, hak düşürücü süre niteliğini haizdir⁸⁷³. İlandaki sürenin sona ermesiyle defter tutulması işlemi de artık sona erer, ilgililer⁸⁷⁴ bu tarihten itibaren bir ay içinde tutulan defteri inceleyebilirler. Sürenin sona ermesinden itibaren deftere borç ya da alacak işlenemez⁸⁷⁵.

Defterin tutulması süresince terekeye dair yapılacak işler TMK madde 624/1 uyarınca zorunlu yönetim işleri ile sınırlandırılmıştır⁸⁷⁶. Bu işlerin sulh mahkemesi

terake defterinin tutulduğu anın esas alınarak terekenin değerlendirilmesinin daha doğru olacağını belirtmektedir (ÇABRİ, *Miras* 2, s. 740; benzer şekilde bkz.: ARIK, *Resmi Defter*, s. 260).

⁸⁶⁸ Bkz.: ÇABRİ, *Miras* 2, s. 742-745. Mali müşavir, bankalar yahut sigorta şirketleri veya vasi örnek olarak gösterilebilir (YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 340; İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 534).

⁸⁶⁹ İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 534; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 383; OĞUZMAN, *Miras*, s. 362; KÖPRÜLÜ, *Miras*, s. 384; ÖZTAN, *Miras*, s. 410; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 548; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 340; ÇABRİ, *Miras* 2, s. 739; ARIK, *Resmi Defter*, s. 262-263. Tazminat yükümlülüğü, murisin borçlarından haberdar olup bildirmeyen mirasçı için de söz konusu olur (ARIK, *Resmi Defter*, s. 265).

⁸⁷⁰ Tapu sicili, hayvan rehni sicili, trafik sicili, icra dairlerinin sicilleri ve noterliklerdeki belgeler resmi kayıtlara örnek olarak gösterilebilir (ÇABRİ, *Miras* 2, s. 752; İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 533; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 340; ARIK, *Resmi Defter*, s. 268). Bu kayıtlar doğrultusunda edinen bilgiler, deftere resen kaydedilir (KÖPRÜLÜ, *Miras*, s. 385; ARIK, *Resmi Defter*, s. 268).

⁸⁷¹ İlanda, TMK madde 620/2 uyarınca bildirimde bulunulmamasının sonuçlarına dair alacaklılara bilgi verilir. İlan usulü hakkında detaylı bilgi için bkz.: ÇABRİ, *Miras* 2, s. 747-751.

⁸⁷² AYDOS, *Miras*, s. 92; KÖPRÜLÜ, *Miras*, s. 385; KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 300; ÇABRİ, *Miras* 2, s. 748; ARIK, *Resmi Defter*, s. 267.

⁸⁷³ KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 300; ARIK, *Resmi Defter*, s. 267.

⁸⁷⁴ Mirasçılar, alacaklılar ve vasiyet alacaklıları, vasiyeti yerine getirme görevlisi, murisin borçluları, art mirasçı, yükleme varsa onun lehtarı, ilgililerin yasal temsilcisi, muris yahut mirasçılarla davalı olanlar *ilgililerden* anlaşılması gerekendir (İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 536; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 342).

⁸⁷⁵ İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 536; EREN ve YÜCER AKTÜRK, *Miras*, s. 557; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 384; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 342; ÇABRİ, *Miras* 2, s. 754; ARIK, *Resmi Defter*, s. 269.

⁸⁷⁶ Zorunlu yönetim işlerine örnek olarak Tüzük madde 43'te yer alan; "yapılmaması terekenin zararına sebep olacak acele tamirat, ekilenleri çapalamak, olgunlaşmış ürünü toplamak ve muhafaza etmek, muhafazası halinde değerinde azalma meydana gelecek malları satmak" halleri verilebilir.

tarafından yürütülmesi üçüncü kişiye yahut bir mirasçıya bırakılabilir; bir mirasçıya bırakılmışsa, diğer mirasçılar işleri yürüten mirasçıdan güvence gösterilmesini talep edebilirler⁸⁷⁷. TMK madde 625'e göre bu süreçte⁸⁷⁸ murisin borçları için herhangi bir icra takibi yapılamaz⁸⁷⁹, zamanaşımı işlemez⁸⁸⁰, ivedi işler hariç davalara⁸⁸¹ devam edilemez ve yeni dava açılmaz⁸⁸². Mamafih murisin alacakları bakımından zamanaşımı durmaz, alacaklar hakkında icra takibi yapılabilir ve dava açılabilir⁸⁸³.

3.3.2.3 Mirasın deftere göre veya defter tutulduktan sonra kayıtsız şartsız kabulü

Mirasçının, mirası defterin tutulmasından önce kabul etmesi durumunda tereke borçlarından sorumluluğu müteselsil ve kişiseldir. Tereke defterinin tutulmasının ardından mirasçının sorumluluğu, seçtiği seçimlik hak çerçevesinde farklılık arz edecektir⁸⁸⁴. TMK madde 626/1'e göre defteri inceleme süresinin bitiminden itibaren bir ay içinde mahkeme, her mirasçıyı beyanda bulunmaya çağırır. Bir aylık süre, beyana ilişkin çağrının mirasçıya ulaşma anıyla başlar; süre, hak düşürücü süre niteliğini haizdir⁸⁸⁵. TMK madde 627/1 uyarınca bir aylık süre içinde mirasçılar; mirası reddedebilir, deftere göre yahut kayıtsız ve şartsız kabul edebilir veya resmi tasfiye talep edebilir. TMK madde 627/2 uyarınca bir aylık süre içerisinde beyanda

⁸⁷⁷ İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 535; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 341; ÇABRİ, *Miras 2*, s. 760-761.

⁸⁷⁸ Bu süreç: defter tutulmasına dair talebin verildiği andan mirasçıların aşağıda anlatılacağı üzere seçim haklarını kullandıkları ana kadarki süreyi ifade eder (GÖNENSAY, *Medeni*, s. 277; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 341; ARIK, *Resmi Defter*, s. 248). Defter tutulması ile zamanaşımı durur (KÖPRÜLÜ, *Miras*, s. 385; ÇABRİ, *Miras 2*, s. 770); defter tutma işleminin bitmesiyle işlemeye devam eder (YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 342).

⁸⁷⁹ YHGK. E. 2016/12, K. 2016/551, T. 27/04/2016. (GÜNAY, *Sorumluluk*, s. 232). Ancak sürenin dolmasından evvel mirasın kabul edilmesi durumunda artık mirasçıya karşı takip yapılması mümkündür (ÇABRİ, *Miras 2*, s. 765).

⁸⁸⁰ Mamafih hak düşürücü süreler işlemeye devam eder (KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 640; İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 536; ARIK, *Resmi Defter*, s. 248, 274-275).

⁸⁸¹ İvedi iş bakımından ihtiyati tedbir alınmasını gerektiren davalar örnek olarak gösterilebilir (İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 385; KÖPRÜLÜ, *Miras*, s. 385). Tereke mallarının tespiti ile bu mallara değer biçilmesi, terekedeki bir taşınmaz bakımından var olan yolsuz tescil açısından dava açılması da örnek olarak gösterilebilir (ÇABRİ, *Miras 2*, s. 769).

⁸⁸² Görülmekte olan davalar durur (ARIK, *Resmi Defter*, s. 275, BERKİ, *Mesuliyet*, s. 121).

⁸⁸³ İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 384; ÇABRİ, *Miras 2*, s. 771; GÖNENSAY, *Medeni*, s. 277, 279; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 342. KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, tereke lehine (murisin alacaklarına) karşı da zamanaşımının durması gerektiğini belirtmektedir (KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 640; benzer şekilde bkz.: ARIK, *Resmi Defter*, s. 273; ANTALYA, *Miras*, s. 453).

⁸⁸⁴ İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 387. Mirasçının seçimlik hakkı kullanması, yenilik doğurucu bir hakkın kullanılmasıdır; dolayısıyla bir kez kullanılmakla tükenir ve geri alınamaz (ÇABRİ, *Miras 2*, s. 780).

⁸⁸⁵ KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 302; ÇABRİ, *Miras 2*, s. 774; İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 537; KÖPRÜLÜ, *Miras*, s. 386; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 342; ARIK, *Resmi Defter*, s. 277-278. TMK madde 626/2'ye göre şartlar gerektiriyorsa sulh mahkemesi uyuşmazlıkların çözümü, terekeye ait mallara yeni değer biçilmesi ve benzeri durumlar nedeniyle ek süre tayin edebilir.

bulunulmaması, mirasın tutulan deftere göre kabul edildiği anlamına gelir⁸⁸⁶. Defterin tutulmasının ardından mirasçının *mirası reddetmesi* ve *resmi tasfiye talebinde bulunması* bakımından yaptığımız açıklamalar burada da geçerli olur; konu yukarıda incelendiği için burada tekrar edilmeyecektir. Ancak belirtmek gerekir TMK madde 632/2 uyarınca mirasçılardan birinin bile mirası, deftere göre yahut doğrudan kayıtsız ve şartız kabul etmesi durumunda resmi tasfiye istemi kabul edilmez, dikkate alınmaz. Böyle bir somut olayda mirasçıya, TMK madde 627/2’de yer alan diğer seçimlik haklardan birini kullanması için süre verilir; süre içinde hakkını kullanmayan (beyanda bulunmayan) mirasçının, mirası TMK madde 627/2 gereği deftere göre kabul ettiği varsayılır⁸⁸⁷.

Defterin tutulmasının ardından mirasçının diğer seçimlik hakları mirası *kayıtsız şartsız kabul* ve *tutulan deftere göre kabuldür*. TMK madde 630 uyarınca mirasçılardan, kefalet borcu bakımından sınırlı sorumlu olabilmeleri için bu iki seçimlik haktan birini seçmeleri gerekir. Konu birliği açısından mirasçılardan defterin tutulmasının ardından mirası kabulü aşağıda anlatılacaktır.

3.3.3 Özel hüküm doğrultusunda mirasın kefalet borcundan mirasçılardan sınırlı sorumluluğunun kapsamı

Mirasın defterin tutulmasının ardından *kabul müessesesi*, kanun koyucu tarafından ikiye ayrılmıştır. Mirasçı mirası deftere göre kabul edebileceği gibi kayıtsız şartsız da kabul edebilmektedir.

Mirasın kefalet borcu hariç tereke borçları bakımından kabul için öngörülen iki seçimlik hak, iki farklı sonuç doğurur. Defterin tutulmasından sonra mirası kayıtsız şartsız kabul eden mirasçı, *kefalet borcu hariç* olmak üzere tereke borçlarından hiçbir

⁸⁸⁶ TMK madde 627/2, hukuki bir faraziye, karinedir (ERDOĞAN, *Sorumluluk*, s. 326; AYDOS, *Miras*, s. 93; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 344; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 549; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 387). Bir görüş faraziyenin, defterin tutulmasının ardından terekenin borca batık olduğu tespit edilse dahi uygulanacağını ifade etmektedir (İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 387; KÖPRÜLÜ, *Miras*, s. 386). ÇABRİ, terekenin borca batık olması durumunda anılan faraziyenin uygulanmayacağını; TMK madde 605/2 hükmü uyarınca hükmen reddin sonuçlarını doğuracağını ifade etmektedir (ÇABRİ, *Miras 2*, s. 784). Burada beyanda bulunma, defter tutulmasını talep etmeyen mirasçıyı da kapsar dolayısıyla bu mirasçının beyanda bulunmaması halinde TMK madde 627/2’de yer alan faraziye uygulama alanı bulacaktır (SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 549). Mirası kayıtsız şartsız kabul etmek isteyen mirasçının, mirasın intikalindeki genel kuralın aksine bir irade açıklamasında bulunması gerekir (KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 302).

⁸⁸⁷ İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 538; ÇABRİ, *Miras 2*, s. 781-783; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 388-389; AYDOS, *Miras*, s. 92; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 344; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 550; KOCAR, *Sorumluluk*, s. 130; ARIK, *Resmi Defter*, s. 279.

sınırlama olmaksızın müteselsilen ve kişisel olarak sorumlu olur; sorumluluk deftere yazılmamış tereke borçlarını da kapsar⁸⁸⁸.

Kanun, mirasın deftere göre kabulü halinde külli intikalin mirasçılar açısından olumsuz yönlerini gidermek adına sorumluluklarını sınırlandırmıştır⁸⁸⁹. TMK madde 628 ve 629, mirasçının mirası deftere göre kabul etmesi durumunda sorumluluklarının nasıl olacağını hükme bağlamıştır. TMK madde 628/1 uyarınca miras bu şekilde kabul eden mirasçı, sadece deftere yazılmış borçlar bakımından borcun tamamı için sorumludur. Anılan maddenin üçüncü fıkrasına göre mirasçı, murisin deftere yazılmış olan borçlarından sorumluluğu hem tereke malları ile hem kendi malvarlığı ile söz konusu olur; dolayısıyla mirasçı deftere yazılmış tereke borçlarından *kişisel olarak* sınırsız bir şekilde ve miras kabul eden diğer mirasçılarla müteselsilen sorumludur⁸⁹⁰. TMK madde 628/2, mirasın intikalinin, mirasın açıldığı tarih ile hüküm ifade edeceğini belirtmektedir.

TMK madde 629/1 uyarınca mirasçı, deftere yazılmamış borçlardan kişisel malvarlığı ile sorumlu değildir ve hatta mirasçı terekeden kendisine geçen kazanımla dahi sorumlu tutulamaz⁸⁹¹. Mirasın *resmi tasfiyesinde* mirasçı, tasfiye sonucu arta kalan değer bakımından alacaklı, alacağını deftere yazdırmamakta kusurlu olsa dahi mirasçı sorumlu tutulmuştur. Mamafih resmi defterin tutulmasında alacaklı, kusuru olmaksızın⁸⁹² alacağını deftere yazdıramamış yahut bildirmesine rağmen alacağı deftere yazılmamışsa TMK madde 629/2 uyarınca bu alacak bakımından mirasçı,

⁸⁸⁸ KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 302; AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 249; AYALP, *Sorumluluk*, s. 138; AYDOS, *Miras*, s. 94; GÖNENSAY, *Medeni*, s. 282, 286; TURAN BAŞARA, *Kefalet*, s. 1117; ARIK, *Resmi Defter*, s. 250.

⁸⁸⁹ MARAŞLI DİNÇ, *Külli Halefiyet*, s. 113; ÇABRİ, *Miras 2*, s. 791.

⁸⁹⁰ KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 302-303; AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 249; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 655; İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 538; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 389; OĞUZMAN, *Miras*, s. 365; HATEMİ, *Miras*, s. 154; AYALP, *Sorumluluk*, s. 35, 136; AYBAY ve AYBAY, *Miras*, s. 121; AYDOS, *Miras*, s. 93; GÖNENSAY, *Medeni*, s. 269, 285-286; KÖPRÜLÜ, *Miras*, s. 387; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 346; AYANOĞLU MORALI, *Sorumluluk*, s. 577-578; ÇABRİ, *Miras 2*, s. 789; ERDOĞAN, *Sorumluluk*, s. 326; KOCAR, *Sorumluluk*, s. 130; ARIK, *Resmi Defter*, s. 250, 282; BERKİ, *Mesuliyet*, s. 112; ÖZTAN, *Miras*, s. 416.

⁸⁹¹ KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 302; İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 538; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 389; AYBAY ve AYBAY, *Miras*, s. 121; AYDOS, *Miras*, s. 93; GÖNENSAY, *Medeni*, s. 273, 282, 286; KÖPRÜLÜ, *Miras*, s. 387; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 550; TURAN BAŞARA, *Kefalet*, s. 1105; ÇABRİ, *Miras 2*, s. 788; KOCAR, *Sorumluluk*, s. 132; ARIK, *Resmi Defter*, s. 281-282; BERKİ, *Mesuliyet*, s. 112; ÖZTAN, *Miras*, s. 416; DURAL ve ÖZ, *Miras*, s. 441.

⁸⁹² Sözgelimi tereke alacaklısının hasta olması, murisin ölümünden, ilandan yahut defterin tutulmasından uzak bir yerde olması nedeniyle haberdar olamaması alacaklının kusursuzluğuna örnek olarak verilebilir (KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 641-642; ÇABRİ, *Miras 2*, s. 793; AYALP, *Sorumluluk*, s. 137; İYİLİKLİ, *Defter*, s. 264-267). Alacaklının kusuru hakkında bkz.: KOCAR, *Sorumluluk*, s. 135-136.

kendi malvarlığıyla mamafih zenginleştiği oranda sorumlu tutulur; kusursuzluğunu ispat yükü alacaklıdadır⁸⁹³. Kanun, kusursuz alacaklıyı ve mirasçıyı koruma gayesiyle bir denge sağlamak istemiştir⁸⁹⁴. Anılan madde uyarınca mirasçının sorumluluğu, TBK kapsamında sebepsiz zenginleşme hükümlerince tayin edilir; dolayısıyla mirasçı iyiniyetli ise sorumluluğu hafifleyecektir⁸⁹⁵.

Bir alacağın deftere yazılmış olması, o alacağın varlığına bir karine oluşturmaz; dolayısıyla ilgiler deftere yazılmış bir alacağa yahut borca itiraz edebilirler⁸⁹⁶. Alacaklının alacağı tereke malıyla güvence altına alınmışsa, deftere yazılmamış olsa dahi haklarını güvenceden alabilirler⁸⁹⁷.

Görüldüğü üzere kanun, mirasın deftere göre kabulü halinde mirasçının sorumluluğunu *tutulan defter ile sınırlamış*; bu defterde yazan *kefalet harici* borçlar bakımından müteselsil ve kişisel olarak sorumlu tutmuşken kayıtsız şartsız kabul eden mirasçının sorumluluğunu tutulan defter ile sınırlamaksızın müteselsilen ve kişisel olarak tayin etmiştir. Mamafih tereke borunun *kefalet borcu* olması durumunda uygulanacak TMK madde 630 şu şekilde düzenlenmiştir:

“Mirasbırakanın kefaletten doğan borçları defterde ayrı bir yere yazılır ve mirasçılar, mirası kayıtsız ve şartsız kabul etmiş olsalar bile, bu borçlardan terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesi hâlinde kefalet sebebiyle alacaklı olanlara ne düşecek idiyse ancak o miktarla sorumlu olurlar.”

Madde hükmünden de görüldüğü üzere kanun, *kefalet borcu* bakımından yukarıda yaptığımız açıklamalardan daha farklı bir sorumluluk tayin etmiş, tabiri caizse diğer tereke borçlarına nazaran mirasçıların sorumluluğunu daha da

⁸⁹³ YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 345; TURAN BAŞARA, *Kefalet*, s. 1115 (dn. 50); ÇABRİ, *Miras 2*, s. 793; KOCAR, *Sorumluluk*, s. 132; ÖZTAN, *Miras*, s. 416; ARIK, *Resmi Defter*, s. 251, 282-283; BERKİ, *Mesuliyet*, s. 112; İYİLİKLİ, *Defter*, s. 260-261, 265; DURAL ve ÖZ, *Miras*, s. 441. Zenginleşme bakımından esas alınacak tarih, mirasın geçtiği tarihtir (KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 642; ÖZTAN, *Miras*, s. 416).

⁸⁹⁴ KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 302; AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 249-250; AYALP, *Sorumluluk*, s. 137; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 641; ÇABRİ, *Miras 2*, s. 794; İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 391; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 345.

⁸⁹⁵ İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 539; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 345; AYANOĞLU MORALI, *Sorumluluk*, s. 578; ARIK, *Resmi Defter*, s. 284; BERKİ, *Mesuliyet*, s. 112-113. Mamafih mirasçının alacaklının kusursuz bir şekilde deftere yazamadığı borçlar bakımından sorumluluğunun doğması, mirasçının iyiniyetli olup olmamasından bağımsızdır (KOCAR, *Sorumluluk*, s. 136).

⁸⁹⁶ İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 385; GÖNENSAY, *Medeni*, s. 274; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 342-343; ARIK, *Resmi Defter*, s. 261-262; EREN ve YÜCER AKTÜRK, *Miras*, s. 557.

⁸⁹⁷ Deftere yazılmasında alacaklının kusurunun var olup olmaması TMK madde 629/3 kapsamında bir önem taşımaz; alacağın rehinle güvence altına alınması durumunda alacaklı, rehnin paraya çevrilmesi usulüyle alacağın tahsil edebilir (AYİTER ve KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 250; AYALP, *Sorumluluk*, s. 138; YILMAZ, *Miras Hukuku*, s. 346; İYİLİKLİ, *Defter*, s. 267-269; ARIK, *Resmi Defter*, s. 251, 284; KÖPRÜLÜ, *Miras*, s. 388; ÇABRİ, *Miras 2*, s. 796-767). Alacaklının bu şekilde elde ettiği miktar, kendi alacak miktarını aşar ise bu kısmın mirasçılara iadesi gündeme gelir (AYALP, *Sorumluluk*, s. 138).

sınırlandırmıştır ve ana kurala göre hafifletmiştir. Kanun koyucu kefalet borcunu tabiri caizse yüklenen, ret imkanı olmasına rağmen fedakarlık yapan mirasçılara adaletli yaklaşmak ve hakkaniyeti sağlamak istemiştir⁸⁹⁸. Aynı zamanda mirasçılarının mirası kabul etmesine teşvik etme amacı da barındırmaktadır⁸⁹⁹.

TMK madde 630 hükmünün uygulanabilmesi için öncelikle murisin kefalet borcunun varlığı gerekir. Bir başka anlatımla murisin borcuna bir başka üçüncü kişinin kefil olması durumu TMK madde 630 hükmünün inceleme alanına girmez⁹⁰⁰. Bununla birlikte anılan maddenin uygulanabilmesi için mirasın açılmasının ardından süresine ve usulüne uygun bir şekilde resmi defterin tutulmasına dair talebin varlığı gerekir⁹⁰¹. Resmi defterin tutulmasının *ardından* mirasçı, mirası ister kayıtsız şartsız kabul etsin ister deftere göre kabul etsin TMK madde 630 hükmü uygulama alanı bulacaktır. Yargıtay, bir kararında “... *Defter tutma halinde, mirasçılar mirası ister tutulan deftere göre, ister mutlak olarak kabul etmiş olsunlar murislerinin kefalet borcundan dolayı mirasçılar ancak tereke borcunun iflas hükümlerine göre tasfiye halinde sefaletten alacaklı olanlara düşecek miktar nispetinde mesul olurlar...*” şeklinde ifade etmektedir⁹⁰². Belirtmek gerekir ki bir somut olayda, mirasçılarının bir kısmının defter tutulmadan önce mirası kabul etmeleri durumunda bu şekilde kabul edenler bakımından müteselsil ve kişisel sorumluluk söz konusu olacakken defterin tutulmasının *ardından* defter talebinde bulunmamış bir mirasçının mirası kabul etmesi durumunda da kefalet borcundan sorumluluğu TMK madde 630’a göre tayin edilecektir zira defterin tutulması talebi objektif etkilidir⁹⁰³. Ne var ki BİRİNCİ UZUN⁹⁰⁴, burada defter tutulmasına ilişkin talebin objektif etkili olmasından ve TMK madde 630 hükmünün herhangi bir ayırım yapmamasından bahisle defter tutuma

⁸⁹⁸ GÖNENSAY, *Medeni*, s. 289-290; KOCAR, *Sorumluluk*, s. 140; İYİLİKLİ, *Defter*, s. 271.

⁸⁹⁹ İYİLİKLİ, *Defter*, s. 272; BİRİNCİ UZUN, *Tasfiye*, s. 48; YAKUPPUR, *Defter*, s. 182.

⁹⁰⁰ İYİLİKLİ, *Defter*, s. 272.

⁹⁰¹ KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 303; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 643; ÇABRİ, *Miras 2*, s. 800; KOCAR, *Sorumluluk*, s. 139; ARIK, *Resmi Defter*, s. 285.

⁹⁰² Y. 19. HD., E. 2003/1826, K. 2003/4991, T. 12/05/2003 (KOCAR, *Sorumluluk*, s. 139, dn. 433).

⁹⁰³ ÇABRİ, *Miras 2*, s. 800; TURAN BAŞARA, *Kefalet*, s. 1116-1117; ERDOĞAN, *Sorumluluk*, s. 331; AYDOS, *Miras*, s. 92; GÖNENSAY, *Medeni*, s. 290; DURAL ve ÖZ, *Miras*, s. 442; EREN ve YÜCER AKTÜRK, *Miras*, s. 561; ÖZTAN, *Miras*, s. 417; BAYGIN, *Alacaklıların Korunması*, s. 65; AYANOĞLU MORALI, *Sorumluluk*, s. 579; KOCAR, *Sorumluluk*, s. 140; İYİLİKLİ, *Defter*, s. 274; YAKUPPUR, *Defter*, s. 183. Mirasçının kabul beyanı bakımından sorumluluğun tespitinde esas alınacak an, defter tutulmasına ilişkin talebin yapıldığı andır (ÇABRİ, *Miras 2*, s. 800; KOCAR, *Sorumluluk*, s. 140).

⁹⁰⁴ BİRİNCİ UZUN, *Tasfiye*, s. 49-50.

talebinden *önce* dahi olsa mirası kayıtsız şartsız kabul eden mirasçının anılan madde hükmünden faydalanması gerektiğini savunmaktadır.

Resmi defterin tutulmasının ardından mirasçının mirası kabulü halinde murisin kefaletle ilişkin borcu, defterde farklı bir yere yazılır. Mirasçının kefalet borcundan sorumluluğu, *terekenin iflas hükümlerince yapılan tasfiye sonucu ortaya çıkan oran kadardır*; bir başka ifadeyle kefalet alacaklısının tasfiye sonucu garameten alacağı paydan ibarettir⁹⁰⁵. Belirtmek gerekir ki mirasçı, deftere yazılmış kefalet borcundan şahsen sorumludur⁹⁰⁶. Madde hükmünü bir örnekle desteklemek yerinde olacaktır. Murisin, üç yüz bin TL olan tereke borcunun iki yüz bin TL'sinin kefalet borcu olduğunu, *bu borcun deftere kaydedildiğini* ve terekenin aktifinin ise otuz bin TL olduğunu varsayalım. İflas hükümlerince tasfiye durumunda oran, tereke aktifinin pasifine bölümü ile bulunacağından somut olayda oran onda bir olarak tespit edilir. Bu oran, mirasçının kefalet borcu ile sorumlu olduğu orandır; dolayısıyla olayda iki yüz bin TL olan kefalet borcundan yirmi bin TL kadar sorumlu olacaktır.

Kefalet alacaklısı, kusuru olmaksızın alacağını deftere kaydettirmemişse TMK madde 629/2 ile 630 birlikte uygulanacak; dolayısıyla mirasçı tasfiye sonucu kefalet alacaklısına düşecek miktar kadar sorumlu olup bu miktarın terekeden kazanacağı miktarı aşması durumunda aşan miktar bakımından sorumluluğu doğmayacaktır⁹⁰⁷.

Birlikte kefaletin var olduğu bir somut olayda ödemede bulunan kefilin, muris kefilin mirasçılara rücu hakkı söz konusu olduğunda ve mirasçıların mirası kabul ettiği bir somut olayda TBK'nın kefaletle ilişkin hükümlerince sorumluluklarında birlikte kefaletten farklı bir durumdan söz edilmezken; mirasçıların TMK madde 630 uyarınca mirasın tutulan deftere göre (yahut kefalet borcu açısından defterin tutulmasının ardından kayıtsız şartsız) kabulü halinde mirasçılara rücu hakkı, iflas hükümlerince tasfiye sonucu belirlenecek miktar ile sınırlı bir rücu hakkından söz edilir⁹⁰⁸.

⁹⁰⁵ KILIÇOĞLU, *Miras*, s. 303; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras*, s. 643; İNAN, ERTAŞ ve ALBAŞ, *Miras*, s. 539-540; GÖNENSAY, *Medeni*, s. 289; KÖPRÜLÜ, *Miras*, s. 388; SEROZAN ve ENGİN, *Miras Hukuku*, s. 550-551; TURAN BAŞARA, *Kefalet*, s. 1117.

⁹⁰⁶ İMRE ve ERMAN, *Miras*, s. 394; OĞUZMAN, *Miras*, s. 367; ÇABRİ, *Miras 2*, s. 801-802; BAYGIN, *Alacaklıların Korunması*, s. 64.

⁹⁰⁷ TURAN BAŞARA, *Kefalet*, s. 1118; ERDOĞAN, *Sorumluluk*, s. 327-328, 334; ARIK, *Resmi Defter*, s. 285; YAKUPPUR, *Defter*, s. 186.

⁹⁰⁸ ERDOĞAN, *Sorumluluk*, s. 335.

SONUÇ

Kefalet sözleşmesi TBK madde 581 ila 602 arasında düzenlenen, alacağı güvence altına alma işlevi gören ve borcun ifa edilmemesi durumunda asıl borçlu dışındaki bir üçüncü kişinin, kefilin, asıl alacaklıya karşı sorumlu olmayı üstlendiği şahsi bir teminat sözleşmesidir. Kefalet sözleşmesi tek tarafa, kefile, borç yükleyen bir sözleşmedir. Kefilin borcu asıl borçlunun borcundan farklıdır zira kefil borçlunun yerine geçmez; borçlunun ifa etmemesi durumunda doğan sonuçlardan kişisel olarak sorumlu olmayı taahhüt eder. Niteliği itibariyle kefilin borcu bir para borcudur. Kefalet sözleşmesinden söz edebilmek; asıl alacaklı ve asıl borçlu arasında hukuki nedeni fark etmeksizin kurulan bir hukuki ilişki sonucu ortaya çıkan, devam eden ve geçerli olan asıl borcun varlığına bağlıdır. Dolayısıyla kefalet asıl borca bağlı bir borç doğurur. Bununla birlikte kefalet borcunun muaccel olabilmesi asıl borcun muaccel olmasına bağlıdır dolayısıyla kefalet ikincil nitelikte bir borçtur.

Kefalet sözleşmesi halihazırda mevcut bulunan ve geçerli olan bir borç için kurulabilir. Dolayısıyla asıl borcun hukuka, ahlaka yahut şekle aykırılık, ehliyetsizlik, başlangıçtaki imkansızlık, muvazaa, tarafların irade beyanlarının birbirine uygun olmaması gibi kesin hükümsüzlük yaptırımına tabi olması durumunda kefalet sözleşmesi de kesin hükümsüz olacaktır. Kefilin asıl borç ilişkisine dair hükümsüzlüğü ileri sürebilmesi bir kuraldır ancak TBK madde 582 uyarınca kefil, ehliyetsizlik yahut yanılma nedeniyle borçlunun sorumlu olmadığı yahut zamanaşımına uğramış bir asıl borca ilişkin olarak yükümlülük altına girerken durumu biliyor idiyse kefalet hükümleri uyarınca sorumlu olur.

Hukuk düzenindeki her bir sözleşmenin geçerli olabilmesi için gereken temel hususlar kefalet sözleşmesi bakımından da aranacaktır. Dolayısıyla TBK madde 27 uyarınca kefalet sözleşmesi hukuka ve ahlaka aykırılık taşımamalı, kefilin ehliyeti bulunmalı ve iradesinde bir bozukluk bulunmamalıdır. TBK madde 587/3, kefilin başkaca kefilin olması konusunda yanılmaya düşmesi durumunda özel bir hüküm düzenlemiş ve alacaklı kefilin yanılmaya düştüğünü biliyor ise kefillerden birinin alacaklı tarafından kefalet borcundan kurtulması yahut kefaletin hükümsüz kılınması durumunda kefil de borcundan kurtulacaktır.

Kefalet sözleşmesinde; kefilin sorumlu olacağı azami miktarın, kefalet sözleşmesinin kurulduğu tarihin, müteselsil bir kefalet ise bunun veya bu anlama

gelecek bir beyanın kefilin bizzat el yazısıyla yazılması ve imzalanması gerekir; aksi halde kefalet sözleşmesi geçersizdir. Kefalet sözleşmesinde yapılacak sonraki değişiklikler kefilin sorumluluğunu ağırlaştırıyorsa kefalet sözleşmesinin şekline tabidir; aksi halde sonraki değişiklikler hüküm doğurmaz. Kefilin kefalet sözleşmesini bir temsilci aracılığıyla yapması ile kefalet vaadi de kefalet sözleşmesinin geçerlilik şeklinde yapılmadıkça hüküm ve sonuç doğurmaz. TBK madde 584/1 uyarınca bir ayrılık kararı olmadığı sürece yahut kanuni olarak ayrı yaşama hakkı bulunmadıkça eşlerden birinin kefil olması diğer eşin rızasına bağlıdır. TBK madde 584/3'e göre ticari hayatın olağan seyrini kolaylaştırmak amacıyla madde hükmünde belirtilen bazı hallerde eşin rızasına gerek olmadığına hükmetmiştir.

Kefalet sözleşmesinde kefaletin türüne ilişkin bir ifade yer almadığı durumlardan asıl olan adi kefaletin varlığıdır. Adi kefalette kural olarak asıl alacaklı asıl borçluya başvurmadan kefile başvuramaz. Müteselsil kefalette ise kural, asıl alacaklının asıl borçluyu takip etmeksizin kefilin takip edebilmesidir. Birlikte kefalet, kefillerin birlikte kefil olduklarından haberdar olmaları durumunda söz konusu olur; aksi durumda gerçek olmayan birlikte kefaletten bahsedilir. Adi birlikte kefalette her kefil kendi payı bakımından adi kefil gibi, diğer kefillerin payı bakımından ise kefile kefil gibi sorumludur. Adi birlikte kefil kural olarak taksim def'i ileri sürebilir. Müteselsil birlikte kefalette ise kural olarak kefil tartışma, rehnin paraya çevrilmesi yahut taksim def'i ileri süremez; kefillerin sadece kendileri arasında teselsül uygulanmasını kararlaştırdıkları durumlarda kefil tartışma def'i ileri sürebilir. Kefilin borçludan olan rücu alacağına güvence veren kefil, rücu kefilidir. Kefilin borcuna güvence veren kefil, kefile kefil olarak adlandırılır. Hem rücu kefalette hem kefile kefalette kural olarak adi kefaletle ilişkin hükümler uygulanır.

Kefalet sözleşmesinin varlığı, asıl borcun varlığına bağlı olduğu için asıl borcun herhangi bir sebeple sona ermesi durumunda kefalet de sona erecektir. Kefalet sözleşmesinin sona ermesi, süreli ve süresiz kefalet açısından farklı hükümlere tabidir. Belirli süreli kefalet sözleşmesi, sürenin bitimiyle sona erer ve kefil sorumluluğundan kurtulur. Belirsiz süreli kefalette ise kefil, alacaklıdan borçluya karşı takip ve dava haklarını kullanmasını adi kefalette her zaman müteselsil kefalette ise kanunun öngördüğü hallerde bir ay içinde talep edebilir. Kefalet borcunun muaccel olmasının bildirimle ilgili olması durumunda kefil, kefalet sözleşmesinin kurulmasından itibaren bir yıl sonra bu bildirimin yapılmasını talep edebilir; alacaklının talebe rağmen

bildirim yapmaması durumunda kefil borcundan kurtulur. TBK madde 598/3 uyarınca gerçek kişi tarafından verilen kefalet, sözleşmenin kurulmasını takiben 10 yılın geçmesiyle geleceğe etkili olarak sona erer.

Muris, ölümüyle birlikte mirasçılara mirasını (terekesini) bırakan gerçek kişidir. Mirasçı ise murisin ölümüyle mirasın bir bütün olarak geçtiği kişi yahut kişilerdir. Muris sadece gerçek kişi olabilirken mirasçı gerçek yahut tüzel kişi olabilir. Bir kimse hakkında gaiplik kararı verilmesi, ölmüş gibi sonuç doğurur dolayısıyla mirası açılması gaiplik kararının kesinleşmesiyle gündeme gelir. Ölmüş bir kimse için doğan hukuki sonuçlar ölüm karinesi kapsamında kaybolan kişi de doğar. Ölüm karinesiyle gaiplik arasındaki fark gaiplik karinesinin uygulandığı durumlarda mirasın tesliminin mirasçılarının güvence göstermesine bağlı olmasıdır.

Tereke (miras) murisin mirasçılara intikali mümkün olan tüm mal varlığıdır; bir kimsenin mal varlığı ile terekesi genelde anlamdaş olarak kullanılsa da esasen aynı değildir. Tereke borcu murisin borçları ve intikal borçları olarak ikiye ayrılır; murisin borçları arasında kefalet sözleşmesinden doğan borcu da yer alır. Tereke borcundan sorumlu olmak mirasçı olma ehliyetini gerektirir; miras açıldığında sağ olmak, hak ehliyetini haiz olmak ve mirastan yoksun kılınmamış olmak gerekir.

TMK madde 575/1 uyarınca miras murisin ölümüyle derhal, kanunen ve kendiliğinden açılır. Murisin öldüğü an terekenin ve mirasçılarının tespitinde önem taşır. TMK madde 599 uyarınca mirasçılar mirası bir bütün olarak iktisap ederler; bu durum külli halefiyet ilkesinin bir gereğidir. Mirasın iktisabı murisin ölümü neticesinde kanun gereği ve külli halefiyet ilkesinin bir sonucu olarak doğrudan doğruya (ifadelerinden bağımsız olarak) ve kendiliğinden (hiçbir işleme gerek olmaksızın) gerçekleşir. Murisin borçları ve dolayısıyla kefalet borcu da mirasçılara herhangi bir borçlar hukuku işlemi gerekmezsin intikal edecektir.

Birden fazla mirasçının bulunması durumunda mirasçılar arasında kanundan ve kendiliğinden oluşan bir miras ortaklığı söz konusu olur. Miras ortaklığında elbirliği ilkesi doğar ve tereke üzerinde oy birliği ilkesi söz konusu olur.

Mirasın açılmasının ardından mirasçılarının dört farklı seçimlik hakkı doğar. Bunlar mirasın kabulü, miras reddi, terekenin resmi defterinin tutulması ve resmi tasfiyedir. Murisin mirasçılarının mirası kabul etmeleri durumunda tereke borçlarından sorumluluk kefalet borcu açısından da söz konusu olur. Dolayısıyla kefalet borcu

bakımından mirasçılar *kural olarak* TMK madde 641/1 uyarınca müteselsilen ve TMK madde 599/2 uyarınca kişisel malvarlıklarıyla sınırsız olarak sorumludurlar. Sorumluluk yasal ve atanmış mirasçılar bakımından söz konusu olur; vasiyet alacaklısı cüzi haleftir ve dolayısıyla kefalet borundan sorumlu tutulmaz.

Kefaletin niteliği asıl borcun sona erdiği yahut hükümsüz olduğu durumlarda mirasçılarının sorumluluğundan söz edilemez. Bununla birlikte kefalet sözleşmesinin hükümsüz olduğu durumlarda da mirasçılarının sorumluluğu gündeme gelmeyecektir. Kefalet sözleşmesinin kurulduğu tarihten itibaren on yılın geçtiği durumlarda da artık mirasçılar kefalet borcundan sorumlu tutulamayacaklardır. Kefili borçtan kurtaran haller, mirasçıları da borçtan kurtaracaktır. Dolayısıyla alacaklının sahip olduğu güvenceleri elinden çıkarması yahut haklı bir sebep olmaksızın ödemeyi kabul etmemesi durumunda artık mirasçılarının sorumluluğundan söz edilemez. Mirasçılarının kefalet borcundan sorumluluğu, asıl borcun murisin vefatından *önce* doğmuş olmasına bağlıdır; aksi durumda mirasçıları sorumlu tutmak kefaletin şahsi teminat olma niteliği ile bağdaşmayacaktır. Genel kredi sözleşmelerine kefil olunması durumunda ise kanaatimiz, kredi talebinin asıl borcun doğduğu an olarak kabul edilerek murisin vefatından sonra verilmesi durumunda mirasçılarının sorumlu olmaması yönündedir.

Mirasçılar arasında yapılan paylaşma mirasçılarının iç ilişkisi kapsamında önem arz eder; ancak alacaklılar karşısında mirasçılar müteselsilen sorumlu olmaya devam ederler. TMK madde 681/2 uyarınca mirasçılarının kefalet borcundan müteselsil sorumluluğu, paylaşmanın gerçekleştiği tarihten itibaren yahut kefalet borcunun daha ileriki bir tarihte muaccel olduğu durumlarda muacceliyet tarihinden itibaren beş yılın geçmesiyle sona erer. Beş yıllık sürenin ardından mirasçılarının kefalet borcundan sorumluluğu, genel görüşe göre miras payları oranında devam edecektir. Mirasın paylaşıldığı tarihin müteselsil sorumluluktan tabiri caizse kurtulmak adına daha eski bir tarih olarak belirtildiği hallerde tereke alacaklısı, var olan nisbi muvazaayı ispatlamak durumunda kalacaktır ki pratikte bu oldukça güçtür. Dolayısıyla mirasın paylaşıldığından haberdar olmayan tereke alacaklısının korunması için kanaatimizce mirasın paylaşıldığının alacaklılara bildirilmesine ilişkin olarak kanuna bir norm getirilmesi isabetli olacaktır.

TMK madde 681/1 uyarınca mirasçılar arasında yapılan paylaşmaya rıza gösteren alacaklı bakımından ise müteselsil sorumluluk beş yıllık süre beklenmeksizin sona erecektir. TMK madde 655 uyarınca murisin kefalet borcu için kendisine

rehnedilmiş tereke değeri düşen mirasçı, artık kefalet borcundan sorumlu olacaktır. Burada alacaklının rızasının gerekip gerekmediğine dair doktrinde tartışmalar bulunmakla birlikte biz, herhalde durumun mirasın paylaşılması ve dolayısıyla mirasçılarının iç ilişkisiyle ilgili olması nedeniyle alacaklının rızasının aranması gerektiğini düşünmekteyiz.

Mirasçıların sorumluluğu murisin kefalet sözleşmesine ilişkindir. Mirasçılar sanki kefillermiş gibi sorumlu tutulurlar. Mirasçılara böyle ağır bir yükün yüklenmesi söz konusuyken kefalet sözleşmesinin özel durumlarından faydalanmaları da gerekli dengenin sağlanması açısından önem arz eder. Dolayısıyla kefalet alacaklısının mirasçılara başvurması ve alacağını talep etmesi durumunda muris ile arasında kurulmuş kefalet sözleşmesinin türü belirleyici nitelik arz edecektir. Sözgelimi kefalet alacaklısının muris ile arasında olan kefalet sözleşmesi bir adi kefalet sözleşmesi ise alacaklı, evleviyetle asıl borçluyu takip etmeksizin mirasçıları takip edemeyecektir. Adi birlikte kefalette kefilin ileri sürebileceği taksim defiyi mirasçılar da ileri sürebilecektir. Dolayısıyla söz gelimi iki adi birlikte kefilin olduğu, kefillerden birinin öldüğü bir somut olayda aksi belirtilmemişse mirasçılar, kefalet borcunun yarısından sorumlu olacaklarına dair defiyi ileri sürebileceklerdir.

Ödemede bulunan mirasçının gerek kefalet sözleşmesinden gerek miras hukukundan doğan rücu hakkı söz konusu olur. Kefaletin bir teminat niteliğini haiz olması nedeniyle mirasçı asıl borçluya borcun tamamı için; miras hukuku özelinde ise kendisiyle birlikte mirasçı olanlara miras paylarıyla orantılı olarak rücu edebilir. Birlikte kefaletin söz konusu olduğu durumlarda mirasçı muris ile birlikte kefil olan diğer kefillere de rücu edebilecektir. Burada kanaatimizce mirasçı, somut olayda kendisine en *faydalı* görünen yolu seçmeli ve rücu hakkını buna göre kullanmalıdır.

Devlet, son mirasçı olarak murisin kefalet borcundan terekedeki değer ile sınırlı olarak sorumlu olur. TMK madde 105/3 uyarınca murisin ölüme bağlı tasarrufuyla kurulan vakıf, kefalet borcundan kendisine özgülenen mal ve hak ile sınırlı olarak sorumlu olacaktır. Mirasçıların hepsinin iflas etmiş olması durumunda İİK madde 203 uyarınca alacaklı tüm alacağını her bir mirasçının iflas masasından talep edebilecektir. Mirasçılardan biri yahut birkaçının iflası halinde de yine alacaklı, alacağının bir kısmı karşılanmış dahi olsa *tüm alacağını* iflas eden mirasçıların masasından isteyebilecektir.

Mirastan yoksun kılınan kişi mirasçılık sıfatını kaybeder; dolayısıyla terekedeki haklara sahip olamayacağı gibi borçlardan ve dolayısıyla kefalet borcundan da sorumlu olmaz. Mirasçılıktan çıkarılan kişi içinde aynı durum söz konusu olur. Mirastan feragat halinde ise TMK madde 530, özel bir hüküm getirmiştir. Buna göre mirasın açılması anında terekenin borca batık olduğu durumlarda evleviyetle mirastan feragat etmemiş mirasçılarını takip eden alacaklı, murisin ölmeden önceki beş yıllık süre içerisinde karşılık alarak mirastan feragat edene başvurabilir; feragat eden mirasın açıldığı andaki zenginleşmesiyle sorumlu olur.

Miras payını mirasın açılmasından önce yahut sonra, üçüncü bir kişiye yahut kendisiyle birlikte mirasçı olanlara devreden mirasçı, murisin borçlarından sorumlu olmaya devam eder. Miras payının küllen bir başka mirasçıya devri durumunda müteselsil sorumluluğa ilişkin beş yıllık süre katıldığımız görüşe göre mirasın *tamamen* paylaşılmasıyla işlemeye başlamayacaktır.

Miras reddeden mirasçı terekeye dahil haklardan yararlanamayacağı gibi borçlardan da sorumlu olmaz. Ancak TMK madde 618 uyarınca terekenin borca batık olması durumunda kefalet alacaklısı, reddeden mirasçıya başvurabilir. Mirası reddeden mirasçı, muris ölmeden önceki beş yıllık süre içerisinde ondan aldığı ve geri verme yükümlülüğü olan kazanımı ile sorumludur. Mirasın resmi tasfiyesi durumunda mirasçılar tereke borçlarından ve dolayısıyla kefalet borcundan sorumlu olmazlar; kefalet alacaklısı alacağını terekeden tahsil edemezse mirasçıların kişisel malvarlığına başvuramaz. Ancak tasfiye sonunda bir değerin artması durumunda bu değeri mirasçılara verilmesi halinde mirasçılar bu değer ile kefalet alacaklısına sorumlu olurlar.

Murisin kefil, mirasçının asıl alacaklı olduğu durumlarda katıldığımız görüşe göre mirasçıların müteselsil sorumluluğundan söz edilemez. Burada asıl alacaklı mirasçı, adi bir kefaletin varlığı halinde evleviyetle asıl borçluya başvurmalıdır. Bu şekilde alacağı karşılanamayan asıl alacaklı mirasçının muris kefilinden olacağı, terekeden düşölür ve kendi payına eklenir.

Murisin kefil, mirasçının asıl borçlu olduğu durumlarda murisin mirasçıda *bir alacağının olduğu* kesin bir ifadeyle söylenemez zira asıl borçlu alacaklıyı tatmin etmek suretiyle kefalet borcunu ortadan kaldırabilir. Asıl alacaklı, adi bir kefaletin varlığı halinde evleviyetle asıl borçlu mirasçıyı aralarındaki hukuki ilişki sebebiyle

takip etmeli; alacağını tahsil edememesi durumunda mirasçılarını müteselsil olarak sorumlu tutmalıdır. Mirasçılar, belirsiz olan bu durumda mirasçının borcunu ödemesini ve asıl alacaklının kendilerine başvurmaması için tedbir alınmasını isteyebilirler.

TMK madde 630, mirasçılarının kefalet borcundan sorumluluğunu özel olarak düzenlemiştir. Madde hükmünün uygulanabilmesi resmi defterin tutulmasına ve kefalet alacağını bu deftere kaydettirmesine ve mirasçının, defter tutulduktan sonra mirası kayıtsız şartsız yahut deftere göre kabul etmesine bağlıdır. Bu durumda mirasçılar kefalet borcundan terekenin iflas hükümlerine göre tasfiye edilmesi durumunda nasıl sorumlu olacaklar idiyse o şekilde sorumlu olacaklardır.



KAYNAKÇA

- AKARTEPE, Alparslan, *Türk Borçlar Kanunu'na Göre Kefalet Sözleşmesinin Sona Ermesi*, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2023. (Kefalet)
- AKINTÜRK, Turgut ve Derya ATEŞ, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler Özel Borç İlişkileri*, İstanbul: Beta Basım Yayın, 2022. (Borçlar Özel)
- AKINTÜRK, Turgut ve Derya ATEŞ, *Medeni Hukuk*, İstanbul: Beta Basım Yayın, 2024. (Medeni)
- AKKURT, Sinan Sami, Hüseyin TOKAT ve Kemal ERDOĞAN, *Tablolar, Şemalar, Örnek Olaylar ve Test Sorularıyla Borçlar Hukuku (Genel Hükümler – Özel Borç İlişkileri)*, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2024. (Özel)
- ANTALYA, O. Gökhan, Faruk ACAR, Çisil DURGUN ARSLAN, Başak GÖRGEÇ ve Işıl YELKENCİ, *Marmara Hukuk Yorumu C.: V/I Borçlar Hukuku Genel Hükümler Ders Kitabı*, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2025. (Genel)
- ANTALYA, O. Gökhan, *Mirastan Feragat Sözleşmesi*, İstanbul: Alkım Yayınevi, 1999. (Feragat)
- ANTALYA, O. Gökhan, *Marmara Hukuk Yorumu Miras Hukuku, C. III*, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2021. (Miras)
- ARAL, Fahrettin ve Hasan AYRANCI, *Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri*, Ankara: Yetkin Yayınevi, 2023. (Borçlar Özel)
- ARIK, K. Fikret. “Resmi Defter Tutma Müessesesi”. *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi* C. 9, S. 02 (1954): 245-288. E.T.: 18/06/2025. https://doi.org/10.1501/SBFder_0000000144. (Resmi Defter)
- AYALP, Ridade Tuba, *Mirasçıların Tereke Borçlarından Sorumluluğu*, Ankara: Seçkin Kitabevi, 2023. (Sorumluluk)
- AYAN, Mehmet, *Borçlar Hukuku (Genel Hükümler)*, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2016. (Genel)
- AYAN, Mehmet, *Miras Hukuku*, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2016. (Miras)
- AYAN, Serkan, *Kefalet Sözleşmesi*, Ankara: Adalet Yayınevi, 2018. (Kefalet)

- AYANOĞLU MORALI, Ahi. “Mirasın Açılmasından Önce Mirasçıların Tereke Borçlarından Sorumluluğunda Geçerli Temel İlkeler ve Bu Sorumluluğun Sınırlandığı Haller”, *Prof. Dr. Özer Seliçi’nin Anısına Armağan* içinde, BÜHFD, Özel Sayı, C. 11, S. 145-146, (2016): 555-586. E.T.: 12/06/2025. <https://www-jurix-com-tr.eu1.proxy.openathens.net/article/5842?u=0&c=0> (Sorumluluk)
- AYBAY, Aydın ve Mehmet Erdem AYBAY, *Miras Hukuku Dersleri*, İstanbul: Filiz Kitabevi, 2023. (Miras)
- AYDOĞDU, Murat ve Nalan TUNCER, *Türk Borçlar Hukuku Özel Hükümler*, Ankara: Adalet Yayınevi, 2023. (Özel Hükümler)
- AYDOS, Oğuz Sadık, *Borçlar Hukuku (Genel Hükümler)*, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2024. (Genel)
- AYDOS, Oğuz Sadık, *Borçlar Özel Hukuku Kira, Ödünç ve Kefalet Sözleşmeleri*, Ankara: Gazi Kitabevi, 2024. (Kefalet)
- AYDOS, Oğuz Sadık, *Pratik Miras Hukuku*, Ankara: Gazi Kitabevi, 2023. (Miras).
- AYİTER, Nuşin ve Ahmet M. KILIÇOĞLU, *Miras Hukuku*, Ankara: Yetkin Yayınevi, 1989. (Miras)
- AYRANCI, Hasan. “Şekil Şartına Uyulmadan Yapılan Kefalet Sözleşmesinde İfanın Sonuçları”. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* C. 53, S. 2 (2004): 95-120. E.T.: 18/06/2025. https://doi.org/10.1501/Hukfak_0000000477. (Şekil)
- BARLAS, Nami, “Kefalet Sözleşmesinin Geçerlilik Şartları”, *Türk Borçlar Kanunu Sempozyumu: Makaleler-Tebliğler* içinde, derleyen M. Murat İNCEOĞLU, 349-362. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2012. (Geçerlilik).
- BAYGIN, Cem, *Türk Miras Hukukunda Alacaklıların Korunması*, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2005. (Alacaklıların Korunması)
- BERKİ, Şakir, “Türk Medenî Kanununda Mirasçıların Mesuliyeti”. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* C. 25, S. 3 (Mayıs 1968): 108-136. E.T.: 18/06/2025. https://doi.org/10.1501/Hukfak_0000001218 (Mesuliyet)

- BERKİ, Şakir. “Türk Miras Hukukunun Esasları”. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* C. 11, S. 3 (Mayıs 1954): 174-221. E.T.: 22/06/2025. https://doi.org/10.1501/Hukfak_0000001234 . (Esas)
- BİLGİN, Mahmut, *6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu Işığında Öğreti ve Uygulamada Kefalet ve Yargılama Hukukuna İlişkin Uyuşmazlıklar*, Ankara: Adalet Yayınevi, 2013. (Kefalet)
- BİLGİN YÜCE, Melek, “Medeni Hukuk Bakış Açısıyla Elbirliği Mülkiyetinde Dava Arkadaşlığının Değerlendirilmesi.” *Yargıtay Kararları Işığında Güncel Medeni Hukuk Problemleri Sempozyumu Bildirileri* içinde, derleyen Tuğçe TUZCUOĞLU ve A. Hulki CİHAN, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2019, s. 343-385. (Lexpera, E.T.: 22/06/2025). (Dava Arkadaşlığı)
- BİRİNCİ UZUN, Tuba, *Mirasın Resmi Tasfiyesi*, Ankara: Seçkin Yayınevi, 2018. (Tasfiye)
- ÇABRİ, Sezer, *Miras Hukuku Şerhi (TMK m. 575-639)*, C. 2, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2023. (Miras 2)
- ÇABRİ, Sezer, *Miras Hukuku Şerhi (TMK m. 640-682)*, C. 3, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2023. (Miras 3)
- DALAMANLI, Lütfü, *Miras Hukuku Tatbikatı*, Ankara: Ünal Matbaası, 1975. (Miras)
- DEMİR, Şamil, “Tüzel Kişilerin Kefil Olma Ehliyeti.” *Türkiye Barolar Birliği Dergisi* S. 108 (2013): 87–122.
- DURAL, Mustafa ve Turgut ÖZ, *Türk Özel Hukuku*, C. 4, *Miras Hukuku*, İstanbul: Filiz Kitabevi, 2024. (Miras)
- ELÇİN GRASSİNGER, Gülçin, “Kefalet Sözleşmesinde Def’iler ve Sona Erme”, *Türk Borçlar Kanunu Sempozyumu: Makaleler-Tebliğler* içinde, derleyen M. Murat İNCEOĞLU, 362-369. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2012. (Defi)
- ELÇİN GRASSİNGER, Gülçin, “Kefalet Sözleşmesinde Kefil ile Asıl Borçlu Arasındaki Hukuki İlişki”. *İstanbul Hukuk Fakültesi Mecmuası* C. 55, S. 1-2 (Temmuz 2011): 389-412. (Lexpera, E.T.: 22/06/2025). (Kefalet)

- ERDOĞAN, Kemal. “Kefilin Mirasçılarının Kefalet Borcundan Sorumluluğu”. Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi C. 27, S. 1 (Mayıs 2025): 291-348. E.T.: 22/06/2025. <https://doi.org/10.33717/deuhfd.1603979>. (Sorumluluk)
- EREN, Fikret ve İpek YÜCER, *Borçlar Hukuku Özel Hükümler*, Ankara: Legem Yayınevi, 2024. (Borçlar Özel)
- EREN, Fikret ve İpek YÜCER AKTÜRK, *Türk Miras Hukuku*, Ankara: Yetkin Yayınevi, 2023. (Miras)
- ERGÜN, Ömer, *Borçlar Hukuku (Özel Hükümler) Ders Notları*, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2023. (Borçlar Özel)
- GÖNEN, Doruk, *Mirasın Paylaşılması*, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2023. (Paylaşma)
- GÖNENSAY, A. Samim, *Medeni Hukuk, C.3*, İstanbul: Arkadaş Basımevi, 1938. (Medeni)
- GÜMÜŞ, Mustafa Alper, *Borçlar Hukuku Özel Hükümler Kısa Ders Kitabı*, İstanbul: Filiz Kitabevi, 2022. (Özel)
- GÜNAY, Cevdet İlhan, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler Özel Borç İlişkileri*, Ankara: Yetkin Yayınevi, 2016. (Borçlar Özel)
- GÜNAY, Erhan, Miras Hukukunda Alacaklıların Korunması, *Terazi Hukuk Dergisi*, C. 14, S. 151 (Mart 2019): 632-639. (Jurix, E.T.: 22/06/2025). (Alacaklıların Korunması)
- GÜNAY, Erhan, *Miras Hukukunda Mirasçılarının Sorumluluğu ve Alacaklıların Korunması*, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2019. (Sorumluluk)
- GÜNAY, Erhan, Tereke Borcundan Mirasçılarının Müteselsil Sorumluluğu, *Terazi Hukuk Dergisi*, C. 14, S. 157 (Eylül 2019): 1814-1820. (Jurix, E.T.: 22/06/2025). (Müteselsil).
- HATEMİ, Hüseyin, *Miras Hukuku*, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2022. (Miras)
- İMRE, Zahit ve Hasan ERMAN, *Miras Hukuku*, İstanbul: Der Yayınları, 2024. (Miras).

- İNAN, Ali Naim, Şeref ERTAŞ ve Hakan ALBAŞ, *Türk Medeni Hukuku Miras Hukuku Mevzuattaki Değişikliklere ve Uygulamalardaki Yeniliklere Göre Genişletilmiş ve Güncelleştirilmiş*, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2024. (Miras)
- İYİLİKLİ, Ahmet Cahit, *Hukuk Yargılamasında Terekenin Resmi Defterinin Tutulması (TMK m. 619-631)*, Ankara: Yetkin Yayıncılık, 2021. (Defter)
- KAYAR, İsmail, *6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu'na Göre Borçlar Hukuku Genel Hükümler/Özel Borç İlişkileri*, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2019. (Borçlar Özel)
- KILIÇOĞLU, Ahmet, “Manevi Tazminatın Mirasçılara İntikali Sorunu.” *Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi* C. 14 S. 4 (1988): 39–44. (Lexpera, E.T.: 22/06/2025). (Manevi Tazminat)
- KILIÇOĞLU, Ahmet M., *Miras Hukuku*, Ankara: Turhan Kitabevi, 2023. (Miras)
- KILIÇOĞLU, Ahmet M., *Miras Taksim Sözleşmesi*, Ankara: Yetkin Yayınları, 1989. (Taksim)
- KILIÇOĞLU, Ahmet M., *Borçlar Hukuku Özel Hükümler*, Ankara: Turhan Kitabevi, 2024. (Özel)
- KOCAR, Serra, *Türk Miras Hukukunda Mirasçılarının Birlikte Sorumluluğu*, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2024. (Sorumluluk)
- KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, Necip, *Miras Hukuku*, İstanbul: Filiz Kitabevi, 1978. (Miras)
- KÖPRÜLÜ, Bülent, *Miras Hukuku Dersleri*, İstanbul: Fakülteler Matbaası, 1985. (Miras)
- MARAŞLI DİNÇ, Yasemin, *Miras Hukukunda Külli Halefiyet İlkesi*, Ankara: Seçkin Yayınevi, 2021. (Külli Halefiyet)
- NART, Serdar, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler-Özel Hükümler*, Ankara: Adalet Yayınevi, 2014. (Borçlar Özel)
- NOMER, Haluk N., *Borçlar Hukuku Genel Hükümler El Kitabı*, İstanbul: Beta Yayınları, 2023. (Genel)
- OĞUZMAN, M. Kemal, *Miras Hukuku Dersleri*, İstanbul: Fakülteler Matbaası, 1978. (Miras)

- ÖZDEMİR, Hayrunnisa, “Mirasçılarının Murisin Borçlarından Dolayı Sorumluluğu”, *Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 16, S. 1-2 (2012): 191-223. E.T.: 02/06/2025. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1841992> (Sorumluluk)
- ÖZDEMİR, Hayrunnisa, Selin SERT SÜTÇÜ, Murat DOĞAN, Şebnem AKİPEK ÖCAL, M. Turgut ÖZ, Ebru CEYLAN, Kemal ŞENOC AK ve Emre CUMALIOĞLU, *Borçlar Hukuku Özel Hükümler*, Ankara: Seçkin Yayınevi, 2023. (Borçlar Özel)
- ÖZDEMİR, Sema Gizem, *Genel Kredi Sözleşmesinde Şahsi Teminat Aracı Olarak Kefalet*, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2025.
- ÖZEN, Burak, *6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu Çerçevesinde Kefalet Sözleşmesi*, İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2014. (Kefalet)
- ÖZEN, Burak, “Kefalet Sözleşmesinin Türleri”, *Türk Borçlar Kanunu Sempozyumu: Makaleler-Tebliğler* içinde, derleyen der. M. Murat İNCEOĞLU, 371-387. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2012. (Tür)
- ÖZEN, Burak. “Kredi Açma Sözleşmesinin Bu Sözleşme Çerçevesinde Gerçekleştirilen Münferit Kredi İşlemlerinden Ayırt Edilmesi Sorunu.” *Makaleler-Tebliğler (2001–2020)* içinde, derleyen Burak ÖZEN, 571–595. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2021. (Lexpera, E.T.: 22/06/2025). (Kredi)
- ÖZTAN, Bilge, *Miras Hukuku (Tablolar ve Örneklerle)*, Ankara: Yetkin Yayınevi, 2023. (Miras)
- REİSOĞLU, Seza, *Türk Kefalet Hukuku*, Ankara: Cem Web Ofset San. Tic. Ltd. Şti., 2013. (Kefalet)
- RUHİ, Ahmet Cemal ve Canan RUHİ, *Türk Kefalet Hukuku (Güncel Bölge Adliye Mahkemesi ve Yargıtay Kararları Işığında)*, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2018. (Kefalet)
- RÜZGARESEN, Cumhur ve Murat ERDEM. “Terekenin İflâs Hükümlerine Göre Tasfiye Sebepleri”. *Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. XV, S. 1-2 (2011): 231-254. E.T.: 21/06/2025. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1841155> (Tasfiye)

- SAĞLAM, İpek. “Devletin Yasal Mirasçılığı.” *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi* C. 22, S. 3 (2016): 2473–2495. E.T.: 21/06/2025. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/maruhad/issue/36500/359618>. (Devlet)
- SARI, Suat, *Uygulamalı Miras Hukuku*, İstanbul: Filiz Kitabevi, 2020. (Miras)
- SEROZAN, Rona ve Baki İlkay ENGİN, *Miras Hukuku*, Ankara: Seçkin Yayınevi, 2024. (Miras)
- ŞAHİN, Mustafa. “Borçların Nisbiliği İlkesi ve Türk Miras Hukuku Anlamında Mirasbırakanın Borçlarından Dolayı Mirasçılarının Sorumluluğu”. *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* C. 25, S. 2 (Mayıs 2021): 97-128. E.T.: 21/06/2025. <https://doi.org/10.34246/ahbvuhfd.933972>. (Sorumluluk)
- ŞEN, Elif. “Miras Hakkının ve Payının Devri”. *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, S. 33 (Ocak 2018): 557-582. E.T.: 23/06/2025. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/980894> (Devir)
- ŞENER, Esat, *Eski ve Yeni Miras Hukuku İki Cilt Bir Arada*, Ankara: Sevinç Matbaası, 1981. (Miras)
- ŞENYÜZ, Doğan, *Borçlar Hukuku Genel ve Özel Hükümler*, Bursa: Ekin Yayınevi, 2021. (Borçlar Özel)
- TANDOĞAN, Haluk, *Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri*, C.2. İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2010. (Borçlar Özel)
- TEKELİOĞLU, Numan, *Miras Paylaşma Sözleşmesi*, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2024. (Paylaşma)
- TURAN BAŞARA, Gamze. “Mirasçılarının Tereke Borçlarından Sorumluluğu Bağlamında Mirasbırakanın Kefalet Borcundan Sınırlı Sorumluluk”. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* C. 71, S. 3 (Ekim 2022): 1099-1123. E.T.: 03/05/2025. <https://doi.org/10.33629/auhfd.1148931>. (Kefalet)
- TURGUT, Cemile ve Dilşah Büşra KARTAL. “Tereke Borçlarından Sorumluluk Kapsamında Rehinli Tereke Malının Mirasçıya Bırakılması”. *İstanbul Hukuk Mecmuası* 82 (2), (2024): 425-38. E.T.: 21/06/2025. <https://doi.org/10.26650/mecmua.2024.82.2.0003>. (Rehin)

- ULUSU KARATAŞ, A. Elif, “Türk Miras Hukukunda Mirasın Kazanılmasında Halefiyet Türleri ve Türk Milletlerarası Özel Hukukundaki Yansımaları.” *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, C. 73, S. 2 (2015): 357-390. E.T.: 22/06/2025. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/iuhfm/issue/25015/264133>. (Halefiyet)
- UYAR, Talih ve Cüneyt UYAR, “Kefile Karşı veya Kefil Tarafından Açılan “Tasarrufun İptali Davaları”nda, ‘Borcun Doğum Tarihi’ Hangi Tarihtir?” *İstanbul Barosu Dergisi* C. 93, S. 4 (Ağustos 2019): 15–37.
- UYGUR, Turgut, *Açıklamalı-İçtihatlı Borçlar Kanunu Sorumluluk ve Tazminat Hukuku*, C. 8, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2010. (Borçlar)
- ÜNLÜTEPE, Mustafa, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2021. (Genel)
- YAKUPPUR, Senedi, *Resmi Defter Tutma ve Mirasın Tutulan Deftere Göre Kabulü*, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2022. (Defter)
- YAVUZ, Cevdet, Faruk ACAR ve Burak ÖZEN, *Borçlar Hukuku Dersleri Özel Hükümler*, İstanbul: Beta Yayıncılık, 2024. (Borçlar Özel)
- YAVUZ, Nihat, *Borçlar Hukuku El Kitabı*, Ankara: Adalet Yayınevi, 2024. (El Kitabı)
- YILDIZ, Mustafa Göktürk. “Açılmış Miras Payının Devrinde Tarafların Tereke Borçlarından Sorumluluğu.” *Terazi Hukuk Dergisi* C. 18, S. 205 (Eylül 2023): 126–132. (Jurix, E.T.: 21/06/2025). (Sorumluluk)
- YILMAZ, Süleyman, *Miras Hukuku*, Medeni Hukuk C.4, Ankara: Yetkin Yayınevi, 2024. (Miras)
- ZEVKLİLER, Aydın ve K. Emre GÖKYAYLA, *Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri*, İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2024. (Borçlar Özel)

TURNITIN RAPORU

Zehra Ceren Payaslıoğlu-Mirasçıların Kefalet Borcundan Sorumluluğu

ORIGINALITY REPORT

17%	14%	12%	4%
SIMILARITY INDEX	INTERNET SOURCES	PUBLICATIONS	STUDENT PAPERS

PRIMARY SOURCES

1	acikbilim.yok.gov.tr Internet Source	3%
2	hdl.handle.net Internet Source	1%
3	dergipark.org.tr Internet Source	1%
4	dspace.ankara.edu.tr Internet Source	1%
5	Atli, Banu. "Ölüme Bağlı Tasarrufların Hükümsüzlüğü ve Hükümden Düşmesi", Dokuz Eylül Üniversitesi (Turkey), 2024 Publication	1%
6	pdffox.com Internet Source	<1%
7	Uzuner, Görkem. "Ön Ödemeli Konut Satışlarında Ayıptan Doğan Sorumluluk", Dokuz Eylül Üniversitesi (Turkey), 2024 Publication	<1%
8	www.acarindex.com Internet Source	<1%
9	Akkışla, Hasibe Sena. "Kira İlişkisinde Doğan Yan Edim Yükümlülükleri ve İhlalinin Sonuçları", Marmara Üniversitesi (Turkey), 2023 Publication	<1%

10	earsiv.cankaya.edu.tr:8080 Internet Source	<1 %
11	nek.istanbul.edu.tr:4444 Internet Source	<1 %
12	dspace.atilim.edu.tr Internet Source	<1 %
13	BÜYÜKTANIR ÖZCAN, Burcu G. and BÜYÜKTANIR, Oğuz. "Ailenin ekonomik devamlılığının sağlanması açısından eşin mirası ret hakkını kullanması", Ankara Barosu, 2013. Publication	<1 %
14	Submitted to Bahcesehir University Student Paper	<1 %
15	hukukkusu.tr.gg Internet Source	<1 %
16	Kocar, Serra. "Türk Miras Hukukunda Mirasçıların Birlikte Sorumluluğu", Marmara Universitesi (Turkey), 2024 Publication	<1 %
17	Uzun, Nuh. "6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu'na Göre Kefalet Sözleşmesinin Sona Ermesi", Ankara Universitesi (Turkey), 2024 Publication	<1 %
18	Submitted to The Scientific & Technological Research Council of Turkey (TUBITAK) Student Paper	<1 %
19	auhf.wordpress.com Internet Source	<1 %
20	katalog.ticaret.edu.tr Internet Source	<1 %
21	Submitted to Galatasaray University	

Student Paper

<1 %

22

Çİngil, Seher. "Arsa payı karşılığı inşaat sözleşmesinde yüklenicinin temerrüdü nedeniyle arsa sahibinin sözleşmeden dönmesi halinde üçüncü kişinin hukuki durumu", Dokuz Eylül Üniversitesi (Turkey), 2024

Publication

<1 %

23

acikerisim.selcuk.edu.tr

Internet Source

<1 %

24

Görmez, Gizem. "Türk Borçlar Hukukunda yakın kişi kavramı", Ankara Üniversitesi (Turkey), 2024

Publication

<1 %

25

acikerisim.uludag.edu.tr

Internet Source

<1 %

26

Özer, Seda. "Ölünceye Kadar Bakma Sözleşmesi", Ankara Üniversitesi (Turkey), 2024

Publication

<1 %

27

core.ac.uk

Internet Source

<1 %

28

repository.bilkent.edu.tr

Internet Source

<1 %

29

Submitted to (school name not available)

Student Paper

<1 %

30

Demir, Büsra Çaliskan. "Miras Payının Devri Sözleşmesi.", Marmara Üniversitesi (Turkey), 2023

Publication

<1 %

31

openaccess.hacettepe.edu.tr

Internet Source

<1 %

32	Submitted to Ankara University Student Paper	<1 %
33	Koçyiğit, Büşra. "Mirasın reddi ve sonuçları.", Necmettin Erbakan University (Turkey) Publication	<1 %
34	www.jurix.com.tr Internet Source	<1 %
35	karamercanhukuk.com Internet Source	<1 %
36	www.hukukavm.com Internet Source	<1 %
37	search.trdizin.gov.tr Internet Source	<1 %
38	Submitted to Atılım University Student Paper	<1 %
39	www.kanunum.com Internet Source	<1 %
40	yetkin.com.tr Internet Source	<1 %
41	Deveci, Zeynep Sümeyra. "İcra Kefaletnameleri", Dokuz Eylül Üniversitesi (Turkey), 2024 Publication	<1 %
42	Submitted to İstanbul Medeniyet Üniversitesi Student Paper	<1 %
43	iupress.istanbul.edu.tr Internet Source	<1 %
44	Topal, Önder. "Medeni yargılama hukuku bağlamında ortaklığın giderilmesi (izale-î şüyû) davası", Ankara Üniversitesi (Turkey), 2024 Publication	<1 %

45	Koç, Ömer Cemre. "Üçüncü Kişinin Fiilini Üstlenmede Üstlenenin Hukuki Konumu", MEF University, 2023 Publication	<1 %
46	www.filizkitabevi.com Internet Source	<1 %
47	www.scribd.com Internet Source	<1 %
48	neupress.org Internet Source	<1 %
49	nek.istanbul.edu.tr Internet Source	<1 %
50	openaccess.ihs.edu.tr Internet Source	<1 %
51	www.istanbulbarosu.org.tr Internet Source	<1 %
52	Çınar, Dilek. "Türk Vergi Hukukunda ölüm ve Sonuçları", Dokuz Eylül Üniversitesi (Turkey), 2024 Publication	<1 %
53	Denizhan, Siddika Incedal. "Miras Hukukunda muvazaali işlemler Ve Tabi olduğu hukuklar", Marmara Üniversitesi (Turkey), 2020 Publication	<1 %
54	tr.wikisource.org Internet Source	<1 %
55	www.lexpera.com.tr Internet Source	<1 %
56	Submitted to Altinbas University Student Paper	<1 %

57	Atasoy, Kemal. "Sözleşme Özgürlüğü İlkesinin Kamu Düzeni Gerekçesiyle Sınırlandırılması", Anadolu University (Turkey), 2022 Publication	<1 %
58	acikerisim.deu.edu.tr Internet Source	<1 %
59	hukukdershanesi.com Internet Source	<1 %
60	www.dgnhukuk.com Internet Source	<1 %
61	Korkmaz, Tekin. "Ölünceye Kadar Bakma Sözleşmesi", Ankara Üniversitesi (Turkey), 2024 Publication	<1 %
62	openaccess.altinbas.edu.tr Internet Source	<1 %
63	Submitted to Anadolu University Student Paper	<1 %
64	tbbdergisi.barobirlik.org.tr Internet Source	<1 %
65	Altınbay, Büşra. "6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Uyarınca Piramit Satış Sözleşmeleri", Dokuz Eylül Üniversitesi (Turkey), 2024 Publication	<1 %
66	www.researchgate.net Internet Source	<1 %
67	www.savaskitap.com.tr Internet Source	<1 %
68	hukukiyorum.blogspot.com Internet Source	<1 %

69	erbakan.edu.tr Internet Source	<1 %
70	Submitted to Dicle University Student Paper	<1 %
71	test.legalbank.net Internet Source	<1 %
72	Girgin, omer Ali. "6098 Sayili Turk Borclar Kanununa Gore Adi Ortaklikta Dis Iliskiler", Anadolu University (Turkey), 2021 Publication	<1 %
73	acikerisim.baskent.edu.tr Internet Source	<1 %
74	doaj.org Internet Source	<1 %
75	earsiv.sehir.edu.tr:8080 Internet Source	<1 %
76	Cinar, Suleyman Serhan. "Gecici Konkordato muhleti Ve sonuclari", Marmara Universitesi (Turkey), 2020 Publication	<1 %
77	Yıldırım, Soygül. "Müteselsil Kefalet Sözleşmesinde Kefil Ile Borçlu Arasındaki İlişki", Ankara Universitesi (Turkey), 2024 Publication	<1 %
78	openaccess.cag.edu.tr Internet Source	<1 %
79	www.legalkitabevi.com Internet Source	<1 %
80	Gorgec, Basak. "uCuncu Kisinin Hava Araci Kazasi Sebebiyle Ugradigi Zarardan Kogan Hukuki Sorumluluk", Marmara Universitesi (Turkey), 2022	<1 %

Publication

81	Karatas, Muslum. "odemedede Bulunan Kefilin Alacakliya Halef Olmasi Ve Hukuki Sonuclari", Marmara Universitesi (Turkey), 2021 Publication	<1 %
82	Selamet Tütüncü, Betül. "Fikir ve sanat eserleri üzerindeki hakların miras yoluyla intikali", Istanbul Sabahattin Zaim University (Turkey) Publication	<1 %
83	www.gecekitapligi.com Internet Source	<1 %
84	www.turcademy.com Internet Source	<1 %
85	Arslan, Elvan Akdoganer. "Gaiplik kararının Türk özel Hukuk ilişkilerine Etkisi", Ankara Universitesi (Turkey), 2024 Publication	<1 %
86	dosya.gsu.edu.tr Internet Source	<1 %
87	koha.etu.edu.tr Internet Source	<1 %
88	Çimen, Merve. "İnşaat sözleşmelerinde teslim", Dokuz Eylul Universitesi (Turkey), 2024 Publication	<1 %
89	Biset Sena Günes. "Succession upon Death", Mohr Siebeck, 2022 Publication	<1 %
90	www.coursehero.com Internet Source	<1 %
91	www.yoremgazete.com Internet Source	<1 %

92	Submitted to Kirikkale University Student Paper	<1 %
93	SEÇER, Öz. "HEKİMİN HUKUKİ SORUMLULUĞU", Maltepe Üniversitesi, 2013. Publication	<1 %
94	www.thingsguyana.com Internet Source	<1 %
95	Özel, Kadir Can. "Hukuki boyutuyla bazı istasyonları", Dokuz Eylül Üniversitesi (Turkey), 2024 Publication	<1 %
96	Öztürk, Mehmet. "Resmî Vasiyetname", Dokuz Eylül Üniversitesi (Turkey), 2024 Publication	<1 %
97	CAMKURT , Zülfi Mehmet. "Ölüm karinesi ve gaiplik durumunda sosyal güvenlik mevzuatı kapsamında hak sahiplerine gelir ve aylık bağlanması", TUBİTAK, 2011. Publication	<1 %
98	Submitted to Istanbul Aydın University Student Paper	<1 %
99	Kol, Yavuz Selim. "Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Kapsamında Ayıplı Maldan Sorumlulukta Tüketicinin Sözleşmeden Dönme Hakkının Sınırları", Marmara Üniversitesi (Turkey), 2023 Publication	<1 %
100	Sürer, Metin. "Miras Yoluyla Geçen Tarım Arazilerinin Paylaşılması", Ankara Üniversitesi (Turkey), 2024 Publication	<1 %
101	Toyman, Nazlı Ayça. "Türk Borçlar Hukukunda Dolaylı Temsil", Dokuz Eylül Üniversitesi	<1 %

(Turkey), 2024

Publication

102	www.hukukmedeniyeti.org Internet Source	<1 %
103	www.mondaq.com Internet Source	<1 %
104	Cabri, Sezer. "Konut Finansmanı Sözleşmeleri", Marmara Üniversitesi (Turkey), 2021 Publication	<1 %
105	Rüzgar, Merve Tuba. "Vergi kaçakçılığı suçunda fail", İzmir Katip Celebi University (Turkey), 2024 Publication	<1 %
106	dergiler.ankara.edu.tr Internet Source	<1 %
107	hfd.aydin.edu.tr Internet Source	<1 %
108	www.tau.edu.tr Internet Source	<1 %
109	Submitted to 58450 Student Paper	<1 %
110	Submitted to İstanbul Ticaret Üniversitesi Student Paper	<1 %
111	Yeşilmen, Ebru. "İş Hukukunda İşverenlerin Asıl İşveren Alt İşveren İlişkisinden Kaynaklanan Müteselsil Sorumluluğu", Marmara Üniversitesi (Turkey), 2024 Publication	<1 %
112	hukukutuphanesi.wordpress.com Internet Source	<1 %

113	Evelyn L. Forget. "The Social Economics of Jean-Baptiste Say - Markets and Virtue", Routledge, 2019 Publication	<1 %
114	Korkmaz, Ekin. "Türk borçlar Hukukunda Halefiyet", Bilkent Üniversitesi (Turkey) Publication	<1 %
115	OĞUZ, Sefer. "Ticari İşlemlerde Teslimsiz Tescilli Taşınır Rehni", G.M.Matbaacılık ve Tic.A.Ş., 2017. Publication	<1 %
116	acikerisim.sakarya.edu.tr Internet Source	<1 %
117	bikifi.com Internet Source	<1 %
118	dergipark.gov.tr Internet Source	<1 %
119	Ağar, Serkan. "Vergilendirmede Tahsil Aşamasının Hukuki Niteliği", Ankara Üniversitesi (Turkey), 2024 Publication	<1 %
120	Submitted to Istanbul Medipol Üniversitesi Student Paper	<1 %
121	Submitted to Kocaeli Üniversitesi Student Paper	<1 %
122	Zvonimir Slakoper, Ivan Tot. "The Law of Obligations in Central and Southeast Europe - Recodification and Recent Developments", Routledge, 2021 Publication	<1 %
123	www.erdem-erdem.av.tr Internet Source	<1 %

124	Işık, Egemen. "Yetkisiz Temsilcinin Sorumluluğu.", Marmara Üniversitesi (Turkey) Publication	<1 %
125	Pellumbi, Sokol. "Banka Kredi Hukukunda Teminatlar.", Marmara Üniversitesi (Turkey), 2021 Publication	<1 %
126	www.cmis.org.tr Internet Source	<1 %
127	Yılmaz, İlayda. "Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyeleri Aleyhine Açılacak Hukuki Sorumluluk Davası.", Marmara Üniversitesi (Turkey), 2024 Publication	<1 %
128	www.kitapyurdu.com Internet Source	<1 %
129	Özeroğlu, Alev. "Türk ve Amerikan Ceza Muhakemesi Hukukunda Uzlaştırma", Marmara Üniversitesi (Turkey), 2023 Publication	<1 %
130	Öztürk, Alper. "Genel İcra ve vergi icra hukukunda ortaya çıkan uyuşmazlıkların yargı kararları ışığında değerlendirilmesi", İzmir Katip Celebi University (Turkey), 2024 Publication	<1 %
131	Bilgen, Muhammet Enes. "Konut Kirasında İhtiyaç Sebebiyle Tahliye Davalarında İspat.", Marmara Üniversitesi (Turkey) Publication	<1 %
132	Gök, Özgecan. "Gümrük Vergisinden Kaynaklanan Uyuşmazlıklar", Dokuz Eylül Üniversitesi (Turkey), 2024 Publication	<1 %

133	Inci, Onur. "Yargıtay Uygulamasında Muris Muvazaası", Marmara Üniversitesi (Turkey), 2020 Publication	<1 %
134	acikerisim.akdeniz.edu.tr:8080 Internet Source	<1 %
135	acikerisim.medipol.edu.tr Internet Source	<1 %
136	sicil.mess.org.tr Internet Source	<1 %
137	webb.deu.edu.tr Internet Source	<1 %
138	www.yasingirgin.av.tr Internet Source	<1 %
139	yayinasbu.asbu.edu.tr Internet Source	<1 %
140	Akal, Ahmed Selim. "Türk Hukukunda Marka Hakkının Hükümsüzlüğünün Lisans Sözleşmesine Etkisi", Ankara Üniversitesi (Turkey), 2024 Publication	<1 %
141	Aslan, Gizem Güler. "Hizmet Sözleşmesinin Geçersizliği.", Necmettin Erbakan University (Turkey) Publication	<1 %
142	Canikli, Kerim. "4857 sayılı Is Kanunu'Na gore Faiz", Marmara Üniversitesi (Turkey), 2021 Publication	<1 %
143	Cavusoglu, Sercan. "Sinir otesi Elektronik Ticarette acik artirma Yolu Ile satislar.", Marmara Üniversitesi (Turkey), 2021 Publication	<1 %

144	Duzgun, Gulsah. "Is Hukukunda Gecici odeme.", Marmara Universitesi (Turkey), 2021 Publication	<1 %
145	Karamanlioğlu, Argun. "Anonim Ortaklıklarda Malvarlığının Korunmasına İlişkin Önlemler", Maltepe University (Turkey), 2024 Publication	<1 %
146	Kaynak, Seda. "Medenî usul hukukunda mütelağk dava", Ankara Universitesi (Turkey), 2024 Publication	<1 %
147	Kucukbay, Esmâ. "Tüketici İşlemi Niteliğindeki Tasınmaz Satış Sözleşmelerinde Satıcının Aiptan Sorumluluğu", Marmara Universitesi (Turkey), 2022 Publication	<1 %
148	Kuzu, Yunus Emre. "Haksız fiil kapsamında deprem zararlarından sorumluluk.", Necmettin Erbakan University (Turkey), 2024 Publication	<1 %
149	Ozel, Hilal. "Fikir Ve Sanat Eserleri Hukukunda hakların Miras Yoluyla İntikali", Marmara Universitesi (Turkey), 2021 Publication	<1 %
150	Paket, Sabure. "Eser sözleşmesinin ifasında kabul", Ankara Universitesi (Turkey), 2024 Publication	<1 %
151	RÜZGARESEN, Cumhur and ERDEM, Murat. "Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiye sebepleri", TUBITAK, 2011. Publication	<1 %
152	Soysac, Muhammed Efe. "Borçluya şahsî Veya aynî Teminat Verelenlerin Konkordatodaki	<1 %

Durumu", Dokuz Eylul Universitesi (Turkey),
2023
Publication

153 Yavuz, Faruk. "Roma Kefalet Akdinin
Günümüze Yansıması", Ankara Universitesi
(Turkey), 2024
Publication

154 Zengin, Samet. "Kamu İcra Hukukunda
Tasarrufun İptali Davası", Bursa Uludag
University (Turkey), 2022
Publication

155 acikerisim.pau.edu.tr:8080
Internet Source

156 akkashukuk.com
Internet Source

157 app.trdizin.gov.tr
Internet Source

158 baro.izmirbarosu.org.tr
Internet Source

159 deuhukuk.net
Internet Source

160 jurix.com.tr
Internet Source

161 kulacoglu.av.tr
Internet Source

162 www.manas.edu.kg
Internet Source

163 yayin.taa.gov.tr
Internet Source

164 ÇAĞLAYAN, Hasan Can. "AYIPLI HİZMETTEN
DOĞAN SORUMLULUK VE SEÇİMLİK HAKLAR",
Uyuşmazlık Mahkemesi, 2016.

165	Çalikkocaoğlu, Ali Car teminat mektuplarında URDG 758'in uygulanması.", Bilkent Üniversitesi (Turkey)	<1 %
166	Aca, Zeynep. "Avrupa Birliği ve Türk İş Hukuku Bağlamında Asil İşveren Alt İşveren İlişkisi ve Muvazaa Durumu", Bursa Uludağ University (Turkey), 2021	<1 %
167	Ersoz, Oguz. "Türk Hukukunda Zina Sebebiyle Bosanma", Marmara Üniversitesi (Turkey), 2022	<1 %
168	Giray, Rabia Eda. "Markanın Devri Ve Devir hukmu doguran diger islemler", Marmara Üniversitesi (Turkey), 2021	<1 %
169	Pakdil Doğan, Zeynep Berre. "Adi Şirketin Tasfiyesi ve Sona Ermesi", Ankara Üniversitesi (Turkey), 2024	<1 %
170	Yücel, Yiğithan. "Dijital Ortamda Müzik Eserlerinin Korunması", Marmara Üniversitesi (Turkey), 2023	<1 %
171	www.guchukuk.com	<1 %
172	ŞAMİL, Demir. "Kefalet sözleşmesinin uygulama alanı", Türkiye Barolar Birliği, 2013.	<1 %
173	Altıntaş, Abdullah. "Borçlanma Aracı Sahiplerinin Hukuken Korunması.", Bilkent Üniversitesi (Turkey)	<1 %

Publication		
174	Arı, İdil Yildirim. "İşçİnin İşyerindeki Düzenlemelere ve Talimatlara Uyma Borcu", Marmara Üniversitesi (Turkey), 2023	<1 %
175	Güncan, Gökhan. "6750 sayılı kanun kapsamında işletme rehni.", Anadolu University (Turkey), 2024	<1 %
176	Oruç Ömeroğlu, Handan. "Yetkisiz temsil", Ankara Üniversitesi (Turkey), 2024	<1 %
177	SAAÇIOĞLU, Fuat. "Mirasın gerçek reddi", Uyuşmazlık Mahkemesi, 2013.	<1 %
178	Tokur, Zeynep. "Tenkis Davası", Ankara Üniversitesi (Turkey), 2024	<1 %
179	Uzun, Nihat Şenol. "Akreditifte Bankanın Hukuki Sorumluluğu", Marmara Üniversitesi (Turkey), 2023	<1 %
180	Yakupoğlu, Sekine Derya. "The Positive Contract of Inheritance and the Problem of Its Binding Effect", Bilkent Üniversitesi (Turkey), 2022	<1 %
181	ŞAHİN, Onur. "KEFALET VE BAĞIMSIZ GARANTİ SÖZLEŞMELERİNİN SONA ERME HALLERİ", Türkiye Barolar Birliği, 2016.	<1 %

Exclude quotes Off
Exclude bibliography Off

Exclude matches Off

ÖZGEÇMİŞ

Adı ve Soyadı: Zehra Ceren PAYASLIOĞLU

Öğrenim Durumu:

Derece	Alan	Üniversite	Yıl
Lisans	Hukuk	Atılım Üniversitesi	2016-2020
Yüksek Lisans	Özel Hukuk	Atılım Üniversitesi	2022-2025

İş Deneyimi:

Çalıştığı Yer	Görev	Yıl
Ezman & Alpay Hukuk Bürosu	Stajyer Avukat	2021-2022

Yabancı Diller: İngilizce

Tarih: .../.../2025

